

Středočeský kraj

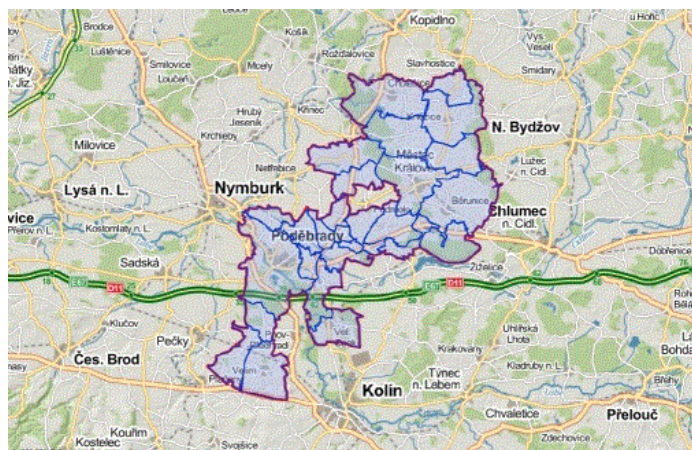
Část 2: Analytická část

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

Místní akční skupiny Mezilesí

pro období 2014 – 2020

(SCLLD MAS Mezilesí)

© MAS Mezilesí, z.s., Kněžice, 2014 - 2016

Obsah

2.1 Socioekonomická analýza	2
2.1.1 Obyvatelstvo	2
Struktura obyvatelstva a trendy vývoje	2
2.1.2 Bydlení	16
2.1.3 Technická infrastruktura	19
Vodovody a kanalizace	19
Odpadní vody	21
Zásobování plynem a teplem	22
Spoje.....	24
2.1.4 Odpadové hospodářství	25
2.1.5 Energetika	29
2.1.6 Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost	31
2.1.7 Občanská vybavenost a služby.....	39
Zdravotnictví	42
Sociální služby	44
Školství	53
2.1.8 Infrastruktura cestovního ruchu	67
2.1.9 Řízení obcí, bezpečnost, informovanost	72
2.1.10 Spolkový život a volnočasové aktivity	72
2.1.11 Ekonomická aktivita v území.....	75
Subjekty ekonomické aktivity.....	75
Trh práce a nezaměstnanost.....	81
Zemědělství	84
2.1.12 Životní prostředí.....	90
Geomorfologie	90
Geologie	91
Pedologie.....	93
Klimatické poměry	93
Hydrologie	94
Biogeografické poměry území.....	95
Lesní poměry	95
Chráněná území	98
2.1.13 Rozvojový potenciál území	115
2.1.14 Vyhodnocení současného stavu z pohledu aktérů z území	118
2.2 SWOT analýza	123
2.3 Analýza problémů a potřeb.....	131
Přílohy	135

2.1 Socioekonomická analýza

Kapitola 2.1. SCLLD MAS Mezilesí uvádí aktuální popis stavu jednotlivých oblastí rozvoje území, zachycení hlavních trendů jejich vývoje, postihnoutí vzájemných vazeb, jejich podmíněnosti a identifikace kvantitativních i kvalitativních předností či nedostatků.

2.1.1 Obyvatelstvo

Struktura obyvatelstva a trendy vývoje

Území MAS Mezilesí reprezentuje z velké části **zemědělsky intenzivně využívanou oblast s převahou menších obcí venkovského charakteru**.¹ Toto území vykazuje také převážně **vesnický charakter**, kterému se vymyká pouze centrum regionu Poděbrady a další město Městec Králové na východním okraji MAS Mezilesí.

Důležitým faktorem typickým a nejvíce určujícím pro sociální strukturu a život vesnice druhé poloviny 20. století byla **soustavná migrace z vesnice do měst**, která určuje i dnešní charakter a strukturu obyvatelstva obcí. Migrace se projevila se i v oblasti MAS Mezilesí, kde došlo za poslední půlstoletí ke snížení počtu obyvatelstva na polovinu. **Lidnatost** některých obcí, především menších a vzdálenějších od městských center, **se zmenšila** až o tři čtvrtiny. **Jedinou výjimkou jsou Poděbrady**, ve kterých během 20. století vzrostl počet obyvatelstva více než dvojnásobně. Také v obcích napojených na dopravní infrastrukturu, hlavně železnici, není pokles obyvatelstva tak markantní. Demografická krize se projevila i ve věkové struktuře populace, od počátku 60. let **roste počet zde trvale žijících seniorů**, na rozdíl od **trvale klesajícího počtu dětí a lidí v produktivním věku**. Tento trend trvá do současnosti, kde senioři tvoří v některých obcích až třetinu trvale žijícího obyvatelstva. **Stárnutím populace a postupnou migrací do měst** dochází k uvolňování domů a usedlostí. Naopak mnoho obyvatel měst si pořízuje venkovská stavení, kde tráví volné dny na konci týdne nebo je využívá k individuální rekreaci během dovolené. Jiným problémem, který vyvstal v druhé polovině 20. století, je **migrace přechodná**, kterou myslíme pravidelné dojíždění do zaměstnání mimo obec. Do té doby nepříliš vídaná věc, že by **člověk dojížděl za zaměstnáním** i třeba několik (někdy dokonce desítek) kilometrů vzdáleného centra², se stala věcí zcela běžnou téměř pro třetinu zaměstnaných lidí. Tento typ migrace se prohloubil po roce 1989, kdy došlo k zefektivnění zemědělské produkce, kde došlo k obrovskému snížení množství pracovních sil.

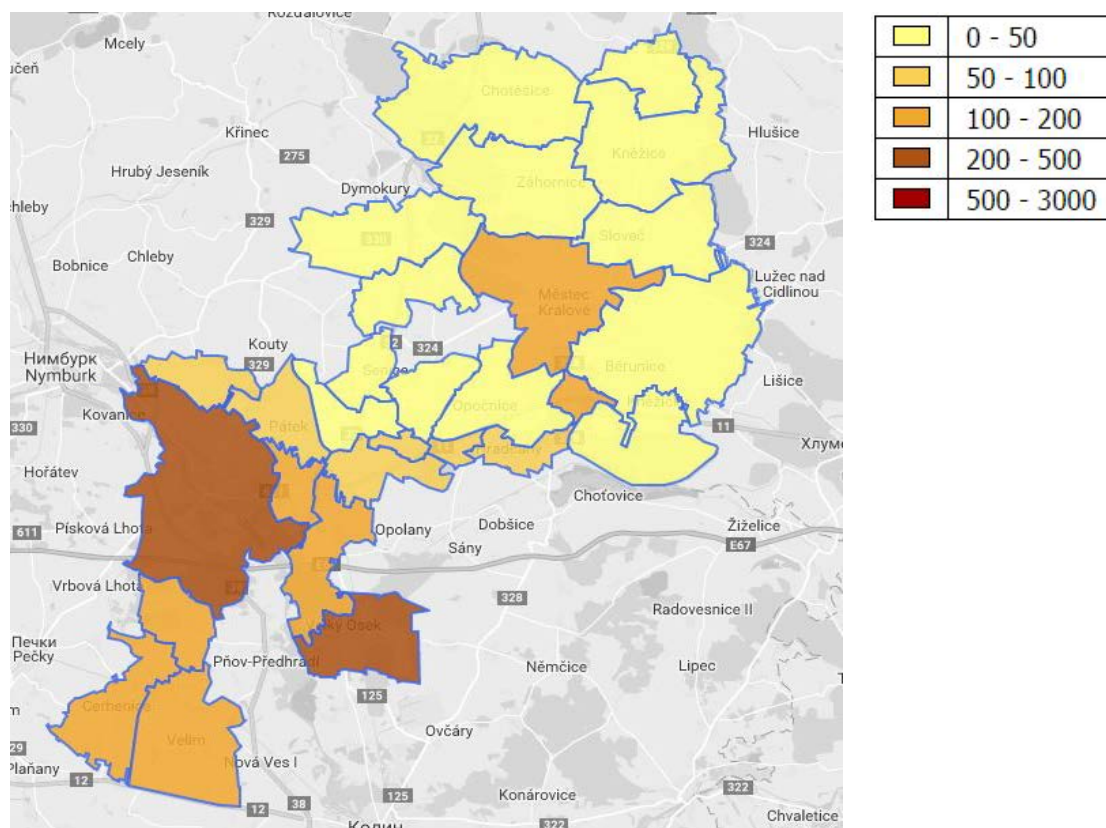
V posledních letech na území MAS Mezilesí byl však zaznamenán pozitivní trend vývoje počtu obyvatel. Stejná tendence se zachovává i na úrovni Středočeského kraje a státu. Kladných hodnot nabývá také celkový přírůstek počtu obyvatel, největšího růstu bylo dosaženo v letech 2006 – 2007 a 2009 - 2010. Ve vzdělanostní struktuře se pozoruje snížení podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, a to jak v rámci MAS, tak i na úrovni kraje a státu. Hustota osídlení se v posledních letech výrazně neměnila a hustota osídlení tak zůstává pod krajskou úrovní, což lze do jisté míry považovat za pozitivní faktor.

¹Viz Část 1 SCLLD kap. Popis území

² Viz dostupnost Prahy a Hradce Králové po D11

Vývoj počtu obyvatelstva

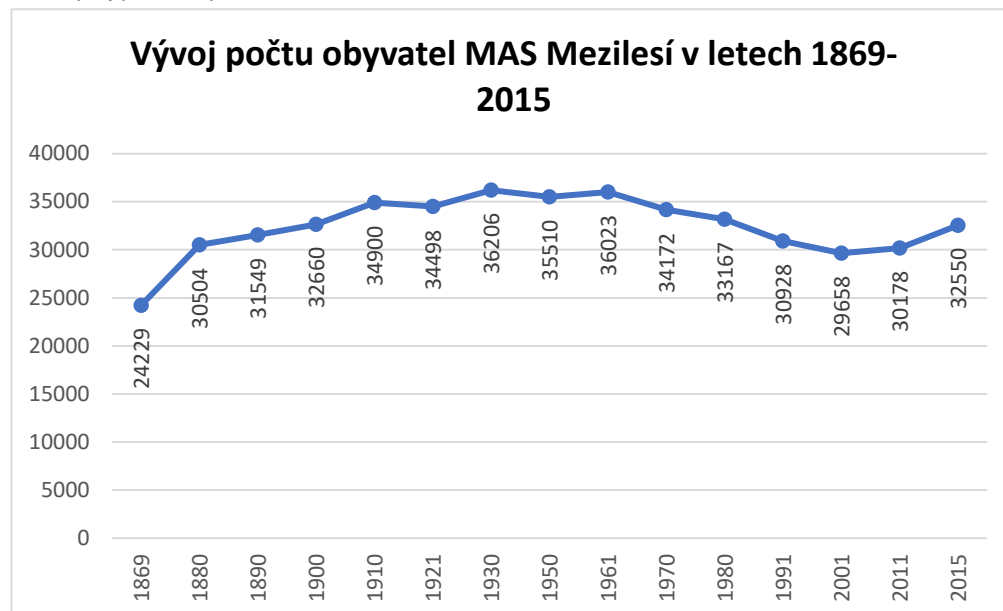
Obr. 1: Rozložení obyvatel podle počtu v obcích na území MAS Mezilesí

Zdroj: ČSÚ, 2014

Mezi nejlidnatější obce MAS Mezilesí patří největší město Poděbrady (14 219 obyvatel), Městec Králové (2910 obyvatel), Velký Osek (2308 obyvatel) a Velim (2169 obyvatel). Naopak Kolaje (90) a Vlkov pod Oškobrhem (74) jsou obcemi s nejmenším počtem obyvatel.

Obr. 2 Vývoj počtu obyvatel MAS Mezilesí v letech 1869 - 2015

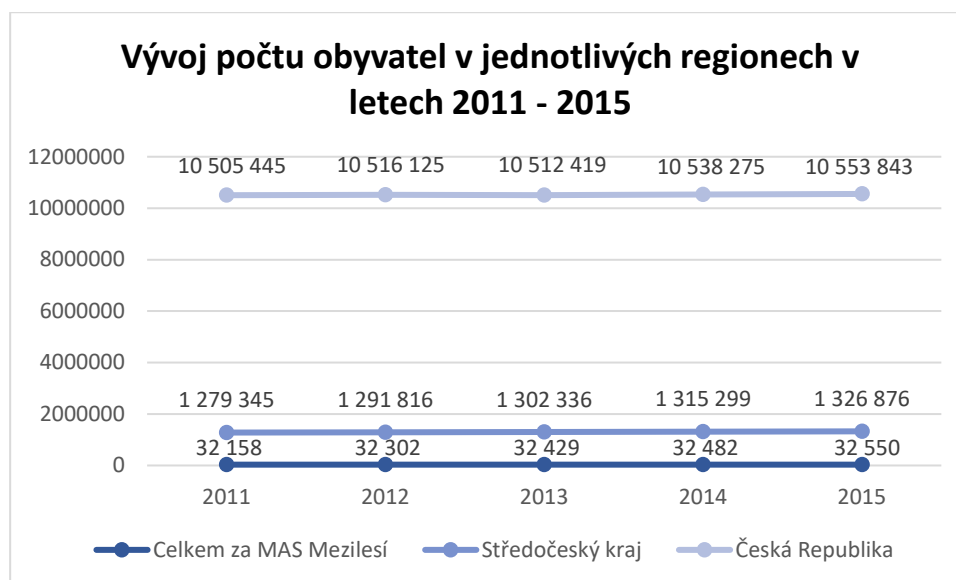

Zdroj: ČSÚ, 2015

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých regionech v letech 2011 - 2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem za MAS Mezilesí	32158	32302	32429	32482	32550
Okres Nymburk	38974	39178	39260	39384	39509
Středočeský kraj	1279345	1291816	1302336	1315299	1326876
Česká Republika	10505445	10516125	10512419	10538275	10553843

Obr. 3: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých regionech v letech 2011 - 2015

Obr. 3 potvrzuje, že celková tendence vývoje počtu obyvatel na území MAS, kraje a státu v letech 2011 – 2015 byla v mírně pozitivním trendu. Je žádoucí, aby tento trend pokračoval i nadále, proto zlepšování kvality života obyvatel, jako jeden ze strategických cílů budoucího vývoje MAS Mezilesí, může být faktorem, co by zvýšil natalitu, omezilo migraci do velkých měst mimo region a přilákalo další obyvatele do členských obcí MAS.

Tabulka 2: Obce MAS a jejich celkový pohyb a saldo migrace

	Celkový pohyb	Stěhováním
Běrunice	v roce 2015 kladné	v roce 2015 kladné
Cerhenice	v roce 2015 kladné	v roce 2015 kladné
Činěves	v roce 2015 kladné	v roce 2015 kladné
Dlouhopolsko	v roce 2015 záporné	v roce 2015 záporné
Hradčany	v roce 2015 záporné	v roce 2015 záporné
Choťánky	v roce 2015 záporné	v roce 2015 záporné
Chotěšice	v roce 2015 kladné	v roce 2015 kladné
Chroustov*	od roku 2006 záporné	v roce 2013 kladné
Kněžice	od roku 2013 záporné	v roce 2013 záporné
Kněžičky	v roce 2015 záporné	v roce 2015 záporné

Kolaje	od roku 2014 kladné	od roku 2014 kladné
Křečkov	v roce 2015 kladné	od roku 2014 záporné
Libice nad Cidlinou	od roku 2010 záporné	v roce 2013 kladné
Městec Králové	v roce 2013 kladné	v roce 2014 záporné
Odřepsy	v roce 2015 záporné	v roce 2015 záporné
Okřínek	od roku 2007 kladné	od roku 2007 kladné*
Opočnice	od roku 2012 záporný	v roce 2012 kladný
Pátek	od roku 2010 kladný	v roce 2014 záporné
Poděbrady	od roku 2012 kladný	od roku 2012 kladný
Senice	v roce 2014 záporný	v roce 2014 záporný
Sloveč	v roce 2013 záporný	v roce 2014 kladný
Sokoleč	od roku 2006 kladný*	v roce 2014 záporný
Velenice	od roku 2014 záporný	od roku 2014 záporný
Velim	od roku 2014 záporný	v roce 2014 kladný
Velký Osek	od roku 2012 kladný	od roku 2012 kladný
Vlkov pod Oškobrhem	od roku 2011 záporný*	od roku 2011 záporný
Vrbice	od roku 2013 záporný	od roku 2013 záporný
Záhornice	od roku 2013 záporný	od roku 2013 záporný

*neúplná data, Zdroj: ČSÚ, Studie CityPlan

Tabulka 3: Absolutní čísla - celkový pohyb obyvatel a saldo migrace jednotlivých obcí MAS (rok 2015)

	Celkový pohyb	Saldo migrace
Běrunice	6	5
Cerhenice	12	9
Choťánky	-1	-1
Chotěšice	7	11
Chroustov	-2	-
Činěves	7	6
Dlouhopolsko	-16	-18
Hradčany	-4	-1
Kněžice	-4	4
Kněžičky	-4	-2

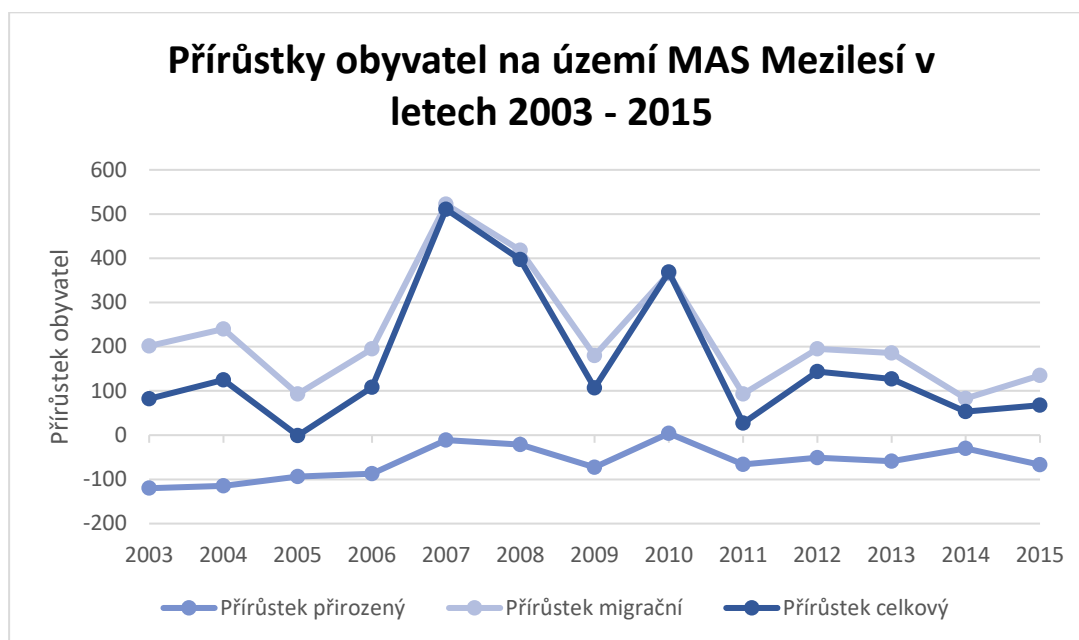
Kolaje	8	8
Křečkov	2	-1
Libice nad Cidlinou	-16	-12
Městec Králové	-11	1
Odřepsy	-12	-12
Okřínek	5	10
Opočnice	-4	-1
Pátek	13	7
Poděbrady	77	101
Senice	4	2
Sloveč	-20	-14
Sokoleč	2	2
Velenice	-10	-5
Velim	-15	-14
Velký Osek	51	51
Vlkov pod Oškobrhem	-2	-
Vrbice	-4	-1
Záhornice	-1	-

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Z uvedených dat je zřejmé, že **největší město MAS Poděbrady vykazuje největší přírůstek obyvatel, a to jak celkový, tak i migrační, naopak Sloveč je obcí se záporným celkovým přírůstkem. Nejvýznamnější migrační odtok obyvatel v roce 2015 byl zaznamenán v obci Dlouhopolsko.**

Příznivé saldo migrace je v případě jádrové oblasti Poděbrady důležité s ohledem na zájem přistěhovalých obyvatel o město, o služby, o rozmanitost urbánních, ekonomických, ale i sociálních či socioekonomických funkcí. Sledování pohybu obyvatelstva může podat informace o dlouhodobém (ne)zájmu obyvatel o městský prostor a jeho služby. Samozřejmě je nutné sledovat limity, tj. do jaké míry je město schopnost přistěhovalé absorbovat. Poděbrady hrají svou dominantní roli v rámci MAS, ovšem v rámci kraje se jedná o menší regionální celek. Předimenzovaný přísun obyvatel může způsobit nekontrolovanou urbanizaci respektive suburbanizaci (satelitní oblasti). Poděbrady s výjimkou roku 2011 dlouhodobě (od roku 2003) vykazují pozitivní přírůstek stěhování, tzn., že po dobu takřka 12 let se do města se stěhuje více lidí než těch, kteří z ní odchází. Cerhenice – od roku 2006, s výjimkou roku 2014, vykazují kladný přírůstek stěhování. Lze konstatovat, že populačně nejsilnější města jsou typická tím, že jejich přírůstky stěhování jsou kontinuálně pozitivní. Zcela dominantní postavení v tomto ohledu zastává obec Velim, kde je celkový pohyb obyvatel od roku 2002 do roku 2014 kladný. Úbytek obyvatel v minulém roce však není tak významný. Co se týče stěhování, obec Velim od roku 1996, s výjimkou roku 2015, vykazuje pozitivní saldo migrace, za tuto dobu bylo vždy přistěhovaných obyvatel více než těch vystěhovalých. Příznivý trend v oblasti stěhování od roku 2016 se také pozoruje v obci Sokoleč. Za výrazně migračně ztrátovou obcí se považovaly Běrunice, když od roku 2008 se více lidí stěhovalo z obce pryč, však v roce 2015 přítok obyvatel byl pozitivní. Zajímavé je to, že od roku 2014 druhé největší město MAS Městec Králové vykazuje záporný příbytek obyvatel, největší odtok stěhování byl zaznamenán v roce 2014 (37 obyvatel). V posledních dvou letech (2014 a 2015) do migračně ztrátových obcí patří i Libice nad Cidlinou (z obce se v těchto letech celkem odstěhovalo 24 lidí), příčinou mohou být nedostatečnost nabídky služeb či periferní postavení obce a blízkost Poděbrad.

Obr. 4: Přírůstky obyvatel na území MAS Mezilesí v letech 2003 - 2015

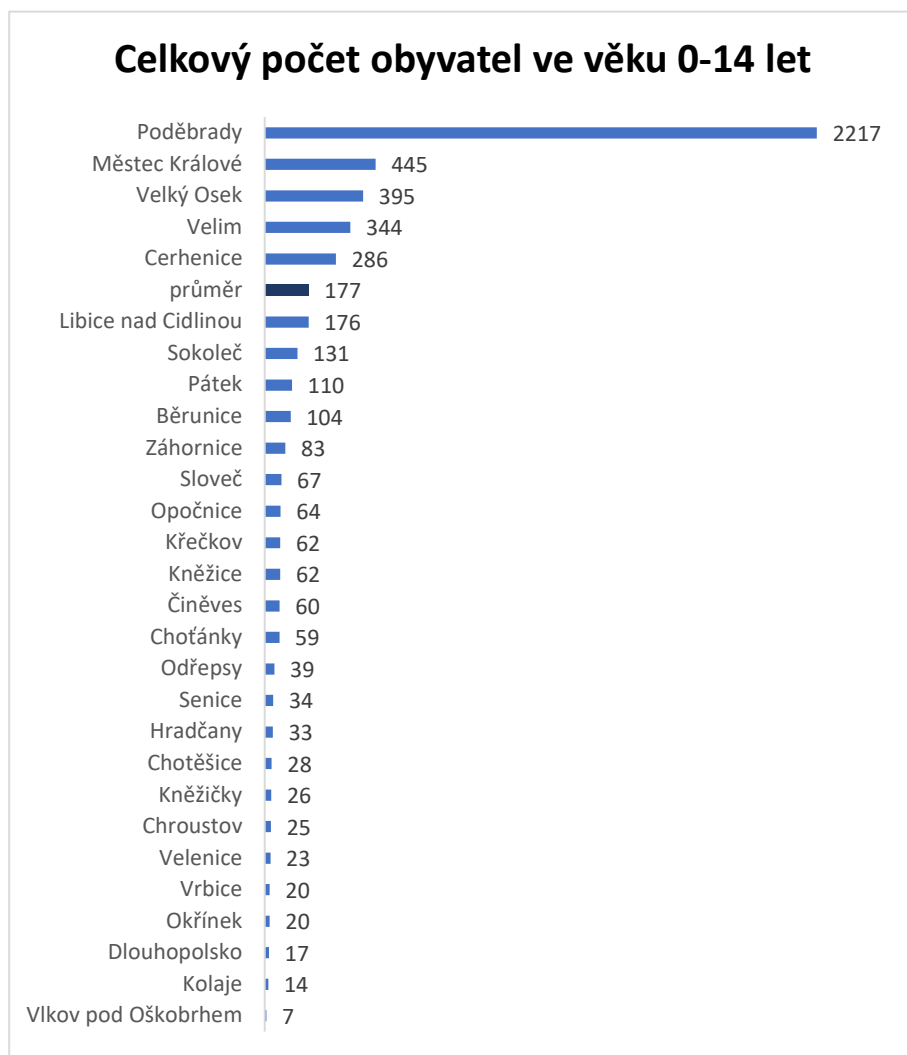
Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Celkový přírůstek ve sledovaném období 2003 - 2015 se pohyboval mezi hodnotami -1 až + 511 a ve všech případech, za výjimky roku 2005, byl kladný. Maximální přírůstek byl zaznamenán v roce 2007.

Z obrázku je zřejmé, že byl celkový přírůstek pozitivně ovlivněn kladným migračním přírůstkem a naopak nižší hodnoty přirozeného přírůstku celkový přírůstek snižují. Ve sledovaném období celkový přírůstek nabývá pouze pozitivních hodnot, maxima však dosahuje v letech 2007-2009, kdy i na úrovni republiky byl zaznamenán pozitivní demografický trend. **Snížení počtu obyvatel v posledních letech poukazuje na migraci obyvatel do větších sídel jak v rámci , tak i Středočeského kraje.**

Věková struktura obyvatelstva

Obr. 5: Celkový počet obyvatel ve věku 0-14 let

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

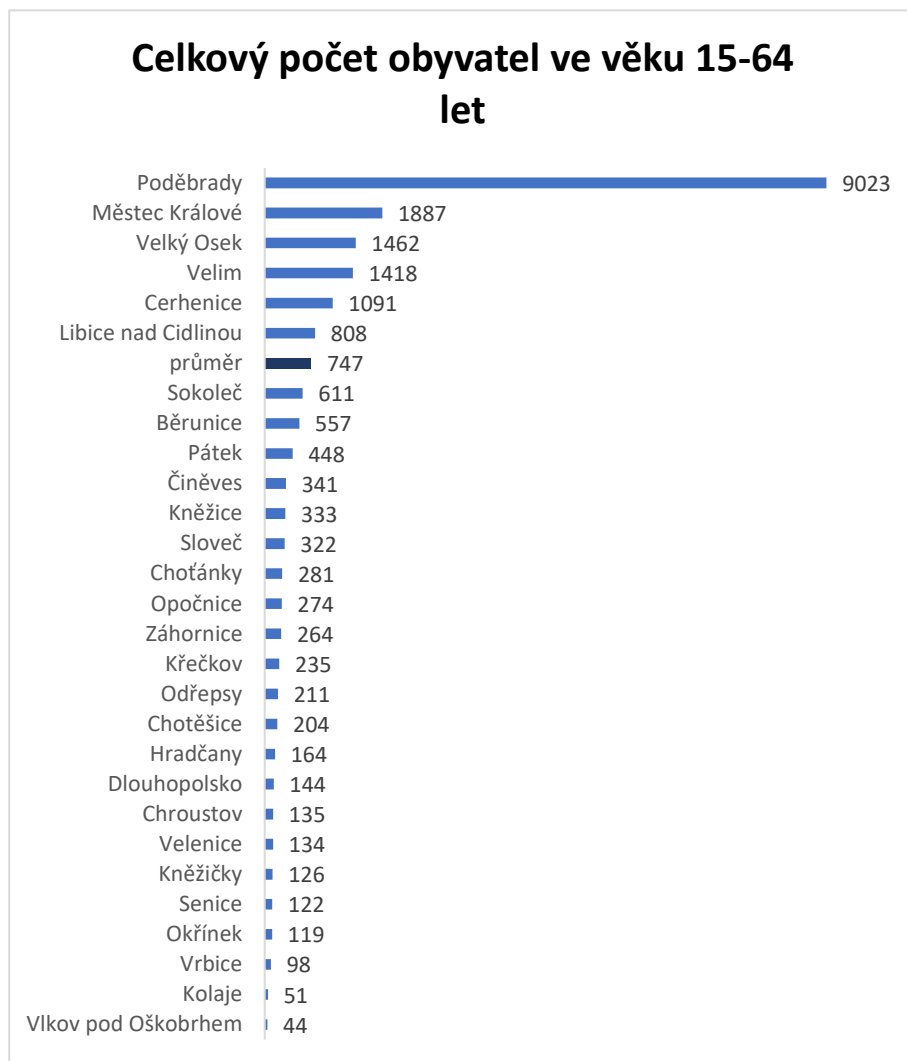
Tabulka 3a: Procentní podíl obyvatel ve věku 0-14 let v roce 2015

	Počet obyvatel k 31.12. - celkem	Obyvatelé ve věku 0–14 let celkem	Procentní podíl ³
MAS	32550	4951	15,2%
Středočeský kraj	1 326 876	226 204	17,0%

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

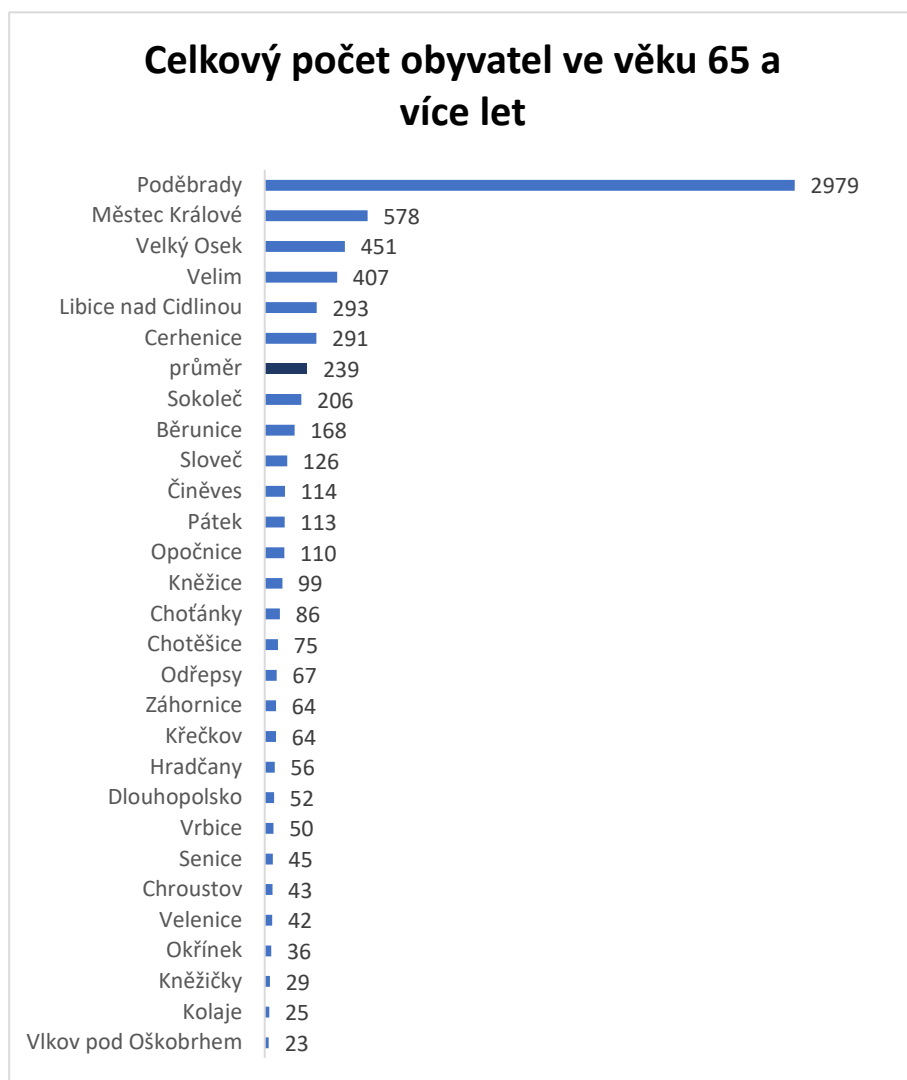
³ Rozdíl 1,8 procentního bodu v neprospěch podílu obyvatel ve věku 0 – 14 let u MAS představuje více než 10% rozdíl hodnoty – viz SWOT analýza W2

Obr. 6: Celkový počet obyvatel ve věku 15-64 let

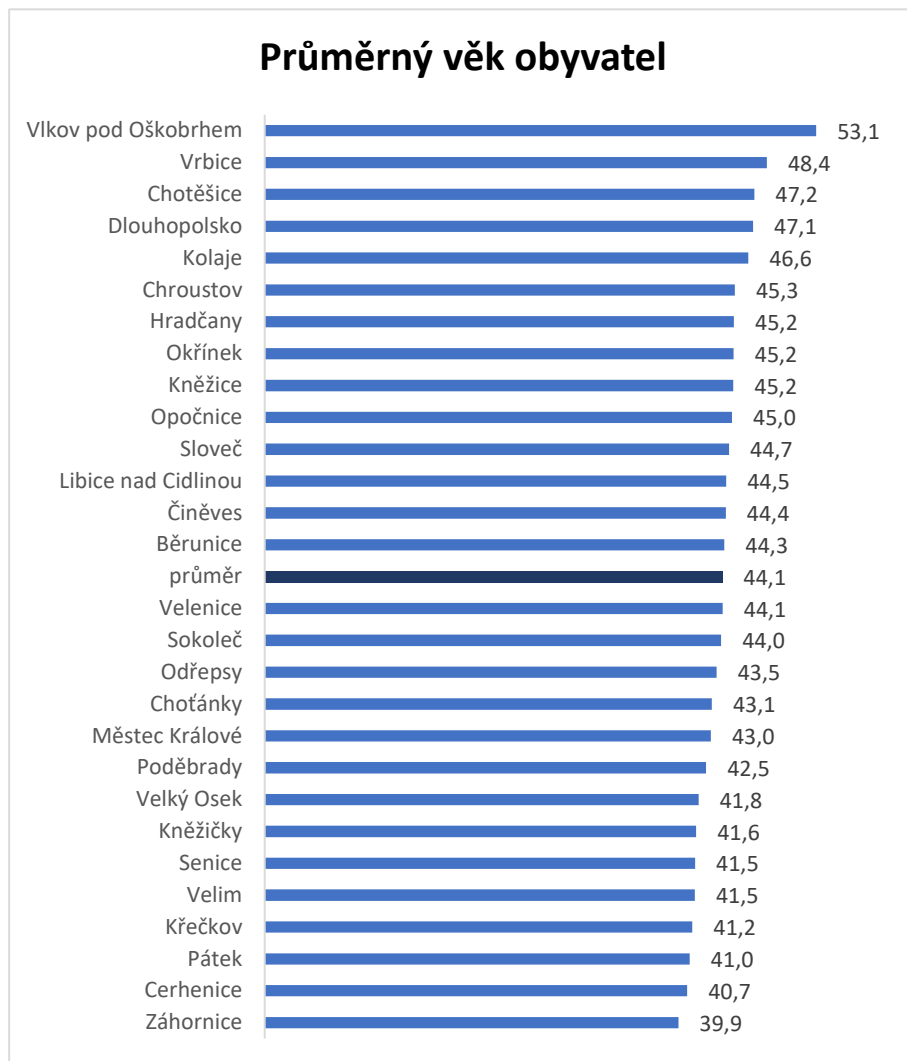
Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Obr. 7: Celkový počet obyvatel ve věku 65 a více let

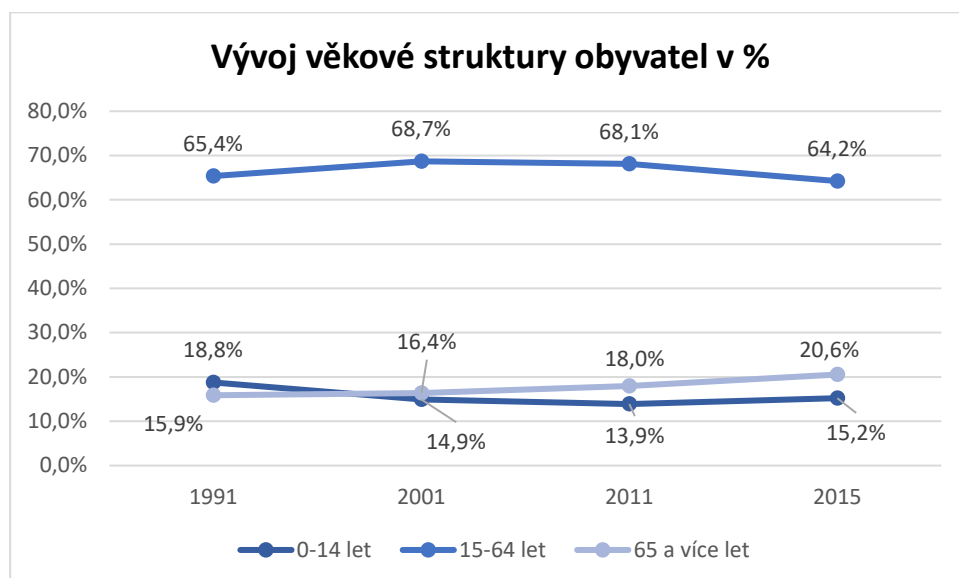
Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Obr. 8: Průměrný věk obyvatel

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Obr. 9: Vývoj věkové struktury obyvatel MAS Mezilesí v procentech

Z Obr. 9 je patrný **trend stárnutí obyvatelstva MAS Mezilesí**, kdy od roku 1991 procentní podíl obyvatel ve věku od 65 let se zvýšil na 20,6 % a zároveň podíl obyvatel od 15 do 64 let se snížil na 64,2 %. Tendence stárnutí obyvatelstva je však patrná i na krajské a celostátní úrovni.

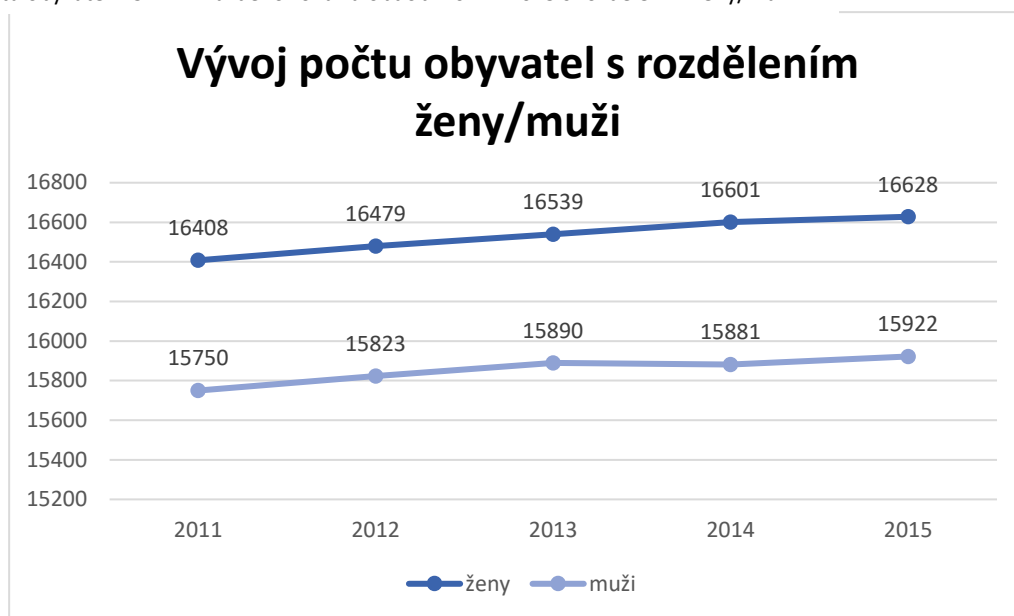
Tabulka 4: Vývoj počtu obyvatel k 31. 12. každého roku za období 2011 - 2015 s rozdělením ženy/muži

	ženy					muži				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
celkem	16 408	16 479	16 539	16 601	16 628	15 750	15 823	15 890	15 881	15 922
Běrunice	437	428	423	421	428	424	418	412	402	401
Cerhenice	824	831	834	832	844	811	818	832	824	824
Činěves	245	251	257	252	259	253	256	257	256	256
Dlouhopolsko	113	116	121	117	108	104	108	109	112	105
Hradčany	121	123	127	130	128	125	126	124	127	125
Choťánky	210	210	215	212	211	203	208	211	215	215
Chotěšice	162	156	155	145	147	164	164	160	155	160
Chroustov	110	109	110	107	105	99	100	99	98	98
Kněžice	267	271	272	266	265	241	240	238	232	229
Kněžičky	85	84	87	93	91	85	85	90	92	90
Kolaje	48	47	43	45	50	38	37	38	37	40
Křečkov	178	176	179	178	181	183	183	180	181	180
Libice nad Cidlinou	683	674	670	668	662	649	635	636	625	615
Městec Králové	1 490	1 496	1 518	1 497	1 493	1 437	1 430	1 421	1 424	1 417
Odřepy	166	159	157	162	154	165	162	163	167	163
Okřínek	76	79	80	81	81	85	86	86	89	94

Opočnice	228	229	226	224	223	231	229	229	228	225
Pátek	282	293	314	310	315	313	330	348	348	356
Poděbrady	7 247	7 273	7 268	7 361	7 393	6 647	6 713	6745	6781	6826
Senice	105	108	108	103	105	90	91	92	94	96
Sloveč	267	268	264	265	258	274	274	271	270	257
Sokoleč	455	463	469	464	462	473	469	479	482	486
Velenice	105	106	108	103	97	109	109	114	106	102
Velim	1 057	1 065	1 064	1 077	1 067	1 103	1 114	1122	1107	1102
Velký Osek	1 122	1 133	1 140	1 168	1 190	1 082	1 076	1080	1089	1118
Vlkov pod Oškobrhem	46	43	45	37	35	54	48	46	39	39
Vrbice	87	87	87	86	82	89	92	87	86	86
Záhornice	192	201	198	197	194	169	180	221	215	217

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Obr. 10: Vývoj počtu obyvatel k 31. 12. každého roku za období 2011 - 2015 s rozdělením ženy/muži

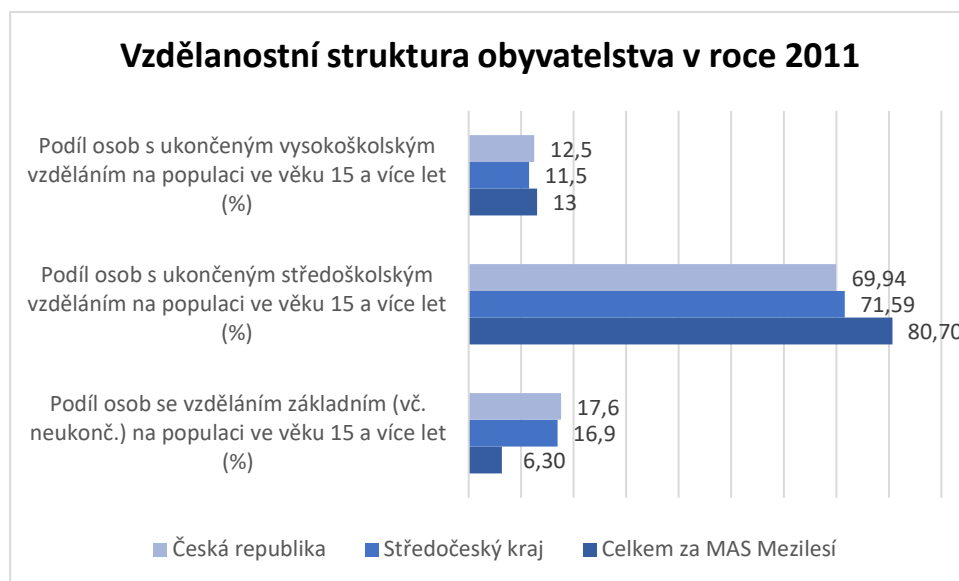

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Od roku 2011 pozorujeme pozitivní tendenci vývoje počtu obyvatel, a to jak žen, tak i mužů, přičemž u žen je zaznamenán výraznější množstevní růst.

Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Obr. 11: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v roce 2011 podle SDLB

Zdroj: SLDB 2011

Na základě výsledků SLDB 2011 lze tvrdit, že ukazatele v oblasti struktury vzdělání za MAS Mezilesí, Středočeský kraj a Českou Republiku jsou obdobné. Po odečtení procentního podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v Poděbradech, jako největší městě **MAS, průměr ostatních obcí představuje 5,8 %, což je téměř dvakrát méně v porovnání s krajskými a celorepublikovými ukazateli.** Dále z Obr. 11 je patrné, že jak v MAS Mezilesí, tak i na úrovni krajské a státní, většinový podíl zaujímají osoby se středoškolským vzděláním. **Co se týká základního vzdělání, podíl osob v MAS Mezilesí je podstatně nižší než na úrovni kraje a státu. V oblasti středoškolského vzdělání je podíl obyvatelstva území MAS nadprůměrný, a pro a vysokoškolské vzdělání za Českou republiku a za MAS jsou celkové ukazatele téměř stejné.**

V porovnání s výsledky SLDB 2001 na úrovni kraje a státu je patrné zvýšení podílu osob se základním vzděláním a zároveň snížení podílu osob s vysokoškolským vzděláním. Stejně závěry lze odvodit i pro vzdělanostní strukturu obcí MAS. Podíl obyvatel se středoškolským vzděláním se tedy v průměru pro stát, kraj a MAS snížil o cca 2 %.

Hustota osídlení

Tabulka 5: Hustota osídlení v jednotlivých letech (obyvatel na 1 km²)

	2012	2013	2014	2015
Celkem za MAS Mezilesí	106,0	106,4	106,5	106,8
Středočeský kraj	117,3	118,2	119,4	119,4
Česká republika	133,3	133,3	133,6	133,6
Běrunice	31,8	31,3	30,9	31,1
Cerhenice	155,1	156,7	155,8	156,9
Choťánky	125,8	127,6	126,1	127,8
Chotěšice	10,0	10,2	10,2	9,5
Chroustov	33,5	33,7	34,5	34,0
Činěves	29,0	29,5	29,6	29,5
Dlouhopolsko	146,7	144,4	137,6	140,8

Hradčany	54,8	54,8	53,8	53,3
Kněžice	26,0	26,0	25,4	25,2
Kněžičky	14,2	14,9	15,6	15,2
Kolaje	52,7	50,9	51,5	56,5
Křečkov	69,9	69,9	69,9	70,3
Libice nad Cidlinou	131,0	130,7	129,4	127,8
Městec Králové	147,2	147,9	147,0	146,4
Odřepsy	52,4	52,2	53,7	51,7
Okřínek	29,5	29,7	30,4	31,3
Opočnice	41,9	41,6	41,4	41,0
Pátek	90,1	95,7	95,1	97,0
Poděbrady	415,2	416,0	419,8	422,1
Senice	44,5	44,7	44,1	45,0
Sloveč	43,4	42,8	42,8	41,2
Sokoleč	148,4	150,9	150,6	150,9
Velenice	26,8	27,7	26,1	24,8
Velim	138,8	139,2	139,1	138,1
Velký Osek	209,2	210,2	213,7	218,5
Vlkov pod Oškobrhem	64,0	64,0	53,5	52,1
Vrbice	30,7	29,8	29,5	28,8
Záhornice	24,8	24,5	24,1	24,1

Zdroj: ČSÚ, 2012 - 2015

Hustota osídlení v obcích MAS Mezilesí v současné době představuje 106 osob na 1 km², tento ukazatel je značně ovlivněn počtem obyvatel v Poděbradech.

Tabulka 5 ukazuje, že v letech 2012 – 2015 počet obyvatel na 1 km² se výrazně neměnil, a to jak na úrovni MAS, tak i krajské a celostátní.

Od roku 1969 do roku 2001 byl ve většině obcí vývoj hustoty osídlení záporný: největších záporných hodnot bylo dosaženo v Odřepsech, Kolajích, Vlkově pod Oškobrhem, Hradčanech a Dlouhopolsku (do -50 obyvatel). Pozitivní trend byl zaznamenán pouze v Poděbradech⁴.

⁴ Atlas krajiny ČR

2.1.2 Bydlení

Na území MAS Mezilesí byl k 31.12.2015 zaznamenán počet 32 550 obyvatel. **Z toho téměř polovina (14 219) žije na území centra oblasti, Poděbrad.** Druhé město na dotčeném území, Městec Králové má 2 910 obyvatel. Vedle větších obcí Velimi, Libice nad Cidlinou a Velkého Oseka vykazují ostatní obce charakter zemědělské **vesnice, typicky s 300-500** obyvateli. **Hustota osídlení** na území MAS Mezilesí odpovídá průměrným **106 osobám na 1 km²**, nicméně je třeba brát v potaz **zatížení tohoto statistického ukazatele započtením města Poděbrady.**

Historické okénko⁵

Během 16. století se vyprofiloval v našich oblastech trojdílný komorový přízemní dům. Byl stavěn buď z otesaných trámů (trhanic), z materiálu, který poskytovaly místní lesy, tj. dubového dřeva, nebo z nepálených cihel, truhlí (vepřovic), které se vyráběly z hlíny, smíchané s plevami nebo řezankou. Střechu kryly slaměné došky či dřevěné šindele, později pálené tašky. Hluboko předsazený (i více než 1 m) štít se skládal z prken, různého uspořádání, které vytvářelo mnohdy malebné lomenice

Přirozeným centrem vsi byla vždy návěs, která se konstituovala ve vrcholném středověku. Na návsi stávaly důležité budovy, kostel nebo kaplička či zvonička, z profánních objektů pak kovárna, pastouška, obecní studna, v 19. století škola. Po první světové válce vyrostly na nich pomníky padlým. Zde se odehrával život obce, konaly se zde lidové (kupř. stávala májka) a náboženské (Boží Tělo) slavnosti, scházeli se sousedé k hovorům atd.

V naší oblasti lze vyzorovat několik tvarových variant, nejčastější je čtyřúhelníková forma – v půdorysu obdélníku nebo lichoběžníku, u několika vsí sledovaného regionu je pak návěs trojúhelníková. Její obvod lemovaly většinou statky, chalupnická a zahradnická stavení tvořila samostatné okrsky, často ve vedlejších uličkách.

Dlouhou dobu měly venkovské usedlosti tzv. štítovou orientaci staveb k řídící ose návsi či ulice. Tato zástavba, spočívající v řazení prostor i staveb do hloubky dvora, byla od druhé poloviny 19. století narušována okapovou orientací nově budovaných domů (tj. stavby se otočily o 90 stupňů). Ve všech vsích je však původní řazení domů dodnes patrné, přestože od poloviny 20. století se na vsích začínají stále častěji objevovat objekty typické spíše pro městskou zástavbu (patrové domy, bytovky atd.).

Zemědělské obce jsou organizovány v urbanistické struktuře, která se typicky projevuje v podélném uspořádání podél páteřní komunikace, většinou s ulicovým typem. Hustota zástavby byla určena vlastnickými vztahy, které obvykle determinované datem vzniku sídla. Urbanistická struktura je zachována, typickým výrazem obce je tvorba vlastního vnitřního prostoru založením širokého koridoru, doplněného dlouhověkými dřevinami. Takto vytvořený vnitřní prostor je pak doplněn církevními stavbami, zvonnicemi, popř. objekty správy obce. Co se týče velikosti staveb, většinou převažuje jednopodlažní zástavba se sružením obytné a hospodářské funkce, větší hmoty se projevují u církevních staveb a od 19. století u staveb škol.

Poděbrady projevují typicky středověkou strukturu jednostranné orientace. Jsou vyvýšené na levém břehu Labe coby základní protipovodňové opatření, středověké město (opevněné) přechází do nízkopodlažní zástavby. Urbanistická struktura současného města byla založená na počátku 20. stol., vymezuje pravouhlou osnovu nízkopodlažní zástavby, stanovuje osu i parametr hlavního prostoru lázeňského parku včetně centra města definovaného náměstím.

Charakter města je daný sdružením urbanistické koncepce, půdorysu středověkého města, původních památek, lázeňské zóny a funkcionalistické architektury generace architektů 1. republiky, které dohromady vytvářejí plnohodnotný, prakticky bezchybný prostor s minimem ploch periferního charakteru.

Městec Králové je jednoznačně zemědělské město rozvíjené spontánním přidáváním městských ploch ve shodném, stavebně technickém výrazu. Spontánní přístup je patrný ve tvaru náměstí, v použití šířky a charakteru veřejného prostoru v ulici Palackého. Rozvoj města omezen nádražím, na přístupových komunikacích vyrostly výrobní (zemědělské) plochy. Problematická urbanistickým prvkem je naddimenzovaná hmota zemědělské síly.

⁵ Petr Šorm, Polabské muzeum Poděbrady

Dokončené byty

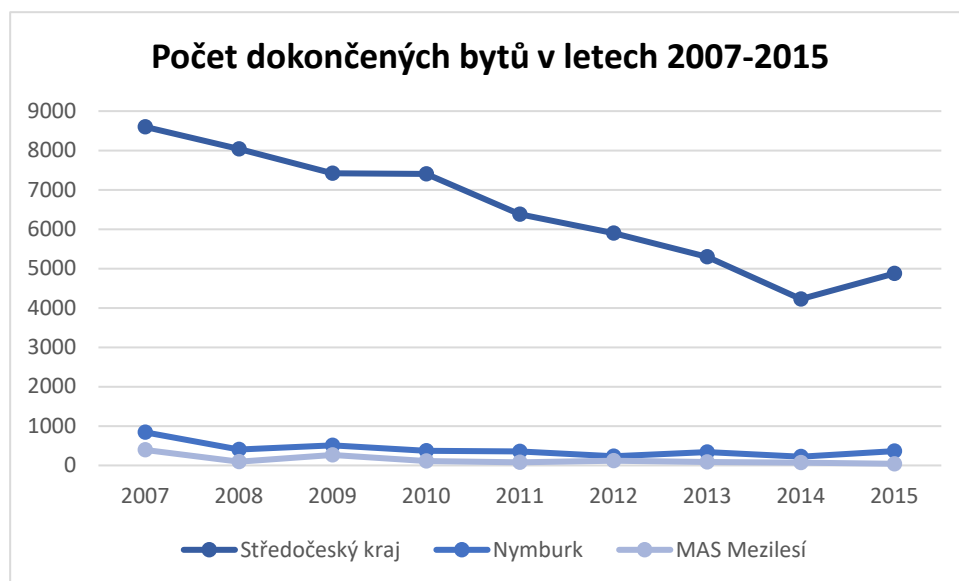
V letech 1997 až 2015 bylo v regionu MAS Mezilesí dokončeno 2 009 nových bytů, což je výrazně méně než v okrese Nymburk, kde bylo za stejné období postaveno 5 878 nových bytů a v Středočeském kraji dokonce 98 780.

Tabulka 6: Počet dokončených bytů v letech 2007 - 2015

Počet dokončených bytů v letech 2007-2015									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Středočeský kraj	8599	8041	7421	7405	6376	5900	5295	4226	4872
Nymburk	841	408	512	368	356	234	337	222	362
MAS Mezilesí	393	99	262	115	78	123	85	71	42

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

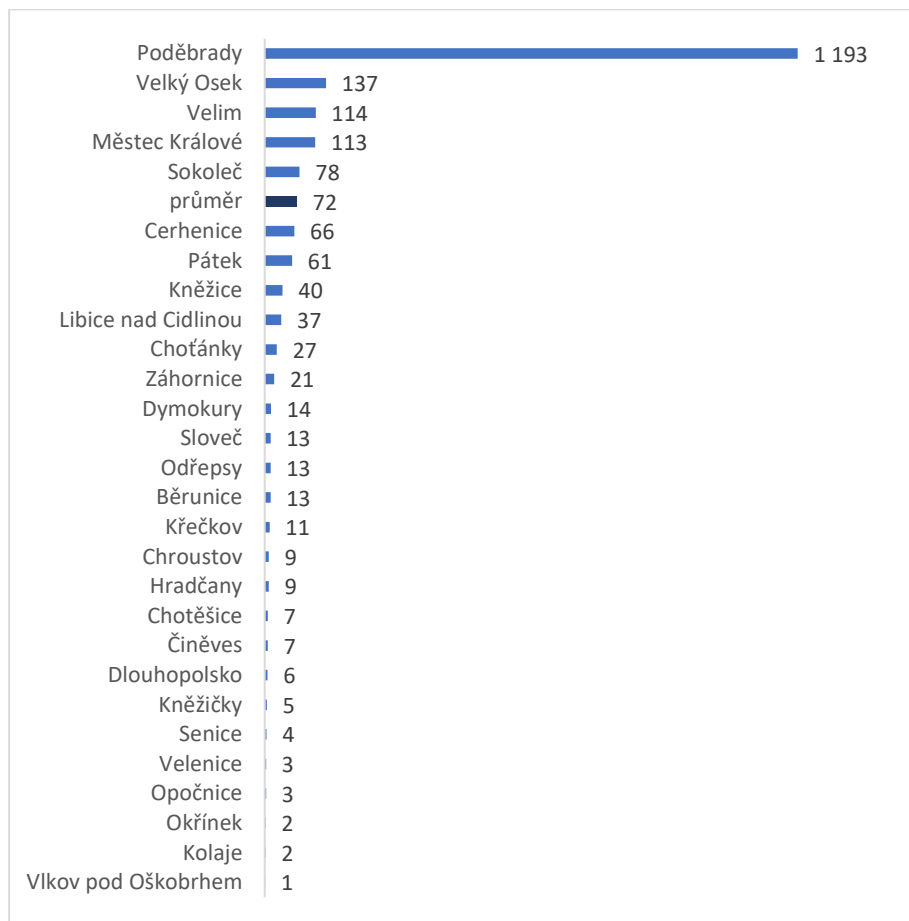
Obr. 12: Počet dokončených bytů v letech 2007-2015

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Tabulka 6 a Obr. 12 udávají, že **počet dokončených bytů MAS Mezilesí od roku 2012 stagnuje**, klesající tendenci má také intenzita výstavby v Nymburku a Středočeském kraji. Nárůst počtu vystavených bytů v letech 2014 – 2015 na úrovni okresu a kraje se nijak neprojevil na klesajícím trendu v území MAS. Stagnace se v rámci MAS projevila nejvýrazněji v roce 2015, kdy ve většině obcí nebyl dokončen žádný byt a maximální počet dokončených bytů v jednotlivých obcích je 7. Jak ukazuje další obrázek, nejvíce bytů v letech 1995 – 2015 bylo vystaveno v Poděbradech, dále následují Velký Osek, Velim a Městec Králové. Z pohledu počtu vystavených bytů na 1 obyvatele v roce 2014, přednostní pozici zaujímá Vlkov pod Oškobrhem (0,013 bytů na obyvatele), dále to jsou Velký Osek (0,09) a Záhornice (0,073). V Poděbradech počet vystavených bytů na 1 obyvatele v roce 2014 představoval 0,001 dokončených bytů. Pro srovnání, průměrný počet vystavených bytů na 1 obyvatele v okrese Nymburk v roce 2014 se pohyboval v rozmezí 0,002 až 0,0024. Pro Středočeský kraj tento ukazatel je v průměru 0,00264 dokončených bytů na 1 obyvatele, z čehož lze odvodit, že **počet vystavených bytů na 1 obyvatele v rámci MAS Mezilesí je lehce podprůměrný (0,0021 bytů na 1 obyvatele).**

Obr. 13: Dokončené byty v obcích MAS Mezilesí v letech 1997 – 2015

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.201

Struktura bydlení

Tabulka 7: Základní údaje o bytovém fondu obcí MAS Mezilesí

	Počet obydlených bytů	Z nich počet obydlených domů	Podíl obydlených bytů v rodinných domech na obydlených bytů celkem (%)	Podíl neobydlených bytů z celkového počtu bytů (%)	Z nich počet neobydlených bytů sloužících k rekreaci	Podíl nájemných bytů pro sociální bydlení (%)
Středočeský kraj	482860	286780	60,5	17,1	32854	0,21
Nymburk	14889	9846	65,9	18,9	1658	0,26
Celkem za MAS Mezilesí	12704	8401	66,2	20,7	1283	0,50

Zdroj: SLDB 2011

Z Tabulky 7 je patrné, že stejně jako na úrovni Středočeského kraje a okresu Nymburk, ve struktuře bydlení MAS Mezilesí převládají rodinné domy, jejichž podíl dosahuje 66,2 %, a to zejména v obcích vesnického typu. Určitý vliv na tento ukazatel má větší město Poděbrady, kde většina obyvatel bydlí v bytech (52,3 %). **Na území okresu Nymburk a Středočeského kraje většina bytů byla vystavená v letech 1971 – 1990. Pro MAS Mezilesí však platí, že většinový podíl bytů (35 %) byl dokončen v letech 1920 – 1970.**

V oblasti sociálního bydlení určeného pro osoby znevýhodněné nebo nacházející se v nouzi, podíl nájemných bytů pro sociální bydlení na území MAS⁶ je téměř zanedbatelný: sociální bydlení je zastoupeno pouze v 2 obcích –

⁶ podpořených v rámci programu Podpory sociálního bydlení k roku 2014

Cerhenicích a Poděbradech, přičemž se nachází v Cerhenicích 56 jednotek, v Poděbradech je jich pouze 8 jednotek.⁷ V porovnání s podílem sociálních bytů v Nymburku a kraji, je podíl v MAS Mezilesí o něco vyšší.

2.1.3 Technická infrastruktura

Vodovody a kanalizace

Z hlediska regionálního jsou uvedeny pouze skupinové vodovody (SV) s uvedením zásobovaných obcí MAS Mezilesí a dále nově navrhované SV, resp. rozšíření stávajících do dalších obcí a sídel. Podkladem pro návrh nových systémů, resp. jejich rozšíření jsou aktualizované údaje o záměrech majitelů a provozovatelů vodovodů pro veřejnou potřebu.

Stávající skupinové vodovody

Na území MAS Mezilesí vedou 2 skupinové vodovody⁸: vodovod Poděbrady - Nymburk - (Městec Králové) a vodovod Kolín. Tyto vodovody postupně mohou zásobit více jak 80 % obyvatelstva v regionu.

Skupinový vodovod Kolín

Ze všech obcí MAS Mezilesí SV Kolín zásobuje v současné době pitnou vodou pouze město Velim.

Zdrojem vody pro SV jsou: ÚV Vinice, ÚV Nová Vodárna, ČS Štítary a dále přivaděč Kutná Hora - Kolín, kterým se přivádí voda z vodojemu Sukov do vodojemu Letiště II.

Skupinový vodovod Poděbrady – Nymburk – Městec Králové

Páteří rozvodu vody SV Poděbrady jsou stávající vodovodní přivaděče mezi Poděbrady a Nymburkem a mezi Poděbrady a Městcem Králové. Zdrojem vody jsou poděbradské vrtky s úpravnou vody v úpravně Poděbrady.

Na řadě Poděbrady – Městec Králové je navrženo napojení skupinového vodovodu Oškobrh – Libice n./C. přes nový zemní vodojem Kolaje. V rámci projektové přípravy je nutno zajistit, aby v souvislosti s výstavbou nedošlo k většímu rozsahu záboru porostů a vodojem byl pokud možno umístěn tak, aby byl minimalizován zásah do evropsky významné lokality Oškobrh.

Pro lepší zásobení oblasti vodou se uvažuje s rozšířením soustavy přivaděčích řadů: napojení Křečkova (→ skupinový vodovod – VPS č. V06) a jihovýchodním směrem od Městce Králové připojení Dlouhopolska a Běřunic vč. vodojemu (→ skupinový vodovod - VPS č. V08).

Odvádění povrchových vod

Území MAS Mezilesí nevykazuje většinou výraznější urbanizaci a tím nároky na zvýšený odtok dešťových vod. Výstavba, která probíhá v regionu, již respektuje požadavky na snižování jak v čase, tak i v objemu odtoku dešťových vod. Kanalizace nově navrhované jsou již navrhovány většinou jako oddílné soustavy. Nebo jsou stávající kanalizace doplňovány o samostatné splaškové stoky a stávající ponechány pro odvod dešťových vod. Tím dojde ke snižování přítoku balastních vod na ČOV⁹.

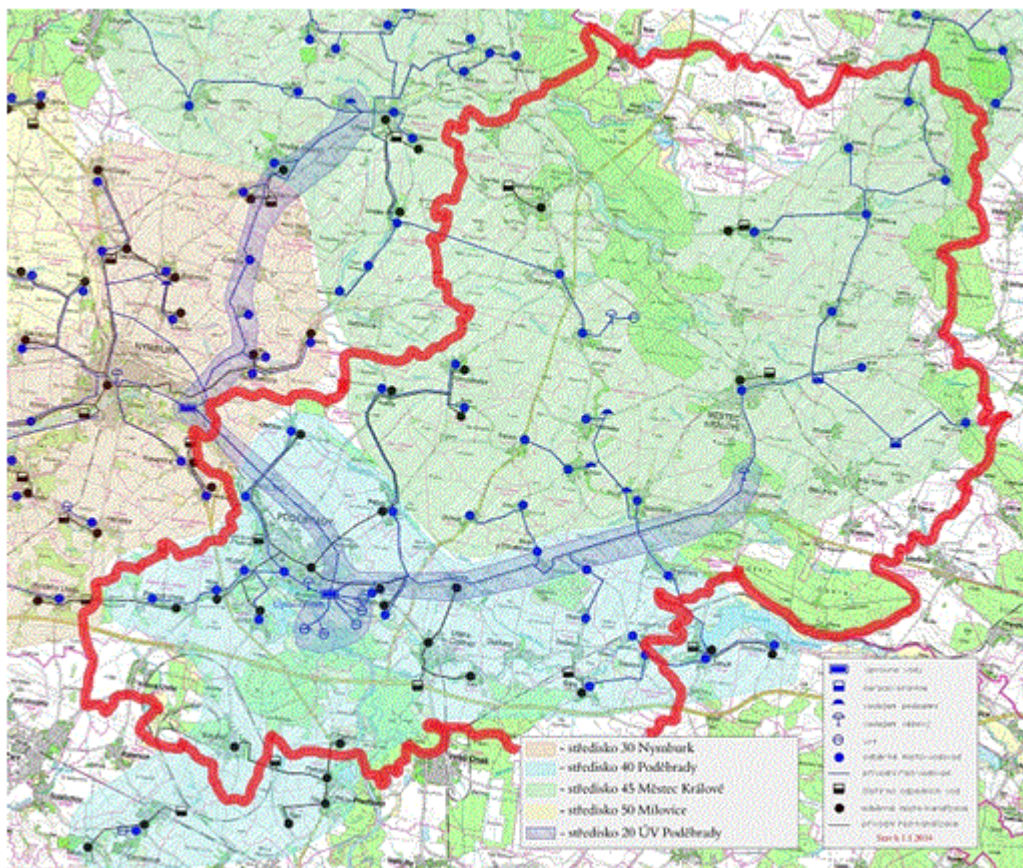
Veřejné vodovody a kanalizace se neustále aktivně rozšiřují. Vodovod má ve sledovaném území 74 % obcí, kanalizaci 54 %, čističku odpadních vod 31,5 % obcí. Plynofikace je provedena v 17 obcích území, z toho ve 4 obcích pouze částečně. Jen 1 obec (Chotěšice) není napojená na žádné veřejné sítě (kromě elektřiny).

⁷ http://www.mmr.cz/getmedia/7dcd2f3c-dda1-4154-b0e2-3eff9e1d4cd4/Socialni-byty-2003-2012_1.pdf?ext=.pdf

⁸ Zdroj: ÚP pro Středočeský kraj.

⁹ Zdroj: VAK Nymburk

Obr. 14: Vodovody a kanalizace

Tabulka 8: Zasiťovanost obcí (% zasiťovanost)

	vodovod	%	kanalizace	kanalizace dešťová	%	kanalizace s ČOV	plynovod	%	ANO/NE internet WiFi provozovaný
celkem		92			31			27	0
Běrunice		98,9			-			47,9	0
Cerhenice		99,8			81,4			1,8	0
Činěves		98,3			79,2			49,4	0
Dlouhopolsko		98,9			-			44,6	0
Hradčany		100			-			0,4	0
Choťánky		99,4			-			7,8	0
Chotěšice		97,2			-			4,6	0
Chroustov		99,5			-			1	0
Kněžice		99,1			4,1			2	0
Kněžičky		99,4			-			37,5	0

Kolaje		96,3			-			4,6	0
Křečkov		99,3			87,5			50	0
Libice nad Cidlinou		98,9			84,7			4,4	0
Městec Králové		99,6			89,7			73,6	0
Odřepsy		99,3			42,1			2,6	0
Okřínek		96,5			-			1,4	0
Opočnice		99,5			-			37,4	0
Pátek		99,8			85,4			4,1	0
Poděbrady		99,9			93,6			81,4	0
Senice		100			-			54,6	0
Sloveč		99,9			89,6			1,8	0
Sokoleč		100			-			27,7	0
Velenice		96,3			-			1,6	0
Velim		98,8			75,2			76,5	0
Velký Osek		99,8			44,1			53	0
Vlkov pod Oškobrhem		97,5			-			-	0
Vrbice		100			-			40,1	0
Záhornice		99,2			17,8			57,8	0

Odpadní vody

Kvalitu vod ovlivňují i plošné **zdroje znečištění, zejména zemědělská rostlinná výroba**, znečištění z atmosféry a splachy z terénu. Za rozhodující lze **na území MAS Mezilesí označit zemědělskou výrobu**, přestože například v posledním pětiletí došlo ke snížení spotřeby průmyslových hnojiv až na jednu třetinu. Také staré zátěže, zejména skládky nebezpečných odpadů, mohou způsobovat znečištění půdy a podle druhu uloženého odpadu ohrožovat kvalitu povrchových i podzemních vod. Kyslíkové poměry v Labi pod Pardubicemi se v posledních letech zlepšují. Odbouratelné organické znečištění z bodových zdrojů se snížilo, hlavní podíl na tom má zprovoznění ČOV Pardubice a regulace emisí z lihovaru v Kolíně, přesto **problém specifického znečištění hlavně těžkými chlorovanými látkami a PCB trvá**. Lze konstatovat, že s poklesem zemědělské výroby a lodní dopravy se za posledních 15 let kvalita Labe zlepšila zejména na klidnějších místech.

Mezi další problémy spojené s tokem ve středním Polabí patří nedostatečná protipovodňová ochrana v zastavěných územích, snížená retenční schopnost v krajině, plošné odvodnění pramenných a horních částí oblasti povodí a kanalizování drobných toků, vlastnické vztahy při prosazování protipovodňové ochrany, erozní účinky povrchově odtékající vody a účinný varovný systém. Dalším vodohospodářským nedostatkem je nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod, které zapříčiňuje vyšší zatížení celkovým fosforem a dusíkem. Podobně zatěžující efekty se projevují také díky nedostatečnému čištění průmyslových odpadních vod, díky kterému se ve vodě objevují nepříjemné koncentrace zvláště nebezpečných, nebezpečných a ostatních závadných látek. K eutrofizaci vede zvýšený přísun fosforu a dusíku do povrchových vod zejména ze splaškové vody a splachu hnojiv z polí. Nevhodná aplikace hnojiv způsobuje kromě ovlivnění kvality povrchových vod také ovlivnění jakosti podzemních vod. Hrozbou pro kvalitu vod jsou také místní staré ekologické zátěže. Díky nevhodnému využívání území, jakým je například těžba štěrkopísku, nepřiměřená zemědělská činnost anebo nová zástavba dochází také k narušení hladiny podzemních vod.

Všechny toky přitékají na území MAS Mezilesí jsou znečištěny vlivem zdrojů v horních částech povodí. Hlavním zdrojem znečišťování jsou nečištěné, nebo nedostatečně čištěné odpadní vody z obcí a průmyslu. **Středočeský kraj vykazuje velmi malý podíl obyvatelstva s napojením na kanalizaci a ČOV (49,7 %), okres Nymburk (48,7 %) je v tomto ohledu v rámci kraje pod průměrem (celá ČR 73,5 %) a taktéž území MAS Mezilesí tento ukazatel nízké zásítovanosti potvrzuje.**

Z hlediska regionálního jsou uvedeny pouze stávající skupinové kanalizace s čistírnami odpadních vod (ČOV) s uvedením napojených obcí a dále nově navrhované napojení na skupinové kanalizace.¹⁰ **Obě města na území MAS mají vybudované ČOV. V následujícím přehledu jsou uvedené některé významné ČOV vzhledem k možnosti řešit čištění v menších obcích návozem na tyto čistírny nebo hledat jiná, decentralizovaná řešení, neboť zásítovanost ČOV je na území na nízké úrovni.**

Poděbrady

Odpadní vody dešťové i splaškové jsou v Poděbradech odváděny systémem jednotné stokové sítě.

V roce 1996 byla uvedena do provozu ČOV na pravém břehu Labe u Malého Zboží s max. kapacitou 9360 m³/den. ČOV je řešena jako uzavřená kompaktní mechanicko - biologická čistírna. Recipient je Labe. Výhledově budou na kanalizační síť města Poděbrady připojeny obce Velké Zboží a Přední Lhota.

Městec Králové

V obci je vybudovaná jednotná kanalizace s ČOV s kapacitou 660m³/den. Recipient – Štítarský potok.

Libice nad Cidlinou

V Libici nad Cidlinou je vybudována nová centrální čistírna odpadních vod. V současnosti je realizována výstavba splaškové podtlakové kanalizace v obcích Libice, Kanín a Odřepsy.

Velim

V části obce je vybudován systém veřejné kanalizace. Odpadní vody jsou odváděny na místní ČOV o kapacitě 315m³/den.

Velký Osek

V polovině obce je dokončena síť podtlakové kanalizace, ze které se splaškové odpadní vody čerpají přes síť obce Veltruby na ČOV Kolín. Systém podtlakové kanalizace bude rozšířen i do zbývajících částí obce.

Zásobování plynem a teplem

Rozvody plynu

Řešeným územím prochází trasa tranzitního plynovodu a dále se zde nachází řada plynovodů VTL. V území působí tito správci plynovodních sítí:

- Tranzitní plynovod a VVTL plynovody - TRANSGAS, a. s.
- VTL plynovody - STŘEDOČESKÁ PLYNÁRENSKÁ, a. s.

Plynovody VTL

Síť plynovodů VTL je tvořena řadou páteřních tras a odbočnými přípojkami do jednotlivých oblastí a ro jednotlivá města. V některých úsecích jsou trasy potrubí vícenásobné. Hlavní směry páteřních vedení jsou Pečky – Poděbrady – Nymburk, Poděbrady - Městec Králové, s řadou odbočných větví. Propojení těchto sítí mezi jednotlivými správci je přes předávací stanice s měřením odběru. Světlosti plynovodního potrubí VTL jsou různé, páteřní trasy jsou převážně tvořeny potrubím DN 350 - DN 500, odbočné větve DN 80 - DN 300.

¹⁰ tamtéž

Zásobování teplem

Zásobování teplem na území je možno rozdělit do několika skupin dle druhu dodávky, dopravní vzdálenosti a velikosti zdroje tepla.

a) druh dodávky:

- teplárenská výroba s úplnou dodávkou tepla do veřejné sítě (zdroje CZT)
- podniková výroba s podílem dodávky tepla do veřejné sítě
- podniková výroba tepla pro vlastní spotřebu

b) dopravní vzdálenost:

- teplo je dodáváno do místa spotřeby na krátkou vzdálenost (výroba a spotřeba je ve stejném sídelním útvaru)
- teplo je dodáváno na velkou vzdálenost (teplo je dodáváno z místa výroby do jiného vzdáleného sídelního útvaru)

c) velikost zdroje:

V některých výrobních tepla je spojena teplárenská výroba s výrobou elektrické energie nebo naopak v tepelných elektrárnách je využíváno odpadní teplo z výroby elektrické energie.

Na území MAS Mezilesí se nenacházejí zdroje tepla nad 10 MW.

V řešeném území nejsou uvažovány nové dálkové teplovody.

Území MAS Mezilesí je charakteristické zastoupením především malých obcí. **Tento znak předznamenává i podmínky pro decentralizaci zdrojů tepla. Centrální kotelna byla vybudovaná pouze v Poděbradech, pro ostatní obce jsou typické lokální zdroje. Tento trend je aktuálně velkou hrozbou pro kvalitu ovzduší na území MAS Mezilesí. Výjimkou je obec Kněžice s jejím konceptem „Energeticky soběstačná obec Kněžice“, která svým inovativním projektem lokální produkce tepla a elektrické energie naplňuje představy o možném řešení energetické situace území v oblasti decentralizace a využití OZE.**

Součástí projektu v Kněžicích byla jedna z první bioplynových stanic (BPS) v České republice. Využití biomasy se v podmínkách MAS Mezilesí jeví jako vhodný alternativní zdroj energie, a to jak využitím v bioplynových stanicích, tak spalováním. Díky dostatečné produkci biomasy na zemědělsky intenzivně využívaném území odpadá nutnost jejího dálkového transportu k energetickým zařízením a je zaručená dlouhodobá udržitelnost realizovaných projektů. Například u „vzorového“ projektu energeticky soběstačné obce Kněžice dosahuje výroba elektrické energie v současné době 330 kWh. Projekt umožňuje i výrobu tepla s výkonem 1,6 MWh, jenž tvoří určitý „ostrovni systém“ s vlastním teplovodem v obci. Cena tepla v Kněžicích je přitom zcela nezávislá na vývoji světového trhu. Bioplynová stanice využívá biologicky rozložitelný odpad, jako je hnůj, kal, sláma, štěpky a potravinářský odpad z místních statků, jatek a domácností k výrobě bioplynu. Zpracovává tedy potenciálně nebezpečný odpad z farem a jatek, septiků a žump způsobem, který je citlivý k životnímu prostředí prostřednictvím procesu anaerobní digesce. Zbytek z procesu výroby bioplynu je biologicky neškodný a může být použit jako organické hnojivo. Stanice také snižuje potřebu zařízení na úpravu odpadních vod a prostor skládky v oblasti obce Kněžice. Bioplyn poskytuje městu obnovitelnou alternativu k plynu, uhlí a elektřině pro vytápění a řeší obecní problémy s odpady a kanalizací. Bioplynová stanice zahrnuje zařízení na výrobu bioplynu, kotelnu pro spalování biomasy a šestikilometrovou síť dálkového vytápění, která spojuje přibližně 150 domácností.

Bioplynová stanice obsahuje homogenizační nádrž o objemu 180 m³, odpadní čistící linku s denní kapacitou 10 tun, tepelnou digestoř o objemu 2.500 m³, jednotku pro kombinovanou výrobu tepla a elektřiny (CHP) a dvě zásobní nádrže o objemu 6.500 m³ pro zbytkovou kapalinu. Kotelna na spalování biomasy je vybavena 800 kW pecí na slámu a 400 kW pecí na štěpky k vytvoření dodatečného tepla v zimě. Stanice vyrábí tepelnou energii a elektřinu spalováním nahromaděného bioplynu. Při výrobě bioplynu vzniká další teplo jako vedlejší produkt, z čehož asi 60 % využívá systém dálkového vytápění. Bioplynová stanice má elektrický výkon 330 kW a ročně vyrobí 2.600 MWh el. Energie. Stanice rovněž vyrábí jako vedlejší produkt bohaté organické hnojivo, které zdarma odebírají místní zemědělci a dodavatelé odpadů a biomasy. Veškeré zbývající hnojivo se používá na obecních pozemcích. Elektřina pro obec Kněžice a 70 % požadavků na vytápění dříve pocházelo z uhelných elektráren, které produkují emise skleníkových plynů v České republice. Stanice na výrobu bioplynu zachytí metan, který způsobuje dvacetkrát silnější skleníkový efekt než oxid uhličitý a který by se jinak uvolnil do atmosféry při rozkládání organické hmoty. Místo toho je při spalování metan

převeden zpět na oxid uhličitý, který byl absorbován v průběhu životnosti biomasy. Bioplynová stanice také snížila počet domácností, které používají kotle na uhlí. V budoucnu se očekává další snižování spotřeby uhlí, protože se více obyvatel připojí na obecní dálkové vytápění.

Bioplyn je obnovitelným zdrojem energie s velkým potenciálem pro další obce, které čelí dovozu stále dražšího zemního plynu. Jedním z důvodů je, že jako finanční investice je bioplynový projekt stejně efektivní z hlediska nákladů jako plánované zdokonalení českých uhelných elektráren a jen mírně méně efektivní z hlediska nákladů než nejmodernější uhelné elektrárny. Podobně se odhaduje, že projekt Kněžice je přibližně dvakrát efektivnější než větrná elektrárna. Počáteční investice do projektu bioplynu se vrátí zpět za méně než 15 let.

Obec Kněžice se navíc spojila se čtyřmi dalšími obcemi z MAS Mezilesí, aby společně pracovaly na vytvoření Akčního plánu udržitelné energie do roku 2020.

Spoje

Telekomunikace

Telekomunikace jsou z hlediska telekomunikačních zařízení děleny na několik samostatných celků. Obor telekomunikační zařízení obsahuje místní telefonní síť, radioreléovou síť, síť přenosové techniky rozhlasových, a TV signálů, síť přenosové techniky dálkových a optických kabelů a síť vojenských zařízení. Provoz telekomunikačních prostředků se řídí řadou technických norem a předpisů pro možnost vzájemné slučitelnosti se sítěmi ostatních operátorů. Telefonní síť v řešeném území spadá pod řídicími ústřednu v Nymburce. Dálkové tranzitní ústředny jsou zapojeny na mezinárodní ústřednu v Praze. Přístupová síť je dnes z valné většiny vybudovaná úložnými optickými kabely. V nepřístupných a zvláště chráněných územích je proveden přenos vzduchem po radiokomunikační síti. Telefonní síť je převedena na digitální technologie v přenosu a zpracovávání telefonického volání tak i v dalších funkcích komunikace. Na ústředny HOST jsou zapojeny vzdálené účastnické jednotky RSU, které jsou rovnoměrně rozmístěny po celém dotčeném území.

Další rozvoj telekomunikačních zařízení je možný v návaznosti na aktuální poptávku rozšiřováním stávajících ústředen a budováním nebo posilováním propojovacích tras. Zatím jsou vybudovány o dostatečné kapacitě.

Radiokomunikace

Radioreléová síť je v řešeném území vybudována v dostatečné kapacitě s možností dalšího rozšíření dle vznikajících požadavků. Hlavní činností je přenos televizních radiových a datových signálů vzdušnou cestou. Spolu s radioreléovou sítí se rozvíjí síť přenosové techniky optickými kabely a vysoce kapacitními mikrovlnnými spoji. **Přesto lze z anketního šetření názorů obyvatel zaznamenat postoje, že v určitých částech území vykazují mobilní operátoři slabé pokrytí (např. Kněžice, Záhornice a další).**

V celém území jsou provozovány hlavní přístupové sítě, ale i dalších trasy přístupové sítě pro mobilní operátory bez nároků na ochranná pásma. Průběhy tras jsou dokladovány ve zpracovaných územních plánech.

Provozovatelem radiokomunikační sítě v daném území jsou České radiokomunikace, a. s., O2, a. s., Vodafone, a. s., a T-mobile, a. s. Nově navrhovaná zařízení i trasy RR spojují vznikají a zanikají spontánně v návaznosti na požadavcích uživatelů.

Na základě zákona používají radiokomunikační zařízení ochranná pásma, která chrání před negativními vlivy a rušením signálů. U důležitých systémů jsou vyhlášena ochranná pásma kruhová. Ochranná pásma nových radioreléových paprsků budou vyhlášeny v případě nutnosti až při realizaci a výstavby.

U provozovatelů GSM sítě je značný problém individuální realizace anténních nosičů, které narušují ráz krajiny. Jediným řešením je výstavba společných stožárů vyhovující technickým požadavkům pro všechny operátory a následné odstranění nevyhovujících nosičů v lokalitě. Tato možnost je v kompetenci stavebních úřadů.

Rozhlasové vysílání a síť přenosové techniky TV

Je v řešeném území je vybudována se 100 % celoplošným pokrytím území. České radiokomunikace, a. s. zajišťují celoplošné, regionální i lokální šíření TV signálu základními TV vysílači.

2.1.4 Odpadové hospodářství

Území MAS Mezilesí má převážně zemědělský charakter bez větších průmyslových celků. Převládá zástavba rodinných domů ve městech i obcích. Tomu odpovídá i složení produkováných odpadů.

Území vykazuje stabilní produkci odpadů a **nízký podíl produkce nebezpečných odpadů. Vysoký podíl produkce odpadů zaujímá KO a SKO. Zemědělský charakter území, intenzivní rostlinná výroba a velký podíl veřejné zeleně se výrazně podílí na produkci biologicky rozložitelných odpadů a ostatních vedlejších produktů zemědělské výroby.** Na území MAS je provozována bioplynová stanice v obci Kněžice.

MAS Mezilesí je území, na kterém se **neprovozují žádné spalovny, skládky, třídící linky pro separovaný odpad.** Obce řeší nakládání s odpady smluvní spoluprací se svozovou firmou a jsou na této spolupráci závislé. Samostatně řeší obce nakládání s odpady pouze ojediněle (železo, stavební a demoliční odpad, objemný odpad, biologicky rozložitelný odpad). Směsný komunální odpad končí na skládkách mimo území MAS. **Obce musí respektovat cenu za uložení SKO na skládku a případné navýšení je vždy velkým zásahem do rozpočtu obcí. Výdaje obcí na odpadové hospodářství jsou prozatím stabilní, ale z hlediska obecního rozpočtu vysoké.** Podílí se na tom i výrazné daňové zatížení služeb spojených s odpadovým hospodářstvím. Přístup občanů k třídění odpadů řeší většina obcí. Panuje neochota občanů vůbec třídít a vytřídít z komunálního odpadu všechny využitelné složky. S tím souvisí i problémy s malým množstvím vytříděného odpadu. Na nekázeň občanů při nakládání s odpady v obci a nedodržování stanovených vyhlášek a zákonů je také často starosty poukazováno. Problém nakládání s BRO z rodinných domů a veřejných prostor souvisí s úbytkem hospodaření na venkově a stěhováním lidí z měst na vesnici. Uváděny jsou hlavně tráva a listí. Občané ukládají často tento BRO do nádob pro SKO. BRO tak zvyšuje výrazně hmotnost SKO odvezeného na skládku. **Černé skládky s důrazem na skládky zakládáné v příkopech silnic, vjezdech do lesů, odpočívadlech pro řidiče řeší také většina obcí.**

Odpady od živnostníků jsou předmětem řešení u obou měst, Poděbrad a Městec Králové, případně přilehlých obcí. Jedná se o nedodržování zákona o odpadech u živnostníků. Objemný odpad je výrazným problémem v Poděbradech, kde není kapacita na dotřídění tohoto odpadu. Absenci sběrného dvoru nebo sběrného místa řeší obce s aktivním územním rozvojem a přílivem obyvatel z měst. Při řešení odpadového hospodářství se obce obrací na svozové firmy, na starosty jiných obcí nebo hledají informace na internetu. Chybí aktivní spolupráce a pomoc ze strany MŽP, KÚ a ostatních státních institucí. Objevil se i názor, že míra zodpovědnosti obce za nakládání s odpady je příliš vysoká (např. náročná legislativa, sankce ze zákona o odpadech, vysoké náklady pro obec). Některé obce považují za přínosné přenesení větší zodpovědnosti na svozové firmy, koncová zařízení a domácnosti. **Pouze 3 obce v současnosti nemají při řešení odpadového hospodářství problémy, které by byly považovány za zásadní.**

Dostupnost a rozmístění svozových společností:

Na území MAS Mezilesí působí 9 hlavních svozových společností. U těchto společností nelze mluvit jednoznačně o jejich dostupnosti a rozmístění. Svozové společnosti lze rozdělit na 2 kategorie, lokální a globální. Lokálními jsou Technické služby města Poděbrad s.r.o., Pečecké služby, s.r.o. a Technické služby města Nymburka. Dostupné jsou pro svoz pouze v rámci své místní působnosti, max. cca do 25 km od své provozovny. Mají omezenou kapacitu z hlediska lidských zdrojů a technického vybavení. Jejich provoz je zajištěn s podporou města nebo obce (např. město je majoritním vlastníkem nebo se jedná o příspěvkovou organizaci). Globálními jsou všechny ostatní uváděné společnosti. Ty jsou dostupné a rozmístěny tak, že mají síť svých poboček a provozoven po celé ČR a mohou zajistit svoz odpadů ve všech lokalitách MAS Mezilesí v rámci tržní nabídky a poptávky. Dostupnost a rozmístění svozových společností lze považovat za dostatečné.

Poskytované služby svozových společností:

V tomto bodě zůstáváme u rozdělení na lokální a globální svozové společnosti. Lokální společnosti mohou v rámci uvedených možností zajistit svoz SKO, tříděného odpadu (papír, sklo, plast + tetrapak). Nemají ale v současné době kapacitu zajistit např. **svoz bioodpadu a tříděného odpadu přímo z domácností**, svoz nebezpečných odpadů je v některých případech (např. Poděbrady - Technické služby města Poděbrad s.r.o.) řešen přes subdodavatele. Globální společnosti mohou zajistit svoz SKO, tříděných odpadů, bioodpadu, objemného i nebezpečného odpadu. Mají potenciál nabídnout obcím větší rozsah služeb a technicky je zajistit. V rámci MAS Mezilesí je to svoz bioodpadu z domácností, tříděného odpadu z domácností, přistavení kontejnerů pro sběrné dvory na objemný odpad, případně bioodpad. Spolupracují s obcemi na ekologické výchově občanů (Obec Běrunice a Nykos a.s. - webové stránky obce o tom jak nakládat s odpady a proč).

V tabulce jsou uvedena sběrná místa provozovaná jednotlivými obcemi. Jedná se o budovy, oplocené pozemky nebo zpevněné plochy s přistaveným kontejnerem. Charakter a účel sběrných míst se liší v závislosti na potřebách obcí. Společným znakem všech sběrných míst je pravidelný řízený provoz (např. stejný den, hodina, v týdenním intervalu) a možnost odkládání odpadů pouze pro občany dané obce. Sběrná místa se liší svým účelem. Každá obec řeší provozem sběrného místa své vlastní potřeby. Motivací ke vzniku sběrného místa je pokrýt okrajové části obcí a dále řešit sběr některých složek odpadů (objemný odpad, bioodpad, elektrozařízení). V rámci sběrných míst spolupracují obce se svozovou firmou nebo jsou odpady odváženy místním dopravcem (objemný odpad) na skládku.

Tabulka 9: Výkupny odpadů na MAS Mezilesí, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, S)	poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	Energetika Kněžice s.r.o.	parc. č. 434/1	Kněžice	537292	800,00	70,00	S	vybrané BRO, fyzikálně chemická úprava
2.	Energetika Kněžice s.r.o.	parc. č. 649/8	Kněžice	537292	4000,00	1345,00	S	výkup stavebních odpadů
3.	Energetika Kněžice s.r.o.	Kněžice 205	Kněžice	537292	27375,00	16958,00	S	vhodné BRO, bioplynová stanice
4.	Miroslav Musil - BŘEMUS	Ke Kostelíčku 329	Městec Králové	537489	1544,00	25,32	S	výkup železa
5.	ČSAP s.r.o.	parc. č. 3105	Městec Králové	537489	50,00	33,00	S	výkup vyjetého oleje
6.	ZE-KOV METAL s.r.o.	T.G. Masaryka 335	Městec Králové	537489	neuvedeno	2298,00	S	výkup železa
7.	PROAGRO Nymburk a.s.	parc. č. 2473/14-15	Městec Králové	537489	30000,00	10335,00	S	kompostování odpadů
8.	Petr Šmidrkal	T. G. Masaryka 173	Městec Králové	537489	50000,00	2997,00	S	výkup železa
9.	RADOŇ - obchodní služby, s.r.o	T. G. Masaryka 165	Městec Králové	537489	50,00	0,00	S	výkup železa
10.	Š U M B O R spol. s r.o.	středisko Hájka	Sány	537772	40000,00	30000,00	S	výkup stavebních odpadů
11.	AUTOCENTRUM BOURA spol. s r.o.	Činěves 143	Činěves	537080	50,00	26,00	S	Výkup autovraků
12.	AUTOCENTRUM BOURA spol. s r.o.	Činěves 143	Činěves	537080	neuvedeno	60,00	S	výkup vyjetého oleje

13.	Petr Šafránek	parc. č. 1713/2	Činěves	537080	2100,00	5,36	S	výkup odpadů z mycích stolů
14.	MITIS, s.r.o.	297/1	Pátek	537632	2000,00	1935,00	S	kompostárna
15.	Vladimír Bryxí autodoprava	parc. č. 74/37, 74/38	Křečkov	537403	5000,00	19931,00	S	výkup stavebního odpadu
16.	Technické služby města Poděbrad s.r.o.,	Kozinova 1/II	Poděbrady	537683	neuvedeno	4700,00	S	sběrný dvůr tříděného odpadu
17.	RADONĚ - obchodní služby, s.r.o	Jiráskova 295	Poděbrady	537683	50,00	447,00	S	výkup železa, tříděný papír
18.	Odpady Dvorský s.r.o.	st. p. 112	Senice	537799	neuvedeno	1,20	S	výkup nebezpečných odpadů
19.	IST Group s.r.o.	parc. č. 474/2	Libice nad Cidlinou	537438	230,00	1481,00	S	výkup železa

Na území je dvacet aktivních provozoven. Jedná se vždy o zařízení soukromá, podnikatelská. Obcemi jsou využívány kompostárny, výkupny železa, výkupny stavebních odpadů.

Zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelnými odpady

Tabulka 10: Nakládání s biologicky rozložitelné odpady v MAS Mezilesí

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, OK, S)	poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	Energetika Kněžice s.r.o.	Kněžice 205	Kněžice	537292	27375,00	16958,00	S	bioplynová stanice
2.	Energetika Kněžice s.r.o.	parc. č. 434/1	Kněžice	537292	800,00	70,00	S	kotel na biomasu
3.	Mitis s.r.o.	parc. č. 297/1	Pátek	537632	2000,00	1935,00	S	kaly z ČOV, kompostárna
5.	PROAGRO Nymburk a.s.	parc. č. 2473/14-15	Městec Králové	537489	50000,00	2997,00	S	kompostárna - biofermentory

Pozn. Roční maximální kapacita i průměrně využitá roční kapacita je uváděna pouze pro odpady. Uvedená zařízení zpracovávají s BRO i jiné vstupní suroviny které nejsou kvalifikovány jako odpad.

Na území jsou provozovány sběrné dvory a sběrná místa vždy pouze v jednotlivých obcích, pro vlastní občany. Síť sběrných dvorů a sběrných míst vznikla průběžně z individuálních potřeb obcí. **V rámci této činnosti obce nespolupracují.** Výkupny odpadů vznikly a fungují na základě potřeb mapovaného území - jedná se o zemědělskou oblast (kompostárny, bioplynová stanice) a oblast se zvýšenou stavební činností (sběr a výkup stavebních odpadů). Ostatní sběrná a výkupny pokrývají odpady, které jsou společné pro většinu lokalit v ČR (železo, nebezpečný odpad, autovraky). V rámci řešené oblasti nejsou provozovány žádné výkupny plastů, papíru, tetrapaku, skla.

Z hlediska potřeb měst a větších obcí jsou sběrné dvory a sběrná místa zajištěny, pro menší obce není sběrný dvůr hlavním problémem. Pro občany by mělo opodstatnění rozšíření provozní doby stávajících sběrných míst a dvorů. Je třeba poukázat na legislativní a finanční náročnost při záměru vybudovat v obci sběrný dvůr podle zákona o odpadech. Sběrný dvůr pro více obcí provozovaný na základě meziobecní spolupráce je smysluplný v rámci celkového systému. Lze uvažovat o vybudování sběrného dvoru se zaměřením na využitelné složky komunálního odpadu, objemný odpad, biologicky rozložitelný odpad s podmínkou návaznosti na třídící linku nebo jiné koncové zařízení, resp. na racionální využití sebraných odpadů. Nabízí se rozšíření některého stávajícího sběrného místa nebo spolupráce obcí se zemědělskými podniky, které mají potřebné plochy a mají např. zkušenost s kompostováním.

Třídící linky

Síť třídících linek a koncových zařízení pro tříděný odpad je pro území MAS Mezilesí nedostatečná. Je to jeden z hlavních problémů na území. Svozové společnosti odváží odpady mimo území MAS. Delší dovozní vzdálenosti se odrážejí v cenách za 1 tunu odvezeného odpadu, to platí hlavně pro vytříděné složky komunálního odpadu (papír, tetrapak, plast, sklo). Obce musí spolupracovat se svozovou společností. V rámci rozpočtu obce nelze prozatím vlastní odvoz realizovat (nákladná logistika).

Zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem (BRO)

Na území existuje síť zařízení pro nakládání s BRO. Některé obce spolupracují s koncovým zařízením v rámci sběrného místa, sběrného dvoru (Městec Králové, Poděbrady, Kněžice). Jiné obce mají zajištěn odvoz BRO ve spolupráci se svozovou firmou. Tyto obce neřeší kam je BRO svozovou firmou odvážen a neví do kterého zařízení je předáván. V některých obcích BRO dle evidence nevzniká. Komunitní kompostování v rámci platné legislativy neprobíhá. BRO je problém pro obce i v rámci migrace obyvatel z měst na vesnici a úbytku tradičního hospodaření v obcích. Na vesnicích se snižuje počet občanů, kteří kompostují BRO na vlastních pozemcích. **Společným problémem obcí je ukládání BRO občany do nádob pro SKO.** Tento zlovyk zásadně zvyšuje objem i hmotnost SKO a následně cenu kterou obec zaplatí svozové společnosti za uložení SKO na skládku.

Bioplynová stanice Kněžice:

V Kněžicích je provozována bioplynová stanice. **Zařízení je určeno pro zpracování odpadních materiálů za účelem jejich energetického využití. Jako jediné zařízení se podílí na energetickém využívání odpadů.** Bioplynová stanice byla zařazena mezi zařízení pro nakládání s BRO, protože dochází k energetickému využití pouze vybraných BRO vhodných pro tuto technologii. Při přijímání odpadů do bioplynové stanice je nutné tuto technologii dodržovat a tím je možnost spolupráce (obce, původci, svozové firmy) při využití většího množství BRO omezena i když aktivně probíhá. Předmětem technologického projektu bioplynové stanice je technologické zařízení pro zpracování produktů a odpadních materiálů z jateční a zemědělské výroby, doplněných o rostlinnou hmotu a kaly z ČOV. Samotný proces je jednostupňová mezofilní fermentace s dobou zdržení 35 až 40 dní. Výstupem z kogenerační jednotky je elektrická energie, vyvedená přes měření a trafostanici do veřejné sítě rozvodných závodů a teplo, jehož část se spotřebuje pro ohřev bioreaktoru a hygienizaci (50%), zbytek je využíván pro vytápění objektů v obci Kněžice.

Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů současný stav:

Obce na území MAS nevyužívají spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů. V dostupné vzdálenosti se taková zařízení nenachází. Pro obce má smysl využívat pouze spalovny komunálních odpadů. Síť spaloven a zařízení pro energetické využití odpadů je v rámci řešeného území nedostatečná, resp. z hlediska logistiky těžko dostupná.

Skládky odpadů

Na území MAS Mezilesí se neprovozují skládky odpadů. SKO z obcí je odvážen svozovou firmou mimo území MAS. Obce neřeší kam je SKO odvážen, předávají odpad oprávněné osobě (svozové firmě) a ve většině případů skládku přímo nevyužívají. Cena za uložení 1 tuny odpadu na skládku je průměrně 1000 Kč za 1 tunu. Cenu za uložení odpadu na skládku účtuje obci svozová firma.

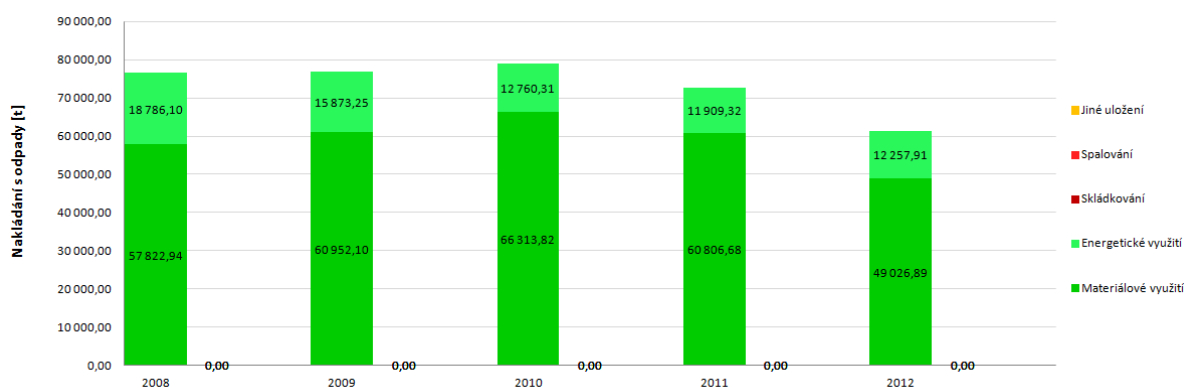
Černé skládky odpadu a ekologické zátěže, současný stav na území MAS

Černé skládky odpadů nejsou pro obce zásadním problémem. Obce řeší např. menší černé skládky založené řidiči v blízkosti silnic, lesních a polních cest. Většinou se jedná o objemný komunální odpad (starý nábytek, koberce apod.), bioodpad (spadané ovoce, tráva, větve), stavební odpad. Obce odstraňují skládky na vlastní náklady v rámci místní údržby obce nebo ve spolupráci se správou údržby silnic (odpady v příkopech silnic a na odpočívadlech). Hlavním problémem jsou černé skládky stavebních odpadů a to zejména pokud jsou zakládány v záplavových zónách řeky Labe a jejich přítoků. Města a obce poukazují na to, že správní orgány ukládají původcům černých skládek pouze pokuty, nikoliv nápravná opatření. V případě černé skládky odpadů většího rozsahu je odstranění takové skládky pro obec ekonomicky neproveditelné. Významnější ekologické zátěže nebyly zjištěny.

Celková produkce odpadů

V letech 2008 - 2011 docházelo k postupnému snižování produkce ostatních i nebezpečných odpadů. Podíl nebezpečných odpadů je zanedbatelný, řešené území je převážně zemědělskou oblastí bez velkých průmyslových zón, dále v podstatě bez panelových sídlišť s velkým podílem zástavby rodinných domů. I přes zvýšení produkce v roce 2012 je produkce odpadů v návaznosti na datovou základnu v normě. Vyšší produkce odpadů v roce 2012 souvisí s lokálními povodněmi v oblastech Labe a Cidlina a dále se výšenou stavební aktivitou v Poděbradech (stavební odpad byl původcispřírodně evidován v místě vzniku). Celková produkce OO a NO je rámci POH Středočeského kraje průměrná až podprůměrná i vzhledem k rozloze a počtu obyvatel.

Obr. 15: Nakládání s komunálními odpady (dále jen KO) a se směsným komunálním odpadem (dále jen SKO) na území MAS za období 2008-2012

2.1.5 Energetika

Energetice je věnována samostatná kapitola, protože patří mezi základní témata rozvoje MAS Mezilesí. **Myšlenka energetické soběstačnosti, která byla naplněná realizací projektu energeticky soběstačné obce Kněžice je inovativní prvek, který MAS Mezilesí hodlá prosazovat a podporovat v dlouhodobém horizontu. Vysoký potenciál má v oblasti také rozvoj vodní energetiky, přestože jediná vodní elektrárna je v provozu v Poděbradech.**

Z oblasti elektroenergetiky se v regionu zpracovává bioplyn, je zde poměrně velké množství solárních elektráren zejména menšího výkonu (FTE majitele Plaček Reality s.r.o. v Poděbradech, FTE majitele F.T.V. Poděbrady v Poděbradech, FTE majitele ČSAP s.r.o. v Městci Králové a několik dalších), malá vodní elektrárna (hydroelektrárna Poděbrady). V oblasti teplárenství je průkopníkem energeticky soběstačná obec Kněžice se svou bioplynovou stanicí. Pouze 2 rodiny používají pro vytápění a ohřev vody tepelné čerpadlo (Pátek a Poděbrady).

Hydroelektrárna Poděbrady

Vodní elektrárna pochází z roku 1915 a skládá se ze dvou výrazných objektů - strojovny a manipulační budovy, kde byly umístěny rozvaděče, transformátor a další zařízení. Manipulační budově dominuje malá kubistická věžička, která sloužila napojení na rozvodnou síť. Celkově kubistických prvků je na stavbě mnoho, některé detaily jsou opravdu velmi nádherné - například dveře na střeše na půdu strojovny, nebo schodiště ve strojovně.

Vodní elektrárna má čtyři Francisovy turbíny o celkovém výkonu kolem 1 MW. Vodní elektrárna včetně technologie je dochovaná prakticky v původním stavu a je stále v provozu. Jen některé technologické části jsou postupně nahrazovány novými - např. nová převodovka u jedné z turbín, což má bohužel za důsledek změněný vzhled. Současným majitelem je společnost Povodí Labe, s. p. a provozovatelem je I. elektrárenská, s. r. o.

Bioplynová stanice Kněžice

Centrální výtopna a bioplynová stanice Kněžice zahájila provoz 28. 8. 2006, v té době byla poprvé uvedena do provozu KJ. Postupně do konce roku byl zprovozněn systém centrálního vytápění jednotlivých domácností. Celkem se jedná o 149 předávacích stanic a toto číslo zahrnuje více jak 90 % trvale žijících obyvatel napojených na centrální systém.

Energeticky nenáročný region a obnovitelné zdroje energie

Území MAS Mezilesí patří v porovnání s ostatními oblastmi ČR mezi energeticky extenzivní regiony díky absenci velkých sídel i díky absenci velkých průmyslových producentů. Území má navíc velký potenciál k rozvoji energetiky obnovitelných zdrojů, přičemž nejprůhodnější se jeví využití nadprůměrných zdrojů biomasy. Příkladem pro další municipality nejen v tomto regionu je projekt energeticky soběstačné obce Kněžice, kde se z převážné části odpadní suroviny přeměňují na bioplyn, a v kombinaci s přímým spalováním fytohmoty pak utváří uzavřený energetický kruh, z něhož vystupuje elektřina jako zpeněžované zboží pro veřejnost a teplo pro místní spotřebu obyvatel obce. Energeticky vyčerpaný zbytek z výroby bioplynu a popel z kotelny se vrací jako hnojivý komponent na pole. Tento projekt zásadně ovlivnil ovzduší v obci a jejím okolí, představuje roční úsporu přes deset tisíc tun emisí CO₂.

Využívání biomasy k energetickým účelům rovněž otevírá cestu k využití zemědělské plochy k pěstování vhodných energetických plodin.

Návrat k vytápění tuhými palivy

Zejména díky programu plynofikace, který v minulých desetiletích proběhl po celé republice ČR, a díky kterému se jeho účastníci stali závislími na rapidně rostoucí ceně plynu, se v současné době mnoho domácností vrací k lokálnímu vytápění zejména uhlím, dřevem ale i komunálním odpadem. K této situaci dochází zejména u menších obcí s rodinnými domy, kde je většina obytných domů vybavena vlastními kotli. Této charakteristice odpovídá i většina území MAS Mezilesí. Tento trend návratu k lokálnímu neekologickému vytápění je pozorovatelný v mnoha obcích a výrazně se projevuje na kvalitě ovzduší nejen během inverzních klimatických podmínek.

Problém smogu z lokálních topenišť nezmenšuje, jako tomu je díky lepším technologiím u průmyslových zdrojů znečištění. Naopak, podle výzkumu Ústavu pro životní prostředí (2011) v menších obcích ČR bylo prokázáno, že:

- ve všech měřených případech využívalo přes 90 procent obyvatel k vytápění a přípravě pokrmů pevných paliv;
- obvykle okolo 60 procent obyvatel spalovalo v kamnech a kotlích ústředního topení kombinaci uhlí s dřevem, přibližně 20 procent spalovalo pouze dřevo a okolo 10 procent využívalo pouze uhlí, a to převážně hnědé sirnaté uhlí. Zbýlých asi 10 procent užívalo k vytápění plyn, elektřinu nebo topný olej.
- Dotazník obsahoval i otázky týkající se spalování domovního odpadu. Přestože jde o záležitost citlivou a málokdo spalování odpadků přiznává, z odpovědí vyplynulo, že přes 50 procent domácností spaluje pravidelně spolu s palivy i domovní odpad (včetně plastů), a to i několikrát do týdne – jedna pětina dokonce každý den
- V případě jedné obce ve středních Čechách vědci zjistili, že koncentrace nebezpečných látek byla překročena v téměř dvojnásobném počtu dní oproti Praze.

Dlouhodobým řešením této situace se neukazují být restrikce a regulace splodin, zejména díky náročnému způsobu kontroly a nízké vynutitelnosti nápravy. Naopak, efektivní řešení nabízí širší ekologické využití obnovitelných zdrojů energie po vzoru energeticky soběstačné obce Kněžice.

2.1.6 Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost

Dopravní dostupnost MAS Mezilesí je kvalitní v oblasti komunikací na vyšší úrovni (dálnice, silnice první a druhé třídy). Tyto komunikace tvoří hlavní páteř dopravní obslužnosti. Nicméně, komunikace III. a nižších tříd, jsou ve **velmi špatném technickém stavu a znesnadňují dopravní obslužnost jednotlivých obcí**.

Hlavní dopravní tepnou je dálnice D11 (Praha-Hradec Králové), která územím prochází v jeho jižní části. Dalšími důležitými dopravními spojnici jsou silnice I. třídy č. 32 (spojuje Poděbrady a Jičín) a silnice I. třídy č. 11, která je s délkou 353,8 km nejdelší v ČR (směr z Poděbrad na Hradec Králové, Šumperk, Opavu, Ostravu a dále na Slovensko). Jedná se o nejpřímější páteřní komunikaci ve směru západ-východ ČR. Územím MAS Mezilesí dále procházejí dvě silnice II. třídy č. 324 a 328. Zbytek území je propojen sítí silnic III. třídy a nižší.

Pokud jde o železniční dopravu, je nutné zmínit traťový úsek č. 231 (z Prahy do Kolína přes Poděbrady), jehož provoz zajišťuje dostupnost Prahy a Kolína zejména z Poděbrad a přilehlých obcí: Libice nad Cidlinou a Velký Osek. V taktu dvou hodin jezdí vlaky v úseku Ústí nad Labem - Kolín procházející Poděbrady a Velkým Oskem. Zastávkové vlaky v úseku Lysá nad Labem – Kolín, který prochází obcemi MAS, jezdí většinou v intervalu jedné hodiny, spojení je posíleno v době ranních a odpoledních špiček. Tento úsek je významný nejen pro osobní dopravu, ale je součástí tranzitního tahu pro dopravu nákladní.

Dále musíme zmínit traťový úsek č. 62 spojující Křinec a Chlumec nad Cidlinou a procházející napříč celým územím MAS Mezilesí. Jedná se o jednokolejnou regionální trať, která vede přes obec Běrunice, Městec Králové a Činěves. Vlakové spoje, jdoucí ze Staré Paky, v úseku Chlumec nad Cidlinou – Běrunice – Městec Králové jezdí v dvouhodinovém intervalu. Pouze v pracovní dny od 9 do 16 hodin v intervalu dvou hodin jezdí vlaky v samostatném úseku z Chlumce nad Cidlinou do Městce Králové. Od Městce Králové pak v taktu dvou (odpoledne tří) hodin jezdí vlaky do Nymburku, tento úsek prochází železniční stanicí obce Činěves. Poslední spoj z Městce Králové však odjíždí v 18 hodin. Ve všední dny v úseku Městec Králové – Křinec sledují v nepravidelném taktu 3 vlakové spoje.

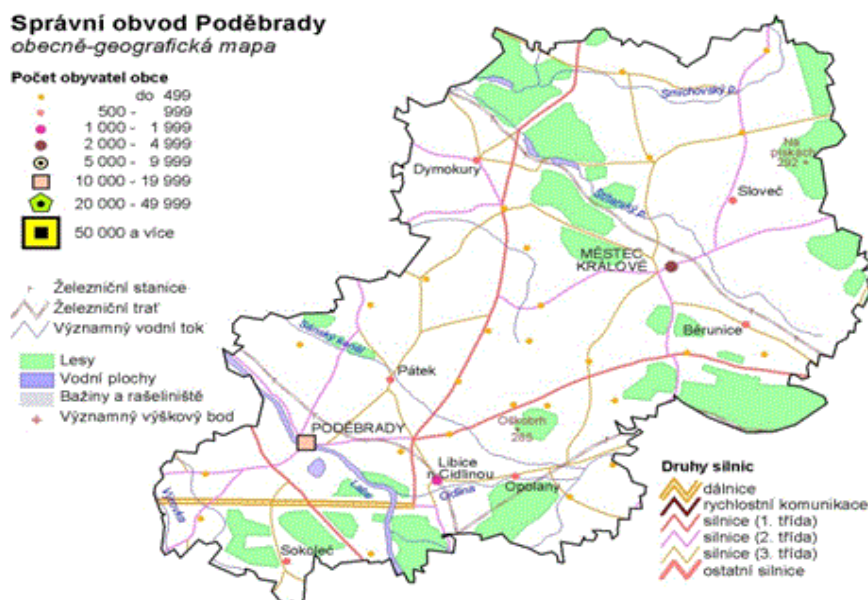
Železniční tratě prochází některými obcemi v jižní části (Poděbrady, Libice nad Cidlinou a Velký Osek) a určitými obcemi severní části MAS Mezilesí (Běrunice, Městec Králové a Činěves). Celkový počet obcí MAS Mezilesí však představuje 28 obcí, proto na základě výše uvedeného lze konstatovat, že provázanost obcí MAS železniční sítí není dostatečná: obce ležící k severu od Městce Králové (Slovec, Záhornice, Chotěšice, Kněžice a Chroustov), dále obec Velenice, obce nacházející se mezi Městcem Králové a Poděbrady (Senice, Vrbice, Opočnice, Dlouhopolsko, Kněžičky, Hradčany, Kolaje, Odřepsy, Okřínek, Vlkov pod Oškobrhem, Pátek, Choťánky a Křečkov) a nakonec nejjižnější obce MAS (Sokoleč, Cerhenice a Velim) nejsou propojeny železničními tratěmi.

Pokud jde o lodní dopravu, za zmínku stojí zejména pravidelné okružní plavby lodi Král Jiří po Labi (trasa soutok Labe-Cidlina přes Poděbrady směr Nymburk a zpět). Na území MAS Mezilesí se nenachází žádné letiště. Dobře dostupná jsou díky D11 mezinárodní letiště v Praze a Pardubicích.

Základní dopravní obslužnost se zhoršuje díky neustále se opakujícím snahám snižovat počet spojů autobusové dopravy v ZDO. **Ostatní dopravní obslužnost vyžaduje revizi stávajícího systému.** Velkým problémem území je **nedostatečný rozsah i nedostatečná integrovanost veřejné dopravy**. Na rozdíl od ostatních republikových integrovaných doprav nemají středočeské ID propojení se železnicí. Problematická je také spolupráce jednotlivých krajů díky absenci koordinátora středočeské integrované dopravy, ale také absence internetových stránek SID. Dopravní obslužnost veřejné dopravy na Nymbursku organizuje OAD Kolín. Tento provozovatel reaguje na podněty starostů a maximálně dvakrát ročně jsou na základě tohoto výzkumu jízdní řády aktualizované. Pro nedostatečné zdroje k zajištění komplexní dopravní obslužnosti podle připomínek starostů **nicméně nedochází k adekvátnímu rozšíření četnosti spojů. Problém nedostatečné dopravní provázanosti obcí MAS také nabývá na významu z důvodu vysoké míry dojíždění občanů obcí (zejména menších) do zaměstnání a je ve výzkumech akcentován jako problémový z pohledu obecních samospráv i občanů.**

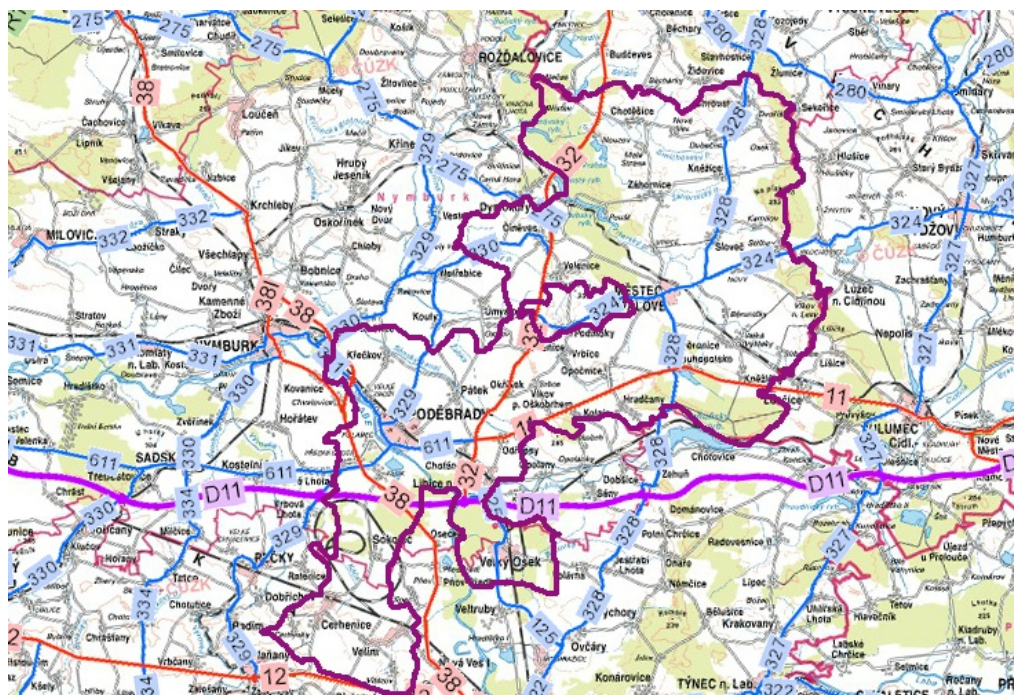
Velkým potenciálem je rozvoj rekreační lodní dopravy na Labi a Cidlině. **Podporu by také vyžadoval rozvoj cyklotras a cyklostezek mimo těch, které vedou po březích Labe. Vzhledem ke své poloze v nížinném terénu jsou Poděbrady vhodné pro cyklo dopravu** a protínají je např. cyklotrasy č. 0002 a č. 0019 (po obou březích Labe). Značených cyklotras je ve sledovaném území více a kopírují převážně silnice III. třídy. Součástí částečně hotových evropských stezek je i trasa Nymburk – Poděbrady.

Obr. 16: Obecně-geografická mapa – vyznačení důležitých komunikací vč. železnic

Zdroj: ČSÚ

Obr. 17: Silniční síť na území MAS Mezilesí. Upraveno podle ŘSD

Území MAS Mezilesí je protínáno následujícími velkými silnicemi (podle územního plánu velkého územního celku (dále ÚP VÚC) Střední Polabí:

Dálnice D11 (E67) prochází územím ve směru západ – východ jižně Poděbradska, severně Kolínska. Jihozápadně od Poděbrad křižuje dálnici D11 další významný silniční tah, a to silnice I/38 (Mladá Boleslav – Nymburk – Poděbrady – Kolín – Čáslav – Havlíčkův Brod) - je propojením od dálnice D1 na silnici R10, dále pokračuje ve směru do východní části Saska; umožňuje významné tangenciální vazby vedené mimo oblast pražské aglomerace.

Na tento systém navazuje síť ostatních silnic I. třídy. Jejich současné vedení je z větší části možno považovat kromě současného vedení silnice I/2 za stabilizované. S ohledem na jejich dopravní význam vyplývají navrhovaná přeložení jejich současných tras mimo zastavěné území jednotlivých sídel. Základní silniční síť doplňují silnice II. tříd, které byly rozděleny do dvou kategorií. A to na silnice II. třídy, které mají nezpochybnitelný dopravní význam a na ostatní silnice

II. třídy. U silnic II. třídy regionálního významu je v návrhu sledováno odstranění hlavních dopravních závad, a pokud to situace vyžaduje, i přeložení mimo zastavěné území obcí.

Silnice I. třídy

Silnice I/11 (Poděbrady - Hradec Králové) - po dokončení dálnice D11 převedena do kategorie silnic II. třídy jako II/611; její vedení možno považovat za stabilizované.

Silnice I/32 (Poděbrady - Jičín) – jedná se o poměrně kvalitní trasu s průtahy pouze obcí Okřínek a Senice. V návrhu je uvažováno přeložení trasy silnice mimo Okřínek. V severní části území bylo její vedení již přestavěno do cílového stavu.

Silnice I/38 (Mladá Boleslav – Nymburk – Poděbrady – Čáslav – Havlíčkův Brod) – z dopravního hlediska se jedná o velmi významný dopravní tah s velkým dopravním zatížením, který propojuje největší města Středního Polabí: Nymburk, Poděbrady, Kolín, Kutnou Horu a Čáslav. Předpokládá se její přestavba téměř v celé délce s cílem odstranění veškerých úseků procházejících zastavěnými částmi měst a obcí. Z plánovaných staveb byl zatím realizován pouze obchvat v prostoru Čáslavi a v současné době je v realizaci obchvatová trasa kolem Nymburka včetně nového mostu přes Labe. Přestavba úseku Luštěnice - Vlkava je sledována v ÚP VÚC Mladá. Od odpojení od stávající trasy před obcí Krchleby je její navrhovaná trasa přivedena do těsného souběhu s železniční tratí západně od obcí Krchleby a Všechny a navazuje vstřícně na rozestavěný obchvat Nymburka. Úsek mezi D11 (MÚK Poděbrady-jih) a budoucí MÚK s trasou I/12 na západním obvodu Kolína je uvažován jako čtyřpruhový (hlavní přivaděč od Kolína na D11), prakticky v celém rozsahu v nové trase. Dále jihovýchodním směrem navazuje obchvat Kolína. Další úprava trasy je sledována mezi dříve realizovaným úsekem u Malína a nově dokončeným obchvatem Čáslavi v prostoru Církvice. Úsek mezi Kolínem (MÚK Štárlka) a Kutnou Horou (MÚK Hlízov, výhledově MÚK Malín) je uvažován k přestavbě na čtyřpruh.

Silnice II. třídy

Silnice II/125 (Vlašim - Uhlířské Janovice – Kolín – D11) – silnice patří mezi nejvýznamnější silnice II. tříd propojující oblast Kolína s prostorem Vlašimi s vazbou na dálnici D1 a dále mezi Kolínem a dálnicí D11, kde plní funkci dálničního přivaděče. Vzhledem k jejímu významu je navrhována řada přeložek odstraňující hlavní dopravní závady, především nevyhovující průjezdy zastavěným územím jednotlivých obcí. Od jihu je to navrhované zlepšení směrových a výškových poměrů v místě dnešního stoupání za přechodem Sázkavy, což je však s ohledem na technickou i investiční náročnost značně dlouhodobou záležitostí. V dalším pokračování jsou navrhovány přeložky mimo zastavěná území sídel, a to severozápadní obchvat Mitrova, severozápadní obchvat Uhlířských Janovic, severozápadní obchvat Jindic a východní obchvat Červeného Hrádku s napojením do nové křižovatky s silnicí I/2. Od této křižovatky je ve směru na Kolín silnice vedena s navrhovaným severozápadním obchvatem obce Kořenice, včetně mimoúrovňového křížení železniční tratě a navazujícím jihovýchodním obchvatem sídla Kbílek. Na vjezdu do Kolína její úpravy souvisejí s výstavbou jižního obchvatu silnice I/38 města Kolína. Severně od Kolína pro dopravní napojení průmyslové zóny bylo již realizováno její přeložení jižně od Velkého Oseka směrem na Ovčáry na silnici II/328. V této souvislosti byla variantně navrhována i odbočná větev z prostoru jižně od Velkého Oseka, a to západním směrem s novým mostem přes Labe a napojením na silnici I/38. Navržené řešení, které bylo podrobněji prověřováno, situuje tuto přeložku do koridoru dříve uvažované přeložky železniční tratě („Klavarské spojky“). Přeložka je tedy vedena prostorem mezi obcemi Hradištko a Veltruby na pravém břehu Labe a na levém břehu jižně od sídla Ohrada s vazbou na navrhovanou trasu silnice I/38 a v dalším pokračování i na silnici I/12. Toto řešení by umožnilo přístup do průmyslové zóny od západu s eliminováním průjezdu od dálnice D11 Velkým Osekem a zároveň by se vytvářela i severní objízdná trasa Kolína na Pardubice.

Silnice II/324 (I/32 – Městec Králové – Nový Bydžov - Nechanice) - je vlastně souběžnou trasou se silnicí I/11 vedenou severně od ní a propojující významná sídla (Městec Králové, Nový Bydžov) s vazbou východním směrem na Hradec Králové. V území se nepředpokládá její přeložení do nové trasy.

Silnice II/328 (Kolín – Městec Králové - Jičíněves) – úsek této silnice od dálnice D11 po Sendražice byl v souvislosti se zpřístupněním průmyslové zóny již realizován v odpovídajících parametrech včetně přeložek v prostoru obcí Ovčáry a Jestřábí Lhota. Úsek severně od dálnice D11 nebyl zatím realizován a zde se předpokládá přeložení trasy jihozápadně od Dobšic a západně od obce Hradčany s napojením na dnešní silnici I/11 u Opočnice. V dalším úseku severně od stávající silnice I/11 je její vedení ponecháno ve stávající trase.

Silnice II/329 (Křinec – Netřebice – Poděbrady – Pečky – I/12) – v severní části propojuje silnice II/275 a II/330 a tedy prostor Křince nejen s Poděbrady, ale i s Nymburkem. K odstranění dopravní závady v obci Vestec je navrhována krátká přeložka. Jižně od silnice II/611 má dopravní význam zejména pro napojení Peček na dálnici D11. V prostoru Peček již došlo v souvislosti s modernizací železničního koridoru k jejímu přeložení na západní okraj města s částečnou

obchvatovou trasou. V návrhu se tedy předpokládá úplné dokončení západní obchvatové trasy kolem celého města. V dalším pokračování jižním směrem je navrhováno její přeložení před vstupem do Plaňan s napojením do nově navrhované mimoúrovňové křižovatky se silnicí I/12 u Vrbčan. Odtud by trasa silnice II/329 pokračovala po dnešní silnici III/3344 do Kouřimi, kde by dále byla vedena v dnešní trase silnice II/334 až po napojení na silnici I/2 u obce Ždánice.

Silnice II/330 (Český Brod – Sadská - Činěves) - je významnou trasou zejména pro připojení Nymburka na dálnici D11 a tedy i na silnici II/611 ve směru na Prahu. V severní části území je navrhováno pouze přeložení její trasy jižně od obce Činěves s napojením na silnici I/32. V navazujícím úseku směrem na Nymburk se žádné přeložky neuvažují. V prostoru Nymburka je navrhováno její přeložení do polohy jižního obchvatu města s novým jihovýchodním přemostěním Labe. Z hlediska vazeb na nadřazenou síť je současným dopravním problémem propojení města Nymburk na trasu D11 ve směru na Prahu. Z tohoto důvodu je navrhována východní přeložka v prostoru Sadské s napojením na dálnici D11 v nově navrhované MÚK, které využívá stávajícího nadjezdu silnice II/334. Do této křižovatky je navrhováno i připojení Peček ve směru na Prahu s místními přeložkami u obcí Milčice a Chvalovice. Vzhledem k tomu, že trasa silnice II/334 byla v návrhu převedena do zcela nové trasy, je toto propojení ve směru na Pečky vedeno po silnicích III. třídy.

Silnice II/331 (II/610 – Lysá nad Labem – Nymburk - Poděbrady) - je sice poměrně významnou silnicí II. třídy propojující větší sídelní útvary severně od Labe, její trasu je možno považovat za stabilizovanou.

Silnice II/611 (Praha - Poděbrady) - je doprovodnou trasou k dálnici D11. V návrhu se po realizaci navazujícího úseku dálnice D11 předpokládá její prodloužení v dnešní trase silnice I/11. Její současné parametry i z dlouhodobého hlediska plně vyhovují.

Zatížení silniční sítě

Výchozím podkladem o dopravním zatížení silniční sítě jsou výsledky z celostátního sčítání dopravy. Základními údaji byly výsledky z roku 1995, 2000 a 2005. Z porovnání těchto sčítání lze konstatovat, že výraznějšímu nárůstu silniční dopravy dochází především na významných trasách dálkové dopravy. V daném území je to především trasa dálnice D11 a stávající silnice I/11 a dále pak na silnici I/38, a to zejména pak v prostoru Kolína. Na silnicích II. třídy je růst dopravního zatížení výrazně nižší a vyšších intenzit je zde dosahováno pouze na průjezdních úsecích většími sídelními útvary s vyšším podílem vnitřní dopravy. Dopravní zatížení silnic bylo výchozím podkladem pro návrh přeložek jednotlivých silnic s cílem maximálně omezit negativní dopady na životní prostředí měst a obcí ležících na stávajících dopravně významných trasách.

Budování obchvatů obcí

Budování obchvatů obcí v místech, kde komunikace procházejí středem obcí, znamená zvýšení komfortu obyvatel, snížení hlukové zátěže i emisí. Na území MAS Mezilesí se podle územního plánu Středočeského kraje týká toto uvažované opatření následujících komunikací:

Silnice I/32 (Poděbrady - Jičín) – jedná se o poměrně kvalitní trasu s průtahy pouze obcí Okřínek a Senice. V návrhu je uvažováno přeložení trasy silnice mimo Okřínek. V severní části území bylo její vedení již přestavěno do cílového stavu Silnice II/125 (Vlašim - Uhlířské Janovice – Kolín – D11) – silnice patří mezi nejvýznamnější silnice II. tříd propojující oblast Kolína s prostorem Vlašimi s vazbou na dálnici D1 a dále mezi Kolínem a dálnicí D11, kde plní funkci dálničního přivaděče. Vzhledem k jejímu významu je navrhována řada přeložek odstraňující hlavní dopravní závady, především nevyhovující průjezdy zastavěným územím jednotlivých obcí. Od jihu je to navrhované zlepšení směrových a výškových poměrů v místě dnešního stoupání za přechodem Sázavy, což je však s ohledem na technickou i investiční náročnost značně dlouhodobou záležitostí. V dalším pokračování jsou navrhovány přeložky mimo zastavěná území sídel, a to severozápadní obchvat Mitrova, severozápadní obchvat Uhlířských Janovic, severozápadní obchvat Jindic a východní obchvat Červeného Hrádku s napojením do nové křižovatky se silnicí I/2. Od této křižovatky je ve směru na Kolín silnice vedena s navrhovaným severozápadním obchvatem obce Kořenice, včetně mimoúrovňového křížení železniční tratě a navazujícím jihovýchodním obchvatem sídla Kbílek. Na vjezd do Kolína její úpravy souvisejí s výstavbou jižního obchvatu silnice I/38 města Kolína. Severně od Kolína pro dopravní napojení průmyslové zóny bylo již realizováno její přeložení jižně od Velkého Oseka směrem na Ovčáry na silnici II/328. V této souvislosti byla variantně navrhována i odbočná větev z prostoru jižně od Velkého Oseka, a to západním směrem s novým mostem přes Labe a napojením na silnici I/38. Navržené řešení, které bylo podrobněji prověřováno, situuje tuto přeložku do koridoru dříve uvažované přeložky železniční tratě („Klavorské spojky“). Přeložka je tedy vedena prostorem mezi obcemi Hradištko a Veltruby na pravém břehu Labe a na levém břehu jižně od sídla Ohrada s vazbou na navrhovanou trasu silnice I/38 a v dalším

pokračování i na silnici I/12. Toto řešení by umožnilo přístup do průmyslové zóny od západu s eliminováním průjezdu od dálnice D11 Velkým Osekem a zároveň by se vytvářela i severní objízdná trasa Kolína na Pardubice.

Silnice II/330 (Český Brod – Sadská - Činěves) - je významnou trasou zejména pro připojení Nymburka na dálnici D11 a tedy i na silnici II/611 ve směru na Prahu. V severní části území je navrhováno pouze přeložení její trasy jižně od obce Činěves s napojením na silnici I/32.

Hluková a emisní zátěž díky průjezdní dopravě

Hluk je jedním z hlavních faktorů ovlivňujících kvalitu především městského prostředí a je považován za jeden z nejzávažnějších faktorů negativně působících na zdravotní stav obyvatel. Více než 90 % hluku je způsobováno lidskou činností a z toho přibližně 80 % hluku je vytvářeno dopravou, zejména automobilovou.

Hluková mapa obcí, nebo jiný komplexní materiál o úrovni hluku ve vnějším prostředí není pro území MAS k dispozici. U Poděbrad lze předpokládat zasažení hlukem 20 – 30 % obyvatel, podobně jako u obcí, které jsou středem protínány významnými státními silnicemi.

Obr. 18: Schématické znázornění spojů veřejné dopravy na území MAS Mezilesí

Území Mezilesí se rozkládá na ploše asi 304.82 km². V území dominují cyklotrasy IV. třídy (skoro 52 km), ale nacházejí se zde i cyklotrasy I. třídy (12 km) – Labská stezka (dálková cyklotrasa). Celkově se na území nachází 63,8 km cyklotras a z toho 5,6 km je navrženo ke zrušení. Všechny cyklotrasy jsou značeny jako bezpečné. Pouhých 13,6 km cyklotras (Labská stezka a okolí) je určeno i pro in-line. Cyklotrasy zahrnují také cyklostezky (13,6 km), tedy samostatné komunikace pro cyklisty nebo cyklisty a chodce (s vyloučením automobilové a motocyklové dopravy). Cyklostezky se shodují s komunikacemi určenými také pro in-line. Nejvíce cyklotras (80 %) má v území asfaltový povrch.

Dálnice D 11 mezi Prahou a Hradcem Králové území rozděluje na jižní část (1/3) a střední a severní část (2/3). Jižní část území je pokryta 28,8 km cyklotras. Severní část pouze 4,2 km cyklotras (okolo obce Chroustov). Největší hustota cyklotras v území je ve střední části území v Poděbradech, Libicích nad Cidlinou a jejich okolí (30,8 km).

Cyklotrasy v území jsou ze 44 % místní nebo účelové komunikace, z 33 % jde o komunikace III. třídy, pouze z 21 % jde o stezky pro chodce a cyklisty se sloučeným provozem a 2 % tvoří jízdní pruh pro cyklisty.

Tabulka 11: Cyklotrasy na území MAS Mezilesí

od:	kam:	délka	Komunikace	Povrch	Bezpečnost	Číslo	In-line	Třída	Pozn.
z Velimi	do Vítězova	1693	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0109	Ne	IV.	
z Vítězova	do Nové Vsi	1817	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0109	Ne	IV.	cyklotrasa navržená na zrušení
		497	Místní nebo účelová komunikace	Hliněný (neválcovaný štěrk, hlína, písek, tráva)	Bezpečný	0109	Ne	IV.	cyklotrasa navržená na zrušení
z Velimi	do Cerhenic	1328	Komunikace III. třídy	Dlážděný povrch (betonový, kamenný)	Bezpečný	0109	Ne	IV.	
		1566	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0109	Ne	IV.	jih
z Cerhenic	do Cerhýnek	509	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0109	Ne	IV.	střed
		1168	Místní nebo účelová komunikace	Hliněný (neválcovaný štěrk, hlína, písek, tráva)	Bezpečný	0109	Ne	IV.	sever
z Cerhenic	do Radimku	771	Komunikace III. třídy	Dlážděný povrch (betonový, kamenný)		0126	Ne	IV.	
		1112	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0126	Ne	IV.	
z Cerhenic	do Sokolče	732	Komunikace III. třídy	Dlážděný povrch	Bezpečný	0126	Ne	IV.	

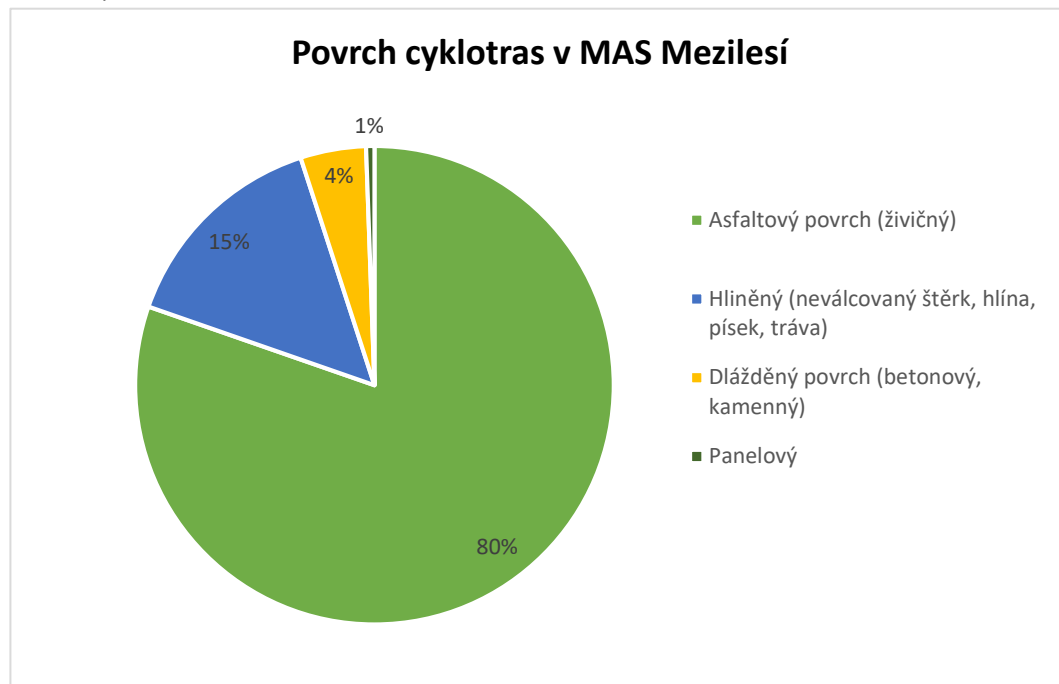
				(betonový, kamenný)					
		3790	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0126	Ne	IV.	
ze Sokolče	do Vrbové Lhoty	3537	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0126	Ne	IV.	
JZ Poděbrad		779	Stezka pro chodce a cyklisty se sloučeným provozem (C9)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0019	Ano	IV.	
		1022	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0019		IV.	
z Polabce	do Kovanic	4516	Stezka pro chodce a cyklisty se sloučeným provozem (C9)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	0019	Ano	IV.	
z Poděbrad	do Libice nad Cidlinou	3982	Stezka pro chodce a cyklisty se sloučeným provozem (C9)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	2	Ano	I.	Labská stezka
		718	Stezka pro chodce a cyklisty se sloučeným provozem (C9)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	2	Ano	I.	Labská stezka
		517	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	2	Ne	I.	Labská stezka
		403	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8194	Ne	IV.	
v Poděbradech		359	Místní nebo účelová komunikace	Panelový povrch	Bezpečný	8193		IV.	
		891	Místní nebo účelová komunikace	Hliněný (neválcovaný štěrk, hlína, písek, tráva)	Bezpečný	8193		IV.	
		886	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8193		IV.	
		337	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8193		IV.	

z Poděbrad	do Pátku	3529	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8193		IV.	
z Choťánek	na jih k Labi	2592	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8194	Ne	IV.	
z Choťánek	do Libice nad Cidlinou	2090	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8194	Ne	IV.	
		610	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8194		IV.	
z Libice nad Cidlinou	do Velkého Oseku	335	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	2	Ne	I.	Labská stezka
		434	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	2	Ne	I.	Labská stezka
		1239	Stezka pro chodce a cyklisty se sloučeným provozem (C9)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	2	Ano	I.	Labská stezka
		814	Jízdní pruh pro cyklisty (V14)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	2, 4334	Ne	I.	Labská stezka
		561	Jízdní pruh pro cyklisty (V14)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	4334	Ne	I.	
z Velkého Oseka	do Veltrub	2382	Stezka pro chodce a cyklisty se sloučeným provozem (C9)	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	4334	Ano	IV.	
z Velkého Oseka	do Volárny	1944	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	4348	Ne	IV.	
z Velkého Oseka	do Osečku	3330	Místní nebo účelová komunikace	Hliněný (neválcovaný štěrk, hlína, písek, tráva)	Bezpečný	2	Ne	I.	Labská stezka
z Opolan	do Odřeps	3349	Místní nebo účelová komunikace	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	8193		IV.	
z Odřepsů	do Pátku	3488	Místní nebo účelová komunikace	Hliněný (neválcovaný štěrk, hlína, písek, tráva)	Bezpečný	8193		IV.	

okolo Chroustova	4247	Komunikace III. třídy	Asfaltový povrch (živičný)	Bezpečný	4288		IV.	
------------------	------	-----------------------	----------------------------	----------	------	--	-----	--

Zdroj: data z <http://gis.kr-stredocesky.cz/fx/reg/cyklogenerel/>

Obr. 19: Povrch cyklotras v MAS Mezilesí

Zdroj: <http://gis.kr-stredocesky.cz/fx/reg/cyklogenerel/>

Dle názoru představitelů obcí je v oblasti nemotorové dopravy velký prostor pro meziobecní spolupráci. Projekty cyklostezek a cyklotras byly doposud řešeny izolovaně pro jednotlivé oblasti, chybí společný koncept (existuje např. Cyklogenerel cyklostezek pro město Poděbrady, je ale z roku 2002 a ne všechny návrhy byly zrealizovány). **Potřeby obcí pro vznik nových cyklostezek a cyklotras mají rychlejší vývoj** než koncepce Středočeského kraje. Cílem je zmonitorovat potřeby jednotlivých obcí a společně je začlenit do Cyklogenerelu Středočeského kraje. Následně rozšířit síť cyklostezek a cyklotras i do okrajových částí MAS Mezilesí a napojit je na cyklostezky podél Labe (Labská cyklostezka, Eurovelo IV). Jako příklad dobré meziobecní spolupráce můžeme jmenovat již **realizovaný společný cykloprojekt obcí Poděbrad a Pátku „Po stopách Matěje Rösslera“**. Cyklostezka byla uvedena do provozu 6.1. 2012. Uživatelé cyklostezky se z naučných tabulí dozví o historii Polabí. V budoucnu by mělo dojít k pokračování cyklostezky do dalších obcí v okolí. Silnice, které je spojují, jsou totiž bývalé hráze ze zaniklé rybníční soustavy a pokračování stezek v místech bývalých rybníků by mohlo být pro cykloturisty zajímavé.

Z připravovaných cyklostezek pro dopravní obslužnost a dojížděku obyvatel za zaměstnáním uvedme projekt cyklostezky Podmoky-Senice-Okřínek-Choťánky a její napojení na Labskou cyklostezku. Další připravované projekty jsou mezi Poděbrady a Cerhenicemi a ve Velimi. Z cyklotras uvedme např. připravované trasování v Městci Králové a okolí nebo Pátku.

2.1.7 Občanská vybavenost a služby

Díky charakteru obcí na území MAS Mezilesí, kde převládají menší obce s 300 – 500 obyvateli, je většina služeb i zařízení občanské vybavenosti soustředěná do větších měst, zejména Poděbrad, coby dominantního centra území MAS a Městce Králové. Přesto, občanská vybavenost menších obcí se kontinuálně zvyšuje s postupným rozvojem občanské společnosti, který probíhá od začátku devadesátých let.

Poměrně hodně obcí, i přes svou velikost, například provozuje knihovny a usiluje o jejich udržení. Čtyři muzea včetně poboček charakterizují aktivní přístup v této kulturní oblasti. Na území MAS Mezilesí se nacházejí 2 stálá kina a pouze jedno divadlo (Divadlo Na Kovárně v Poděbradech), nicméně v několika obcích se nacházejí víceúčelové prostory, ve kterých se příležitostně hraje divadlo.

Tabulka 12: Občanská vybavenost v jednotlivých obcích – 1. část

	lékař	dětský lékař	gynekolog	stomatolog	lékař specialista	obchod potraviny	pošta	služebna policie	autoservis	pneuservis	spolkový/kultur	kostel – farnost	JSDH (kategorie JP05,JP03)	sběrný dvůr odpadů	kadeřnictví	materské rodinné	dům dětí a mládeže	knihovna
Celkem	17	8	22	8	37	24	9	2	30	20	9	15	24	22	15	0	3	29
Běrunice	0	0	0	0	0	ano	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1
Cerhenice	1	1	0	0	0	ano	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Činěves	0	0	1	0	0	ano	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
Dlouhopolsko	0	0	0	0	0	ne	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
Hradčany	0	0	0	0	0	ano	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1
Choťánky	0	0	0	0	0	ano	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1
Chotěšice	0	0	0	0	0	ano	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Chroustov	0	0	0	0	0	ano	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Kněžice	0	0	0	0	0	ano	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1
Kněžičky	0	0	0	0	0	ano	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1
Kolaje	0	0	0	0	0	ne	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Křečkov	0	0	0	0	0	ano	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Libice nad Cidlinou	1	0	1	0	0	ano	1	0	2	4	1	2	1	1	0	0	0	1
Městec Králové	3	1	5	2	12	ano	1	1	5	1	1	1	1	3	0	0	0	1
Odřepsy	0	0	0	0	0	ano	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
Okřínek	0	0	0	0	0	ne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Opočnice	0	0	0	0	0	ano	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1
Pátek	0	0	0	0	0	ano	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
Poděbrady	10	4	13	6	25	ano	2	1	13	8	1	5	3	8	15	0	1	3
Senice	0	0	0	0	0	ano	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Sloveč	0	0	0	0	0	ano	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Sokoleč	0	0	0	0	0	ano	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Velenice	0	0	0	0	0	ano	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1
Velim	1	1	1	0	0	ano	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1
Velký Osek	1	1	1	0	0	ano	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1
Vlkov pod Oškobrhem	0	0	0	0	0	ne	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1
Vrbice	0	0	0	0		ano	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	
Záhornice	0	0	0	0		ano	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	

Tabulka 13: Občanská vybavenost v jednotlivých obcích – 2. část

	Stálá kina	Multikino	Divadlo	Muzeum (včetně poboček a samostatných památníků)	Galerie (vč. poboček a výstavních síní)	Kulturní zařízení ostatní	Středisko pro volný čas dětí a mládeže	Zoologická zahrada	Sakrální stavba	Hřbitov	Krematorium	Smuteční síň
celkem	2	0	1	5	3	18	6	0	25	35	0	4
Běrunice	2	2	.	.
Cerhenice	1	.	.	1	1	.	.
Činěves	.	.	.	1	.	1	1	.	1	1	.	.
Dlouhopolsko	1	.	.
Hradčany	1	.	.	.	1	.	.
Choťánky
Chotěšice	1	3	.	.
Chroustov	1	.	.	1	1	.	.
Kněžice	1	.	.	1	1	.	.
Kněžičky	1
Kolaje	1	.	.	.	1	.	1
Křečkov	1	.	.
Libice nad Cidlinou	.	.	.	1	1	1	.	.	2	1	.	.
Městec Králové	1	.	.	1	.	3	1	.	2	2	.	1
Odřepsy	1
Okřínek	1	.	.	1	.	.
Opočnice	1	1	.	.
Pátek	1	2	.	.
Poděbrady	1	.	1	2	2	1	2	.	5	3	.	2
Senice	1	.	.	1	.	.
Sloveč	1	.	.	1	1	.	.
Sokoleč	1	.	.
Velenice	1	.	.	1	1	.	-
Velim	1	.	.	1	1	.	.
Velký Osek	1	.	.	2	2	.	.
Vlkov pod Oškobrhem	1	.	.
Vrbice	1	2	.	.
Záhornice	1	.	.	1	2	.	.

Zdravotnictví

Na území MAS Mezilesí se nachází jedna nemocnice, a to Městská nemocnice v Městci Králové (v roce 2007 vyhlášena “nemocnicí roku” – z pohledu pacienta). Další nemocnice se nacházejí v Nymburce a Kolíně. Rozložení dalších zdravotnických zařízení pochopitelně není symetrické a soustřeďuje se hlavně ve městech, jedná se zejména o soukromé ordinace odborných i praktických lékařů. **To komplikuje přístup k těmto zařízením hlavně lidem bez vlastního dopravního prostředku.** Částečně to kompenzují omezené ordinační hodiny praktických lékařů v některých obcích. Lékárny jsou rovněž soustředěny ve městech, i když jedna z lékáren provozuje i výdejny léků mimo města.

Zhruba 30% obcí má samostatné ambulantní zařízení a samostatnou ordinaci.

Tabulka 14: Zdravotnická zařízení na území MAS Mezilesí

	Nemocnice	Detašované pracoviště ambulantního zařízení	Nemocnice	Detašované pracoviště nemocnice	Detašované pracoviště ostatního lůžkového zařízení	Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře	Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře	Samostatná ordinace praktického lékaře - stomatologa	Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře	Samostatná ordinace praktického lékaře - gynekologa	Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře	Samostatná ordinace lékaře specialisty	Detašované pracoviště samostatné ordinace lékaře specialisty	Ostatní samostatná zařízení	Detašované pracoviště ostatního samostatného zařízení	Zařízení lékárenské péče	Detašované pracoviště zařízení lékárenské péče	Jesle	Okresní zdravotní ústav
Celkem	1	1	0	1	1	16	2	4	4	21	1	6	2	22	12	11	3	12	1	1
Běrunice	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cerhenice	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Číněves	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dlouhopolsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hradčany	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Choťánky	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chotěšice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chroustov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kněžice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kněžičky	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolaje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Křečkov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Libice nad Cidlinou	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Městec Králové	1	-	-	1	-	3	-	1	-	4	-	1	1	3	8	1	1	2	-	1
Odřepsy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okřínek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opočnice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pátek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Poděbrady	-	1	-	-	1	10	-	3	1	13	-	4	1	19	4	9	2	9		-
Senice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sloveč	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokoleč	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Velenice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Velim	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Velký Osek	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vlkov pod Oškobrhem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vrbice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Záhornice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

V MAS Mezilesí se nenachází:

- Odborné léčebné ústavy (mimo léčeben dlouhodobých nemocných)
- Léčebny pro dlouhodobě nemocné
- Ostatní lůžková zařízení
- Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé
- Další dětská zařízení
- Středisko záchranné služby a rychlá zdravotnická pomoc
- Detašované pracoviště střediska záchranné služby a rychlé zdravotnické pomoci

Na území MAS Mezilesí se nachází jedna nemocnice v Městci Králové. Jedná se o Městskou nemocnici Městec Králové, a.s.. Jedná se o menší zařízení s několika odděleními:

- Chirurgie
- Interna
- Laboratoř
- NIP a anesteziologie
- Oddělení následné péče
- Radiodiagnostické oddělení
- Pobytové zařízení sociálních služeb
- MOJIP (Multioborová JIP)
- DIOP

Do roku 1998 bylo součástí nemocnice také oddělení gynekologicko-porodnické a dětské, v současné době už bohužel není.

Se zdravotnickými službami je místní obyvatelstvo „tak napůl spokojeno“¹¹. Problémem je doprava mezi obcemi, která je podle obyvatelstva nedostatečná a tím pádem není jednoduché se k lékaři dostat do větších měst, pokud obyvatel nevládní automobil. **Obyvatelstvo hodnotí občanskou vybavenost, do které spadají i zdravotní služby, jako prioritní oblast rozvoje, kterou je potřeba akcentovat.**

Psychiatrická péče

V MAS Mezilesí se nenachází žádná psychiatrická léčebna. Psychiatrickou léčbu zajišťují soukromí lékaři ve větších městech, jako jsou Poděbrady, Městec Králové a Velim. Místní obyvatelstvo hodnotí psychiatrickou léčbu jako nedostatečnou a to především v případě dětských psychiatrů a v deinstitutionalizované, resp. terénní podobě. Psychiatři se nacházejí také v Nymburce a Kolíně z hlediska nejbližších regionálních center.

Onkogynekologie a perinatologie a následná péče

Na území MAS Mezilesí se nenachází žádný lékař, který by se zaměřoval na onkogynekologii. Naproti tomu jsou zde 2 lékaři, věnující se perinatologii. Jsou jimi MUDr. Milan Klumpar a MUDr. Zdeněk Podlesný. Oba tito lékaři mají svou ordinaci v největším městě MAS Mezilesí – v Poděbradech. Na území MAS Mezilesí se bohužel nenachází žádný poskytovatel následné péče.

Sociální služby

Podle zákona č. 108/2006 Sb. mají registraci na území MAS Mezilesí tato zařízení:

Název sociální služby, místo, název zařízení sociálních služeb

- **Sociální poradenství** – Poděbrady (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady)
- **Týdenní stacionáře** – Handicap Centrum Srdce – Týdenní stacionář Handicap Centra Srdce, o.p.s. - Chotěšice
- **Denní stacionáře** - 2 v Poděbradech (Handicap centrum Srdce, o.p.s. a Centrum sociálních a zdravotních služeb, pod které spadá Denní stacionář Kluk – Poděbrady a Denní stacionář Tyršova - Poděbrady)
- **Domovy pro seniory** - 2 – v Libici nad Cidlinou (Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy – Evangelický domov pro seniory) a Poděbradech (Luxor Poděbrady)
- **Sociálně terapeutické dílny** - Poděbrady (Handicap Centrum Srdce, o.p.s. – Handicap Centrum Srdce, o.p.s. – podpora samostatného bydlení)
- **Centra sociálně rehabilitačních služeb** - Poděbrady (Luxor Poděbrady, poskytovatel sociálních služeb)
- **Chráněné bydlení** – Poděbrady (Handicap Centrum Srdce, o.p.s.)

Tabulka 15: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci MAS Mezilesí

Druh zařízení sociálních služeb	
Centra denních služeb	
Denní stacionáře	2
Týdenní stacionáře	1
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	
Domovy pro seniory	2
Domovy se zvláštním režimem	
Chráněné bydlení	
Azylové domy	

¹¹ Stupnice v provedených dotazníkových šetřeních

Domy na půl cesty	
Zařízení pro krizovou pomoc	
Nízkoprahová denní centra	
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	
Noclehárny	
Terapeutické komunity	
Sociální poradny	
Sociálně terapeutické dílny	
Centra sociálně rehabilitačních služeb	
Pracoviště rané péče	
Intervenční centra	
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních	1
Pečovatelská služby	3
Celkem	9

Zdroj: MPSV, Registr poskytovatelů sociálních služeb

Denní stacionáře

Denní stacionáře poskytují 2 poskytovatelé v MAS Mezilesí. Jedná se o **Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.** se zařízeními Denní stacionář Kluk – Poděbrady a Denní stacionář Tyršova a **Handicap Centrum Srdce, o.p.s.** Oba tyto poskytovatelé sídlí v Poděbradech a jde tedy o celkem 3 zařízení kvůli tomu, že pod Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. spadají dvě zařízení.

Cílovými skupinami jsou:

- Osoby s chronickým onemocněním (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.)
- Osoby se zdravotním postižením (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. a Handicap Centrum Srdce, o.p.s.)
- Senioři (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.)
- Osoby s kombinovaným postižením (Handicap Centrum Srdce, o.p.s.)
- Osoby s mentálním postižením (Handicap Centrum Srdce, o.p.s.)
- Osoby s tělesným postižením (Handicap Centrum Srdce, o.p.s.)
- Osoby se sluchovým postižením (Handicap Centrum Srdce, o.p.s.)
- Osoby se zrakovým postižením (Handicap Centrum Srdce, o.p.s.)

Z hlediska věkové kategorie jsou denní stacionáře určeny:

- V případě Centra sociálních a zdravotních služeb osobám od 18 let výše
- V případě Handicap Centra Srdce, o.p.s. jsou vyčleněny 3 cílové skupiny:
 - Dorost (16 – 18 let)
 - Mladí dospělí (19 – 26 let)
 - Dospělí (27 – 64 let)

V obou denních stacionářích jsou sociální služby poskytovány **ambulantně**.

Týdenní stacionáře

Týdenní stacionář se vyskytuje v MAS Mezilesí pouze jeden. Jedná se o **Týdenní stacionář Handicap Centra Srdce, o.p.s.**, který se nachází v Chotěšicích a přímo spadá pod Handicap Centrum Srdce, o.p.s.

Cílovými skupinami tohoto zařízení jsou:

- Osoby s kombinovaným postižením
- Osoby s mentálním postižením
- Osoby s tělesným postižením
- Osoby se sluchovým postižením
- Osoby se zrakovým postižením
- Osoby se zdravotním postižením

Z hlediska věkové kategorie je týdenní stacionář určen:

- Dorostu (16 – 18 let)
- Mladým dospělým (19 – 26 let)
- Dospělým (27 – 64 let)

Sociální služby jsou zde poskytovány **pobytovou** formou. Celková kapacita zařízení je **35 lůžek**.

Domovy pro seniory

Domovy pro seniory se v MAS Mezilesí nacházejí celkem 2, z toho jeden v Libici nad Cidlinou a druhý v Poděbradech. Jejich poskytovateli jsou **Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy** (Diakonie Střed) prostřednictvím Evangelického domova pro seniory v Libici nad Cidlinou a **Luxor Poděbrady, poskytovatel sociálních služeb**.

Cílovými skupinami těchto zařízení jsou:

- Osoby se zdravotním postižením (Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy)
- Senioři (Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy a Luxor Poděbrady, poskytovatel sociálních služeb)

Z hlediska věkové kategorie jsou domovy pro seniory určeny:

- Osobám starším 60 let (Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy)
- Seniorům (Luxor Poděbrady, poskytovatel sociálních služeb)
 - Mladším (65 – 80 let)
 - Starším (nad 80 let)

Sociální služby jsou v těchto domovech pro seniory poskytovány **pobytovou** formou.

Celková kapacita obou zařízení je 100 lůžek, z toho 70 lůžek v Luxor Poděbrady a 30 lůžek v Evangelickém domově pro seniory, který spadá pod Diakonii ČCE – středisko Střední Čechy.

Domovy se zvláštním režimem

Domovy se zvláštním režimem poskytují služby, které jsou určeny osobám s chronickým onemocněním. V MAS Mezilesí se takovýto domov nachází pouze jeden. Jeho poskytovatelem je **Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy**, pod který spadá zařízení, které je domovem se zvláštním režimem - Domov rodinného typu v Pátku u Poděbrad.¹²

Cílovými skupinami tohoto zařízení jsou:

- Osoby s chronickým duševním onemocněním
- Senioři

Z hlediska věkové kategorie je domov určen:

- Osobám starším 50 let

Sociální služby jsou v tomto domově poskytovány **pobytovou** formou. Celková kapacita domova je **10 lůžek**.

¹² Domov se zvláštním režimem, který spadá také pod Diakonii ČCE se nachází ještě v Opolanech, které jsou přilehlé. Kapacita je také 10 lůžek.

Chráněné bydlení

Sociální službu chráněné bydlení poskytuje v MAS Mezilesí jeden poskytovatel, kterým je **Handicap Centrum Srdce, o.p.s., zařízení Chráněné bydlení.**

Cílovou skupinou zařízení je:

- Osoby s kombinovaným postižením
- Osoby s mentálním postižením
- Osoby s tělesným postižením
- Osoby se sluchovým postižením
- Osoby se zrakovým postižením
- Osoby se zdravotním postižením

Z hlediska věkové kategorie je domov určen:

- Mladým dospělým (19 – 26 let)
- Dospělým (27 – 64 let)
- Mladším seniorům (64 – 80 let)

Sociální služby jsou v chráněném bydlení poskytovány **pobytovou** formou a celková kapacita tohoto Chráněného bydlení je **6 míst**.

Smyslem této služby podporovaného bydlení je umožnit lidem s handicapem žít v rámci jejich možností běžným způsobem v přirozeném domácím prostředí. Stávající kapacita je velmi nízká – 6 míst. Zájemců je 4x více.

Sociálně terapeutické dílny

Sociálně terapeutické dílny jsou zřízeny na území MAS Mezilesí v rámci Handicap Centra Srdce, o.p.s. Centrum pomáhá lidem se zdravotním, zejména mentálním postižením vést kvalitní a plnohodnotný život. Sociálně terapeutické dílny jsou řemeslnou manufakturou, ve které se snaží zaměstnat lidi se zdravotním postižením. Začleňují se do výrobních programů a koncepcí. Práce je rozvržena tak, aby se každý rovnoprávně podílel na finálním výrobku dle svých schopností a dovedností.

Cílovými skupinami sociálně terapeutických dílen jsou:

- Osoby s kombinovaným postižením
- Osoby s mentálním postižením
- Osoby s tělesným postižením
- Osoby se sluchovým postižením
- Osoby se zrakovým postižením
- Osoby se zdravotním postižením

Z hlediska věkové kategorie je dílna určena:

- Mladým dospělým (19 – 26 let)
- Dospělým (27 – 64 let)

Tato dílna je provozována **ambulantní** formou a celková kapacita dílny je **45 osob**.

Podpora samostatného bydlení

Sociální služba podpora samostatného bydlení je poskytována Handicap Centrem Srdce, o.p.s., přesněji jeho zařízením **Handicap Centrum Srdce, o.p.s. – podpora samostatného bydlení.**

Cílovými skupinami jsou:

- Osoby s kombinovaným postižením
- Osoby s mentálním postižením
- Osoby s tělesným postižením
- Osoby se sluchovým postižením
- Osoby se zrakovým postižením
- Osoby se zdravotním postižením

Z hlediska věkové kategorie je tato sociální služba určena:

- Mladým dospělým (19 – 26 let)
- Dospělým (27 – 64 let)
- Mladším seniorům (64 – 80 let)

Podpora samostatného bydlení je poskytována **terénní** formou. Celkem je v současné době poskytována **18 klientům**.

Osobní asistence

Službu osobní asistence poskytují v MAS Mezilesí celkem 2 poskytovatelé. Jsou jimi **Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.** a **Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.** (dříve Modrá brána s.r.o.). Pod Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. spadají dvě zařízení, která poskytují službu osobní asistence. Jsou jimi Osobní asistence – Poděbrady a Osobní asistence – Městec Králové. Z toho vyplývá, že se v MAS Mezilesí nachází celkem 3 zařízení poskytující sociální službu osobní asistence, z toho 2 v Městci Králové a 1 v Poděbradech.

Cílovými skupinami jsou:

- Osoby s chronickým onemocněním (Centrum sociálních a zdravotních služeb a Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby s chronickým duševním onemocněním (Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby se zdravotním postižením (Centrum sociálních a zdravotních služeb a Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby s jiným zdravotním postižením (Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby s tělesným postižením (Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Seniori (Centrum sociálních a zdravotních služeb a Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)

Z hlediska věkové kategorie je služba osobní asistence určena:

- Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. – osobám od 1 roku
- Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.
 - Mladým dospělým (19 – 26 let)
 - Dospělým (27 – 64 let)
 - Mladším seniorům (64 – 80 let)
 - Starším seniorům (80 let a více)

Osobní asistence je poskytována **terénní** formou.

Odborné sociální poradenství

Služba odborné sociální poradenství je poskytována v rámci MAS Mezilesí jedním poskytovatelem, kterým je **Luxor Poděbrady, poskytovatel sociálních služeb** – zařízení Luxor Poděbrady Komunitní centrum. V rámci MAS Mezilesí ještě fungují další dvě zařízení, která poskytují také odborné sociální poradenství. Jsou jimi Občanská poradna Poděbrady a Občanská poradna Respondeo v Městci Králové. Obě tyto občanské poradny působí na území MAS Mezilesí, ale jejich poskytovatelem je Respondeo, o.s., které sídlí v Nymburku. Z toho důvodu nejsou do analýzy zahrnuty.

Cílovými skupinami jsou:

- Osoby s chronickým onemocněním
- Osoby se zdravotním postižením
- Seniori

Z hlediska věkové kategorie je odborné sociální poradenství určeno:

- Mladým dospělým (19 – 26 let)
- Dospělým (27 – 64 let)
- Mladším seniorům (64 – 80 let)
- Starším seniorům (80 let a více)

Služba odborné sociální poradenství je poskytována **ambulantní** formou.

Sociální rehabilitace

Poskytovatelem sociální rehabilitace je v MAS Mezilesí **Luxor Poděbrady, poskytovatel sociálních služeb – zařízení Luxor Poděbrady Komunitní centrum.**

Cílovými skupinami služby sociální rehabilitace jsou:

- Osoby s chronickým onemocněním
- Osoby se zdravotním onemocněním
- Senioři

Z hlediska věku je sociální rehabilitace poskytována osobám starším 19 let a je poskytována **ambulantně**.

Pečovatelská služba

Sociální služby pečovatelská služba má v MAS Mezilesí největší zastoupení. Je poskytována celkem 3 poskytovateli a to v Městci Králové – **Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.** a Pečovatelská služba – Městec Králové – v Poděbradech – Pečovatelská služba – Poděbrady a v Cerhenici – **Centrum sociálních služeb – Pečovatelská služba.** Vzhledem k tomu, že Pečovatelská služba – Poděbrady a Pečovatelská služba – Městec Králové spadají pod jednoho poskytovatele, kterým je **Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.**, jsou brány jako jeden poskytovatel dohromady, nikoliv dva.

Cílovými skupinami jsou:

- Osoby se zdravotním postižením (Pečovatelská služby Městec Králové, s.r.o. , Centrum sociálních služeb – Pečovatelská služba Cerhenice)
- Osoby s chronickým onemocněním (Pečovatelská služby Městec Králové, s.r.o. , Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.)
- Rodiny s dětmi (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.)
- Osoby s chronickým duševním onemocněním (Pečovatelská služby Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby s jiným zdravotním onemocněním (Pečovatelská služby Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby s tělesným postižením (Pečovatelská služby Městec Králové, s.r.o.)
- Senioři (Pečovatelská služby Městec Králové, s.r.o. , Centrum sociálních služeb – Pečovatelská služba Cerhenice, Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.)

Z hlediska věkové kategorie je pečovatelská služba určena:

- Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. bez omezení věku
- Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.
 - Mladým dospělým (19 – 26 let)
 - Dospělým (27 – 64 let)
 - Mladším seniorům (64 – 80 let)
 - Starším seniorům (80 let a více)
- Centrum sociálních služeb – Pečovatelská služba Cerhenice
 - Dospělým (27 – 64 let)
 - Mladším seniorům (64 – 80 let)
 - Starším seniorům (80 let a více)

Pečovatelská služba je v těchto zařízeních poskytována jak **ambulantní**, tak i **terénní** formou.

Odlehčovací služba

Tuto sociální službu poskytují v rámci MAS Mezilesí celkem 2 poskytovatelé. Jsou jimi **Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.**, pod které spadají zařízení Odlehčovací služby terénní – Poděbrady a Odlehčovací služby terénní – Městec Králové a **Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.**

Cílovými skupinami těchto poskytovatelů jsou:

- Osoby s chronickým onemocněním (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. a Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby s chronickým duševním onemocněním (Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby se zdravotním onemocněním (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.)

- Rodiny s dítětem/děti (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.)
- Osoby s jiným zdravotním postižením (Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby s tělesným postižením (Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Osoby se zdravotním postižením (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. a Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)
- Senioři (Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. a Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o.)

Odlehčovací služby jsou poskytovány lidem ve věku:

- Od 2 let (**terénní forma**) – Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.
- Od 18 let (**pobytovou formou**) – Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.
- Pečovatelská služba Městec Králové, s.r.o. (**terénní forma**):
 - Mladým dospělým (19 – 26 let)
 - Dospělým (27 – 64 let)
 - Mladším seniorům (64 – 80 let)
 - Starším seniorům (80 let a více)

Jak je tedy zřejmé z předešlého textu, odlehčovací služby jsou poskytovány **terénní** anebo **pobytovou** formou.

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních na území MAS Mezilesí poskytuje Městská nemocnice Městec Králové, a.s., webové stránky <http://www.nemmk.cz/>. Jsou zde poskytovány pobytové sociální služby ve zdravotnickém zařízení ústavní péče, celková kapacita je 10 lůžek.

Azylové domy

Azylové domy v MAS Mezilesí chybí. Dle zkušeností by byly azylové domy dle potřeb klientů na území MAS Mezilesí potřeba. Tato sociální služba je poskytována na území Nymburka. Jedná se o Sdružení romských občanů Lysá nad Labem a Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje, detašované pracoviště Nymburk. Z okresu Kolín spadají do MAS Mezilesí 3 obce – Velim, Velký Osek a Cerhenice, proto byl zkoumán také výskyt azylových domů v tomto okrese. Bohužel se v okrese Kolín žádné azylové domy nenacházejí a lze tedy konstatovat, že kapacity Azylových domů je pro tuto MAS opravdu nízká.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež chybí ve MAS Mezilesí stejně jako azylové domy. Mimo území MAS Mezilesí se nacházejí dva poskytovatelé a to Maminky dětem, o.s. (webové stránky: <http://www.rcmilovice.cz/>). Toto rodinné centrum nabízí velkou škálu kroužků pro maminky s dětmi, pro předškoláky, ale i pro členy rodiny. Dále je to Semiramis o. s. V tomto případě se jedná o občanské sdružení, které svoje služby poskytuje ambulantně a terénní formou v ulicích města Nymburk (webové stránky www.os-semiramis.cz). Také spolupracuje se Speciální základní školou Poděbrady. Tato škola je určena dětem se speciálními vzdělávacími a výchovnými potřebami. Poskytuje základní vzdělání a základy vzdělání formou různých vzdělávacích programů dětem ve věku od 5 do 18 let.

Tabulka 16: Počet jednotlivých typů sociálních služeb

	Druh sociální služby	
	Odborné sociální poradenství	3
Služby sociální péče	Osobní asistence	3
	Pečovatelská služba	4
	Tísňová péče	0
	Průvodcovské a předčitatelské služby	0
	Podpora samostatného bydlení	1

	Odlehčovací služby	3
	Centra denních služeb	0
	Denní stacionáře	3
	Týdenní stacionáře	1
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	0
	Domovy pro seniory	2
	Domovy se zvláštním režimem	1
	Chráněné bydlení	1
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče – služby následné péče	1
Služby sociální prevence	Raná péče	0
	Telefonická krizová pomoc	0
	Tlumočnické služby	0
	Azylové domy	0
	Domy na půl cesty	0
	Kontaktní centra	0
	Krizová pomoc	0
	Intervenční centra	0
	Nízkoprahová denní centra	0
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	0
	Noclehárny	0
	Služby následné péče	0
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	0
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	1
	Sociálně terapeutické dílny	1
	Terapeutické komunity	0
	Terénní programy	0
	Sociální rehabilitace	1

Zdroj: MPSV, Registr poskytovatelů sociálních služeb

Dále je nutno zmínit aktivitu obcí v péči o seniory provozováním domů s pečovatelskou službou:

Domy s pečovatelskou službou

Cílová skupina senioři

- Poděbrady – 6 domů
- Městec Králové – 17 bytů
- Činěves – 5 bytů
- Kněžice – 20 bytů

Další organizace činné v sociální oblasti, které s poskytováním sociálních služeb souvisí, doplňují je, avšak nejsou registrované (návazné služby):

- o. s. Přístav - Poděbrady - práce s postiženými
- Poděbradské tety - např. doprovody, úklid, péče o seniory, hlídání dětí, atd.
- Mateřské centrum Poděbrady
- Český červený kříž
- Klub Parkinson
- Svaz tělesně postižených - Poděbrady
- Svaz postižených civilizačními chorobami
- Svaz tělesně postižených
- Svaz diabetiků

V rámci **deinstitucionalizace sociálních služeb** za účelem sociálního začlenění a zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce existují v MAS Mezilesí pouze tři poskytovatelé. Jsou jimi Handicap Centrum Srdce, o.p.s. – chráněné bydlení a podpora samostatného bydlení, Diakonie ČCE – Domov rodinného typu v Pátku u Poděbrad a Luxor Poděbrady Komunitní centrum. Tato tři zařízení napomáhají začleňovat osoby s různými druhy postižení do pracovního procesu a žít plnohodnotný život. Do budoucna je vhodné počet těchto zařízení zvýšit, protože jejich kapacity jsou nedostatečné pro MAS Mezilesí.

V MAS Mezilesí se nenachází žádný **azylový dům a i sociální byty**, které by mohli sociálně vyloučení občané využít, jsou v nízkém počtu (pouze Poděbrady a Cerhenice). Poskytovatelé sociálních služeb se soustřeďují do největších měst MAS Mezilesí, kterými jsou Poděbrady a Městec Králové. Osoby z menších měst musí za těmito službami do větších měst dojíždět, pokud o ně mají zájem.

Většina sociálních služeb je v MAS Mezilesí poskytována ambulantní formou, stejný počet sociálních služeb je poskytován terénní a pobytovou formou. V rámci MAS Mezilesí existuje pouze jedno **Komunitní centrum**, které spadá pod Luxor Poděbrady, poskytovatele sociálních služeb. Nachází se v Poděbradech a poskytuje sociální poradenství, které přispívá k řešení nepříznivé situace. Jedno komunitní centrum ale nedokáže pokrýt potřeby všech obyvatel MAS Mezilesí, z toho důvodu by bylo vhodné těchto komunitních center zřídit více a specializovat je na různé skupiny osob, které by se zde scházely a získávaly cenné rady.

Z hlediska **právní formy poskytovatelů sociálních služeb** se jedná o příspěvkové organizace ve třech případech, dále pak obecně prospěšné společnosti ve dvou případech. Jeden z poskytovatelů je akciovou společností, stejně tak je jeden společností s ručením omezeným.

Cílovými skupinami poskytovaných sociálních služeb jsou především osoby s různým typem zdravotního postižení, dále pak senioři a rodiny s dětmi. Osobám sociálně vyloučeným se věnuje pouze Občanská poradna Poděbrady a Občanská poradna Respondeo, které ale nejsou do šetření zahrnuty, protože jejím poskytovatelem je Respondeo, o.s., který se nachází v Nymburku. Z hlediska věkových kategorií jsou upřednostňováni senioři. Sociální služby dětem jsou poskytovány pouze v Centru sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.

Nedostupné sociální služby v rámci MAS Mezilesí a regionu

Některé sociální služby nejsou v rámci MAS Mezilesí dostupné. V tomto případě se jedná o azylové domy, centra denních služeb, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domy na půl cesty, intervenční centra, kontaktní centra, krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, průvodcovské a předčitatelské služby, ranou péči, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, telefonickou krizovou pomoc, terapeutické komunity, terénní programy, tísňovou péči a tlumočnické služby.

Některé z nich nelze nalézt ani v rámci regionu. Zde se jedná o centra denních služeb, domy na půl cesty, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, služby následné péče, terapeutické komunity a tlumočnické služby. Kapacita DPS je považována také jako nedostatečná poptávce.

Tabulka 17: Popis základního a předškolního vzdělávání v MAS Mezilesí

Skupina obcí s počtem obyvatel	do 199	200 až 499	500 až 999	1 000 až 1 999	2 000 až 4 999	5 000 až 9 999	10 000 až 19 999	20 000 až 49 999	50 000 až 99 999	nad 100 000	celkem
-Počet obcí	5	11	6	2	3		1				28
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň				2	3		2				7
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň			2								2
-Počet MŠ		1	5	2	3		3				14
-Gymnázia											1
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)		3	1								4
-Počet jiných zařízení					1		4				5

K MŠ přiřazeny i 3 soukromé MŠ Lentils v Křečkově a Mozaika a Montessori v Poděbradech. Jiná zařízení: Speciální základní škola Poděbrady, Základní škola a Mateřská škola při Léčebně Dr. L. Filipa Poděbrady (sloučená organizace), Základní umělecká škola Poděbrady, Dům dětí a mládeže Poděbrady, Základní škola praktická Městec Králové. Mateřská škola při Léčebně Dr. L. Filipa Poděbrady (sloučená organizace) není předmětem statistického sledování, proto v ostatních tabulkách již nefiguruje. Počet ZŠ jen 1. Stupeň : ZŠ Běrunice, ZŠ Kněžice. Ostatní školy pouze s 1. stupněm jsou sloučené organizace, tj. ZŠ + MŠ. Jsou celkem 4 a patří mezi ně MŠ a ZŠ Křečkov, MŠ a ZŠ Opočnice, MŠ Sokoleč letce Františka Nováka a MŠ Záhornice.

Počet mateřských škol, základních škol a středních škol se od roku 2005 nijak výrazně neměnil, jejich počet byl od roku 2005 stejný v případě základních a středních škol. Ke změnám došlo pouze u předškolních zařízení, kdy vzrostl počet školek od roku 2005 celkem o 2 mateřské školy a to díky vzniku dvou soukromých školek. Jedna z nich se nachází v Poděbradech - 1.9.2011 zahájila svou činnost soukromá: MOZAIKA, česko-anglická mateřská škola, druhá se nachází v přilehlém Křečkově: Lentils, česko-anglická sportovní školka.

Tabulka 18: Počty škol/školských zařízení v jednotlivých obcích MAS Mezilesí

MAS Mezilesí Název obce	celkem ředitelství	z toho						
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	SVČ	ZŠ speciální / se speciálními třídami	MŠ speciální / se speciálními třídami	gymnázia
celkem škol	33	18	13	1	1	2	0	1
Běrunice	2	1	1					
Cerhenice	2	1	1					

Číněves	1	1						
Kněžice	2	1	1					
Křečkov	2	2	1					
Libice nad Cidlinou	2	1	1					
Městec Králové	3	1	1			1		
Opočnice	1	1	1					
Pátek	1	1						
Poděbrady	10	4	2	1	1	1		1
Sloveč	1	1						
Sokoleč	1	1	1					
Velim	2	1	1					
Velký Osek	2	1	1					
Záhornice	1	1	1					

Zdroj: webové stránky škol, rejstřík škol MŠMT

Speciální školy: Speciální základní škola Poděbrady určena pro žáky se spec. vzdělávacími potřebami. V Poděbradech také 2 soukromé MŠ: 1. MŠ Montessori Poděbrady, 2. MOZAIKA česko-anglická mateřská škola s.r.o. Další soukromá MŠ se nachází v nedalekém Křečkově – MŠ Lentils. V MAS Mezilesí se tedy celkově nachází 3 soukromé MŠ.

Tabulka 19: Počty Soukromých škol/školských zařízení v jednotlivých obcích

	celkem ředitelství	z toho				
Název obce		MŠ	ZŠ	gymnázia	ZUŠ	SVČ
celkem	3	3	0	0	0	0
Poděbrady	3	3	0	0	0	0

MŠ: 1. Mateřská škola Montessori Poděbrady provozuje svou činnost od roku 2003, 2. MOZAIKA česko-anglická mateřská škola s.r.o. provozuje svou činnost od 1.9.2011. 3. soukromá mateřská škola se nachází v Křečkově u Poděbrad, jedná se o MŠ Lentils, která byla zřízena v roce 2011.

Základní školy v MAS Mezilesí

Tabulka 20: Počet Základních škol za MAS Mezilesí

Za MAS	počet základních škol		
	celkem	úplné	neúplné
obec	13	7	6
kraj	4	2	2
církev, soukromá ZŠ	0	0	0
celkem	17	9	8

Školy zřízené krajem: úplné: ZŠ praktická Městec Králové, Speciální škola Poděbrady. Neúplné: Základní škola při Léčebně Dr. L. Filipa.

Tabulka 21: Počet Základních škol za MAS Mezilesí v průběhu let 2006 - 2015

obec	13	7	6
Kraj	4	2	2
církev, soukromá ZŠ	0	0	0
Celkem	17	9	8

Z tabulky lze vysledovat, že údaje jsou totožné pro všechny sledované roky.

Tabulka 22: Počet malotřídních ZŠ v jednotlivých obcích MAS

MAS	počet škol celkem	z toho					
Název obce		jednotřídní	dvoutřídní	trojtřídní	čtyřtřídní	pětítřídní	vícetřídní
celkem škol	6	3	2	1			
Běrunice	1		1				
Kněžice	1			1			
Křečkov	1	1					
Opočnice	1	1					
Sokoleč	1		1				
Záhornice	1	1					

Zdroj: webové stránky škol

Jedná se pouze o malotřídní školy zřízené obcí.

Tabulka 23: ZŠ zřizované obcemi v MAS

školní rok	počet ZŠ	samost. ZŠ	počet běžných tříd	počet speciálních tříd
2012/2013	13	7	128	0
2011/2012	13	7	128	0
2010/2011	13	7	127	0
2009/2010	13	7	120	0
2008/2009	13	7	119	0
2007/2008	13	7	120	0
2006/2007	13	7	122	0
2005/2006	13	7	124	1

Zdroj: Výkazy MŠMT

Tabulka 24: ZŠ zřizované krajem v MAS Mezileší

školní rok	počet ZŠ	samost. ZŠ	počet běžných tříd	počet speciálních tříd
2012/2013	2	2	0	17
2011/2012	2	2	0	17
2010/2011	2	2	0	17
2009/2010	2	2	0	16
2008/2009	2	2	0	17
2007/2008	2	2	0	16
2006/2007	2	2	0	15
2005/2006	2	2	0	14

Zdroj: Výkazy MŠMT.

Tabulka zahrnuje pouze ZŠ zřízené krajem, tj.: ZŠ praktická Městec Králové, Speciální škola Poděbrady. Do počtu **nezahrnuto** Gymnázium a 1 speciální škola při zdravotnickém zařízení.

Tabulka 25: Součásti základních škol v jednotlivých obcích MAS

Název obce	počet základních škol celkem	v nich součástí				
		ZŠ	MŠ	ŠD (ŠK)	ŠJ	Jiné
celkem	13	13	7	18	12	---
Běrunice	1	1	0	1	0	---
Cerhenice	1	1	0	1	1	---
Činěves	0	0	1	0	0	---
Dlouhopolsko	0	0	0	0	0	---
Hradčany	0	0	0	0	0	---
Choťánky	0	0	0	0	0	---
Chotěšice	0	0	0	0	0	---
Chroustov	0	0	0	0	0	---
Kněžice	1	1	0	1	1	---
Kněžičky	0	0	0	0	0	---
Kolaje	0	0	0	0	0	---
Křečkov	1	1	1	1	1	---
Libice nad Cidlinou	1	1	0	2	1	Tělocvična, sportoviště
Městec Králové	1	1	0	2	0	Tělocvična, sportovní hřiště, dopravní hřiště
Odřepsy	0	0	0	0	0	---
Okřínek	0	0	0	0	0	---
Opočnice	1	1	1	1	1	---
Pátek	0	0	1	0	1	---
Poděbrady	2	2	0	3	2	Tělocvična, sportoviště
Senice	0	0	0	0	0	---
Sloveč	0	0	1	0	0	---
Sokoleč	1	1	1	1	1	---
Velenice	0	0	0	0	0	---
Velim	1	1	0	2	1	---
Velký Osek	1	1	0	2	1	---
Vlkov pod Oškobrhem	0	0	0	0	0	---
Vrbice	0	0	0	0	0	---
Záhornice	1	1	1	1	1	---

Zdroj: [www. stránky zřizovatelů](http://www.stranky-zrizovatelů.cz)

V tabulce jsou brány v úvahu pouze školy zřízené obcí. ZŠ Libice nad Cidlinou, ZŠ Městec Králové = 1 oddělení ŠD + 1 oddělení ŠK. Každá škola má vlastní tělocvičnu, ale různé úrovně (např. vybudovanou z původní třídy), proto nejsou do tabulky údaje zaneseny. Výstavbu nové haly - tělocvičny plánuje obec Libice nad Cidlinou, obec Pátek. Údaje o jiných součástech škol nebyly řediteli škol poskytnuty.

Tabulka 26: Počty tříd a žáků v ZŠ zřizovaných obcí v MAS Mezilesí

Název obce	počet škol	počet tříd	počet žáků	průměrný počet žáků na školu	průměrný počet žáků na třídu
celkem	13	140	2 676	205,85	19,11
Běrunice	1	2	28	28	14
Cerhenice	1	9	139	139	15,44
Kněžice	1	3	28	28	9,33
Křečkov	1	1	14	14	14
Libice nad Cidlinou	1	10	194	194	19,4
Městec Králové	1	18	379	379	21,06
Opočnice	1	1	15	15	15
Poděbrady	2	69	1 301	651	18,86
Sokoleč	1	3	32	32	10,67
Velim	1	11	264	264	24
Velký Osek	1	12	262	262	21,83
Záhornice	1	1	20	20	20

Zdroj: Výkazy MŠMT

V tabulce pouze údaje týkající se škol zřízených obcí.

Tabulka 27: Počet úplných a neúplných ZŠ v MAS Mezilesí

Název obce	počet škol	počet úplných škol	počet neúplných škol
celkem	15	9	6
Běrunice	1	0	1
Cerhenice	1	1	0
Kněžice	1	0	1
Křečkov	1	0	1
Libice nad Cidlinou	1	1	0
Městec Králové	2	2	0
Opočnice	1	0	1
Poděbrady	3	3	0

Sokoleč	1	0	1
Velim	1	1	0
Velký Osek	1	1	0
Záhornice	1	0	1

Zdroj: *www. stránky zřizovatelů, setkání s řediteli škol.*

Včetně škol jiných zřizovatelů: Městec Králové: 2 úplné školy, z nichž ZŠ praktická (krajská). Poděbrady = úplné školy: ZŠ T. G. Masaryka, ZŠ V. Havla (obecní), Speciální škola Poděbrady (krajská).

Tabulka 28: Přehled škol pro žáky se speciálním vzdělávacími potřebami v MAS Mezilesí

	celkem	z toho zřízené			
		krajem	obcí	církví	soukromé
ředitelství celkem	4	4	0	0	0
z toho mateřská škola pro děti se zdravotním postižením	0	0	0	0	0
mateřská škola při zdravotnickém zařízení	0	0	0	0	0
základní škola pro žáky se zdravotním postižením	0	0	0	0	0
základní škola při zdravotnickém zařízení	1	1	0	0	0
základní škola praktická	1	1	0	0	0
základní škola speciální	1	1	0	0	0
přípravný stupeň základní školy speciální	1	1	0	0	0

Zdroj: *www. stránky škol, setkání s řediteli škol*

Mateřská škola při Léčebně Dr. L. Filipa Poděbrady (sloučená organizace) není předmětem statist. sledování. Zde uvedena, nadále však do početních údajů v jiných tabulkách nezařazována.

Tabulka 29: Popis ZŠ

Název ZŠ	Obec	Kapacita	Počet žáků	Volná místa	Popis / komentář
Celkem		4 427	3015	1 412	
Základní škola Běrunice	Běrunice	60	28	32	1. stupeň
Základní škola Cerhenice	Cerhenice	300	139	161	úplná
Základní škola Kněžice	Kněžice	50	28	22	1. stupeň
Základní škola Křečkov	Křečkov	24	14	10	Sloučená organizace ZŠ + MŠ
Základní škola Libice nad Cidlinou	Libice nad Cidlinou	270	194	76	úplná
Základní škola Městec Králové	Městec Králové	600	373	227	úplná

Základní škola praktická Městec Králové	Městec Králové	60	29	31	ZŠ pro žáky se spec. vzdělávacími potřebami (SVP), Zřizovatel Středočeský kraj. Úplná
Základní škola Opočnice	Opočnice	56	15	41	Sloučená organizace ZŠ + MŠ
Základní škola T.G. Masaryka Poděbrady	Poděbrady	930	763	167	úplná
Základní škola Václava Havla Poděbrady	Poděbrady	1 000	602	388	úplná
Základní škola při Léčebně Dr. L. Filipa	Poděbrady	30	30	0	ZŠ zřízená při zdravotnickém zařízení. Zřizovatel Středočeský kraj. Neúplná. Do „Celkem“ nezahrnuto.
Speciální základní škola Poděbrady	Poděbrady	107	95	12	ZŠ pro žáky se spec. vzdělávacími potřebami (SVP). Zřizovatel Středočeský kraj. Úplná
Gymnázium Jiřího z Poděbrad	Poděbrady	120	127	-7	1 třída v každém ročníku, tj. 4 třídy. Neúplná
Základní škola letce Františka Nováka Sokoleč	Sokoleč	40	32	8	Sloučená organizace ZŠ + MŠ
Základní škola Velim	Velim	350	264	114	úplná
Základní škola Velký Osek	Velký Osek	400	262	138	úplná
Základní škola Záhornice	Záhornice	30	20	10	Sloučená organizace ZŠ + MŠ

Zdroj: *www. stránky zřizovatelů, informace ředitelů škol.*

Souhrn poznatků pro základní vzdělávání:

Na území provozuje svou činnost 13 ZŠ zřizovaných obcí. Některé školy jsou svým uspořádáním samostatné, jiné jsou sloučenými organizacemi s MŠ. Ve školním roce 2013/2014 je navštěvovalo 3015 žáků.

- Největší procento školáků z území MAS Mezilesí navštěvuje 2 základní školy v Poděbradech – Základní školu T. G. Masaryka (763 žáků) a Základní školu Václava Havla (602 žáků). Z celkového počtu 3015 žáků je to 45,27 % docházejících.
- Třetí nejpočetnější školou je Základní škola v Městci Králové s celkovým počtem 373 žáků (údaj pro ŠR 2013/2014).
- Kapacita všech obecních škol je postačující a není třeba ji ani v budoucnu navyšovat, **až na jedinou výjimku, a to je obec Sokoleč, kde je nutnost řešit akutní nedostatek kapacit díky demografickému vývoji a migraci obyvatel do obce.** Každá ze škol má dostatečný počet volných míst, aby zvládla očekávaný nárůst žáků v budoucích letech.
- Zhruba 40 % žáků ZŠ musí do škol dojíždět
- Největší přírůstek žáků očekávají poděbradské školy (+ 68 žáků) a ZŠ Libice nad Cidlinou (+ 13) a Sokoleč (60 žáků)
- V případě ostatních škol je přírůstek zanedbatelný nebo žádný
- V budoucích letech se očekává naplněnost základních škol.
- Všechny ZŠ mají školní družinu

Tabulka 30: Celkové počty MŠ dle zřizovatele

zřizovatel	počet MŠ	počet dětí celkem	počet běžných tříd	počet dětí v běžných třídách	počet speciálních tříd	počet dětí ve speciálních třídách
obec	15	1264	52	1264	0	0
kraj, církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	3	52	3	52	0	0
celkem:	18	1 316	55	1 316	0	0

Zdroj: webové stránky škol

Celkový vývoj od roku 2005 do r. 2014 ukazuje, že za celé toto období se neměnil počet MŠ, jejímiž zřizovateli jsou obce. V případě soukromých mateřských škol ale došlo k vzniku dvou nových – jsou jimi MŠ MOZAIKA česko-anglická mateřská škola s.r.o., která provozuje svou činnost od 1.9.2011. a soukromá MŠ Lentils, která se nachází v Křečkově u Poděbrad. Tato byla také zřízena v roce 2011. Třetí soukromou MŠ je MŠ Montessori Poděbrady, která byla založena v roce 2003. S růstem počtu soukromých škol se zvyšoval i počet žáků, které zde byli ochotni přijmout. Oproti roku 2005, kdy byla kapacita soukromých MŠ 20 dětí (1 třída), se tato kapacita zvýšila na 52 dětí (3 třídy), které jsou schopné soukromé školy v MAS Mezilesí pojmout.

I když se neměnilo množství škol v této oblasti, docházelo v průběhu let k mírnému nárůstu kapacit u některých MŠ. Ty byly díky jejímu navýšení schopné pojmout více předškolních žáků. Počet tříd a žáků tedy mírně rostl oproti roku 2005. Růst tříd byl v řádu jednotek – 2 – 5 tříd za toto sledované období. Růst počtu žáků byl v řádu stovek – z okolo 1000 žáků v roce 2005 na současných 1264.

V MAS Mezilesí neexistuje žádná speciální třída pro předškolní žáky. Žádná z MŠ nebyla zřízena krajem či církví.

Tabulka 31: MŠ zřizované obcemi MAS Mezilesí

školní rok	počet MŠ	samost. MŠ	počet běžných tříd /speciál. Tříd	počet dětí
2012/2013	15	11	52	964
2011/2012	15	11	40	903
2010/2011	15	11	36	819
2009/2010	15	11	35	790
2008/2009	15	11	36	774
2007/2008	15	11	34	737
2006/2007	15	11	34	720
2005/2006	15	11	34	727

Zdroj: Výkazy MŠMT.

Tabulka 32: MŠ soukromé v MAS Mezilesí

školní rok	počet MŠ	samost. MŠ	počet /z toho spec. tříd	počet dětí
2013/2014	3	3	3	52
2012/2013	3	3	3	40
2011/2012	3	3	3	40
2010/2011	1	1	1	25
2009/2010	1	1	1	24
2008/2009	1	1	1	23
2007/2008	1	1	1	23
2006/2005	1	1	1	20

Zdroj: údaje od ředitelů škol

Soukromá MŠ Montessori Poděbrady funguje již 11 let. Od 1.9.2011 zahájila svou činnost soukromá: MOZAIKA, česko-anglická mateřská škola a MŠ Lentils. Tyto soukromé školy mají pouze kvalifikované pedagogy.

Tabulka 33: Popis MŠ v MAS Mezilesí

Název MŠ	Obec	Kapacita	Počet dětí	Volná místa	Popis / komentář
Celkem		1257	1066	191	Počet dětí k 30.9.2013
Mateřská škola Běrunice, okres Nymburk	Běrunice	50	22	28	1 třída k dispozici
Mateřská škola Cerhenice, okres Nymburk	Cerhenice	62	50	12	Od 1.7. 2015 došlo k rozdělení od ZŠ Cerhenice a MŠ teď funguje samostatně.
Mateřská škola Činěves, okres Nymburk	Činěves	25	24	1	1 třída
Mateřská škola Kněžice, okres Nymburk	Kněžice	25	24	1	1 třída
Základní a mateřská škola Křečkov, okres Nymburk	Křečkov	15	15	0	1 třída
Mateřská škola Libice nad Cidlinou, okres Nymburk	Libice nad Cidlinou	54	44	10	2 třídy
Mateřská škola Městec Králové, okres Nymburk	Městec Králové	100	95	5	4 třídy
Základní a Mateřská škola Opočnice, okres Nymburk	Opočnice	30	23	7	1 třída
Mateřská škola Pátek	Pátek	50	45	5	2 třídy

Mateřská škola Poděbrady, okres Nymburk	Poděbrady	561	451	41	Má 10 odloučených pracovišť, 24 tříd
Základní škola a Mateřská škola při Léčebně Dr. L. Filipa, nám. T.G. Masaryka 482	Poděbrady	22	22	0	Speciální škola zřízená krajem, má speciální třídu
Mateřská škola Sloveč, okres Nymburk	Sloveč	20	21	-1	1 třída
Základní škola a Mateřská škola letce Františka Nováka Sokoleč	Sokoleč	30	30	0	2 třídy
Mateřská škola Velim	Velim	112	110	2	4 třídy
Mateřská škola Velký Osek	Velký Osek	89	90	1	4 třídy
Základní škola a Mateřská škola Záhornice	Záhornice	28	22	6	1 třída
Mateřská škola Montessori Poděbrady	Poděbrady	25	25	0	Soukromá MŠ, funguje již 11 let
Sportovní česko-anglická školka Lentils	Křečkov	8	8	0	Soukromá MŠ, funguje od roku 2011
Mozaika, česko-anglická mateřská škola s.r.o	Poděbrady	20	20	0	Soukromá MŠ, založena 1.9.2011

Celkem je na území MAS 18 MŠ, z toho 15 MŠ zřízených obcí, 3 MŠ soukromé. 1 MŠ krajská, pro děti se SVP = Mateřská škola při Léčebně Dr. L. Filipa Poděbrady. Počet dětí v obecních MŠ je 964.

Souhrn poznatků pro předškolní vzdělávání:

Na území provozuje svou činnost 18 MŠ zřizovaných obcí.

Mateřské školy jsou rozmístěny rovnoměrně. Kapacitně největší MŠ je v Poděbradech, nejmenší v obci Křečkov (18 dětí). Některé MŠ jsou zřízeny jako samostatné školy, jiné jsou sloučeným zařízením se ZŠ. MŠ Poděbrady navštěvuje největší procento dětí z celkového počtu, a to celkem 491. Její celková kapacita činí 492 míst. Poděbradská MŠ má 1 ředitelství a 8 odloučených pracovišť. Od 1.4.2014 bylo otevřeno další odloučené pracoviště. MŠ Poděbrady tak aktuálně navýšila svou kapacitu na 516 míst a v dohledné době počítá ještě s navýšením o 40 míst. Celkem tak bude mít kapacitu 556 míst.

- Svou kapacitu již navýšily anebo navýší: MŠ Sloveč z 20 na 24, MŠ Pátek na 50, MŠ Křečkov. Kapacitně je většina MŠ obsazena téměř na maximum.
- Výraznější volnou kapacitu vykazuje jediná škola, a to MŠ Běrunice – 25 volných míst
- Počet dětí v obecních MŠ se kontinuálně zvyšuje
- V dalších letech očekávají ředitelé stagnaci a postupný úbytek dětí
- Tento úbytek se však očekává lokálně, a to v menších obcích a položených východněji v regionu (Kněžice, Dymokury, Běrunice)
- Soukromá MŠ Montessori Poděbrady funguje již 11 let.
- Od 1.9.2011 zahájila svou činnost další soukromá MOZAIKA, česko-anglická mateřská škola.
- Procentuální zastoupení žáků v soukromých školách činí 1% z celkového objemu dětí

Ostatní - Jídelny, SVČ, družiny, kluby

Tabulka 34: Školní družiny a školní kluby v MAS Mezilesí

ŠD a ŠK zřizované	počet oddělení
krajem	4
obcemi	18
celkem	21

Tabulka 35: Počet ZUŠ podle zřizovatelů dle obcí v MAS Mezilesí

Název obce	z toho zřizovaných		
	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	1	0	0
Poděbrady	1	0	0

ZUŠ Poděbrady, jejímž zřizovatelem je Středočeský kraj.

Tabulka 36: Údaje o pedagogických pracovnících ZUŠ v MAS Mezilesí

ZUŠ v obcích	pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby
celkem	33	21,84
Poděbrady	33	21,84

Zdroj: informace od ředitele školy.

Tabulka 37: Přehled středisek volného času podle zřizovatele v MAS Mezilesí

Název obce	z toho zřizovaných		
	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	1	0	0
Poděbrady	1	0	0

Dům dětí a mládeže Symfonie Poděbrady, jehož zřizovatelem je Středočeský kraj.

Tabulka 38: SVČ v MAS Mezilesí

Název obce	počet zájmových útvarů (kroužků)	počet účastníků			
		žáci, studenti VOŠ	děti	ostatní	celkem
celkem	123	930	206	223	1 359
Poděbrady	123	930	206	223	1 359

Tabulka 39: Údaje o pracovnících SVČ v MAS

SVČ	pedagogičtí pracovníci				ostatní pracovníci			
	celkem	interní		externí	celkem	interní		externí
		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav
celkem	84	7	6,8	77	6	3	3	3
Poděbrady	84	7	6,8	77	6	3	3	3

Tabulka 40: Školní jídelny zřizované obcemi v MAS

	počet ŠJ	cílová kapacita kuchyně
celkem	23	6019
Běrunice	1	150
Cerhenice	1	300
Kněžice	1	120
Křečkov	1	59
Libice nad Cidlinou	2	450
Městec Králové	2	700
Opočnice	1	150
Pátek	1	50
Poděbrady	8	3130
Sokoleč	1	120
Velim	1	350
Velký Osek	2	390
Záhornice	1	50

Financování

Tabulka 41: Nezbytné investiční potřeby obcí týkající se ZŠ do roku 2023

Obec	Název a popis investice	Orientační částka (Kč)	Poznámka
Poděbrady	Fasáda přední stěny za zateplením	3 000 000	ZŠ T.G.M.
	Zateplení budovy v Žižkově ulici	10 000 000	
	Půdní vestavba multifunkčního sálu	1 500 000	
	Rekonstrukce elektrorozvodů	2 000 000	
	Rekonstrukce osvětlení	1 000 000	
Poděbrady	Vybudování administrativního zázemí	8 000 000	MŠ
Libice nad Cidlinou	Výstavba tělocvičny	12 000 000	ZŠ
	Zateplení budovy	5 000 000	
Městec Králové	Zateplení, výměna oken	4 000 000	ZŠ
	Úprava nádvoří	300 000	
Běrunice	Zateplení budovy, výměna oken	2 500 000	ZŠ
	Plynové topení	600 000	
	Průlezky na zahradu	150 000	MŠ
Sokoleč	Rekonstrukce soc. zařízení	300 000	ZŠ + MŠ
	Rekonstrukce zahrady - vybavení	200 000	
	Nová kapacita školy - výstavba	10 000 000	
Kněžice	Rekonstrukce soc. zařízení	250 000	ZŠ
	Oprava přilehlé budovy	1 000 000	
	Výměna oken, zateplení	1 400 000	MŠ
Křečkov	Přístavba MŠ	9 000 000	ZŠ + MŠ
Pátek	Dopravní hřiště	80 000	MŠ
	Tělocvična	300 000	
Sloveč	Školní zahrada	150 000	MŠ

Zdroj: poskytnutá data od ředitelů škol

2.1.8 Infrastruktura cestovního ruchu

Region MAS Mezilesí, s výjimkou Poděbrad a okolí, není představitelem oblasti s rozvinutým cestovním ruchem a intenzivně rekreačně využívanou krajinou. Je to dáno charakterem krajiny a relativním nedostatkem atraktivních památek.

Region lze z turistického využití rozdělit do dvou částí – jihozápadní a severovýchodní. Hranice mezi nimi není pevná, ale kopíruje zhruba linii obcí Pátek a Křečkov.

Atraktivnější, ale menší část regionu je zasazena do nejbližšího okolí řeky Labe s přirozeným centrem v Poděbradech. Najdeme zde největší část hodnotných kulturních památek i nejdostupnější přírodní lokality. Návštěvníci sem jezdí do lázní za ozdravnými a relaxačními pobyty, hledají tu památky od jediné zdejší Národní kulturní památky – libického hradiště, přes zámek, lázeňské centrum a přilehlé části Poděbrad, po zámky ve Velimi či Cerhenicích, jež však mají dnes jiné než kulturní využití. Dále sem směřují obdivovat přírodní krásu polabských luhů, vzácná naleziště křídových zkamenělin (Velim-Skalka) a jen malebnou scenérii soutoku Labe s Cidlinou. K rozvoji turistiky přispívá i velký počet veřejných sportovišť a dalších míst individuální rekreace (např. pískovny), ale i existence turistických tras a především fakt, že osa této části sledovaného území je tvořena linií toku řeky Labe, již kopíruje jedna z nejvýznamnějších cyklostezek v České republice. Tato oblast zároveň je dobře dostupná veřejnou dopravou, což přispívá k její atraktivitě.

Další destinací pro návštěvníky je obec Kněžice, kde se rozvinula specifická forma turistiky – budova Kněžického mlýna se stala místem pro setkávání českých a zahraničních turistů za účelem poznání v oblasti lokální energetické soběstačnosti. Ve mlýnu se pravidelně pořádají různorodé akce, zejména kongresově poznávacího typu a odborná setkání.

Severovýchodní partii oblasti MAS z větší části postrádají výrazné turistické cíle. Prochází jím nepříliš frekventovaná turistická stezka. Krajinářsky nejhodnotnějšími partiemi jsou stráně nad Hradčany a Vrbicí (PP báň a PP Vinný vrch), rybníčnato-lesnaté okolí Číněvsi, Břístve, Nouzova, Městce Králové, Záhornice a Dlouhopolska a lesnaté okolí Chroustova, Dvořiště a Oseka, kde je také soustředěno nejvíce objektů individuální rekreace (upravených chalup). Pro tuto formu rekreace je též využívána část obytného fondu ostatních sídel. **Stávající rybníky mají většinou hospodářský význam a nelze je využít pro koupání.** Návštěvníkům regionu určitě stojí za pozornost především venkovské kostely a roubené chalupy v severovýchodní části sledované oblasti.

Oblast má značné předpoklady pro rozvoj agroturistiky, zejména hipoturistiky. Na území MAS Mezilesí existuje několik chovů koní. Cykloturistice pak nahrává nenáročný terén, vše za předpokladu vybudování základní infrastruktury a informatiky pro tuto činnost.

Vodní turistika (Labe, Cidlina) hraje významnou roli na území MAS. Kvalita cyklostezek po obou březích Labe láká nejen cyklisty, ale i in-line bruslaře a turisty. Napojení cyklostezek do periferních částí společně s dobudováním sítě ubytovacích zařízení by výrazně pozvedlo návštěvnost regionu (Cyklogenerel 2008). V létě slouží k rekreaci přírodní koupaliště Jezero Poděbrady, které provozují Technické služby města Poděbrady – www.jezeropodebrady.cz. Agroturistika je v počátcích.

Pro zvýšení atraktivity území pro návštěvníky je podpora stávajících a rozšíření rozličných forem podnikání, včetně ubytovacích a stravovacích zařízení, nezbytná, proto tento cíl patří do priorit budoucího rozvoje území, i z dotazníkových šetření aktérů v území je např. nedostatečná ubytovací kapacita zmiňována jako problém.

Překážkou rozvoje cestovního ruchu je také neefektivní řízení a organizace cestovního ruchu, nedostačující nabídka turistických balíčků, málo aktivní spolupráce subjektů cestovního ruchu, což celkově lze označit za problém nedostatečného destinačního managementu na území MAS. MAS v roce 2008 neúspěšně podala žádost z prostředků StČ kraje na zřizování organizací destinačního managementu destinace MAS Mezilesí jako již tehdy identifikovaného problému, jež přetrvává dosud.

Ubytovací zařízení

Značným deficitem území je nízká vybavenost dostatečnou kapacitou ubytovacích zařízení různých kategorií, jak je patrné z tabulky níže.

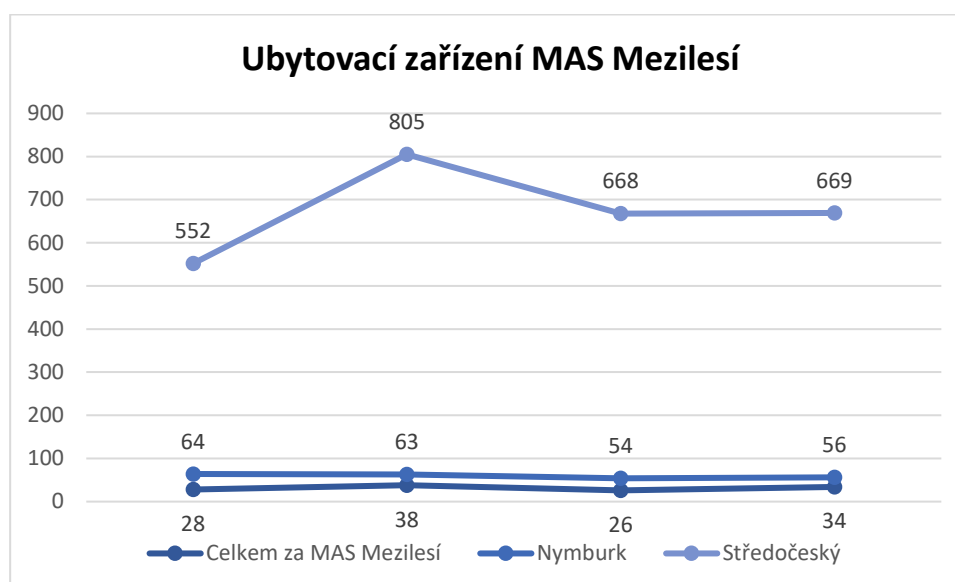
Tabulka 42: Ubytovací zařízení MAS Mezilesí v roce 2015

	Celkem ubytovacích zařízení	Hromadná ubytovací zařízení - hotely, motely	Hromadná ubytovací zařízení - penziony	Hromadná ubytovací zařízení - turistické ubytovny	Hromadná ubytovací zařízení - kempy, chatové osady	Hromadná ubytovací zařízení - ostatní
Celkem za MAS Mezilesí	34	13	14	0	1	6
Nymburk	56	21	23	1	3	8
Středočeský	669	208	216	33	110	102
Česká republika	9 163	2586	3 406	674	837	1 660

Zdroj: ČSÚ, 2015

Drtivá většina ubytovacích zařízení je soustředěná v Poděbradech (31 subjektů: 11 hotelů, 13 penzionů, 1 kamp a 6 ostatních zařízení), mezi další obce, kde se nacházejí další ubytovací kapacity, patří Kněžičky (1 hotel), Velký Osek (1 hotel) a Záhornice (1 penzion).

Obr. 20: Ubytovací zařízení MAS Mezilesí v letech 2012 - 2015

Zdroj: ČSÚ

Obr. 20 znázorňuje měnící se trend vývoje ubytovacích kapacit v Středočeském kraji, Nymburku a MAS Mezilesí v letech 2012 - 2015. Současný počet ubytovacích zařízení na území MAS (34) je menší, než v roce 2013, kdy byl dosažen maximální počet (36), a to ve všech regionech.

Negativní postoj k nízkým kapacitám ubytovacích zařízení a stavu ubytovacích služeb mají nejen podnikatelé, ale i starostové obcí a obyvatelé.

Stravovací kapacity

Nedostatek stravovacích kapacit je také patrný z Tabulky 43. Celkem se v MAS Mezilesí nachází 57 stravovacích zařízení, většina z nich je, samozřejmě, v Poděbradech.

Tabulka 43: Stravovací kapacity MAS Mezilesí, zdroj www.isu.cz

	rychlé občerstvení	hospoda/ restaurace bez kuchyně	hospoda/ restaurace s kuchyní	restaurace součástí ubytovacího zařízení	cukrárna	čajovna	kavárna
celkem	5	16	20	7	3	1	5
Běrunice	0	0	2	0	0	0	0
Cerhenice	0	0	1	0	0	0	0
Činěves	0	1	1	0	0	0	0
Dlouhopolsko	0	1	0	0	0	0	0
Hradčany	0	0	0	0	0	0	0
Choťánky	0	0	0	1	0	0	0
Chotěšice	0	0	0	0	0	0	0
Chroustov	0	0	1	0	0	0	0
Kněžice	1	0	1	0	0	0	0
Kněžičky	1	0	1	1	0	0	0
Kolaje	0	0	0	0	0	0	0
Křečkov	0	0	0	0	0	0	0
Libice nad Cidlinou	1	0	3	1	0	0	0
Městec Králové	0	0	2	0	0	0	0
Odřepsy	0	0	0	0	0	0	0
Okřínek	0	0	0	0	0	0	0
Opočnice	0	1	0	0	0	0	0
Pátek	0	0	0	0	0	0	0
Poděbrady	2	10	10	3	3	1	5
Senice	0	0	0	0	0	0	0
Sloveč	0	0	0	0	0	0	0
Sokoleč	0	0	0	0	0	0	0
Velenice	0	0	0	0	0	0	0
Velim	1	0	0	0	0	0	0
Velký Osek	0	4	2	1	0	0	0
Vlkov pod Oškobrhem	0	0	0	0	0	0	0
Vrbice	0	0	0	0	0	0	0
Záhornice	0	0	0	0	0	0	0

Rekreace

Stěžejní formou rekreace na území MAS Mezilesí je díky městu Poděbrady lázeňství. Už v roce 1907 už byly vyvrtány tři veřejné prameny (Bülowův, Hohenlohe a Charicléa) a v roce 1908 byly založeny poděbradské lázně, které měly velký vliv na další rozvoj města a okolí. Dnešní Lázně Poděbrady, a.s. se specializují na léčbu (indikace): Onemocnění oběhového systému – léčba po operacích srdce, infarktu myokardu či chronické formy ischemické choroby srdeční, cévní choroby, vysoký krevní tlak a onemocnění žilního systému dolních končetin, nemoci z poruch výměny látkové – Diabetes mellitus, metabolické choroby včetně obesity a nemoci pohybového aparátu – zejména bolestivých stavů páteře a velkých kloubů.

Vybrané nemovité kulturní památky na území MAS Mezilesí

Obec **Běrunice** - kostel Narození P. Marie (část obce Běrunice), - zámek – lovecký zámček č.p. 1 (část obce Vlkov nad Lesy)

Obec **Činěves** – kostel sv. Václava, - fara č.p. 1

Obec **Hradčany** – tvrz – tvrzíště Zámček a zaniklá středověká ves, archeologické stopy

- tvrz Stará Báň

Obec **Chotěšice** – kostel Rozeslání sv. Apoštolů (část obce Chotěšice)

Obec **Chroustov** – boží muka (část obce Dvořiště), kostel Nanebevzetí P. Marie (část obce Chroustov)

Obec **Kněžice** – krucifix (část obce Dubečno), venkovská usedlost č.p. 22 (část obce Dubečno)

Obec **Kouty** – venkovská usedlost z toho jen brána č.p. 15, venkovská usedlost, z toho jen obytná budova, brána s brankou č.p. 8

Obec **Libice nad Cidlinou** – kostel sv. Vojtěcha, výšinné opevněné sídliště – hradiště Slavníkovců, strážní pahorek, archeologické naleziště

Město **Městec Králové** – kostel sv. Markéty, socha sv. Floriána, socha sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Václava, pomník Františka Palackého, měšťanský dům, z toho jen průčelí č.p. 25

Obec **Odřepsy** – výšinné opevněné sídliště – hradiště na Hřebínku, na Kostelíčku, zaniklá středověká ves Oškobrhy

Obec **Opočnice** – tvrz a zaniklá středověká ves Bolice

Obec **Pátek** – pomník B. Jandy – Cidlinského, vodní mlýn Lazarův

Město **Poděbrady** – kostel Nanebevzetí P. Marie, socha sv. Jana Nepomuckého, sloup se sochou P. Marie Svatohorské, sloup se sousoším – Mariánský sloup, pomník krále Jiřího na Jiřího náměstí, zámek č.p. 1, vila Kouřimka, kolonáda prof. Libenského s kioskem, vysílač – radiostanice č.p. 530

Obec **Sloveč** – socha sv. Jana Nepomuckého (část Kamilov), venkovská usedlost č.p. 11 (část Střihov)

Obec **Velenice** – modlitebna toleranční č.p. 34

Obec **Vlkov pod Oškobrhem** – kaplička

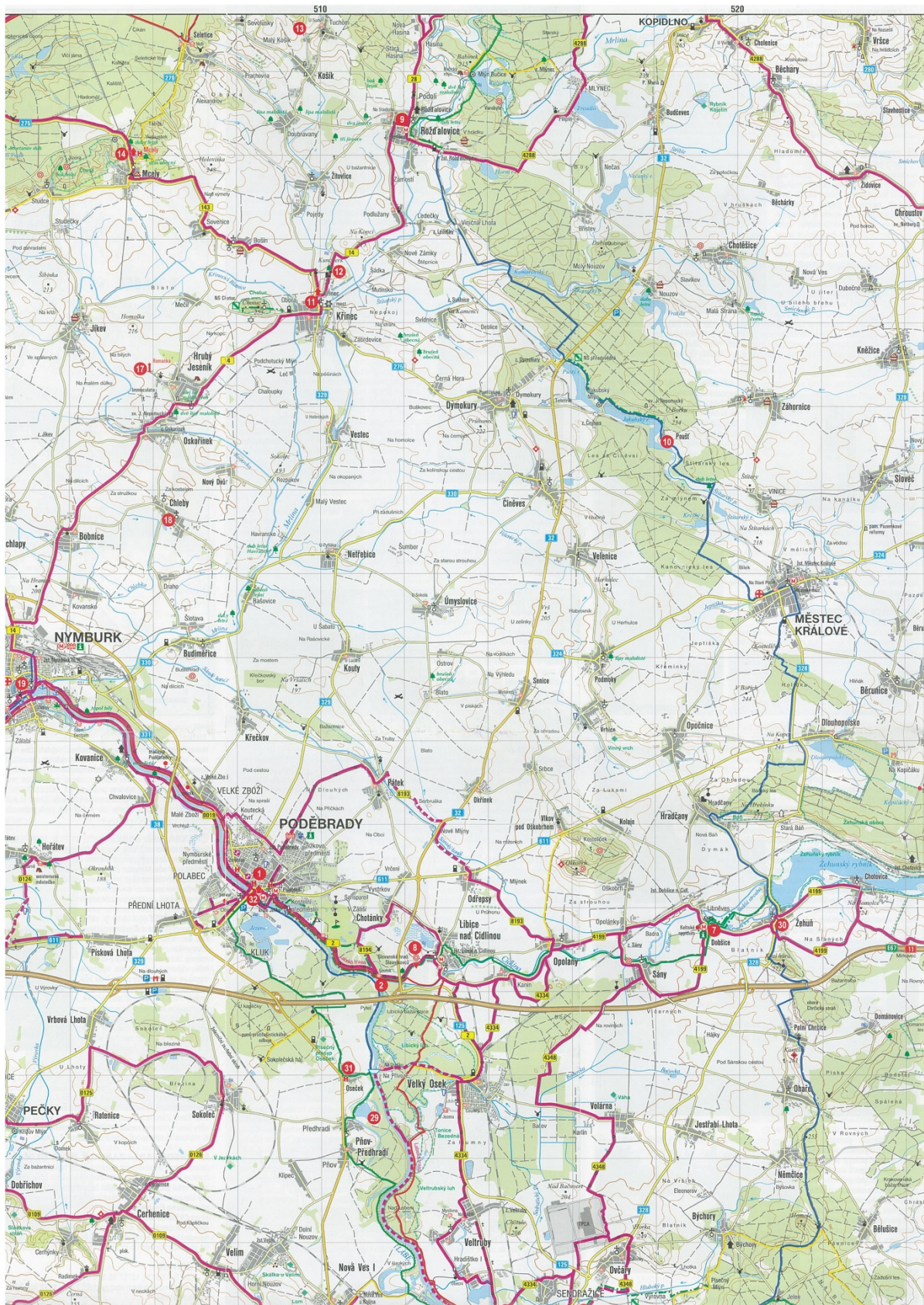
Obec **Záhornice** – tvrz, kostel sv. Matouše, socha sv. Jana Nepomuckého

Cyklostezky

Celková délka cyklostezek vhodných pro cyklisty a chodce představuje 13,6 km a tento druh samostatné komunikace tvoří pouhých 23 % z celkové délky cyklotras.

Vzhledem ke své poloze v nížinném terénu jsou Poděbrady vhodné pro cykloturistiku a protínají je např. cyklotrasy č. 0002 a č. 0019 (po obou březích Labe). Značených cyklotras je ve sledovaném území více a kopírují převážně silnice III. třídy. Cyklostezky podél řeky Labe jsou vhodné i pro inline bruslení, a to jak ve směru do Nymburka, tak směrem k soutoku Labe a Cidliny (zde pokračuje až do Libice nad Cidlinou).

Obr. 21: Cykloturistická mapa Okolí Poděbrad

2.1.9 Řízení obcí, bezpečnost, informovanost

Informovanost občanů obcí MAS Mezilesí je zajišťována prostřednictvím úředních desek a vývěsek v obcích, aktualizací informací na internetových stránkách obcí a místního tisku. Na vlastních internetových stránkách MAS Mezilesí se také průběžně aktualizují informace. Význam také mají telekomunikace a rozhlas.

Veřejnost a starostové obcí velmi kladně hodnotí úroveň bezpečnosti na území MAS (klidné prostředí, dostatek hlídek policistů, snížení počtu trestných činů v posledních letech (dle ČSÚ), úroveň bezpečnosti v dopravě), však otázky zvyšování bezpečnosti a omezení negativních společenských jevů stále patří do prioritní oblasti pro budoucí časový horizont.

V souvislosti s bezpečností v dopravě se odhaluje slabá stránka členů MAS, a to nevyhovující stav místních komunikací a obecních chodníků, jichž obnova a rekonstrukce jsou nezbytné pro kvalitní život na území MAS. Přijetí potřebných bezpečnostních opatření je jedním z cílů MAS pro budoucí horizont. Dalším problémem je nedostatečný počet cyklostezek a cyklotras sloužících dopravní obslužnosti.

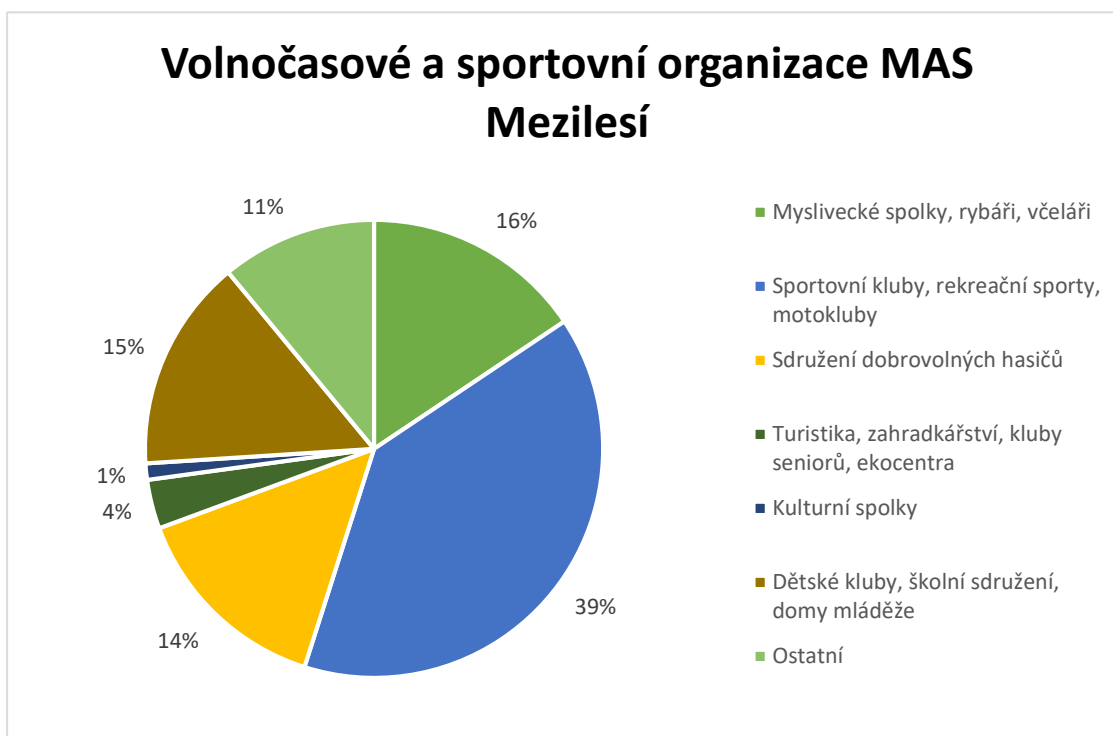
2.1.10 Spolkový život a volnočasové aktivity

Historické okénko

Významným prvkem místního společenského života v jednotlivých obcích se spolky staly v druhé polovině 19. století. Prakticky ve všech obcích sledovaného regionu vznikly hasičské sbory a sokolské jednoty. Další sdružení je doplňovaly, především s kulturním programem (osvětové a čtenářské besedy, soubory divadelních ochotníků). Spolky se nezaměřovaly úzce na svou činnost, ale snažily se působit na celou komunitu místa svého působení. Proto i hasiči nebo sokolové pouze nehasili či necvičili, ale pořádali i různé společenské a kulturní akce (plesy, bály, zábavy, přednášky, koncerty, lidové veselice a také provozovali biografy).

V době svého zlatého věku, období první republiky, byly velkým hybatelem života městských a venkovských společenství sledované oblasti. Byly významným prvkem sociální stability venkovské společnosti. Toho si byla vědoma nacistická i komunistická moc, a proto (kromě hasičů, jejichž činnost byla z praktických důvodů – ochrany životů a majetku obyvatelstva – neomezena, ale striktně podřízena jejich dohledu) byla většina spolků zrušena nejprve ve 40. a pak i v 50. letech nebo transformována do nových bedlivě hlídaných organizací.

Po pádu komunistické diktatury část spolků obnovila svou činnost, vznikly i nové organizace – především tělovýchovné. Snaží se podílet se na veřejném životě obcí, ale dosahu, který měly spolky před osmi desetiletími, zatím nedosáhly.

Zdroj: internetové stránky obcí MAS Mezilesí

Obce MAS Mezilesí nabízí svým obyvatelům a návštěvníkům široké spektrum spolků a zájmových sdružení. Mezi nejpopulárnější aktivity patří sportovní kluby (fotbal, hokej a tenis), rekreační kluby a motokluby, jejichž podíl představuje 39 % z celkového počtu volnočasových organizací. Dále je to myslivectví, rybářství a včelařství (16 %). Téměř v každé obci existuje vlastní sdružení dobrovolných hasičů. Bezpochybně, Poděbrady, jako největší město MAS, jsou kulturním centrem, kde pozorujeme největší zastoupení spolků a sdružení, včetně školních družin, a to přibližně 22%. Poděbrady jsou destinací, kam menší obce pořádají zájezdy do kin a divadel. V sekci „ostatní zájmová sdružení“ najdeme, například, farnosti, kynologický klub, spolky zájemců o historii, přírodu a techniku.

Podle rejstříku MŠMT je současně na území MAS Mezilesí celkem zřízeno 5 školních klubů, 16 školních družin a 5 domů mládeže.

Sport

Velkým negativem je, že na území MAS Mezilesí schází krytý plavecký bazén. K možnosti plavání slouží pouze dva rehabilitační bazény v lázeňských objektech (jsou přístupné i veřejnosti) a bazén určený pro rehabilitaci těhotných matek a dětí od narození po školní věk. Obyvatelé situaci řeší návštěvami plaveckých bazénů v okolních obcích (zejména Vodní svět Kolín, či plavecký bazén v Nymburce). V létě slouží k rekreaci a plavání přírodní koupaliště Jezero v Poděbradech, které provozují Technické služby města Poděbrady. Jediný krytý zimní stadion se nachází v Poděbradech. Nicméně další zimní stadion s dobrou dostupností se nachází v Nymburce. I když se v MAS Mezilesí nacházejí hlavně malé obce, téměř v každé je venkovní sportovní zařízení, minimálně fotbalové hřiště. V prostoru lužního lesa v Poděbradech se nachází vyhlášené golfové hřiště, které zahájilo provoz již v roce 1966. Až do 90. let bylo hřiště devítijamkové a až poté bylo rozšířeno na 18 jamek. V Poděbradech se též nachází jízdárna s jezdeckým klubem, skatepark, squash a tenisové kurty.

Z vybavenosti sportovními zařízení v jednotlivých obcích MAS Mezilesí je zřejmé, že nejpopulárnějším sportem je fotbal. Hřiště chybí pouze ve dvou z celkového počtu 28 obcí. Silné zastoupení má také tělovýchovná jednota Sokol, její aktivity navazují na silnou prvorepublikovou tradici v tomto regionu.

Tabulka 44: Volnočasové sportovní prostory v jednotlivých obcích na území MAS Mezilesí

	hráště fotbalové	Stadiony otevřené	Zimní stadiony kryté i otevřené	Tělocvičny (vč. školních)	víceúčelové hráště	tenisové kurty	koupaliště	bazén	střelnice	kluziště	nohejbalové hráště	dětské hráště	bowling
celkem	23	5	1	13	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Běrunice	1	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cerhenice	1	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Činěves	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dlouhopolsko	1	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hradčany	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Choťánky	0	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Chotěšice	0	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Chroustov	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kněžice	1	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kněžičky	0	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolaje	0	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Křečkov	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Libice nad Cidlinou	1	1	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Městec Králové	1	1	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odřepsy	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Okřínek	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opočnice	1	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pátek	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poděbrady	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Senice	0	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sloveč	1	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sokoleč	1	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Velenice	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Velim	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Velký Osek	1	2	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vlkov pod Oškobrhem	0	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vrbice	1	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Záhornice	0	.	.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dobrovolnická činnost

Dobrovolnictví je činností ve prospěch druhých bez finanční odměny. Zapojují se neziskové organizace. Někdy dobrovolně pracují i lidé samostatně, což není evidované a dohledatelné ve statistikách.

Jedná se o pomoc lidem, kteří jsou postiženi např. povodněmi, požárem nebo epidemiemi, chudobou v některých zemích. Dobrovolnictví se projevuje věnováním peněz, věcí, času (pracovní síla).

V České republice mezi nejrozšířenější a nejstarší organizace spojené s dobrovolnictvím patří: sbory dobrovolných hasičů, Český červený kříž, různé neziskové organizace, které působí v oblasti sociálních služeb, různé spolky (pomoc lidem, kteří jsou zdravotně postiženi). Mezi novější, ale také velmi rozšířené organizace spojené s dobrovolnictvím patří spolky ochránců přírody, jejichž členové se bez nároku na odměnu podílejí na ochraně přírody.

Akreditované organizace vykonávající dobrovolnickou péči nesídlí na území MAS Mezilesí. V Městci Králové zprostředkovávají dobrovolnickou činnost pro zařízení Diakonie Broumov. Jedná se o Materiální pomoc v ČR. Spočívá to na ochotě mnoha lidí, kteří se chtějí podělit o svoje věci, které sami nepotřebují. Do středisek se sváží potřebné věci (ošacení, vybavení domácnosti po povodních nebo požáru), které je možné levně zakoupit nebo poskytnout. Organizace Luxor Poděbrady se zapojila do Projektu „MANAGEMENT DOBROVOLNICTVÍ V PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍCH SK“, který probíhal od srpna 2008 do července 2013. Projekt se zaměřoval na rozvoj managementu dobrovolnictví v pobytových sociálních službách pro seniory a pobytových sociálních službách pro osoby se zdravotním postižením ve Středočeském kraji. Část probíhala formou školení různých témat k managementu dobrovolnictví a další část byly odborné konzultace a supervize pro koordinátory dobrovolnictví v organizaci

2.1.11 Ekonomická aktivita v území

Historické okénko

Struktura řemesel a živností na vsích se odvíjela z charakteru zdejší oblasti, který byl z velké části intenzivně zemědělský. K tomu se vázaly jednotlivé obory (kovář, kolář, řezník, soustružník, obchodníci se zvířaty – překupníkům drůbeže se pak říkalo košaři), doplněné o živnostníky zabývající prodejem, opravami a výrobou předmětů běžné spotřeby (kupec, často v kombinaci s hostinským, švec, krejčí, truhlář, pekař).

Jednotliví živnostníci se ve vrcholném středověku a raném novověku sdružovali cechů a od 19. století do profesních společenstev. V 19. století téměř vymizela některá tradiční řemesla, jakým bylo např. tkalcovství. Tkalcovství nebylo hlavní pracovní náplní, jednalo se spíše o doplněk výdělku drobných rolníků. Na vsích zůstávají řemeslníci, jejichž obor je úzce propojen s agrárním charakterem oblasti.

V druhé polovině 19. jsou zakládány první průmyslové firmy ve městech, ale i na vesnicích. Volnost jednání, spolu s připojením na komunikace (říšská silnice, železnice) způsobily, že se od 60. let 19. století začíná prosazovat vznikající průmysl. V Poděbradech vznikají sklárna, olejna, cukrovar, pila a drobné polodomácí dílny. Podobná situace nastala i v Městci Králové, kde však průmysl měl charakter spíše řemeslnické než tovární produkce. Obě sídla měla však nadále vysoce agrární charakter, což se změnilo až na počátku 20. století. Většina zpracovatelského průmyslu (mlékárenství, mlynářství) zůstávala v rukou producentů surovin, kteří jednotlivé provozovny vybudovali a spravovali pomocí družstev. Kromě nich existují i soukromé firmy - Velmi vyrůstají továrny na čokoládu nebo na piana, či v Libici nad Cidlinou výroba povozů.

Na přelomu 40. a 50. let 20. století byly všechny průmyslové podniky i drobné živnosti znárodněny. V následujících desetiletích dochází k integraci malých podniků do velkých provozů, často umístěných ve velkých městech. Původní provozovny byly následně zrušeny (např. mlýn a pekárna v Městci Králové). Tato socialistická integrace s sebou nese své dědictví do současnosti, kdy ve vysoce produktivní zemědělské oblasti téměř chybí zpracovatelský průmysl.

Po roce 1989 došlo k oživení řemesel a drobných provozů (dřevoobráběcí provozy), které mají v naší oblasti až na výjimky (poděbradská sklárna a mlékárna, Prefa a Lovochemie v Městci Králové, Vari a.s. v Libici nad Cidlinou) charakter drobnější povětšinou rodinných firem.

Subjekty ekonomické aktivity

Na území MAS Mezilesí je evidováno celkem 4529 podnikatelských subjektů (k 31. 12. 2015), z toho cca 4 tis. tvoří fyzické osoby, což značí jednoznačnou převahu drobných podnikatelů nad většími firmami. **Podnikatelů bez zaměstnanců nebo mikropodniků (1-9 zaměstnanců) je v regionu drtivá většina.** Malé, střední a velké podniky jsou zastoupeny pouze okrajově. Nejvíce podnikatelů (kolem 30%) podniká v obchodě, ubytování, stravování a pohostinství. Druhý největší podíl (15%) mají podnikatelé podnikající ve stavebnictví. **Polabí je obecně považováno za zemědělské, v zemědělství podniká na území MAS 5% ekonomických subjektů, v porovnání s celorepublikovým trendem , kdy v zemědělství je registrováno 4,4 % subjektů (ve Stč kraji 4,6 %) lze potvrdit, že území MAS je zemědělské.** Průmyslová výroba je orientována na sklářství, zpracování mléka a vody, výrobu hnojiv, zemědělskou techniku, kancelářské a školní potřeby, ekologickou výrobu tepla a elektrické energie, zpracování odpadů, výrobu barev, strojní výrobu a zpracování papíru pro kancelářské použití. Z větších podniků je třeba jmenovat sklárny Bohemia Crystal, a.s., Polabské mlékárny, a.s., Poděbradka, a.s., Plaček Holding, SE, Plaček Pet Products s.r.o., PolyComp a.s. a jiné. Působí zde řada stavebních firem a prodejců stavebního materiálu (např. Miláček – realizace staveb, PMS s.r.o., Stafiko Poděbrady s.r.o. aj.) Soubor řemeslných služeb je dostatečný pro uspokojení potřeb regionu. Podnikatelské aktivity

jsou výrazné v oblasti dopravy, velkoobchodu s uhlím, potřebami pro zvířata, poskytování zdravotnických a sociálních služeb, zahradnictví, účetních a právních služeb. V maloobchodní sféře jsou kromě místních obchůdků 2-3 podnikatelé se sítí více obchodů. Nadnárodní obchodní řetězce jsou zastoupeny zejména v Poděbradech v nedávno vybudované obchodní zóně (Tesco, Deichmann, Drogerie DM aj.).

Oblast sociálního podnikání je zastoupená pouze jednou organizací, a to Centrem finanční gramotnosti, o.s., nacházející se ve Velimi. Její činností je šíření finanční gramotnosti na základních a středních školách a také pro veřejnost formou školení.

Tabulka 45: Druhy hospodářské činnosti v MAS Mezilesí v roce 2015

	Zemědělství, lesnictví, rybníkářství	Těžba a průmysl celkem	Stavebnictví	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	Doprava a skladování	Ubytování, stravování a pohostinství	Informační a komunikační činnosti	Peněžnictví a pojištnictví	Činnosti v oblasti nemovitostí	Profesní, vědecké a technické činnosti	Administrativní a podpůrné činnosti	Věřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	Vzdělávání	Zdravotní a sociální péče	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	Činnosti exterritoriálních organizací a orgánů
Celkem za MAS Mezilesí	232	619	698	920	135	226	106	117	88	573	65	35	92	119	95	0	0
Středočeský kraj	9422	23084	24 579	35157	6071	7630	4779	4379	5395	23255	3373	1613	3644	3065	3802	0	0
Česká republika	75397	190800	179299	279998	39725	71384	35094	41325	66 45	203737	26711	10139	29204	28531	31121	0	23

Zdroj: ČSÚ, v roce 2015

Podnikatelské subjekty na území MAS Mezilesí podle právní formy

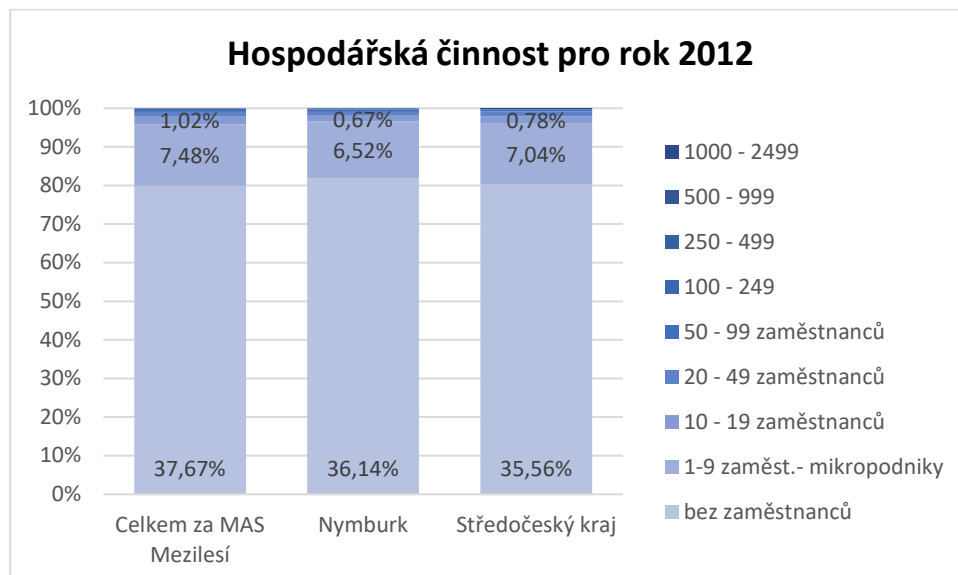
Tabulka 46: Podnikatelské subjekty na území MAS Mezilesí podle právní formy za rok 2015

	Státní organizace	Akciové společnosti	Obchodní společnosti	Družstevní organizace	Finanční podniky	Živnostníci	Samostatně hospodařící rolníci	Svobodná povolání	Zemědělské podnikatelé	Ostatní právní formy
Celkem za MAS Mezilesí	40	43	542	8	0	3261	0	364	139	175
Středočeský kraj	1 441	1 184	24 586	658	x	123 463	x	11 181	4 667	9 357
Česká republika	10 896	20 330	301 673	11 013	x	893 351	x	101 222	33 862	87 730

Zdroj: ČSÚ, v roce 2015

Celostátní a celokrajský trend převahy živnostníků nad ostatními právními formami podnikání je zachován i v MAS Mezilesí (72 %). Další nejpočetnější formou podnikání jsou obchodní společnosti, jejichž podíl představuje necelých 12 % na formách podnikatelských subjektů. Podíl zemědělských podnikatelů (podle RES) na území MAS Mezilesí představuje více než 5 %, což je více než v kraji (4,6 %), i v České Republice (4,4 %).

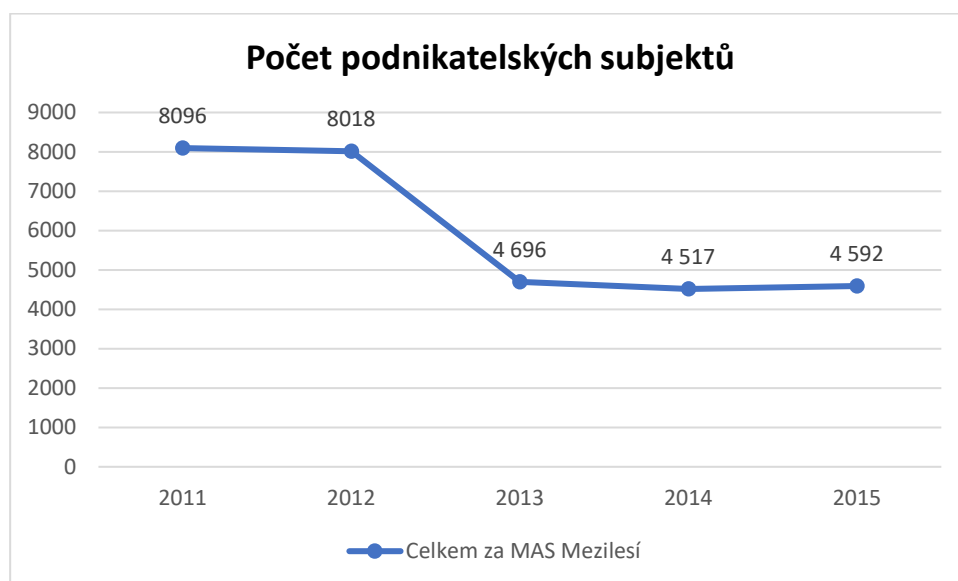
Obr. 23: Hospodářská činnost pro rok 2012 v MAS Mezilesí

Zdroj: www.isu.cz, ČSÚ, 2015

Bez ohledu na počet subjektů, u nichž počet zaměstnanců není znám, z Obr. 23 je patrné, že jak v MAS Mezilesí, tak i v okrese Nymburk a Středočeském kraji, převládají subjekty bez zaměstnanců. Další skupinou jsou mikropodniky, jejichž počet na území v roce 2012 byl nadprůměrný ve srovnání s okresními a krajskými ukazateli. V porovnání s rokem 2011 počet mikropodniků se zvýšil o 10 subjektů, kdy počet subjektů bez zaměstnanců a podniků od 10 do 19 zaměstnanců se v tomto období snížil. Struktura plynoucí z Obr. 23 poukazuje na nutnost podpory zakládání a rozvoje mikropodniků, jako jednoho z optimálních způsobů zahájení podnikatelské činnosti, a také začínajících podnikatelů celkově.

Obr. 24: Počet podnikatelských subjektů v letech 2011 - 2015

Zdroj: www.isu.cz

Z Obr. 24 je patrný pokles počtu podnikatelských subjektů v letech 2012 - 2013, a to téměř o polovinu. Tento trend zasáhl do každého sektoru hospodářství. V letech 2014 - 2015 je však zaznamenán nárůst subjektů ekonomické aktivity, a to jak v MAS Mezilesí, tak i na úrovni kraje. Celkově v České Republice v daném období počet podnikatelských subjektů poklesl téměř o 7 tisíc jednotek.

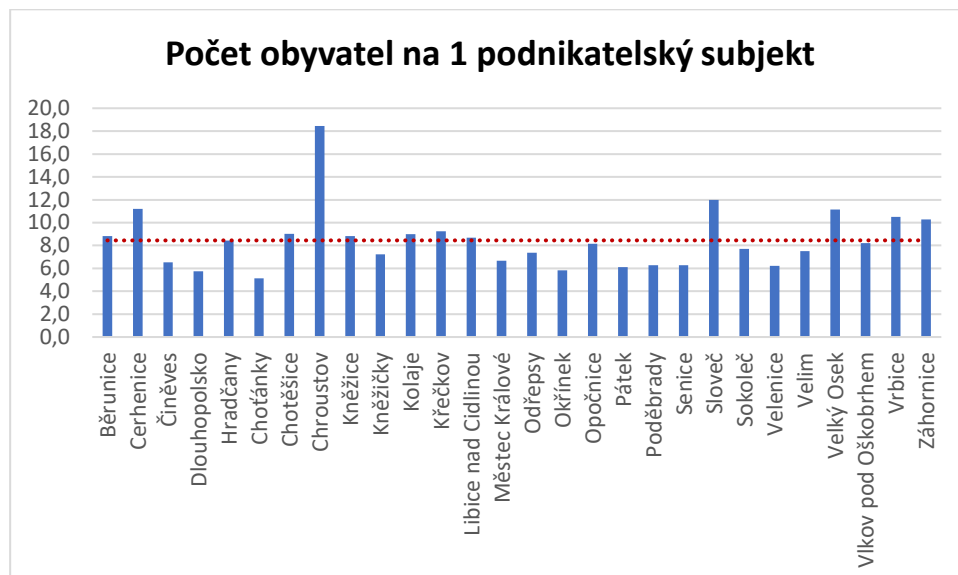
Tabulka 47: Počet obyvatel na 1 podnikatelský subjekt v MAS Mezilesí

Obec	Počet podnikatelských subjektů	Počet obyvatel	Počet obyvatel na 1 podn. subjekt
Celkem za MAS Mezilesí	4529	32550	7,2
Středočeský	175353	1326876	7,6
Česká republika	1439747	10553843	7,3
Běrunice	94	829	8,8
Cerhenice	149	1668	11,2
Činěves	79	515	6,5
Dlouhopolsko	37	213	5,8
Hradčany	30	253	8,4
Choťánky	83	426	5,1
Chotěšice	34	307	9,0
Chroustov	11	203	18,5
Kněžice	56	494	8,8
Kněžičky	25	181	7,2
Kolaje	10	90	9,0
Křečkov	39	361	9,3
Libice nad Cidlinou	147	1277	8,7
Městec Králové	437	2910	6,7
Odřepsy	43	317	7,4
Okřínek	30	175	5,8
Opočnice	55	448	8,1
Pátek	110	671	6,1
Poděbrady	2269	14219	6,3
Senice	32	201	6,3
Sloveč	43	515	12,0
Sokoleč	123	948	7,7
Velenice	32	199	6,2
Velim	289	2169	7,5
Velký Osek	207	2308	11,1
Vlkov pod Oškobrhem	9	74	8,2
Vrbice	16	168	10,5
Záhornice	40	411	10,3

Zdroj: ČSÚ, v roce 2015

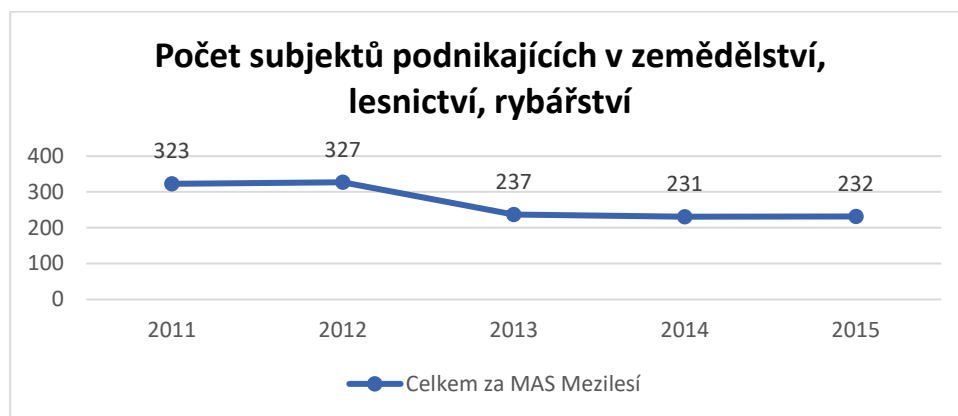
Výše uvedený ukazatel v posledním sloupci tabulky lze interpretovat tak, že čím nižší počet obyvatel na 1 podnikatelský subjekt, tím lepší situace. Největší koncentrace podnikatelské činnosti se tedy nachází v ocích Kolaje, Choťánky, Kněžičky, Dlouhopolsko, Poděbrady a Městec Králové. Nejlepší situace vládne v obci Choťánky, na 426 obyvatel připadá v území 83 podnikatelských subjektů. Nejhorší situace je naopak v obci Sloveč a Chroustov. Průměrný počet obyvatel v členských obcích na jeden podnikatelský subjekt se blíží hodnotě cca 8,4 a v porovnání se státními a krajskými ukazateli je vyšší, což ukazuje na nutnost podpory podnikatelského sektoru zvýšením současně malého počtu subjektů ekonomické aktivity na území MAS.

Obr. 25: Počet obyvatel na 1 podnikatelský subjekt v obcích MAS Mezilesí

Podnikatelé v oblasti zemědělství

Obr. 26: Počet subjektů podnikajících v zemědělství, lesnictví, rybářství MAS Mezilesí v letech 2011 - 2015

Zdroj: www.isu.cz

Lze vysledovat patrný trend postupného snižování počtu subjektů podnikajících v zemědělství, lesnictví a rybářství, který následuje celkovou tendenci poklesu subjektů ekonomické aktivity MAS Mezilesí ve sledovaném období. Nejvýraznější propad byl zaznamenán v letech 2012 – 2013, a to také na úrovni kraje a státu. V posledních letech však nedošlo k značnému nárůstu počtu podnikatelů-zemědělců, proto tato oblast vyžaduje pozornost.

Podle informace o velikostní struktuře ekonomických subjektů pro typovou velikostní strukturu zemědělských podniků platí stejné závěry a lze tedy odvodit, že i v oblasti zemědělství převládají buď podniky bez zaměstnanců nebo mikropodniky. Nevýhodou ohledně potenciálního růstu zaměstnanosti a tvorby nových pracovních míst v zemědělství je ovšem jeho sezónnost, což platí zejména o rostlinné výrobě.¹³

¹³ Z odborné literatury viz např. Synek, M., Kislingerová, E. a kol.: Podniková ekonomika, 5. přepracované vydání, Praha, C.H. Beck, 2010 nebo odkaz na sezónnost zemědělství např.: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/nezamestnanost-v-cr-v-lednu-vzrostla-na-5-3-procenta/1447465>

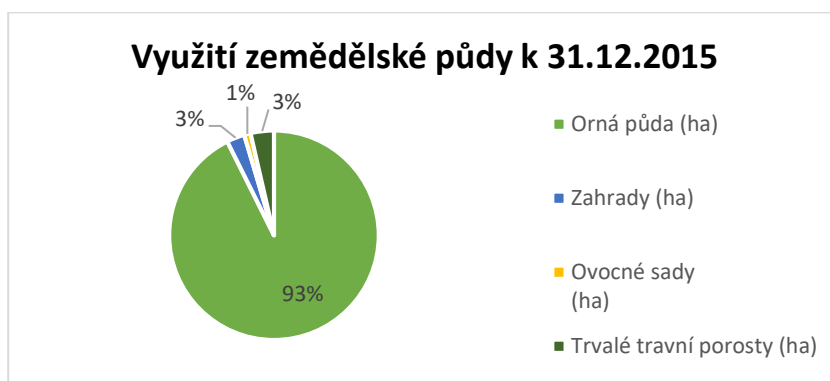
Obr. 27: Počet subjektů podnikajících v zemědělství, lesnictví, rybářství v roce 2015 v obcích MAS Mezilesí

Zdroj: www.isu.cz

Je patrné, že většina subjektů zemědělství, lesnictví a rybářství je logicky soustředěná v největších sídlech MAS: v Poděbradech, Městci Králové a Velimi. V obci Kolaje a Kněžice je poměr zemědělců k obyvatelům nejvyšší v porovnání s ostatními obcemi MAS.

Obr. 28: Využití zemědělské půdy MAS Mezilesí k 31.12.2015

Zdroj: ČSÚ, 2015

Většina zemědělců MAS Mezilesí se zabývá pěstováním nejvíce rozšířených plodin pro danou oblast: řepky, pšenice, ječmene, kukuřice, slunečnice, cukrovky, máku, hořčice, brambor a cibule, používaných pro konzumaci, krmiva pro dobytek a současně i energetické účely. V posledních letech se také rozvíjí ovocnářství. Další složkou místního zemědělství je živočišná výroba, zejména chov skotu na mléko a chov prasat.

Trh práce a nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti je vyšší v severní části území v obcích ve správních obvodech obcí Chotěšice, Chroustov a Záhornice. V souvislosti s hustotou osídlení tedy vychází fakt, že podmínky na trhu práce jsou lepší v místech s vyšší hustoty zalidnění. Logicky kolem důležitých pólů území se aktivita služeb, podnikatelské činnosti a zaměstnanosti zvyšuje.

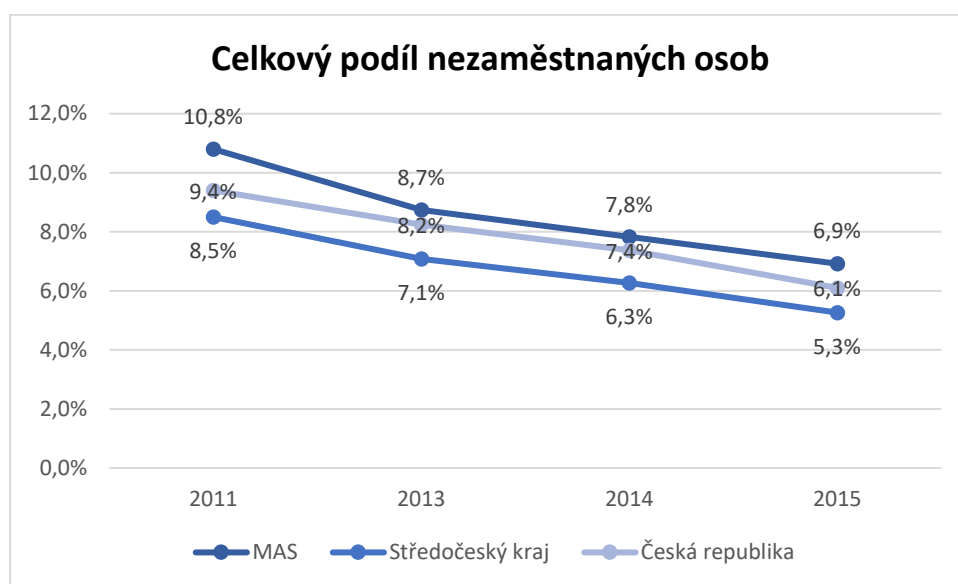
Tabulka 48: Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob na území MAS Mezilesí a Středočeského kraje v roce 2015

	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	Podíl absolventů (%)	Podíl uchazečů v evidenci nad 24 měsíců (%)	Podíl nezaměstnaných osob (%)		
	celkem	celkem	celkem	celkem	muži	ženy
Celkem za MAS Mezilesí	1 447	4,3	25	6,92	-	-
Středočeský kraj	48 102	3,9	26,7	5,3	5,06	5,76
Česká Republika	447 799	4	29	6,1	6,2	6,0
Běrunice	38	5,3	1,1	6,70	4,56	8,87
Cerhenice	68	2,9	1,7	5,97	6,16	5,78
Činěves	30	5,6	1,3	8,82	6,82	10,98
Dlouhopolsko	16	4,0	0,3	10,13	8,54	11,84
Hradčany	17	0	0	10,00	12,79	7,14
Choťanky	18	3,3	0,2	6,36	6,25	6,48
Chotěšice	25	18,8	0,6	12,38	10,81	14,29
Chroustov	17	0	0,4	12,59	13,89	11,11
Kněžice	35	0	0,1	10,61	12,64	8,33
Kněžičky	9	11,1	0,1	7,26	9,84	4,76
Kolaje	6	0,0	0,5	12,50	16,67	8,33
Křečkov	17	5,9	0,6	6,97	7,32	6,61
Libice nad Cidlinou	58	6,9	0,3	6,73	6,73	6,73
Městec Králové	127	3,9	0,3	6,55	6,04	7,05
Odřepsy	13	7,7	0,3	5,91	3,39	8,82
Okřínek	9	11,1	1,3	7,97	7,81	8,16
Opočnice	18	0	1,9	6,55	6,29	6,82
Pátek	22	0	0,4	4,96	4,45	5,58
Poděbrady	601	4,3	0,2	6,58	6,27	6,89
Senice	8	0	0,3	6,35	4,84	7,81
Sloveč	26	3,8	0,3	7,69	7,26	8,18
Sokoleč	46	10,9	11,3	7,53	6,93	8,24
Velenice	8	0	0,1	5,63	6,85	4,35
Velim	87	3,4	0,3	5,88	5,30	6,52
Velký Osek	90	3,3	0,6	6,20	5,51	6,87
Vlkov pod Oškobrhem	3	0	0	6,67	10,34	-
Vrbice	6	0	0,1	5,94	2,00	9,80
Záhornice	29	3,4	0,1	11,15	12,12	10,16

Zdroj: ČSÚ, 2015

Průměrný věk nezaměstnaných osob pro MAS Mezilesí v roce 2015 je 42,3 let. Tento ukazatel se od roku 2013 nijak nezměnil. V porovnání se Středočeským krajem a státem podíl uchazečů o zaměstnání nacházejících v evidenci déle než 24 měsíců je v rámci MAS nižší.

Obr. 29: Celkový podíl nezaměstnaných osob MAS Mezilesí v letech 2011, 2013 - 2015

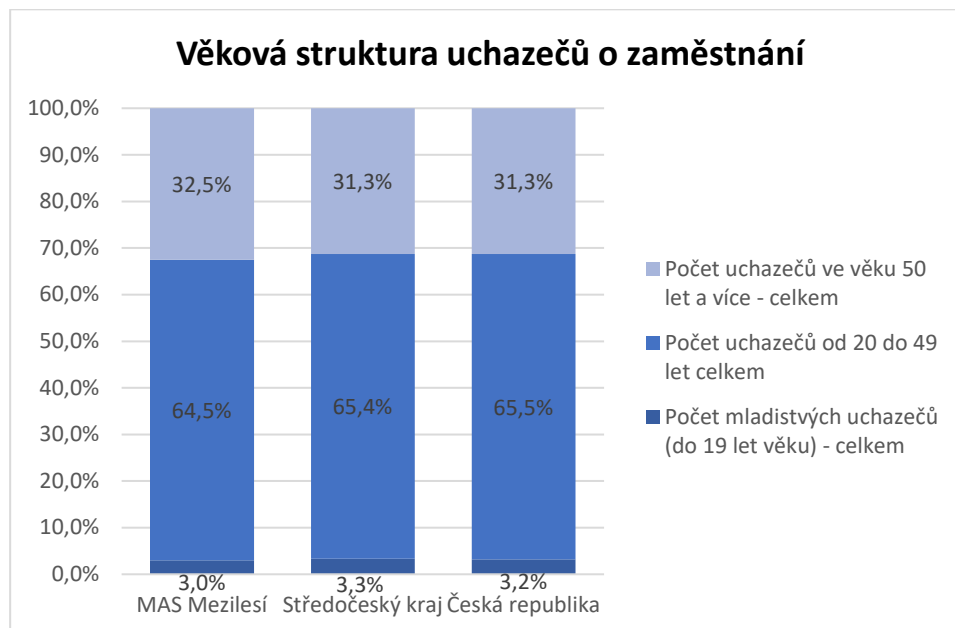

Zdroj: ČSÚ, 2015

Je patrné, že podíl nezaměstnaných osob na území MAS Mezilesí je v porovnání s ČR a Středočeským krajem nadprůměrný, a to včetně absolventů ucházejících o práci, avšak v posledních letech se zachovává tendence snižování podílu nezaměstnanosti, a to jak na státní a krajské úrovni, tak i na území MAS. Pokles míry nezaměstnanosti v posledních letech nebyl ovlivněn výrazným snížením počtu podnikatelských subjektů v letech 2012 – 2013 (Obr. 22). Nadprůměrná míra nezaměstnanosti však svědčí o nedostatečném počtu pracovních příležitostí v rámci MAS. Je žádoucí, aby se v tomto pozitivním trendu snižování míry nezaměstnanosti pokračovalo i nadále, proto zachování a zároveň vytvoření nových pracovních míst uvnitř regionu je jednou z priorit budoucího rozvoje MAS Mezilesí.

Z důvodu nesouladu nabídky a poptávky na trhu práce jednotlivých obcí a z toho plynoucího nedostatku pracovních míst, zájem obyvatel MAS Mezilesí o rekvalifikaci a možnosti celoživotního vzdělávání se v posledních letech zvýšil. Vyplývá to i obecně z měnícího se trhu práce v ČR, kdy lidé nezůstávají celou svoji aktivní pracovní kariéru na jedné pozici, ale zejména mladší generace do 30 let je schopna a ochotna pružněji reagovat na změny požadavků při změně zaměstnání. Na významu nabývá také příprava na budoucí povolání. Tato skutečnost by zároveň měla podpořit rozmanitost volnočasových aktivit pro obyvatele MAS. Tabulka 47 poukazuje na široce diverzifikovanou činnost ekonomických subjektů MAS, což svědčí o tom, že na trhu existují možnosti uplatnění i osob nemajících určitou kvalifikaci (např., v oblasti zemědělství, lesnictví, rybářství, pozice obsluhy v velko- i maloobchodě, pohostinství atd.). Z informací starostů obcí vyplývá, že aktivně řeší problematiku osob vyloučených nebo překonávajících bariéry na trhu práce veřejně prospěšnými pracemi. Zde narážejí na administrativní překážky v časové možnosti zaměstnání takových osob. V současné situaci na trhu práce postrádají schopné pracovníky a jsou nuceni aktivně vyhledávat možnosti pro zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaných. Pracovní příležitosti v obcích jsou vytvářeny, a proto jde o sladění nabídky a poptávky po těchto pozicích.

Obr. 30: Věková struktura uchazečů o zaměstnání MAS Mezilesí v roce 2015

Zdroj: ČSÚ, 2015

Počet uchazečů o zaměstnání ve věku do 19 let na území MAS Mezilesí je podprůměrný ve srovnání s krajem a státem, avšak, v roce 2015 (43 lidí) oproti roku 2014 (9 lidí) byl zaznamenán téměř třináásobný nárůst počtu mladistvých nezaměstnaných osob. Aby se v budoucích letech podařilo tomuto negativnímu trendu předejít, příprava na budoucí povolání odpovídající požadavkům trhu je v rámci území MAS nezbytná. Stejně závěry platí i pro uchazeče starší 20 let, a to včetně případné rekvalifikace.

Dojíždění do zaměstnání

Tabulka 49: Dojíždění do zaměstnání v MAS Mezilesí

Obec	Počet obyvatel v aktivním věku	Zaměstnaní vyjíždějící do zaměstnání mimo obec	Podíl zaměstnanců vyjíždějících do zaměstnání mimo obec
Celkem	15662	4796	30,6%
Nymburk	46000	3819	8,3%
Středočeský kraj	639951	108753	16,9%
Běrunice	413	146	35,4%
Cerhenice	746	301	40,3%
Činěves	241	70	29,0%
Dlouhopolsko	94	32	34,0%
Hradčany	120	39	32,5%
Choťánky	227	67	29,5%
Chotěšice	124	28	22,6%
Chroustov	98	63	64,3%
Kněžice	247	78	31,6%
Kněžičky	86	24	27,9%
Kolaje	38	9	23,7%
Křečkov	172	72	41,9%
Libice nad Cidlinou	671	215	32,0%
Městec Králové	1533	297	19,4%
Odřepsy	142	62	43,7%
Okřínek	67	29	43,3%
Opočnice	213	83	39,0%
Pátek	265	129	48,7%
Poděbrady	6962	1895	27,2%
Senice	88	25	28,4%
Sloveč	256	75	29,3%
Sokoleč	441	140	31,7%
Velenice	108	25	23,1%
Velim	983	366	37,2%
Velký Osek	1033	426	41,2%
Vlkov pod Oškobrhem	38	12	31,6%
Vrbice	86	32	37,2%
Záhornice	170	56	32,9%

Zdroj: SLDB 2011

V porovnání s podílem zaměstnanců vyjíždějících do zaměstnání mimo obec, je ukazatel MAS Mezilesí mnohem vyšší než v okrese Nymburk a Středočeském kraji, což svědčí o nedostatečném počtu pracovních příležitostí a problematické dostupnosti zaměstnání v okolí. Z důvodu dojíždění do zaměstnání zvyšuje se také závislost menších oblastí na vyšších regionálních celcích.

Zemědělství

Dochované zápisy týkající se území MAS Mezilesí v kronikách, matrikách a dobových tiskovinách, se týkají zejména zemědělských venkovských sídel před I. a II. světovou válkou (od začátku 20. století) a vesměs všechny dokládají daleko vyšší počty obyvatel i vícepočetné rodiny v jednotlivých obcích než je tomu dnes. Vedle toho i daleko pestřejší společenský život. Typická obec na tomto území, která má nyní se stejným počtem popisných čísel zhruba 400 obyvatel, jich měla např. v roce 1920 téměř 1000. **Celé území bylo vlastním přičiněním potravinově soběstačné a zároveň tržně produkční s velmi nízkými energetickými výrobními nároky a náklady.** Souviselo to pochopitelně s vysokou mírou ruční práce. Panovala ale při tom daleko větší míra občanské solidarity, komunitní spolupráce a z toho se odvíjejících pravidel a vazeb. V obcích podle velikosti a vybavenosti bylo možné najít nejrozumnější druhy poskytovaných základních i speciálních služeb, které byly generovány naprosto přirozenou cestou – tedy tržní poptávkou. Běžná trvalá zaměstnanost tvořená (OSVČ) mlynářem, pekařem, hostinskými, holiči, švadlenami a krejčími z nichž někteří byli i malo- zaměstnavatelé. Neméně významná byla také **úroveň řemesel a služeb navázaných především na zemědělská hospodářství, která tvořila největší počet venkovského obyvatelstva.** Mezi tisíci obyvateli obce v té době bylo sto až stopadesát sedláků, či hospodařících domkářů (tedy 15% OSVČ), přinášejících zaměstnání a obživu svým rodinným příslušníkům, jakož i generační sedlácké know-how svým nástupcům. Vesnice s 200 popisnými čísly ze své produkce kdykoliv nabídla maso různých druhů, sádlo, mléko, tvaroh, smetanu, podmásli, máslo, vejce, syrovátku a sýry. Stejně tak kvalitní mouku, brambory, luskoviny, různé olejniny, také čerstvou zeleninu, množství medu i ovoce. Státní uspořádání v této zemi bylo tehdy vstřícné přirozenému podnikatelskému rozvoji a tak byla jednotlivci zakládána řada výrobních, spotřebních i peněžních družstev s velkým důrazem na provozní, právní i finanční kázeň, a to na nejrozumnějších místech (Královéměstec, Poděbradská). Venkov (v dobách nejtěžších) držel spádové území v potravinové a existenční jistotě a byl tak schopen poskytovat existenční jistoty celému národu. Krajina na sebe navazujících katastrálních území se díky politicky nastolenému diktátu po roce 1948 = cílenému vyhlazení historicky zakořeněného samostatného - soukromého hospodaření na vlastní půdě, začala s přibývajícími desetiletími až do současnosti měnit, co do vzhledu, přírodních-půdních a produkčních vlastností, vesměs negativním směrem. Za své vzaly všechny doprovodné služby a řemesla, kterými venkov začátku dvacátého století oplýval.

Sledovaná oblast má výrazně agrární charakter, po tisíciletí bylo nejdůležitější obživou zdejšího obyvatelstva zemědělství.

Hlavní pěstovanou plodinou od počátku obdělávání půdy v mladší době kamenné až do dneška byly v našem kraji vždy obilniny. Vysévali je tu už první zemědělci před osmi tisíci lety stejně tak jako lidé doby bronzové, Keltové a po nich Germáni a nakonec i poslední etnikum – Slované. Postupně je doplňovaly luštěniny a píce. Pole byla obdělávána především extenzivně, později dvojhonně (osev-úhor), aby je ve vrcholném středověku vystřídal trojhonný systém (jařiny-ozimy-úhor). Tehdy se také ustálila pole, na nichž se plodiny pěstovaly. Bylo to vynucené skutečností, že nebylo už možné osevní plochy v naší oblasti dále rozšiřovat.

Během následujících staletí se na polích objevují další a další plodiny, které měly zajistit ekonomickou stabilitu rolníků, pracujících na pozemcích, jež jim za pravidelnou dávku poskytovala vrchnost. Vždy však převažují obilniny, které zajišťovaly výživu obyvatelstva. Důležitou složkou plodin byly pícniny, které sloužily za potravu hospodářských zvířat. Přes vysokou úrodnost zdejší půd docházelo v klimaticky náročných obdobích k potravinovým krizím, jež ústily až do hladomorů. Obavu z nich zažehlo až přelom 18. a 19. století, kdy se rozšířilo pěstování brambor. Potraviny v setbě doplňovaly vždy technické plodiny, především len, používaný pro výrobu textilu.

Přelom 18. a 19. století s sebou přinesl nejen jednu novinku – brambory, ale také plodinu, která se stala pro náš kraj snad nejtypičtější – výše zmiňovanou cukrovou řepu. Cukrovka během 19. a 20. století prakticky ovládla (spolu s obilninami – pšenicí a ječmenem) zdejší osevní plochy. Po roce 1989 však poptávka po ní zeslabuje, a postupně je její výsev do velké míry omezen. Z dalších plodin jmenujme alespoň čekanku, používanou k výrobě kávové náhražky – cikorky. V této době se také prosazuje nový způsob osevu – střídavé hospodářství, které svou kombinací výsevu různých rostlin po sobě uvolnilo až jednu třetinu půdy pro pěstování.

Do poloviny 20. století vždy na polích pracovali jejich majitelé nebo nájemci, ať zpočátku v kmenovém nebo rodovém společenství, později v poddanském vztahu k majiteli a nakonec jako jejich vlastníci. S kolektivizací přichází nový fenomén – pozemky obhospodařují družstva a stání statky. Další změnu přináší až přelom 20. a 21. století, kdy jsou omezeny osev cukrovky a také kvůli výraznému snížení stavů chovaných hospodářských zvířat pěstování píce. Nahrazují je do té doby méně významné plodiny, jakou je hlavně olejářská surovina – řepka.

Řepařství jako polabský fenomén

Koncem 18. a především od počátku 19. století začali pěstovat nové hospodářské plodiny, z nichž nejvýznamnější a nejrozšířenější byla cukrová řepa. V našem kraji zkoušeli pěstovat cukrovou řepu hrabata Kinští, kteří také založili jeden z prvních cukrovarů v kraji - v roce 1835 v Libňovsi a v roce 1837 v Chlumci nad Cidlinou. Řepa se zde nejprve pouze pěstovala, většinou na pozemcích, získaných po vysušených rybnících. Ručně sázené předpěstované sazenice se ručně obdělávaly i sklízely. Vybíraly se pomocí pařežnic, speciálních motyk, používaných na dobývání pařežů v lesích, rýčů a speciálních vidlí.

Pěstování cukrovky se rozšířilo i v dalších oblastech zkoumaného regionu, rolníci jí zásobovali cukrovary v Cerhonicích, Poděbradech, Libici nad Cidlinou, Dymokurech a Městci Králové. Velkým českým specifickým byla počáteční jednotnota mezi cukrovarníkem a řepařem. Cukrovka se pěstovala na pozemcích cukrovarů a samozásobitelnost přísunu suroviny v 60. a 70. letech 19. století zajišťoval masivní příchod rolnického kapitálu do cukrovarnických akciových společností. Až teprve krize roku 1873 personálně oddělila řepaře od cukrovarníka.

Pěstování cukrové řepy se kromě obilnářství stalo jednou z nejdůležitějších součástí obživy zdejšího zemědělského obyvatelstva. Během 19. a 20. století prošlo několika krizemi (70. léta 19. st., přelom 19. a 20. st., 30. léta 20. st.), během nichž byla řada cukrovarů zrušena (Poděbrady, Libice nad Cidlinou, Městec Králové). Přesto téměř celé 20. století byla nejtýpější plodinou pro sledovanou lokalitu.

Zbývající cukrovary byly zrušeny v 90. letech 20. století a **cukrovou řepu (ne zcela, ale do velké míry) z osevních ploch vytlačily jiné plodiny, především řepka olejná.**

Rozvoj ekologického zemědělství a agroturistiky

V regionu MAS Mezilesí má zemědělská výroba dlouhou tradici i velký potenciál. Na jejím území se nachází mnoho větších i menších producentů. **Příležitostí k rozvoji jejich podnikání a zároveň ke zlepšení stavu půdy i celkovému zlepšení stavu krajiny a životního prostředí je výraznější rozšíření ekologického zemědělství a přidružené ekoturistiky.**

Ekologické zemědělství je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. Jeho prioritou je kvalita, nikoli kvantita produkce. Je založené na zásadách etického přístupu vůči chovaným zvířatům, ochrany životního prostředí, zachování biodiverzity, šetření neobnovitelných zdrojů, ochraně zdraví populace ale i udržení zaměstnanosti v zemědělství a na venkově. Základem ekologického hospodaření je zdravá půda. Udržení a zlepšování úrodnosti půdy se provádí organickým hnojením, zeleným hnojením, pestrými osevními postupy a šetrným zpracováním půdy. Díky střídání plodin a mnohotvárné kulturní krajině v jeho okolí se vytváří biologická rovnováha, která posiluje schopnost rostlin se bránit proti chorobám a škůdcům. Regulace plevelů se v rámci ekologického zemědělství provádí s využitím moderní techniky přizpůsobené přírodě. Ekologičtí zemědělci nepoužívají průmyslová hnojiva, syntetické pesticidy, herbicidy, růstové regulátory a geneticky modifikované organismy. Zvířata jsou na ekologických farmách krmena převážně z produkce vlastního ekologického podniku a je jim umožněno, aby si žila tak, jak je jim od přírody vrozené. Ekologická farma se v ideálním případě snaží chovat jen tolik hospodářských zvířat, kolik je schopna uživit vlastní produkcí krmiv. Nákup krmiv je možný pouze z jiných certifikovaných ploch. Zvířatům musí být umožněn pohyb mimo ustájení a je předepsána minimální rozloha pastvin na 1 kus. Cílem je pracovat v co nejvíce uzavřených cyklech koloběhu látek, využívat místní zdroje a minimalizovat ztráty. Hlavním principem je biologický koloběh: zdravá půda - zdravé rostliny - zdravá zvířata - zdravé potraviny - zdraví lidé - zdravá krajina.

Ekonomická výkonnost farmy je ovlivňována zejména hektarovým výnosem, užitkovostí chovaných zvířat (také intenzitou chovu), realizační cenou a výší nákladů. Snížení výnosů se pohybuje až k 50 % u některých plodin (srovnatelný pokles ve starých zemích EU). U hospodářských zvířat je pokles produktivity ve srovnání s konvenčním zemědělstvím nižší (o 10–30 %) než u plodin, avšak stále je ve srovnání se starými zeměmi EU vysoký. Intenzita chovu v EZ je nižší než v konvenčním zemědělství. Ne všechny farmy dostávají cenovou prémii, některé farmy stále prodávají svoji produkci jako konvenční. Z prvních údajů FADN CZ je patrné, že v ČR je výše podnikových výnosů i nákladů (na 1

ha z. p.) výrazně nižší v EZ proti konvenčnímu zemědělství (o 55 %, resp. 60 %). Při srovnávání hospodářského výsledku v EZ a konvenčním zemědělství, při současném zohlednění existujících státních podpor, lze konstatovat, že zisk u ekologicky hospodařících farem je v průměru shodný se ziskem farem konvenčních, a to v rozpětí +/- 20 % s tím, že převažují farmy s vyšším ziskem. Obecně lze tedy říci, že za současných podmínek si může farma konverzí zajistit budoucí ekonomický úspěch, rozdílnosti mezi farmami jsou ale značné. Toto potvrzuje i šetření ÚZEI, kdy pouze 9 % ekofarek uvedlo, že jejich hospodářský výsledek byl v předchozím roce záporný.

Příležitostí rozvoje ekologického zemědělství jsou i dotace vyplácené v rámci agroenvironmentálních opatření a v neposlední řadě i zájem spotřebitelů a obchodníků o české biosuroviny a rozvoj domácího trhu s biopotravinami. V současné době je v ČR obhospodařováno v systému ekologického zemědělství 483 176 ha, což představuje 11,4 % z celkové výměry zemědělské půdy.

Podle údajů Ministerstva Zemědělství není počet podnikatelských subjektů působících v ekologickém zemědělství na území MAS Mezilesí významný. Jde o společnost POLABSKÉ MLÉKÁRNY a.s. se sídlem v Poděbradech, zabývající se výrobou a distribucí biopotravin, a o ekologického zemědělce fyzickou osobu hospodařícího na 8,47 ha orné půdy a 4,42 ha ovocného sadu se sídlem ve Velkém Oseku. Dále na území MAS jsou registrovány další 2 podnikatelské subjekty ekologického zemědělství: jeden z podnikatelů se zabývá dovozem a distribucí biopotravin z 3. země a druhý skutečně podniká na území Karlových Varů. Pro srovnání, v okrese Nymburk počet podnikajících ekologických zemědělců dosahuje 14 subjektů, a v Kolíně je to 11 subjektů.

Pozemková držba - vývoj a vliv na podobu krajiny

Veškerá půda původně patřila panovníkovi, který ji za odměnu daroval svým služebníkům, a to včetně lidí, na ní usazených. Pozemky se tak dostávají do rukou šlechty. V naší oblasti jde především o šlechtu drobnou (s výjimkou Poděbrad), sídlící převážně na tvrzích.

Během pozdního středověku a raného novověku dochází ke koncentraci původních drobných zboží do tří velkých panství – královského komorního Poděbrady (město Poděbrady, Velim, Cerhenice, Sokoleč, Libice nad Cidlinou, Odřepsy, Hradčany, Křečkov, Pátek, Opočnice, Vrbice, Velenice, Činěves, později i Kolaje a Vlčkov pod Oškobrhem), a dvou šlechtických – Dymokury (Městec Králové, Běrunice, Slovec, Kněžice, Chroustov, Záhornice a Chotěšice) a Chlumeckého (Dlouhopolsko, Kněžičky). Na půdě byli usazeni zemědělci, kteří ji za úhradu dávek (pěněžní a robotní) obhospodařovali. Jejich pozemky byly rozparcelovány podle rozlohy a jejich nájemci se dělili na sedláky, chalupníky a zahradníky. Vrchnost své pozemky obdělávala skrze hospodářské dvory. Práci v nich vykonávaly jednak námezdní síly, jednak jednotliví poddaní v rámci roboty. Zrušením roboty a feudálních vztahů v roce 1848 sice získali rolníci značný podíl na zemědělské malovýrobě, většina půdy však zůstala v rukou původní pozemkové šlechty. Až do konce 60. let 19. století nebyl možný volný pohyb půdy jako zboží. Od konce 18. století směřoval vývoj v zemědělství od extenzivních k intenzivním formám činnosti. Od 50. let 19. století se vybavení zemědělských usedlostí modernizovalo. Vedle tradičního srpů a kosy a dalšího manuálního náčiní se objevily řezačky, mlátičky, sečí stroje a parní pluhy. O mechanizaci zemědělství lze uvažovat až v období těsně před první světovou válkou. Strojní vybavení se uplatňovalo výrazně jen u větších zemědělských usedlostí, kde však také bylo stále třeba lidské a zvířecí práce, u menších, zejména rolnických hospodářství nehrálo významnou roli. Technickým vybavením velkých statků se upevňovala jejich ekonomická síla. Malí rolníci byli postupně vytlačeni do oblasti námezdní práce.

Po vzniku republiky proběhla pozemková reforma, která rozparcelovala někdejší velkostatky, jejichž půdu získali drobní a střední rolníci. Další pozemky byly získány rozsáhlým meliorováním zamokřených lokalit. Ve dvacátých letech tak vznikly zhruba současné majetkové poměry v držbě zemědělské půdy.

Po druhé světové válce a nástupu komunismu došlo k další obrovské změně, již znamenala vesměs násilná kolektivizace. První družstva začala vznikat v roce 1949, během čtyř let pak existovala zhruba v polovině obcí. Další vlna vzniku jednotných zemědělských družstev zasáhla náš venkov v roce 1956. O rok později pak byla založena i ve zbývajících vesnicích. Původně byla jejich činnost omezena na jednotlivé vsi, avšak už od počátku 60. let dochází ke sdružování malých družstev v rozsáhlejší zemědělské komplexy, obdělávající pozemky na katastrech více obcí. Během 60. a 70. let se našim územím vyprofilovalo několik podobných organizací se sídlem ve větších obcích, majících často ideologické názvy – JZD Velký Říjen, Svazu československo-sovětského přátelství nebo Mírová cesta. Intenzivní zemědělství dále zaujímal prvořadé místo. Scelení pozemků přineslo největší výhodu ve snazším využití strojového parku při obdělávání zemědělské půdy. Velké plochy volných polí však přestaly být chráněny před přírodními vlivy, především erozí. Snižování úrodné svrchní vrstvy půdy bylo nahrazeno intenzivním použitím umělých hnojiv, které v kombinaci s ošetřením plodin chemickými prostředky, hubicemi jak botanické, tak i zvířecí škůdce, vedlo v konečném

důsledku sice ke zvýšení výnosů, avšak také k postupnému vyčerpávání půdy. Nehledě na decimaci do té doby běžných zvířecích a rostlinných druhů v krajině.

Nástupcem družstev a státních statků se staly současné akciové společnosti, které hospodaří na pronajatých pozemcích, jež byly v 90. letech 20. století vráceny původním majitelům. Většina z nich se k zemědělství zpátky nevrátila, ale přesto vznikly i v této oblasti malé rodinné statky.

Rybníkářství – historická reminiscence

V průběhu 14. až 16. století byla značná část zdejší krajiny systematicky přeměněna v mnohdy velmi rozlehlé rybníky, jež se však už do současnosti téměř nedochovaly.

Hlavním podnětem k zakládání rybníků byla pomoc proti převodnění kraje. Při opakujících se povodních vznikaly souvislé vodní plochy. Navíc si vrchnosti velmi dobře uvědomovaly, jak velké plochy leží kvůli zamokření ladem. Jediné využití tyto pozemky měly jako louky. Rybníky se stávaly i ochranou proti přívalovým vodám. Nezanedbatelný byl také ekonomický zisk z rybníčného hospodaření, vždyť ryby byly jedním z postních jídel. Dominantní rybou chovanou v našich rybnících byl vždy kapr, který naprosto počtem převažoval nad jinými druhy (štika, lín, okoun). Kapr tvořil až 80 % všech ryb chovaných v rybnících.

V předbělohorském období tak vzniklo ve zdejší oblasti několik kaskád rybníků v povodí Štítarského, Záhorského a Smíchovského potoka, kde se v době jejich největšího rozmachu nalézalo více než 100 volních ploch. Další rybníční soustava vznikla na Poděbradsku, kde krajinu na pravém břehu Labe pokryly rozsáhlé vodní plochy (největší z nich byl rybník Blato o výměře téměř 1000 hektarů). Tato síť potřebovala čerstvý přítok, a proto byl v 15. století vybudován umělý kanál – Lánská (Sánská) strouha, která do ní odváděla vodu z Cidliny. Zároveň sem zasahovala velká soustava chlumeckých rybníků, čítající ještě v roce 1835 na 109 rybníků s rybí násadou a 83 rybníky zrušené.

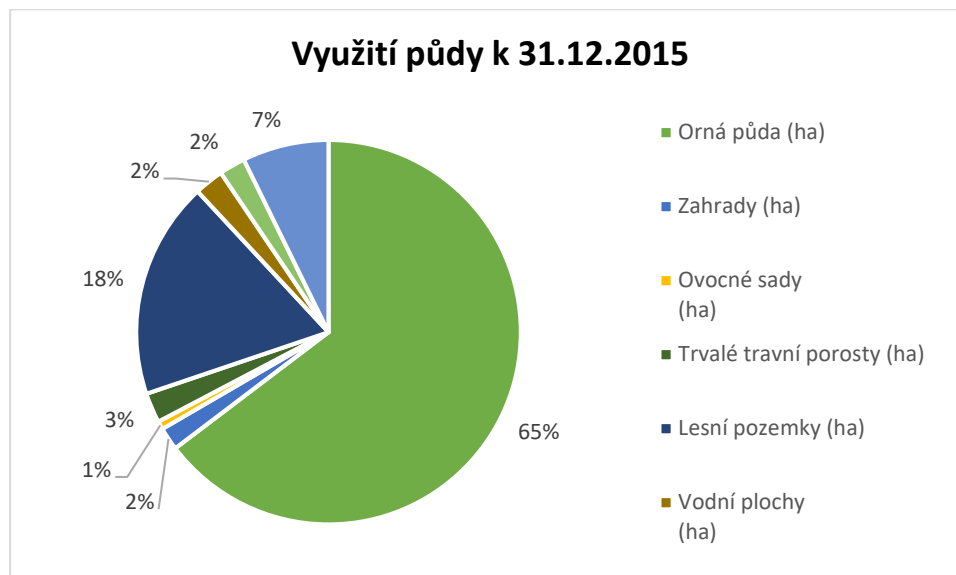
Většina rybníků zmizela z povrchu zhruba mezi lety 1750 až 1850. Důvod jejich vysoušení byl především ekonomický. Chov ryb spojený s udržováním volních ploch je již tolik nevyplácel. Na jejich místě vznikla pole, osetá obilím a především cukrovou řepou.

Pozůstatkem někdejších rozsáhlých vodních ploch je dnes už jen několik středních rybníků na Královéměstecku a na Cidlině pak Žehuňský rybník.

Vyšší podíl zemědělské půdy v porovnání s celostátním průměrem ČR

Z hlediska využití půd se jedná o území intenzivně zemědělsky využitá a to i v historickém měřítku. Oblast zemědělského hospodaření je nížinná s převažující rostlinnou nadprůměrnou produkcí (oblast obilnářsko – řepařská). V minulosti byly plochy využívány skutečně nadprůměrně, což zatížilo dlouhodobě půdy hnojením.

Transformace zemědělství po roce 1989 přinesla lokálně snížení intenzivního zemědělského hospodaření. Ve sledovaném území došlo na části k rozpadu velkých družstev, ke snížení celkové výměry zemědělských podniků a objevila se řada soukromých zemědělců. V poslední době nedochází k opouštění půdy, o hospodaření na zemědělské půdě je ve sledovaném území stále zájem, **vytratil se však ve větší míře náročnější plodiny (zejména pod závlahou) jako například pěstování zeleniny a vinné révy.** Mírně znepokojující je, že se z osevních postupů čím dál více **vytrácí zlepšující plodiny, jako luskoviny, jeteloviny a také hnojené chlévským hnojem nebo komposty.** Tím dochází ke **snižování organické složky půdy a její kvality.**

Zdroj: ČSÚ, 2015

Podíl zemědělské půdy na celkové výměře půdy MAS Mezilesí představuje 70 %, což je v porovnání s krajskými (60 %) a státními (53,4 %) ukazateli je větší plocha. Pro všechny dané regiony platí, že většinový podíl zemědělské půdy se využívá pro ornou půdu.

Ve sledované oblasti je provozována spíše **klasická konvenční rostlinná a živočišná výroba**. Po stránce zemědělsko-výrobní je oblast zařazena do výrobního typu řepářského s převládajícím subtypem ječným, bez trvalých travních porostů. **Kvalitu půd lze v ZÚ označit jako velmi dobrou a dobrou**. Travní porosty se nejvíce objevují jako enklávy v lese. Hospodářské zaměření jednoznačně vychází z optimálních genetických podmínek, jak půdních, tak klimatických a reliéfových. Těmto vhodným agronomickým charakteristikám odpovídá i **zaměření živočišné výroby, kde je tradice v chovu skotu na mléko a v chovu prasat**. Zemědělské podniky s intenzivní zemědělskou výrobou se orientují na minimalizaci vstupů. Zejména jde o minimalizaci zpracování půdy, která snižuje náklady a v některých případech může přispět i k mírnému zlepšení kvality půdy (např. bezorebné způsoby, přímý výsev aj.) Živočišná výroba prodělává v současné době krizi v oblasti tržních cen masa a mléka.

Zemědělství v této oblasti se vedle produkce obilovin, plodin pro přímou spotřebu nebo jako krmivo pro dobytek, produkci průmyslových a energetických surovin zaměřuje v neposlední řadě také na ovocnářství. Zájmové území je charakteristické kvalitní půdou a příznivými klimatickými podmínkami, což do značné míry ovlivnilo zemědělské zaměření. Intenzivní rostlinná výroba na větší výměře půdy a její nejtypičtější produkty – **řepka, pšenice, ječmen, kukuřice, ale i slunečnice, cukrovka, mák, hořčice, brambory a cibule** definují podstatu zdejšího hospodaření.

V současné době, kdy jsou zaznamenávány projevy změn klimatu tj. oteplování následného zvýšení evaporace a také změn rozložení srážek v průběhu roku, bude stoupat význam zavlažování. Mimořádně potřebné bude zvýšení retence vody v krajině. Bývalé zavlažovací zařízení jsou dnes z velké části nefunkční nebo nepoužívané. Ze stejného důvodu se mění i spektrum pěstovaných plodin.

Zlepšení kvality půd

V minulé době došlo na území MAS Mezilesí díky nadměrnému využívání území pro zemědělskou výrobu a díky scelování zemědělsky obhospodařované půdy do velkých celků k výraznému poklesu biodiverzity a trvalému vymizení některých typických rostlinných i živočišných druhů (více v kapitole 1.7.). Díky nevhodnému využití půdy, co se týče druhové skladby plodin, zejména postupnému vytlačování zlepšující plodiny, jako luskoviny, jeteloviny a také nedostatečnému hnojení chlévským hnojem nebo komposty, dochází ke snižování organické složky půdy a její kvality.

Příležitostí k trvalému zlepšování kvality zemědělské půdy je opětovné zařazení zlepšujících plodin do zemědělského programu, racionální program hnojení zabraňující nadměrnému zatěžování půdy dusíkem a fosforem (přebytek bilance dusíku dosahuje 30 – 40 kg na hektar za rok. Vstup fosforu, erozním smyvem je 0,5 – 0,75 kg na hektar za rok). Vhodnou příležitostí pro zemědělce je využití možností ekologického zemědělství, které se vyznačuje vyšší přidanou hodnotou produkce a po kterém je také v posledních letech stále více rostoucí poptávka. Zvýšení biodiverzity na zemědělsky

obhospodařovaných plochách by pomohla jejich částečná defragmentace pomocí intenzivně zemědělsky neobdělávaných území, jako pastviny, trvalé travní porosty a remízky.

Degradace půd a eutrofizace vod

Vzhledem k intenzivnímu zemědělskému využití krajiny existuje **reálná hrozba antropogenní degradace půd**.

Nebezpečím je změna struktury půdy, ke které dochází zhutněním nadměrnými pojezdy těžké zemědělské mechanizace, nesprávné hnojení, ale i nesprávné střídání plodin. Půdy s degradovanou strukturou následně hůře odolávají erozním činitelům. Dalším nebezpečím je intoxikace půdy látkami pocházejícími na území MAS Mezilesí převážně ze zemědělské činnosti. Docházet může také k vyplavování a erozi rozpuštěných a nerozpuštěných látek s druhotnými následky, jako je eutrofizace anebo kontaminace spodních vod.

V zájmovém území jsou identifikovány následující významné problémy v nakládání s vodami:

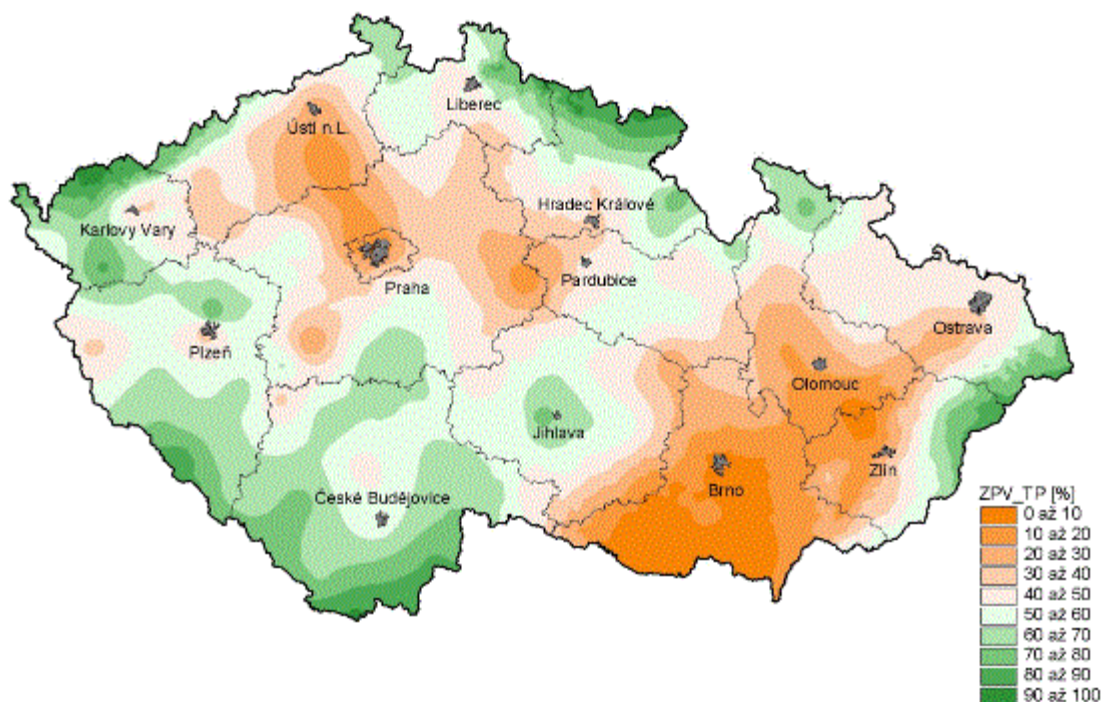
- nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod
- nevhodná aplikace hnojiv a prostředků na ochranu rostlin

Hlavním plošným zdrojem znečištění je intenzivní zemědělská výroba. Hlavní bodové zdroje znečištění představují obce. Výpusti komunálních odpadních vod, které nejsou čištěné, celkově převažuje plošně znečištění dusíkem a fosforem, což je způsobené vysokým podílem intenzivně využívaných ploch. Přebytek bilance dusíku dosahuje 30 – 40 kg na hektar za rok. Vstup fosforu, erozním smyvem je 0,5 – 0,75 kg na hektar za rok. Významnější bodové zdroje znečištění představují kanalizační výpusti z větších sídel.

V současnosti jsou místní půdy zařazeny mezi zranitelné nitráty. Zřetelně se zde projevují negativní důsledky místně dosluhujících drenáží a celkově chemicky zlikvidovaný koloidně-sorbční komplex, kdy toto území ztratilo schopnost přirozené půdní úrodnosti na čemž má lví podíl právě převažující agrochemická monokulturní zemědělská praxe. Zemědělci podřizují skladbu a výměry osevních ploch převažující poptávce po obilovinách a řepce, při čemž zaměstnanost v zemědělství daného území netvoří ani 1% ze současných obyvatel obcí. Tyto anomálie ve vztahu k přírodě a souběžně k dalšímu rozvoji území se řadí k nejdůležitějším řešitelským úkolům Strategie Mas. Mnohé z negativ založila před 60 lety plošná kolektivizace zemědělství, k níž rok 1989 nepřinesl odpovídající účinnou nápravu. Transformace zemědělství ČR ve své podstatě vyznívá jako konzervace hospodaření předchozím způsobem i praktikami.

Riziko postižení oblasti suchem

Oblast MAS Mezilesí patří zejména nízkému díky ročnímu úhrnu srážek (kolem 600 mm) mezi oblasti s nízkou zásobou půdní vláh (viz mapa níže). Současně s vysokou intenzitou využití půdy pro zemědělské účely a nízkým podílem neobhospodařované půdy, dochází k poklesu retenčních schopností krajiny. V případě výskytu déletrvajícího období s nízkými srážkami hrozí citelné postižení celých ekosystémů dopadem sucha. S tímto stavem souvisí i zvýšené riziko vzniku požárů.

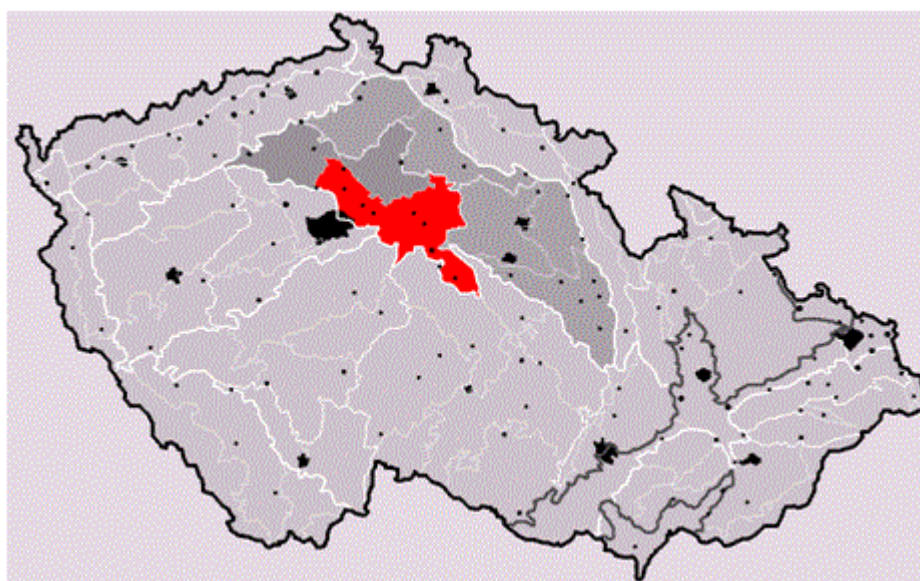

2.1.12 Životní prostředí

Geomorfologie

Podle regionálního geomorfologického členění náleží celé území MAS Mezilesí Středolabské tabuli, která se dělí na tabule Mrlinskou a Českobrodskou a na Nymburskou kotlinu. Ostatní části Středolabské tabule do zájmové oblasti nezasahují. Pro toto území jsou charakteristické říční terasy s širokými nivami, pokryvy a návětrnými písky. Nejvýše položeným místem je vrch Na kostele východně od obce Chroustov o nadmořské výšce 299 m. Dalším významným vrcholem je vrch Oškobrň východně od Poděbrad o nadmořské výšce 285 m.n.m. Nejnižší leží dvě návrší severně od obce Pátek v blízkosti Sánského kanálu a západně od města Poděbrady, kde na obou místech dosahuje nadmořská výška 191 m. Relativní výškový rozdíl činí 108 m.

Obr. 32: Středolabská tabule - znázorněno červeně

Zdroj: cs.wikipedia.org

Část zájmového území, především Poděbradsko, se nachází v Polabské nížině, která je málo zalesněná a intenzivně zemědělsky využívána. Nadmořská výška tohoto území se pohybuje kolem průměrných 172 m.n.m.

Geologie

Geologické poměry území

Většina území MAS Mezilesí náleží do oblasti české křídové pánve, jen jižně od Velimi se nachází izolované ostrovy metamorfovaných hornin spadajících do kutnohorsko-svrateckého krystalinika, příp. moldanubika. Horniny české křídové pánve jsou často překryty kvarténními sedimenty eolického nebo fluvialního původu.

Všechny horniny české křídové pánve jsou mezozoického stáří a spadají do období křídý. Geneticky se jedná o sedimentární horniny marinního původu, avšak charakter, chronostratigrafie a litostratigrafie hornin se od jihu k severu zájmové oblasti postupně mění. Na jihu oblasti se nachází slínovce a vápnité jílovce, které mohou být místy písčité. Tyto horniny jsou turonského stáří a náleží jizerskému a bělohorskému souvrství, které je zde nerozlišené. Bělohorské opuky v této sekvenci hornin chybí. Většinu těchto hornin překrývají mladší kvarténní sedimenty a na povrch vycházejí jen ve Velimi a v okolí Cerhenic. U Velimi jsou převládající horninou šedavé nebo žlutavé slínovce, často prachovité nebo písčité, které tvoří rozsáhlejší výchozy. Při západním okraji Cerhenic mají největší plošné zastoupení slínovce jizerského souvrství. Převládající horninou jsou šedé až tmavošedé, místy bělavé nebo nažloutlé slínovce.

U Oškobrhu se nacházejí silicifikované vápnité jílovce a slínovce (tzv. opuky), které tvoří směrem k obcím Kněžičky a Městec Králové velkou část území. Tyto horniny patří do období spodního až středního coniacu a náleží k teplickému souvrství, resp. k rohateckým vrstvám. Vápnité jílovce až jílovité vápence lokálně obsahují více než 60 % uhličitane vápenatého. Zajímavé jsou nejvýše položené rohatecké vrstvy, které tvoří tzv. inoceramové opuky. Jedná se o sytě šedé, místy nahnědlé, vápnité silicifikované jílovce až jílovito-vápnité silicity. Zbylá část území je tvořena vápnitými jílovci, slínovci a vápnitými prachovci coniackého až santonského stáří. Stratigraficky patří k březenskému souvrství.

Jižně od Velimi se nachází několik ostrovů metamorfovaných hornin, které náleží ke kutnohorsko-svrateckému krystaliniku nebo k moldanubiku (gföhlská jednotka). Velkou část území MAS Mezilesí (především jižní) překrývají sedimentární horniny kvarténního stáří. Jedná se převážně o nezpevněné sedimenty eolického nebo fluvialního původu, mezi které patří různé spraše, sprašové hlíny, štěrky, písky a štěrkopísky. V okolí obcí Sokoleč a Velký Osek se nachází lokality s výskytem navátých písků, které vznikaly vyvátím materiálů z fluvialních sedimentů (např. labských teras). Po obou březích řeky Labe na území vymezeném městy Velký Osek a Poděbrady se nacházejí slatiniště a rašeliniště.

Zdroj: ČGS

Nerostné suroviny

V zájmovém území MAS Mezilesí se nerostné suroviny kromě nevýznamné indicie ložiska rud nevyskytují. Z nerudných surovin byly v minulosti těženy slévárenské písky. Ze stavebních surovin se těžily na kámen a kamenivo horniny kutnohorského krystalinika.

Kvartérní terasy Labe představují významné akumulace písků a štěrkopísků na velké části území. Největší evidovaná ložiska se nachází jižně a západně od Velkého Oseka, v okolí obce Sokoleč a jižně, západně a severně od města Poděbrady. Objemy cihlářských surovin jsou nebilanční. V současnosti se na území MAS Mezilesí nenachází žádný činný lom. V činnosti jsou těžebny štěrkopísků Kluk – Poděbrady a Velký Osek I.

Hydrogeologie

Zájmové území MAS Mezilesí je typické rovinným reliéfem po celé své rozloze. Pouze v jižní části (okolí Cerhenic a Velimi) a při severní hranici územního celku se nachází relativně větší nadmořské výšky. Klimaticky náleží celé území k teplé, mírně suché oblasti, převážně s mírnou zimou. Na celém území je velmi hustá síť povrchových toků, která přímo ovlivňuje hydrogeologické poměry mělkých kvartérních zvodní. Hlavním tokem oblasti je Labe, s největšími toky přítoky z pravé strany Cidlinou a Bačovkou. Geologická stavba zájmového území se odráží ve variabilitě typů hydrogeologických kolektorů a přítomnosti regionálních izolátorů. Vyskytují se zde kolektory puklinové ve slínovcích a vápnitých prachovcích jizerského a bělohorského souvrství i kolektory čistě průlinové ve fluvialních sedimentech.

Nejvýznamnější kolektor v oblasti je kvartérní kolektor tvořený fluvialními písky až písčitymi štěrky podél toku Labe, hlavně v soutokové oblasti Labe a Cidliny. Mocnost sedimentů tvořících mělký kvartérní kolektor je rozdílná a pohybuje se v rozmezí 3 – 16 m. Zvodnění kvartérních sedimentů je velmi stabilní vzhledem k tomu, že rozkvy hladiny povrchového toku Labe jako hlavního zdroje dotace a tvorby dynamických zásob podzemní vody mělkého kvartérního kolektoru je velmi malý. Specifické vydatnosti jednotlivých vrtů jsou poměrně vysoké a pohybují se průměrně v rozmezí 1,9 – 8,8 l.s-1.m-1 (průměrná hodnota $q = 5,33 \text{ l.s-1.m-1}$). Specifické vydatnosti nad 10 l.s-1.m-1 však nejsou výjimkou.

Částečně do území MAS Mezilesí náleží svrchnopleistocenní mělký kolektor, který lze vymezit na levém břehu v prostoru ohraničeném obcemi Novou Vsí I, Pečkami a Nymburkem. Průměrná specifická vydatnost 25 průzkumných hydrogeologických vrtů je $q = 2,47 \text{ l.s-1.m-1}$ (rozpětí q 1,01 – 3,93 l.s-1.m-1). Relativně nepropustné podloží kvartérních

sedimentů tvoří na většině zájmového území sedimenty jizerského souvrství svrchní křídly, méně pak sedimenty teplického souvrství.

Výše uvedená souvrství tvoří nedokonalý stropní izolátor napjaté bazální křídové zvodně korycanských vrstev, která je vyvinutá prakticky na celém území a je na ni vázána i poděbradská lázeňská struktura minerálních vod.

Inženýrská geologie a hydrogeologické poměry ve vztahu k inženýrsko-geologickým poměrům

Některé chemické rozborů podzemních vod ukazují na jejich agresivitu. Jedná se především o zvýšené obsahy CO₂ a iontů (SO₄)²⁻ ve vzorcích vod odebraných z různých částí zájmového území. Podle výše agresivity v daném místě, účelu užití a uvažované životnosti konstrukce se doporučuje dle ustanovení norem ČSN 73 1214 a ČSN 73 1215 aplikovat prvky primární nebo sekundární ochrany, popřípadě jejich kombinace. Případnou zástavbu je vhodné situovat mimo oblasti údolních niv (především v oblasti řeky Labe a Cidliny), v níž hrozí možné záplavy a je nutno počítat s mělkou hladinou podzemní vody, která koresponduje s úrovní hladiny ve vodoteči.

Vzhledem ke geologické stavbě a minimálnímu převýšení zájmového území nelze předpokládat vznik výrazných svahových pohybů. Přesto, díky z geotechnického pohledu často se vyskytujícím nepříliš stabilním písčítým sedimentům jsou evidována aktivní sesuvná území na katastru obcí Činěves, Hradčany, Choťovice a Vrbice. V horninách území MAS Mezilesí převládá mechanické zvětrávání. Mocnost zvětralinového pláště se pohybuje v hodnotách 1 – 4 m. Slínovce a vápnité jílovce středního a svrchního turonu se střípkovitě rozpadají, drolí a přechází v jílovitou zvětralínu.

Pedologie

Půdní pokryv zájmového území do značné míry kopíruje geologické podloží. V akumulacích oblastech jihozápadně od toku Labe a na jihovýchod od Poděbrad se na terasových sedimentech vyvíjí hnědá půda, na navátých písčích arenosoly, na spraši černozemě v typickém vývoji. Severovýchodně od toku Labe převažují černozemě v karbonátových lužních subtypech a pelosoly v hnědých a karbonátových subtypech. V širokém území toku Labe se vytváří nivní půda, v depresních polohách a v aluviích ostatních řek černice. V ojedinělých plochou nevelkých lesích se vyvíjí hnědé silně kyselé půdy a různé subtypy podzolu, na slínech pak pelosoly karbonátové a hnědé kyselé půdy.

Nejvyšší zemědělský produkční potenciál je u černic, u černozemí a nivních půd velmi vysoký až vysoký, u hnědých půd střední, arenosolů nižší a podzolů nízký. Na nivních půdách v okolí řeky Labe je vysoký. Nivní půdy řeky Labe a černice Cidliny jsou periodicky zaplavovány. Hnědé půdy na terasách a arenosoly patří mezi půdy, které jsou nejvíce ohrožené větrnou erozí a denudací. V zájmovém území se nachází i několik antropogenních navážek.

Z hlediska minerální síly půd je území významnou oblastí ČR, typologie půd odpovídá charakteristice horního a středního Polabí, kde převažují středně bohaté půdy (46,6 %), méně se vyskytují půdy chudé a velmi chudé (30,6 %) a bohaté až velmi bohaté pokrývají především nížinné oblasti povodí středního Labe (22,8 %). Na zájmovém území převažují většinou úrodné půdy vyšší bonity podle Labe a Cidliny nivní půdy naplavené a zaplavované, tedy často í oglejené. Na spraších a sprašových hlínách se vyvinuly mocné profily černozemí různých subtypů. Na aluviální náplavy a splachy v nivách je vázán výskyt černic. Přechody tvoří pás hnědozemí na hlinitých spraších. Na vápnitých jílovcích a slínovcích jsou významné plochy pararendzin. Jde většinou o půdy s vyšší produkční schopností a vhodné pro intenzivní zemědělskou výrobu. Z hlediska intenzity zemědělské výroby jde o půdy tradičně nadprůměrně a intenzivně využívané s produkcí obilovin a případně i řepy. Znečištění půdy v území je zásadním dědictvím intenzivního zemědělského a vysoce organizovaného hospodaření v minulosti. Půdy v minulosti byly i meliorovány na nevhodných a zaplavovaných místech. V současnosti kontaminace půd v okolí vlivem snižujících se objemů hnojiv a obdělávaných pozemků postupně klesá. Převažující eroze půd v oblasti je vodní v souvislosti s vodním režimem Labe, Cidliny a malých vodních toků. Nejedná se o území ohrožené deflací, větrnou nebo degradací půd.

Klimatické poměry

Oblast se řadí do teplé klimatické oblasti (T2), která se projevuje teplejším klimatem s vyššími stálými teplotami, území patří k nejteplejším a nejsušším oblastem ČR. Průměrné roční teploty se pohybují mezi 8 až 9 °C. Oblast je charakteristická 50 až 60 letními dny a 160 až 170 dny, kdy průměrná teplota vzduchu převyšuje 10°C. Průměrné množství ročních srážek je nižší než 600 mm (Poděbrady 596 mm/rok, Velký Osek 560 mm/rok). Srážky jsou většinou dešťové, podíl sněhových srážek je malý a sněhová pokrývka se zde příliš dlouho neudrží. Převládají západní až severozápadní větry, v zimě (hlavně leden) spíše větry východní.

	průměrné teploty ve °C (1961 - 1990)	průměrné srážky v mm (1961 - 1990)	průměrný výpar z vodní hladiny v mm (1992 - 2002)
Horní Labe	6,6	832,0	501
Orlice	7,1	753,7	538
Střední Labe 1	7,8	633,2	589
Střední Labe 2	8,3	607,5	565
Střední Labe 3	7,4	742,4	531
Lužická Nisa	6,8	849,8	508
Horní a střední Labe celkem	7,5	705,0	534

Hydrologie

Hlavním vodním tokem, který významně zformoval vzhled krajiny a je i dnes hlavním krajinotvorným prvkem v zájmovém území, je Labe, které protéká širokým údolím Nymburské kotliny. Necelé dvě třetiny plochy celé ČR náleží k povodí Labe. Celková délka tohoto toku na území ČR činí 379 km. K významnějším labským přítokům patří Cidlina, Mrlina a Bačovka. Řeka Cidlina patří mezi české řeky, které mají nejvíce rozkolísanou výšku vodní hladiny během roku, a tudíž ohrožují své nejbližší okolí povodněmi. Od 15. století byla v močálovité oblasti východně od Poděbrad budována vodohospodářská díla, z nichž některá jsou zachována do současnosti. Pro napájení řady dnes již neexistujících rybníků byl vybudován tzv. Sánský kanál, spojující Cidlinu s Mrlinou mezi Sáns a Budiměřicemi. Mezi významné vodní nádrže na území MAS Mezilesí patří rybníky Jakubský, Komárovský, Dlouhopolský a Vražda, a jezero jižně od Poděbrad.

Území MAS Mezilesí se nachází na středním toku Labe v ČR. Samotné Labe protéká jihozápadní částí zájmového území, zbytek území je protkán sítí menších řek a potoků, které tvoří přítoky Labe. Ve Středním Polabí jsou situovány důležité oblasti přirozené akumulace vod, které jsou státem chráněny. Střední část povodí Labe je tvořena Českou tabulí s podprůměrnými hydrologickými charakteristikami a poměrně vydatnými zdroji podzemních vod. Tato soustava kryje více než 57 % celkové plochy povodí.

Kvartérní fluvialní sedimenty, které lemují dolní tok Orlice a středního Labe, mají díky výborné propustnosti a velké mocnosti zvodnění, velký význam pro zásobování obyvatel.

Zvláštní místo mezi podzemní vodou jednotlivých rájůnů zaujímají minerální vody, z nichž nejvýznamnější jsou kyselky v Poděbradech.

V celé své délce protéká Střední Labe rovinatou, zemědělsky využívanou krajinou a od počátku 20. století bylo upravováno průkopy meandrů, prohlubováním koryta a výstavbou 18 jezů za účelem stabilizace podzemních vod, zásobování závlahovou vodou, ochranou před povodněmi a v neposlední řadě pro umožnění plavby velkých lodí s nosností nad 1000 tun. V současnosti není střední Labe průběžně splavné v celé své délce.

Rybochovné rybníky v oblasti jsou silně eutrofizované a nevhodné k jinému než rybochovnému využití, zejména nevhodné ke koupání, představují však významná biocentra, stanoviště a hnízdiště vodního ptactva a stanoviště ohrožených obojživelníků. Eutrofizace těchto rybochovných rybníků je kromě splachů živin ze zemědělské půdy v jejich okolí způsobena také přihnojováním rybníků ze strany rybářů, kteří je obhospodařují. Další účelové malé vodní nádrže (nejčastěji protipožární nebo původně sloužící závlahám) jsou většinou silně eutrofizované vlivem splachů nebo průsaků z okolní zemědělské půdy. Vzhledem k nepatrným rozměrům nemají větší vodohospodářský význam.

Na území MAS Mezilesí se nacházejí významné poděbradské přírodní léčivé zdroje. Město Poděbrady je lázeňským místem na jehož území je nutno respektovat ustanovení zákona č. 164/2001 Sb. (lázeňský zákon). Ministerstvo zdravotnictví – Český inspektorát lázní a zřídel stanovil pro odběr prosté podzemní vody obsah CO_2 do 250 mg.1–1. K lázeňské léčbě se využívá přírodní minerální voda hydrouhličitanová kyselka s obsahem sirovodíku. Jímá se ve vrtech – Vrchlický (BJ 10), Zápotocký (BJ 11) a Bouček (BJ 12). Minerální voda je z vrtů čerpána přes rozvodnou síť do vyrovnávacího vodojemu v minerálních lázních o obsahu 16 m³ a rozváděna do jednotlivých léčebných pavilonů a na kolonádu Dr. Libeňského. U vyhlášených vrtů je ochranné pásmo I. stupně v okruhu 50 m kolem každého vrtu, ochranné pásmo II. stupně pak pokrývá širší poděbradskou oblast.

Tabulka 50: Porovnání vodní plochy a jednotlivých druhů pozemků MAS Mezilesí s celorepublikovými ukazateli

	Celková výměra (ha)	Zemědělská půda (ha)	Nezemědělská půda (ha)	Vodní plocha (ha)
Česká republika	7 886 973	4 211 935	3 675 038	165 485
Středočeský kraj	1 101 613	660 383	441 231	21 114
Nymburk	85 019	59 045	25 975	1 839
MAS Mezilesí	30 482	21 309	9 173	752

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Podle výše uvedené tabulky podíl vodních ploch na území MAS představuje přibližně 8% nezemědělské plochy a 2% celkového území zájmového sdružení. Rybníky jsou většinou umístěny v obcích ležících u menších řek a potoků, v ostatních obcích jsou také vybudovány malé vodní nádrže.

Vodní plocha území MAS zastupuje přibližně 40% podíl z výměry vodní plochy okresu Nymburk. Podíl na celorepublikovém průměru je zanedbatelný.

Biogeografické poměry území

Území MAS Mezilesí bývá členěno do Polabského bioregionu. Území náleží do oblasti termofytika, fytogeografický okres Střední Polabí (podokres Poděbradské Polabí). Podle upraveného Mařanova zoogeografického členění z roku 1965, patří celé území do obvodu středočeských nížin a pahorkatin.

Vegetačně je pro oblast charakteristické střídání nížinných biotopů s lesními a stepními porosty, většinou značně ovlivněnými činností člověka. Na většině plochy zájmového území se vyskytuje bezlesí, které je velmi intenzivně zemědělsky využíváno. V údolí Labe jsou lokálně přítomné zbytky původních lužních lesů. Na svazích Oškobrhu se zachovaly zbytky stepních společenstev. Biogeograficky patří většina zájmového území do bukodubového stupně. Geobiocenózy tohoto stupně se souvisle vyskytují v teplých suchých až mírně vlhkých oblastech a vyznačují se společným zastoupením některých teplomilných druhů ponticko-panonského geoelementu a typických druhů středoevropských listnatých lesů.

V zájmovém území se nachází řada nevelkých chráněných území, k nimž patří nejen lokality s původní vegetací, ale i některé lomy a písečné přesypy (ty jsou zvláště popsány mezi významnými geologickými lokalitami). K větším chráněným celkům patří soustava mrtvých říčních ramen s lužním porostem (Tonice – Bezedná u Velkého Oseka a Libický luh). Větší chráněné celky jsou také PP Báň, NPR Kněžičky a NPP Kopicácký rybník, které jsou chráněné jako významné ekosystémy charakteristických rostlin a živočichů.

V minulosti patřila vegetace této oblasti k jedinečným ekologickým celkům. Díky intenzivní hospodářské činnosti a s ní souvisejícímu poklesu biodiverzity mnoho původních druhů vymizelo. Podle různých autorů se z významných rostlinných druhů v území dodnes vyskytuje např. hrachor bahenní (*Lathyrus palustris*), jarva žilnatá (*Cnidium dubium*), ladoňka dvoulistá (*Scilla bifolia*), lněnka bezlistenná (*Thesium ebracteatum*), řemdava bílá (*Dictamnus albus*), večernice lesní (*Hesperis sylvestris*), žluťucha žlutá (*Thalictrum flavum*) a různé druhy vstavačovitých (*Orchis* sp.), středoevropský endemit krušík polabský (*Epipactis albensis*). Mezi druhy, které z tohoto území již naopaky zcela vymizely, patří kotvice plovoucí (*Trapa natans*), len vytrvalý (*Linum perenne*), matizna bahenní (*Oristecum palustre*), rosnatka anglická (*Drosera anglica*), český endemit škarda měkká Velenovského (*Crepis mollis velenovskyi*) a žluťucha menší (*Thalictrum minus*).

Z významných druhů živočichů se zde vyskytují zejména různé druhy ptáků, jako např. chřástal malý (*Porzana parva*), vodouš rudonohý (*Tringa totanus*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) aj., dále různé druhy obojživelníků - např. ropucha krátkonohá (*Bufo calamita*) či skokan štíhlý (*Rana dalmatina*) a významná je také fauna bezobratlých, zejména žábronožky (*Siphonophanes grubii*, *Branchipus schaefferi*) a listonozi (*Lepidurus* sp., *Apus* sp.).

Lesní poměry

Charakteristickým rysem území MAS Mezilesí je velmi nízké zastoupení lesů. V oblasti povodí středního Labe má největší zastoupení 3. lesní vegetační stupeň (dubovo-bukový). Značné rozdíly mezi přirozenou a současnou druhovou skladbou ohrožují plnění funkcí lesa,

především funkci hydrickou a půdoochrannou. I produkční funkce je spíše průměrná. Vzhledem k nízkému stupni přirozenosti jsou lesní porosty nejvíce ohrožovány zvěří (okus, ohryz a loupání), imisemi a klimatickými jevy. Potenciální přirozenou vegetaci tvoří luhy a olšiny, borové doubravy, dubohabrové háje a pouze ojediněle (na osluněných svazích svědeckých vrchů) subxerofilní doubravy.

Území MAS Mezilesí se řadí do VÚC Střední Polabí. Pro představu podílu lesa z celkové výměry území v kontextu celé republiky je uveden tabulka níže. Je nutné konstatovat, že území Mas Mezilesí má ještě podstatně nižší poměr lesů, než VÚC Střední Polabí, na jejím území vyskytuje řada zcela bezlesých katastrů.

území	podíl lesa z celkové výměry
VÚC Střední Polabí	18,60 %
Středočeský kraj	27,67 %
ČR	33,46 %

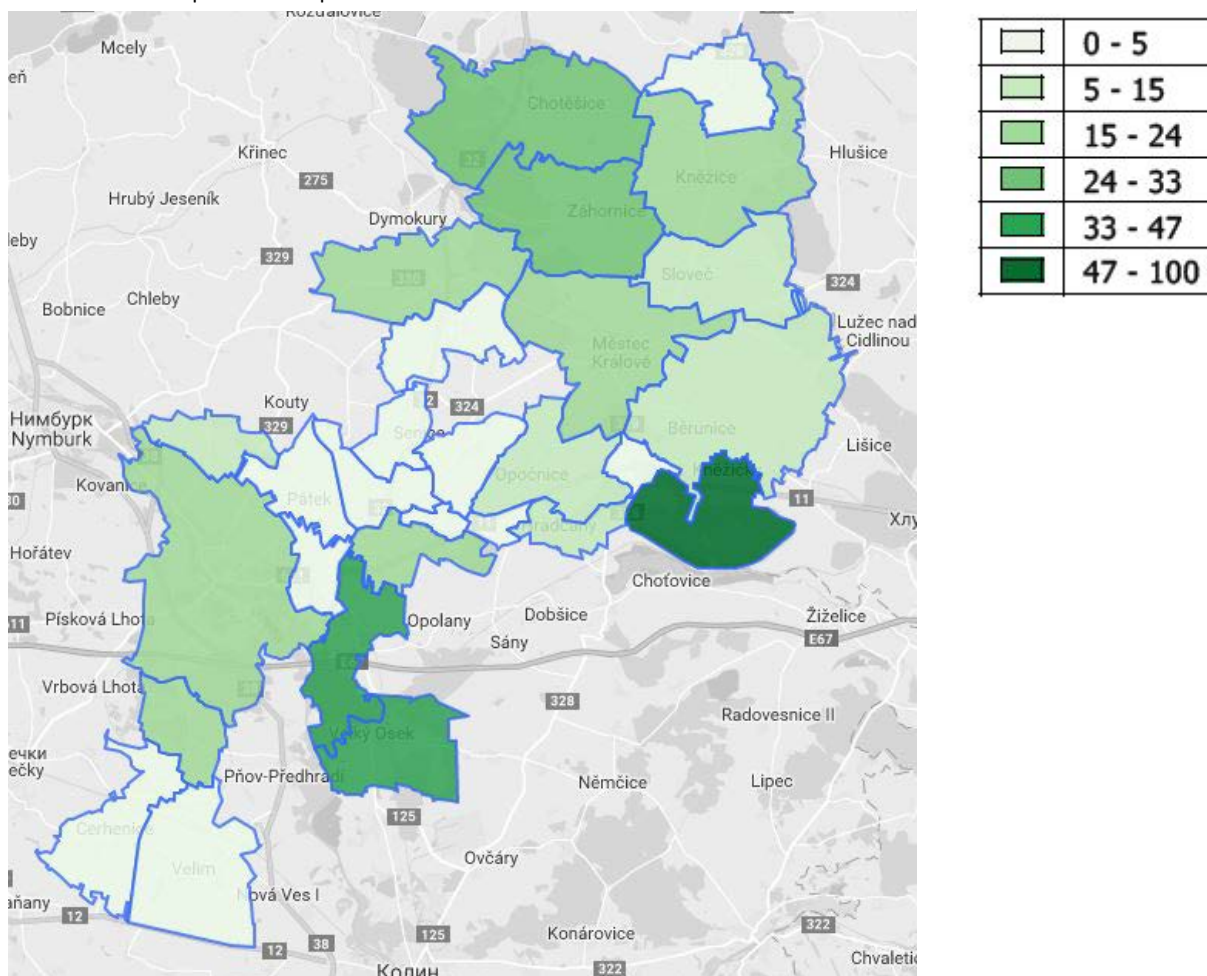
Lesní plochy představují necelých 20% z celkové výměry území MAS, ale zauímají většinový podíl půdy určené k zemědělství. Rozloha zemědělské půdy je čtyřnásobně větší než rozloha celkových lesních ploch. Daná tabulka potvrzuje tvrzení o nízkém zastoupení lesů na území MAS.

Tabulka 51: Porovnání lesní plochy a jednotlivých druhů pozemků MAS Mezilesí s celorepublikovými ukazateli

	Celková výměra (ha)	Zemědělská půda (ha)	Nezemědělská půda (ha)	Lesní půda (ha)
Česká republika	7 886 973	4 211 935	3 675 038	2 668 392
Středočeský kraj	1 101 613	660 383	441 231	306 825
Nymburk	85 019	59 045	25 975	14 872
MAS Mezilesí	30 482	21 309	9 173	5 569

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Obr. 35: Procentní podíl lesních pozemků na území MAS Mezilesí

Zdroj: ISÚ, 2014

Největší lesní celky se nacházejí na území obce Kněžice (lesnatost 62,5%) a dále v obci Libice nad Cidlinou (37,8%) a Velký osek (34,3%).

Luhy a olšiny (lužní společenstva) zaujímají zaplavovaná území podél vodních toků a území se zvýšenou hladinou podzemní vody. Téměř zcela převažují listnaté dřeviny, zejména různé druhy topolů (*Populus* sp.), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), dub letní (*Quercus robur*), jilm habrolistý (*Ulmus carpinifolia*), bez černý (*Sambucus nigra*) a střemcha hroznovitá (*Padus racemosa*). Vtroušena bývá třešeň ptačí (*Prunus avium*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), domácí druhy javorů (*Acer* sp.), svída krvavá (*Cornus sanguinea*) a brslen evropský (*Euonymus europaea*). Na vlhčích stanovištích je hojná olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a některé druhy vrb (*Salix* sp.). Na relativně sušších stanovištích se objevuje habr obecný (*Carpinus betulus*).

Borové doubravy představují typ lesního porostu, ve kterém se může borovice, na rozdíl od jiných smíšených lesů, uplatnit jako konkurent dubu. Vyskytují se vesměs na chudých podkladech, např. na akumulacích štěrkopískových pleistocenních terasách. Dominantními dřevinami jsou borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a dub letní (*Quercus robur*) či dub zimní (*Q. petraea*). O jejich poměrném zastoupení rozhodují hlavně půdní poměry a stáří porostu. Z ostatních dřevin může být zastoupena břiza bělokora (*Betula pendula*), osika (*Populus tremula*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*) a krušina olšová (*Frangula alnus*).

Dubohabrové háje se vyskytují především v teplejších úrodných oblastech, ve větších vzdálenostech od vodních toků. Hlavními dřevinami jsou dub zimní (*Quercus petraea*), dub letní (*Quercus robur*) a habr obecný (*Carpinus betulus*). Přimíšeně se vyskytuje také lípa srdčitá (*Tilia cordata*), domácí druhy javorů (*Acer* sp.), jasan (*Fraxinus* sp.), jilm (*Ulmus* sp.), hrušeň obecná (*Pyrus communis*), třešeň ptačí (*Prunus avium*), hloh (*Crataegus* sp.), růže šípková (*Rosa canina*) a další. Ve sledovaném území zaujímají pouze malé plochy na osluněných svazích svědeckých vrchů. Ve stromovém patru převládá v závislosti na půdních a vláhových podmínkách dub zimní (*Quercus petraea*) či dub letní (*Q. robur*). Často se uplatňuje také jeřáb břek (*Sorbus torminalis*), javor babyka (*Acer campestre*) či břiza bělokora

(Betula pendula). Bohatě vyvinuté je patro keřové. Vedle křovitých forem dřevin stromového patra bývá zastoupena trnka (Prunus spinosa), hloh (Crataegus sp.), líska obecná (Corylus avellana) a další.

V souvislosti s problémem intenzivního zemědělství zhoršuje se kvalita půdy. Je známo, že jednou z funkcí lesů je ochrana půdního potenciálu území. Náležitá údržba stávajících lesních ploch by tak pozitivně ovlivnila nejen stav životního prostředí na zájmovém území, ale i druhovou skladbu lesa.

Myslivectví je jednou z nejoblíbenějších volnočasových aktivit obyvatelů MAS Mezilesí, proto kvalitní a různorodé lesní plochy nabývají na významu v souvislosti se zvyšováním kvality spolkového života. Další možností je proložení lesních cest a stezek, a případně lesních map, což by sloužilo k rekreaci obyvatelstva a návštěvníků a pořádání sportovních akcí.

Chráněná území

Na území MAS Mezilesí se vyskytují zvláště chráněná území (národní přírodní rezervace, přírodní rezervace a přírodní památky), lokality Natura 2000 a územní systém ekologické stability (ÚSES).

Název lokality	Katastrální území
národní přírodní rezervace	
Libický luh	Libice nad Cidlinou , Oseček (okres Nymburk), Velký Osek (okres Kolín)
Žehuňská obora	Běrunice, Kněžičky (okr. Nymburk)
přírodní rezervace	
Tonice – Bezedná	Velký Osek , Veltruby (okr. Kolín).
přírodní památky	
Skalka u Velimi	Velim (okr. Kolín).
Báň	Hradčany (okr. Nymburk).
Vinný vrch	Vrbice (okr. Nymburk).
Lokality Natura 2000 - Evropsky významné lokality	
Dlouhopolsko	Kněžičky
Perna	Chotěšice
Lokality Natura 2000 - Ptačí oblasti	
Rožďalovické rybníky	Chotěšice, Činěves , Dymokury, Košík, Křinec, Městec Králové , Rožďalovice, Záhornice
Žehuňský rybník - Obora Kněžičky	Běrunice , Choťovice, Dlouhopolsko , Hradčany , Kněžičky , Opočnice , Žehuň, Žiželice

Významné geologické lokality

Skalka u Velimi (Němečkův lom) – Bývalý lom ležící 750 m J. od železniční stanice Velim a 50 m Z. od kóty 200 m, v místní elevaci 300 m na východ od kraje Velimi. Starý jámový lom na amfibolit, který dnes slouží jako složiště a drtírna šterku. Západní část lomu byla vyhlášena jako přírodní památka. V prohlubeninách podložních hornin kutnohorského krystalinika a v nadloží amfibolitů se nachází křídové sedimenty s četným výskytem zkamenělin.

Oškobrň – 7 km východně od Poděbrad, 1 km jjv. od Vlкова. Slínoviště na západním svahu výrazného hřebetu. Nižší části hřebetu jsou tvořeny vápnitými jílovci až jílovitými vápenci teplického souvrství. Ve vyšší části svahů až po vrchol

jsou vyvinuty rohatecké vrstvy (známé jako tzv. inoceramové opuky). Jedná se o jediný rozsáhlý odkryv křídových sedimentů v širokém okolí, včetně rohateckých vrstev.

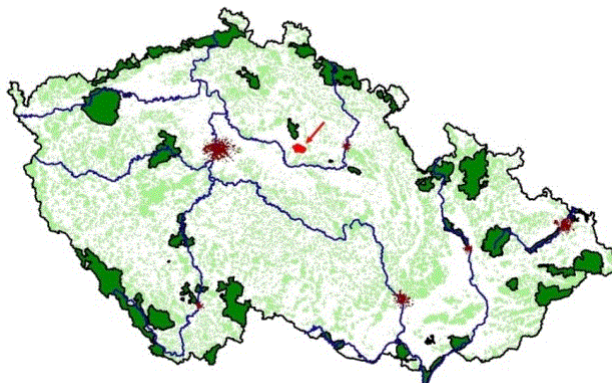
Báň – Pod jižním okrajem plošiny Na hřebínku (271,3 m. n. m.) nad záp. koncem obce Hradčany. Největší zachovalá opuková a slínovcová stráň středního Polabí s lokalitou xerothermních rostlin a bezobratlých živočichů. Na vrcholové plošině je zachovaná část kvartérních štěrkopísků.

Významné biotopové lokality

Stručný přehled a charakteristika přírodovědně a ochrannářsky zajímavých lokalit v zájmovém území:

Ptačí oblast Žehuňský rybník – obora Kněžičky

Obr. 36: Mapa ptačích oblastí ČR 1 – červeně znázorněna oblast Žehuňský rybník – obora Kněžičky

Zdroj: <http://zehunskyrybnik.webnode.cz/o-oblasti/mapa-ptaci-oblasti/>

V oblasti se nacházejí celkem čtyři maloplošná chráněná území a jedna velká evropsky významná lokalita soustavy NATURA 2000. Další maloplošné chráněné území je zatím v návrhu.

Oblast o celkové rozloze 1 964 ha zahrnuje Žehuňský rybník (který se nachází za hranicí zájmového území), oboru Kněžičky s Kopičáckým a Čihadelskými rybníky, Dlouhopolský rybník, Báňský les a další menší pozemky mezi zmíněnými celky. V území se nachází různé typy přírodních stanovišť od podmáčených luk, rozsáhlých rákosin, bílých strání přes slatinné loučky až po různé typy doubrav. Zajímavá je šípáková doubrava na jižních stráních ve východní části obory.

Obora Kněžičky tvoří velmi pestrá mozaiku různých prostředí od bílých strání přes šípákové doubravy se stromovitými duby šípáky v Čechách ojedinělými, acidofilní doubravy, různé mokřady a stepní stanoviště. Bohužel právě obora byla nejvíce poškozena po restituci majetku původním majitelům, hrabatům Kinským. Dnes zůstalo zachováno torzo šípákových doubrav a relativně dobře dosud perzistující doubravy v severovýchodní části území nedaleko statku Bludy.

Management oblasti se prozatím omezuje na více či méně pravidelné kosení, které je však v současnosti velmi nedostatečné - zejména na loukách u Žehuňského rybníka, kde je v posledních letech pravidelněji sečen jen zlomek lučních porostů. V roce 2006 bylo také započato s likvidací náletu a křovin na stráních ve východní části území. Plán péče je zpracován pro NPP Kněžičky a NPP Kopičácký rybník. Plán péče pro NPP Žehuňský rybník je zastaralý a má četné nedostatky. Vzhledem k výrazné sukcesi luk je žádoucí tento plán revidovat.

Národní přírodní rezervace Kněžičky (89,1 ha)

Předmětem ochrany je několik různorodých typů biotopů - společenstva teplomilných doubrav, teplomilná stepní a lesostepní společenstva na slínovcovém podkladě, raně sukcesní společenstva obnažených erodovaných ploch slínovců, vzácné a ohrožené druhy živočichů a rostlin.

Národní přírodní památka Kopicčáký rybník (8,32 ha)

Předmět ochrany - biotopy a populace vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, zejména pěchavy slatinné, rdestu trávolistého a skokana skřehotavého v mokřadních společenstvech slatinných a bezkolencových luk a rákosin a ve vodních společenstvech.

Národní přírodní památka Dlouhopolsko (23,8 ha)

Vyhlášeno k 1.6.2014. Jedná se o Národní přírodní památku Dlouhopolsko zahrnující louky při jižním a jihovýchodním břehu Dlouhopolského rybníka a přilehlou část lesa u Dlouhopolského potoka. Chráněné území zahrnuje podmáčené slatinné louky a litorální porosty u Dlouhopolského rybníka a dále fragment přiléhající teplomilné doubravy. Předmět ochrany - cenné komplexy slatinných a bezkolencových luk a společenstva středoevropských bazofilních teplomilných doubrav s populacemi kriticky a silně ohrožených druhů rostlin a živočichů, zejména vstavače bahenního (*Orchis palustris*) a dále např. hvozdíku pyšného (*Dianthus superbus*).

Ohrožení: K negativním faktorům v ptačí oblasti patří především zarůstání stepních částí na jižním okraji obory, kde některá místa jsou již neprostupná a sukcese začíná ohrožovat i louky u severní zátoky rybníka. Dalším problematickým faktorem je prudký rozvoj terestrických rákosin v obou zátokách rybníka a v ústí Cidliny. V současnosti se patronátní skupina České společnosti ornitologické pokouší prosadit některá opatření jako je kosení rákosin a keřových porostů. Postoj orgánů ochrany přírody k tomuto problému však není příliš pozitivní. Velký negativní význam má odlesňování, ať již v oboře nebo v Báňském lese (soukromé lesy). Mezi další vlivy patří pytláctví provozované zejména v okolí obcí Žehuň (lov vodního ptactva) a Choťovic (především lov ryb, v menší míře odstřel vodních ptáků, zejména kachen a hus). Mezi velmi negativní prvky patří i tzv. plašení kormoránů, které snížilo počty jak hnízdicích populací, tak zimujících vodních ptáků. Velkým problémem je značně vysoká obsádka ryb (hlavně kapra) v Žehuňském rybníku, což má za následek omezení potravních zdrojů pro vodní ptáky a s tím spojené výrazné snížení početnosti některých druhů (především kachen). Vysoké obsádce kapra je částečně přičítán i úbytek kvalitních litorálních porostů, což může do budoucna negativně ovlivnit populaci bučáčka malého. Negativně se rovněž projevuje velké kolísání vodní hladiny dané měnicími se klimatickými poměry. Snížení vodní hladiny v období květen až červenec značně ovlivňuje početnost chřástalů, jako hnízdicí druh již téměř vymizel racek chechtavý. V posledních letech představuje velké riziko pro hnízdicí ptáky i silně přemnožené prase divoké. Rozvoj turistických a sportovních aktivit není zatím příliš významný. Nebezpečně však stoupá tlak na rekreační využívání rybníka (windsurfing, jachting) a také okolních strání (jízda na horských kolech). K negativním faktorům, které se podařilo omezit, patří například znečištění řeky Cidlina, či nahrazování původních listnatých porostů v oboře jehličnany. Zemědělské hospodaření ovlivňuje lokalitu jen málo, určitým problémem je nezákonné hnojení luk kejdou a používání chemických přípravků na zemědělské půdě.

Přírodní památka Báň (10,58 ha)

Jedná se o významné refugium pro rostliny a živočichy v jinak zemědělské krajině středního Polabí. Spolu s přilehlou NPR Kněžíčky tvoří PP Báň v ploché nížině středního Polabí nepřehlédnutelný krajinný prvek. Úkolem je ochrana největší zachovalé bílé stráně s typickým biotopem polabských slinitých strání České křídové tabule. Jedná se o jižně až jihozápadně orientovanou opukovo-slínovcovou stráň, na které se zachovaly teplomilné trávníky. Spodní část rezervace je tvořena pozvolným svahem, který je porostlý starým sadem, svrchní pak prudším obnaženým svahem s nezapojenou vegetací (tzv. bílé stráně). Pestré společenstvo živočichů, jak bezobratlých, tak i obratlovců, vytváří z této stráně zajímavé biocentrum na okraji zemědělské krajiny. Limitující pro existenci společenstev je zejména stupeň znečištění prostředí například vlivem zemědělských postřiků. Ohrožení: Rezervace je ohrožena zejména sukcesí a zarůstáním křovinami. K managementovým opatřením, která jsou na lokalitě prováděna, patří zejména pravidelné odstraňování náletových dřevin, ochrana před zarůstáním borovicí černou a kosení trávy v pásích.

Přírodní památka Oškobrh (100,8 ha)

Důvodem ochrany je populace ohroženého roháče obecného (*Lucanus cervus*) a jeho stanoviště (přítomnost starých kmenů a trouchnivějících pařezů je klíčová pro přežití tohoto druhu, jehličnaté monokultury znemožňují vývoj tohoto druhu). Předmětem ochrany jsou též společenstva plevelů, xerothermní stepní trávníky, obnažené výchozy opuk a druhy na toto místo vázané.

Oblast, ponechána přírodě, výrazně kontrastuje s okolní intenzivně využívanou zemědělskou krajinou. Celkový charakter je lesostepní, území je z velké části pokryto lesem.

Péče o území: k zachování současného stavu lokality, je potřeba toto území nadále intenzivně využívat. Klíčovým faktorem pro přežití některých stepních druhů je existence oborů.

Sport a turistika mají kladný vliv na předmět ochrany, neboť pomáhají vhodně disturbovat přístupnou část svahu. Sporné je využívání svahu jezdci na motorových čtyřkolkách. Tato činnost má negativní vliv na výchozy opuk a dochází tak k jejich narušování.

Národní přírodní rezervace Libický Luh (410 ha)

zřízeno k ochraně největšího komplexu úvalového lužního lesa v Čechách s řadou přirozených lesních společenstev, vyvinutých v závislosti na hloubce hladiny podzemní vody a periodicitě záplav, s tekoucí i stojatou vodou četných tůní v různém stupni zazemňovacího procesu, od otevřené vodní hladiny po mokřadní olšiny, a s druhově bohatými hygrofilními a mezofilními polabskými loukami. Národní přírodní rezervace je součástí Evropsky významné lokality Libické luhy.

Na dnešním stavu území se podepsala především regulace řeky Labe. Napřímením a zahloubením koryta přestal působit živel vodního toku, který byl zdrojem pravidelné tvorby a obnovy tůní, a tím maximální pestrosti stanovišť. Část sedimentů odtěžených při regulaci toku byla navíc uložena na území Libického luhu. Ještě na přelomu 19. a 20. století měl Libický luh spíše charakter měkkého luhu; převládali vrby, olše a topoly. V této době došlo k rozsáhlým výsadbám dubu, které daly základ současné podobě většiny lesních porostů. Vegetace řady tůní byla silně poškozena necitlivým rybářským hospodařením - vysazováním býložravých druhů ryb a někde i chovem polodivokých kachen. Část luk byla v minulosti rozorána, některé byly opuštěny, obojí mělo za následek postupnou degradaci. Po severním okraji rezervace vede dálnice D11. Celá oblast Libického luhu utrpěla nekompetentními zásahy do přírody velkou mírou degradace.

PP Vinný vrch (0,40 ha)

Příkrá stráň mezi polními kulturami. Ochrana význačných teplomilných rostlinných společenstev s bělozářkou liliovitou. Profil je tvořen dvěma základními souvrstvími. Ve spodní části jsou měkké vápnité jílovce až slínovce nejvyšší části svrchního turonu. V jejich nadloží se vyskytují pevné slínovce až vápnité jílovce, tzv. zvonivé opuky inoceramové. Do východní části zasahuje výběžek štěrko-pískové terasy od Opočnice. Rendziny, na svazích s vysokým sklonem vychází na povrch matečná hornina (jíly). V současnosti bez hospodářského využití. Území silně zarůstá stromy a keři, pocházejícími nejen z výsadeb, ale i z náletu. Podílí se na tom nejen splachy a úlety chemikálií z okolních polí, ale i nedostatečná péče o lokalitu. Původně bylo území spásáno a koseno, dnes se opakovaně odstraňují dřeviny v rámci pravidelné péče o CHÚ. Podpora vývoje travinných porostů by měla být rozšířena na větší plochy.

Národní přírodní památka V jezírkách (2,5 ha)

Předmětem ochrany je výskyt ohrožených druhů rostlin, zejména z čeledi vstavačovitých, a obojživelníků. Území je v rámci doplnění národního seznamu navrhováno k zařazení do soustavy Natura 2000 jako evropsky významná lokalita. Území je položeno na nízké terase řeky Labe, která v této části Polabí tvoří rozlehlou plochu a leží jen nevysoko nad dnešní nivou. Geologickým podkladem jsou labské štěrkopísky, v jejichž podloží vystupují střednoturonské slíny až slínovce. Půdy jsou nápadně černé, humózní, s různě silným podílem štěrkopísku, na většině plochy silně karbonátově vápnité a podle charakteru vegetace pravděpodobně i slabě zasolené. Území má specifický vodní režim; jde o dvě periodicky zaplavované terénní deprese protáhlé ve směru východ-západ, postupně vysychající v suchých obdobích roku. Druhotnou úpravou, vzniklou zřejmě někdejší těžbou štěrkopísku, vznikla třetí, trvalá vodní nádrž. Vyhlášení Národní přírodní památky V jezírkách bylo motivováno bezprostředním ohrožením zavážením zeminou v rámci náhradních rekultivací. Část cenných ploch jižně od NPP byla nevratně zničena. Vzhledem k dlouhodobé absenci obhospodařování obsahují luční společenstva hojněji expanzivní druhy (třtina křovištní, rákos obecný). Kosení, k němuž bylo po vyhlášení územní ochrany opět přistoupeno, mělo výrazný pozitivní dopad na populace vstavačovitých. Expanzivní druhy se jím však daří eliminovat jen částečně. Určité ohrožení představuje i izolovanost území uprostřed intenzivně zemědělsky využívané krajiny.

Přírodní rezervace Tonice-Bezdná

Důvodem ochrany je systém tůní s leknínem bílým a mokré louky s bohatou květenou.

Kvalitní životní prostředí v porovnání s celostátním průměrem ČR

Ovzduší na území MAS Mezilesí není silně zatížené imisemi z průmyslové anebo energetické výroby tak, jako v jiných regionech ČR. Největšími emitenty jsou provozy na území Poděbrad, jako jsou lokální kotelny anebo kotelny průmyslových podniků (např. sklárny Bohemia a Polabské mlékárny. Prostředí zatěžují také emise z automobilové dopravy. Dokončení dálnice D1 znamenalo podstatný úbytek emisí z tranzitní dopravy, zejména co se týče hlavního města regionu, Poděbrad. Nicméně, nadále na území MAS zůstávají frekventované státní silnice, které vedou středem sídel.

Zákonem č. 86/2002 Sb. jsou definovány oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO) jako prováděcím právním předpisem vymezená část území (zóna) nebo sídelní seskupení (aglomerace), kde je překročena hodnota jednoho nebo více imisních limitů nebo cílového imisního limitu pro ozon nebo hodnota jednoho či více imisních limitů zvýšená o příslušné meze tolerance. V aktualizovaném seznamu OZKO není uvedena žádná obec (oblast) na území MAS Mezilesí.

Kvalitní zdroje spodních vod

Nejvýznamnější kolektor v oblasti je kvartérní kolektor tvořený fluvialními písky až písčitými štěrky podél toku Labe, hlavně v soutokové oblasti Labe a Cidliny. Mocnost sedimentů tvořících mělký kvartérní kolektor je rozdílná a pohybuje se v rozmezí 3 – 16 m. Zvodnění kvartérních sedimentů je velmi stabilní vzhledem k tomu, že rozkvy hladiny povrchového toku Labe jako hlavního zdroje dotace a tvorby dynamických zásob podzemní vody mělkého kvartérního kolektoru je velmi malý.

Nízký stupeň postižení krajiny těžbou nerostných surovin

Podle registru poddolovaných území (archiv Geofondu) se v zájmovém území nenacházejí žádná poddolovaná území. Jediný problematický výskyt starého důlního díla je zaznamenán na katastru obce Opočnice. V oblastech krystalinických jednotek s výskytem metamorfovaných hornin a v oblastech s výskytem kvalitních silicifikovaných vápnitých jílovců a slínovců-opuky (Oškobrň) se nachází staré lomy, které sloužily k těžbě kamene. Většinou se jedná o díla menšího významu, využívaná v minulosti jen místně (např. pískovny, hliniště). V současné době se v oblasti nenachází žádný činný lom.

Pro projektované stavby nehrozí riziko od přirozené seizmické aktivity zemské kůry.

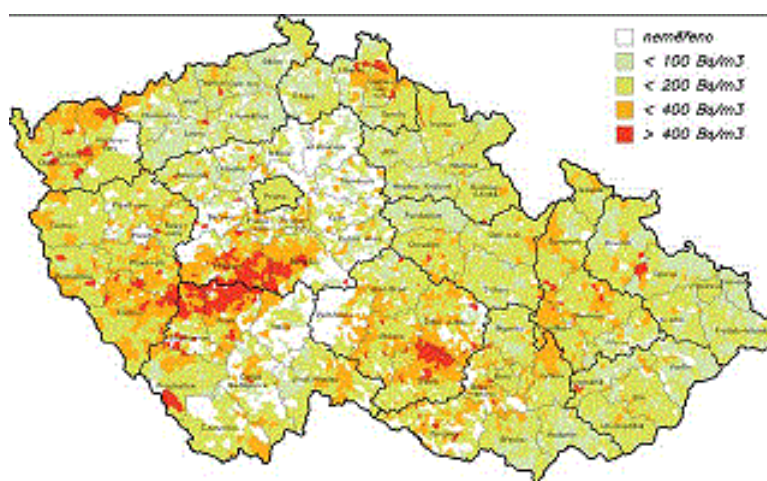
Nízké radonové riziko

Do ovzduší se radon uvolňuje rozpadem radioaktivních prvků, které jsou přítomné v minerálech geologického podloží, v nerostných stavebních materiálech a v podzemní vodě. Výrazně nejdůležitějším „emitentem“ radonu je horninové prostředí. Mezi obsahem uranu a thoria v jednotlivých horninových typech a tedy i množstvím uvolňovaného radonu

existují podstatné rozdíly: geologické podloží České republiky je více než ze dvou třetin tvořeno metamorfovanými a magmatickými horninami, přičemž koncentrace uranu se v jednotlivých typech hornin velmi liší. Nejvyšší aktivitu U, resp. Rn vykazují horniny vyvřelé (magmatické), naopak obecně nižší aktivitu horniny sedimentární (usazené). Vedle horninového typu je koncentrace radonu v daném místě predikována také geologickými strukturami, jako jsou zlomy, žilné systémy, horninová rozhraní apod., která narušují homogenitu podkladu a umožňují ve zvýšené míře výstup radonu. Důležitým ukazatelem je také porozita (propustnost) půdního pokryvu – zde se stanovuje schopnost pokryvu propustit radon z geologického podloží na povrch. Horninový podklad MAS Mezilesí je dominantně budovaný usazenými horninami Šeské křídové pánve, které obsahují velmi nízké zastoupení radioaktivních minerálů. Rovněž výrazné liniové geologické nehomogenity, jako jsou zlomy a žilná tělesa, se v tomto regionu vyskytují minimálně. Podle údajů z databáze ČGS-Geofondy v Praze patří téměř celé zájmové území díky výskytu příznivých hornin s nízkou aktivitou do nízké kategorie radonového indexu geologického podloží (do 30 kBq/m³), jen část obce Velimi a její jižní okolí spadají do střední kategorie radonového indexu geologického podloží (30 – 100 kBq/m³).

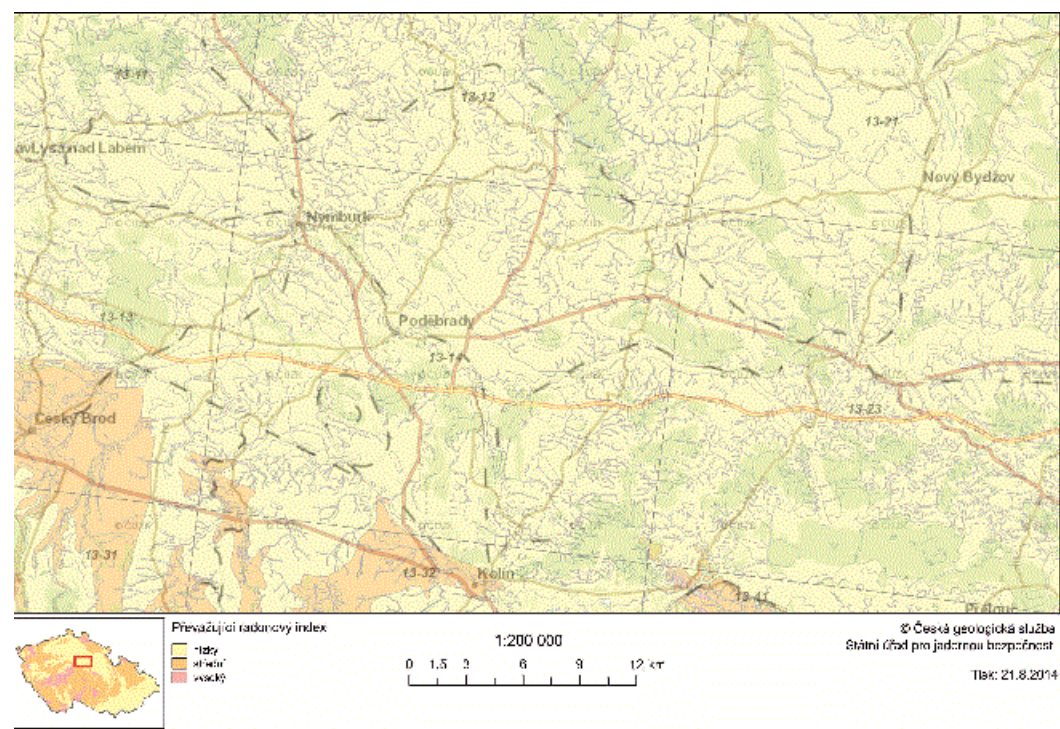
Tyto geologické faktory jsou zachyceny v mapě radonového rizika, sestavované Českou geologickou službou, (viz obr. níže). Radonové riziko z geologického podloží určuje míru pravděpodobnosti, s jakou se očekává úroveň objemové aktivity radonu v dané oblasti. Horniny v podloží stavby jsou zdrojem pronikajícího radonu, je tedy možné na provedených měřeních radonu v určitém typu horniny odhadnout přibližný rozsah hodnot objemové aktivity radonu v půdním plynu. Tato prognózní mapa, tzv. radiometrická mapa České republiky přehledně charakterizuje regiony zvýšené radioaktivity a oblasti, kde je koncentrace radonu v půdním vzduchu zvýšená. Mapa pak dobře koreluje se skutečnými naměřenými hodnotami.

Obr. 38: Mapa radonového rizika ČR

Zdroj SÚJB

Obr. 39: Mapa radonového rizika oblast

Zdroj ČGS.

Legislativní ochrana ekologicky cenných území

Tabulka 52: Legislativní ochrana ekologicky cenných území

Název lokality	Katastrální území
národní přírodní rezervace	
Libický luh	Libice nad Cidlinou, Oseček (okres Nymburk), Velký Osek (okres Kolín)
Žehuňská obora	Běrunice, Kněžičky (okr. Nymburk)
přírodní rezervace	
Tonice – Bezedná	Velký Osek, Veltruby (okr. Kolín).
přírodní památky	
Skalka u Velimi	Velim (okr. Kolín).
Báň	Hradčany (okr. Nymburk).
Vinný vrch	Vrbice (okr. Nymburk).
Lokality Natura 2000 - Evropsky významné lokality	
Dlouhopolsko	Kněžičky
Perna	Chotěšice
Lokality Natura 2000 - Ptačí oblasti	

podílejí vlastníci pozemků, obce i stát. Na plochách zahrnutých do ÚSES je zákaz umísťování staveb s výjimkou staveb liniových pro dopravu a pro technické vybavení.

Základem systému ÚSES na území MAS Mezilesí je nadregionální biokoridor podle toku řeky Labe a významné nadregionální biocentrum Polabský luh. Největší zásah do územního systému ekologické stability je vybudování komunikace D11, která rozděluje nadregionální centrum č. 6 Polabský luh na dvě části. Dotčený úsek dálnice byl již postaven. Při jeho projektové přípravě byla dohodnuta technická opatření, která alespoň částečně kompenzují dopad technické bariery v biocentru.

Jendotky ÚSES na území MAS Mezilesí, tučně jsou vyznačené dotčené katastry obcí:

Tabulka 53: Nadregionální biocentrum

číslo	název	okres	obec
6	Žehuňská obora	Nymburk	Běrunice , Choťovice, Dlouhopolsko , Hradčany , Kněžičky , Opočnice , Žehuň, Žiželice
7	Polabský luh	Nymburk	Libice nad Cidlinou , Opolany, Oseček, Pňov-Předhradí, Poděbrady , Sokoleč
7	Polabský luh	Kolín	Nová Ves I, Velký Osek , Veltruby

Tabulka 54: Nadregionální biokoridor

číslo	název	okres	obec
10	Stříbrný roh - Polabský luh	Nymburk	Hořátev, Kostelní Lhota, Kostomlátky, Kostomlaty n. L., Kovanice, Nymburk, Písková Lhota, Písty, Poděbrady , Sadská, Sokoleč, Vrbová Lhota, Zvěřínec
68	Řepínský důl - Žehuňská obora	Nymburk	Běrunice , Chotěšice , Činěves , Dymokury , Hradčany , Jizbice, Kolaje, Košík, Křinec, Loučeň, Mcely, Městec Králové, Opočnice, Podmoky, Rožďalovice, Seletice, Velenice , Vrbice , Záhornice
70	Žehuňská obora - Polabský luh	Nymburk	Dobšice, Libice nad Cidlinou , Opolany, Sány, Žehuň
72	Polabský luh - Bohdaneč	Nymburk	Býchory, Kolín, Konárovice, Krakovany, Libice n. C. , Lipeč, Němčice, Nová Ves I, Ohaře, Opolany, Ovčáry, Radovesnice II, Starý Kolín, Svatý Mikuláš, Tři Dvory, Týnec n. L., Uhl. Lhota, Veletov, Velký Osek , Veltruby, Záboří n. L.

Tabulka 55: Regionální biocentrum

číslo	název	okres	obec
992	Žlunické polesí	Nymburk	Chroustov
992	Žlunické polesí	Nymburk	Kněžice
996	V Semenech	Kolín	Ovčáry, Velký Osek
1001	Zadní Babín	Nymburk	Nymburk, Poděbrady
1003	Za mlýnem	Nymburk	Městec Králové
1004	Komárovský rybník	Nymburk	Chotěšice , Dymokury

Pozemkové úpravy

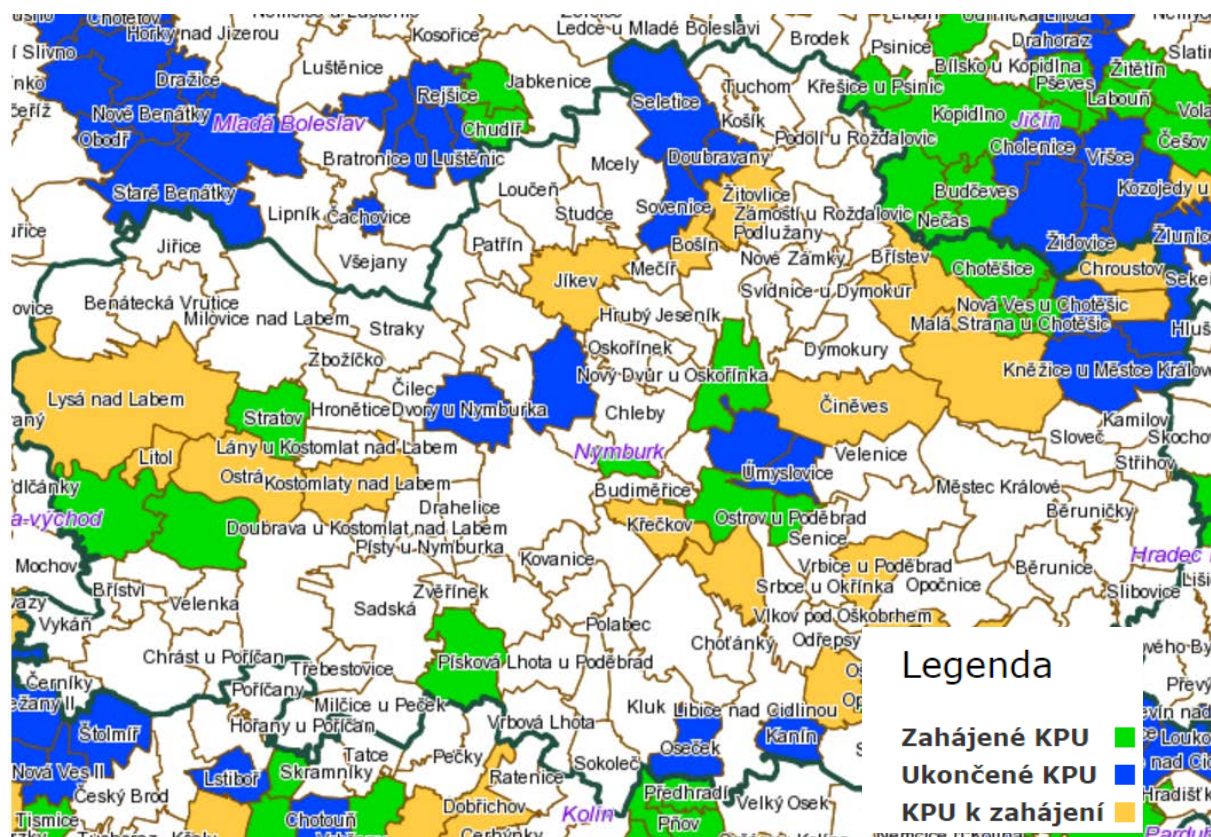
K dnešnímu dni komplexní pozemkové úpravy byly zpracovány v obci Kněžice a současně probíhají v Chotěšicích. V nejbližších letech k zahájení se plánují v dalších 7 obcích MAS. Je žádoucí, aby dané pozemkové úpravy přispívaly k zlepšování fungování krajiny, zejména její biodiverzity a prostupnosti. Dalším přínosem je racionální hospodaření s půdou.

Tabulka 58: Pozemkové úpravy na území MAS Mezilesí

Zahájené KPÚ	Ukončené KPÚ	KPÚ k zahájení
Chotěšice	Kněžice	Činěves
		Křečkov
		Pátek
		Hradčany
		Chroustov
		Záhornice
		Kolaje

Zdroj: eagri.cz

Obr. 42: Přehled pozemkových úprav na území MAS Mezilesí

Zdroj: www.eagri.cz

Povodňové riziko

Polabí patří k rizikovým povodňovým oblastem ČR, v níže uvedené mapě jsou vyznačené oblasti s vysokým povodňovým potenciálem. Záplavová území (Q100) na území MAS Mezilesí jsou rozhodnutím vodoprávního úřadu stanovena u toků Labe a Cidlina.

Následující přehled uvádí seznam obcí, jichž se dotýká rozliv povodní na jednotlivých tocích.

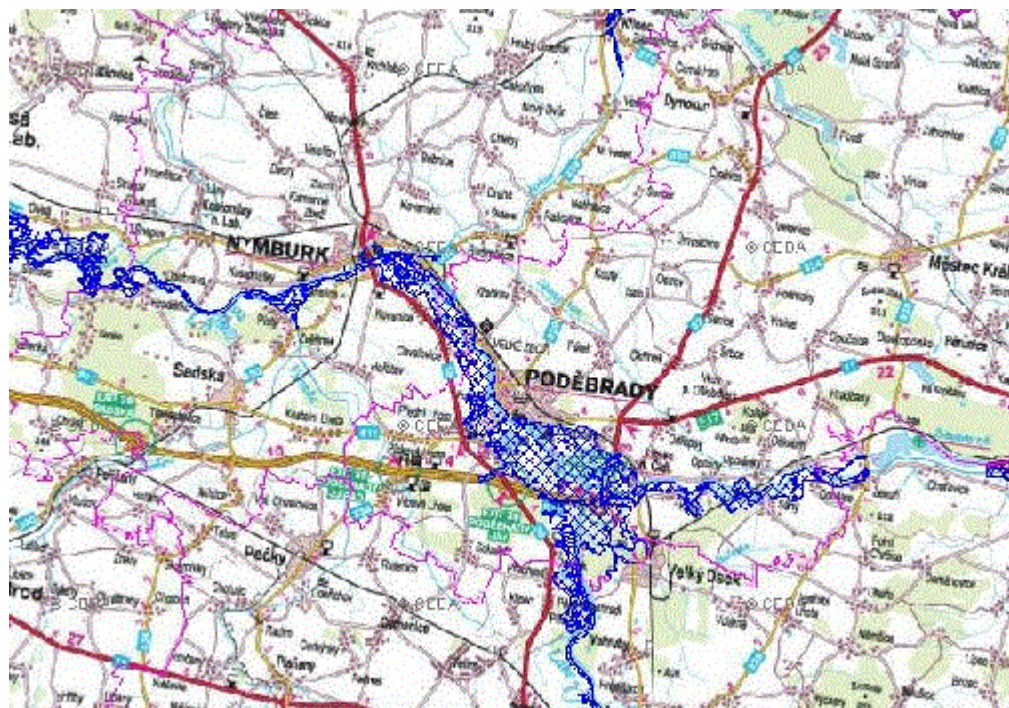
Labe: Choťánky, Křečkov, Libice n. C., Poděbrady, Velký Osek. Cidlina: Choťánky, Libice n. C., Poděbrady

Obr. 43: Oblasti s potenciálně významným povodňovým rizikem v zájmovém území

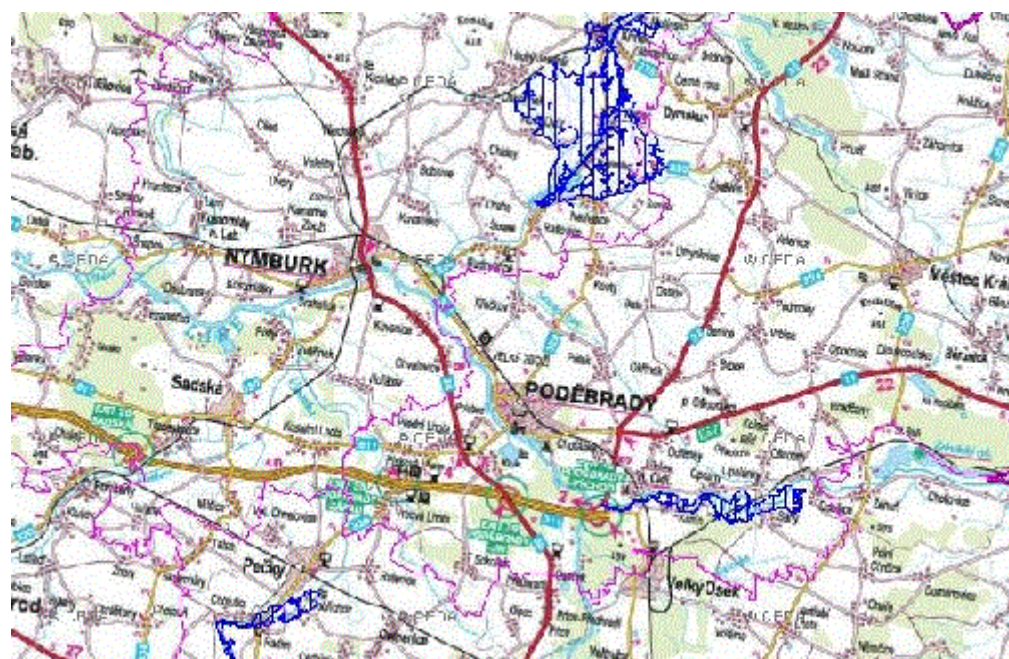

.Následující mapové výřezy ilustrují rozsah povodní v území v roce 2006 a 2013. Další obrazový materiál zobrazuje zobrazuje rozlivy Labe v zájmovém území při Q5, Q20 a Q100.

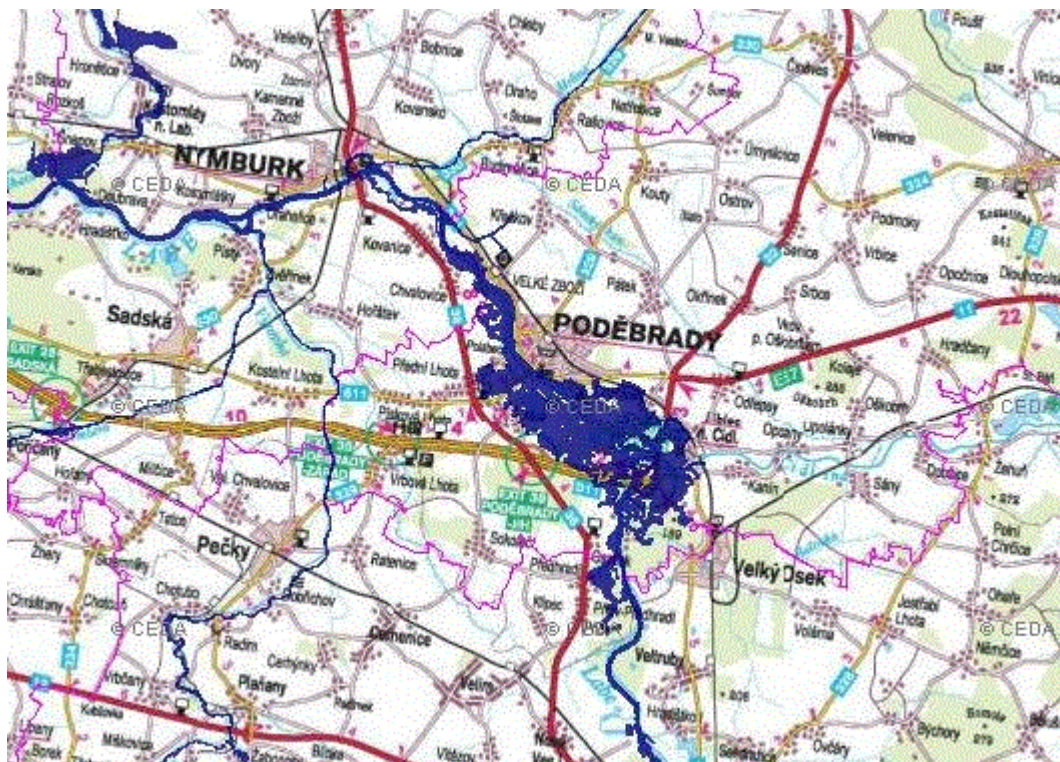
Obr. 44: Rozsah povodní v roce 2006

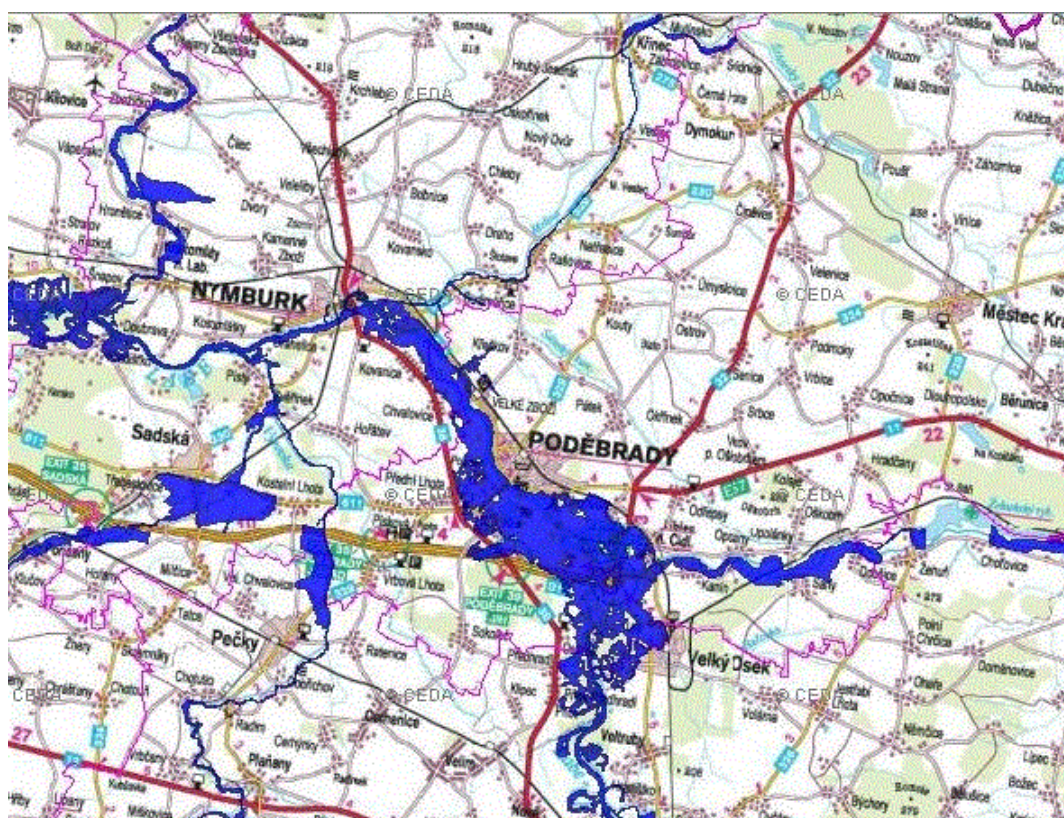
Obr. 45: Rozsah povodní v roce 2013

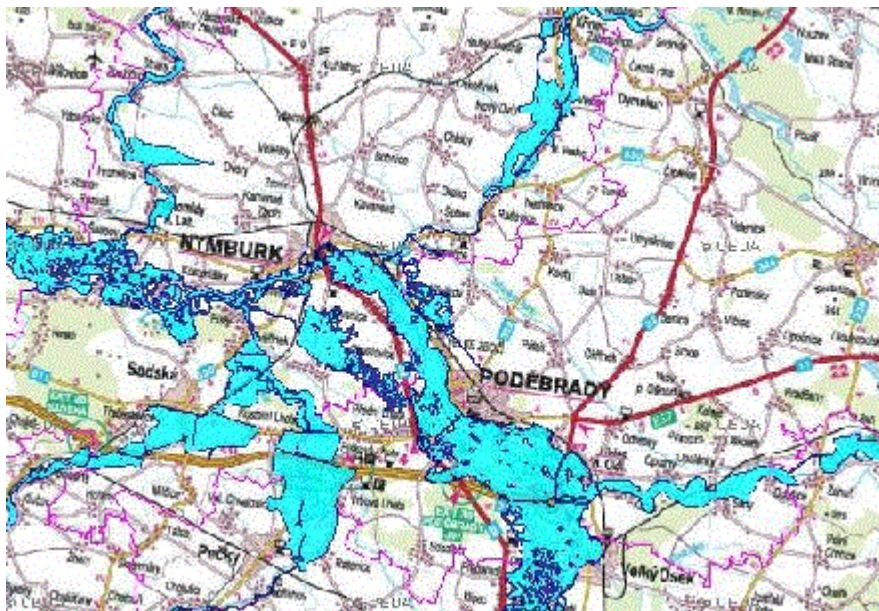

Obr. 46: Záplavové území Q5

Obr. 47: Záplavové území Q20

Zachování přírodního potenciálu a šetrný přístup k přírodě, zvýšení biodiverzity

Území MAS Mezilesí se vyznačuje vysokým procentem nezastavěné a průmyslově nevyužívané plochy. Dalším jejím charakteristickým rysem je intenzivní využití krajiny k zemědělství.

Území MAS Mezilesí má výrazně nízký poměr lesů, který se projevuje i v nízké hodnotě koeficientu ekologické stability, která má hodnotu nižší než 0,4. Zvýšení lesního porostu na daném území by znamenalo zvýšení ekologické stability i růst biodiverzity.

Velkou příležitostí ke zlepšení životního prostředí je zlepšení kvality povrchových vod. V současné době je hlavním plošným zdrojem znečištění, stejně jako u půdního fondu, intenzivní zemědělská výroba. Zlepšení kvality povrchových vod by pomohly kroky popsané v textu výše. Navíc, podstatné bodové zdroje znečištění představují obce díky výpusti komunálních odpadních vod, které nejsou čištěné. Příležitostí je rozšíření vybavení jednotlivých obcí na území MAS čistíčkami odpadních vod, které by měly být z jednou priorit jejich ekologického programu.

Při územních plánech jednotlivé municipality musí respektovat chráněné prvky krajiny. Měly by spíše podporovat jejich rozšíření a zvýšení stability, zejména co se týká území ÚSES na jednotlivých úrovních. Cílem územních systémů ekologické stability je zejména vytvoření sítě relativně ekologicky stabilních území ovlivňujících příznivě okolní, ekologicky méně stabilní, krajinu. Dále pak zachování či znovuoobnovení přirozeného genofondu krajiny a zachování či podpoření rozmanitosti původních biologických druhů a jejich společenstev (biodiverzity).

Zachování biodiverzity je ohroženo také postupujícím rozšířením invazivních rostlin (více v kapitole 3.4.8.). Boj proti těmto nepůvodním druhům, které ze stanovišť vytlačují původní druhy, by měl být plošně koordinovaný, tak, aby se dosáhlo jejich systematického vyhubení.

Koncepční ochrana před přírodními riziky (povodňová hrozba)

Zvyšování ekologické stability území a její defragmentace, které jsou rozebírány ve dvou podkapitolách výše, vede ke zlepšení retenčních schopností krajiny a zlepšení celkového stavu krajiny. Tímto způsobem péče o krajinu dochází mimo jiné i ke snižování povodňového rizika.

V poměrně rovinatém území jsou vhodným zvýšením retenční kapacity při povodních poldry.

Poldry jsou ohrázené prostory, schopné zadržet část povodňových průtoků. Suché poldry nemají žádné stálé nadržení vody a celý jejich objem je určen pro zachycování vody z povodní. Polosuché poldry mají trvalé částečné nadržení vody, které udržuje paty hráze ve vlhkém stavu a plní ekologické funkce menší vodní plochy. Zátopovou plochu polosuchého poldru vyplňují vedle stálého nadržení další prvky, které snášejí zatopení (tůně, mokřady, vrbové háje) a jsou cenné z pohledu přírody a krajiny a zvyšují jeho biodiverzitu. Nicméně, na území MAS Mezilesí, které se vyznačuje vysokým

stupněm zemědělsky využívané krajiny, by byly vhodnější suché poldry, které by v běžném stavu byly na své ploše zemědělsky obhospodařované standardním postupem. Také jejich hráze by přispěly k defragmentaci krajiny a zvýšení biodiverzity. Příležitostí k realizaci tohoto protipovodňového opatření je i využití dotace z veřejných zdrojů.

Povodně na území MAS ohrožují zejména území v okolí Labe. Největší sídlo v oblasti, Poděbrady řeší protipovodňové zábrany, které mají uchránit město před hrozbou vody.

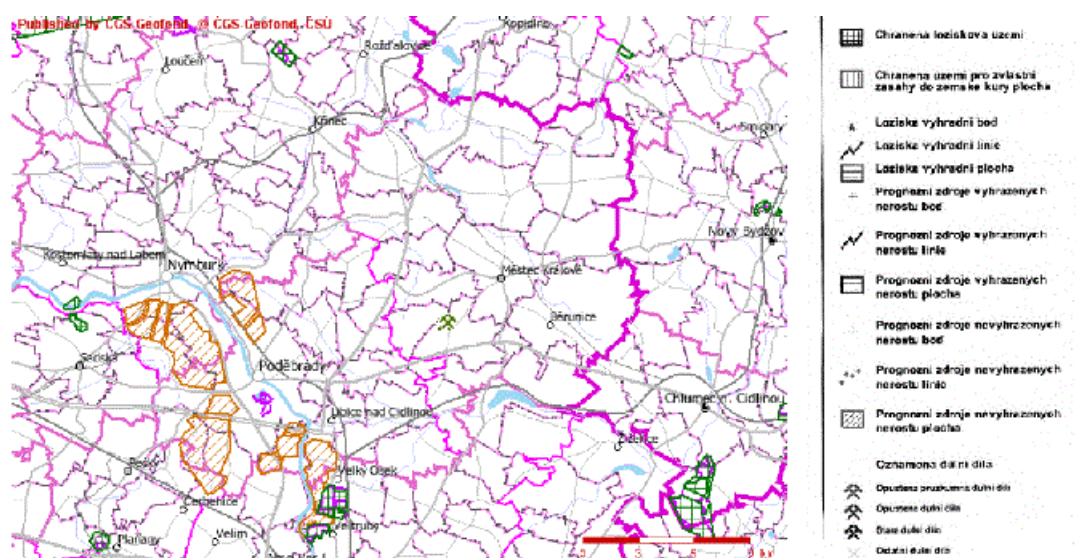
Otevírka ložisek nerostných surovin (pískovny a štěrkovny)

Kvartérní terasy Labe představují významné akumulace písků a štěrkopísků na velké části území. Mohutné náplavy štěrkopísků vznikly ne čtvrtohorách. Ve čtvrtohorách. Balatka - Loučková - Sládek (1966) rozlišují v údolí středního Labe sedm stupňů pleistocenních terasových akumulací. Povrch nejnižší terasy leží ve výšce kolem 3 m nad dnešní hladinou Labe. Báze nejhlubší (nejstarší) terasy se nachází asi 11 m pod dnešní hladinou Labe. Terasový materiál svrchních poloh (nejčastěji do hloubky kolem 3 m) je většinou tvořen středně hrubými až hrubými písky, které často obsahují velký podíl materiálu eolického původu. Spodní polohy jsou většinou tvořeny písčitými štěrky s vrstvami písku a štěrkopísku (v užším slova smyslu). Starší terasy jsou ve větším rozsahu zachovány většinou pouze v jižní části sledovaného území. Jejich uložení jsou tvořeny převážně písčitými štěrky a štěrkopísky s polohami středně hrubého až hrubozrnného písku, který převládá hlavně ve spodních polohách. Místy se kromě materiálu labského původu na petrografickém složení štěrků ve značné míře podílejí také horniny českobrodského permu, přinesené Šemberou.

Největší evidovaná ložiska se nachází jižně a západně od Velkého Oseka, v okolí obce Sokoleč a jižně, západně a severně od města Poděbrady. Přestože v okolí Poděbrad je plošná otevírka ložisek málo pravděpodobná z důvodu ochrany vodních zdrojů minerálních pramenů, na dalším území MAS Mezilesí bilanční zásoby štěrkopísků představují potenciál k ekonomickému rozvoji oblasti. Pro obce představuje těžba zdroj příjmů do obecního rozpočtu a někdy také vytvoření pracovních míst. Na druhou stranu, zájmy těžebních společností se často dostávají do rozporu se zájmy vodního hospodářství, zemědělské výroby, lesního hospodářství a ochrany přírody. V oblasti vodního hospodářství jsou hlavním důvodem střetu dopady těžby na hydrosféru. Zemědělské výrobě a lesnímu hospodářství způsobuje těžba písku záborů půdy, která by jinak mohla být využita k jiným účelům.

Rekultivované pískovny nacházejí využití jako zdroje vody. Lomová jezera slouží nejčastěji k rekreaci, nebo chovu a vodní drůbeže. Výhodným využitím rekultivované pískovny je jako zdroj pitné či užitkové vody (pitná voda pro vodárenství, užitková voda pro průmysl, závlahová voda pro zemědělství). Tato varianta je realizovatelná jak po stránce technického řešení a kvality vody, tak po stránce ekonomické, neboť jímání vody pomocí studní je asi 10 x dražší.

Obr. 49: Ložiska na Poděbradsku

Zdroj ČGS.

Zlepšení kvality Labe

Ekologický potenciál toku Labe v zájmové oblasti je klasifikován jako poškozený a silně ovlivněný. Přesto se díky výraznému zlepšení čistoty vody po roce 1990 se do Labe po dlouhé době vrátila dříve vzácná fauna, zejména losos,

vydra říční a bobr evropský. Mezi ptáky obývajících údolí Labe patří např. potápka malá, volavka popelavá, volavka bílá, kormorán velký, ledňáček říční, břehule říční, kulík říční a morčák velký.

K řešení neuspokojivého stavu toku Labe se nabízí řada opatření. Některá se týkají realizování dodatečné protipovodňové ochrany v zastavěných územích a i s tím související, zvýšení retenční schopnosti v krajině.

Kvalita vody se může vylepšit díky odkanalizování a vybudování nových čističek komunálních odpadních vod. Snížení eutrofizace vod by se dalo docílit racionalizací půdního hnojení i širším využitím zemědělské půdy pro biozemědělství.

Čistota ovzduší – podle ÚAP Středočeského kraje

Problematika ochrany ovzduší je legislativně upravena zákonem č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů, v platném znění. Prováděcí předpis, který stanoví imisní limity je nařízení vlády č. 597/2006 Sb., o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší.

Zdroje emisí lze rozdělit na mobilní a stacionární, přičemž stacionární se dále dělí na zvláště velké, velké, střední a malé. Zdroje emitující do ovzduší znečišťující látky jsou celostátně sledovány v rámci tzv. Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Stacionární zdroje jsou zahrnuty v dílčích souborech REZZO 1 -3, mobilní zdroje jsou začleněny v dílčím souboru REZZO 4.

V regionálním měřítku jsou zásadní zdroje REZZO 1, kam spadají zvláště velké a velké stacionární zdroje. Naopak střední zdroje (REZZO 2) mají obecně malý podíl na produkci emisí v celé ČR. Zdroje REZZO 3 (malé stacionární zdroje) nabývají na významu v obcích s vysokým podílem vytápění domácností tuhými palivy a vyšší koncentrací zástavby.

Vlivem zvyšující se snahy o zkvalitnění životního prostředí a zejména odsiřováním elektráren dochází od roku 1994 ke snižování vypouštěného množství všech sledovaných znečišťujících látek. Nejvýraznější pokles (REZZO 1–3) nastal u tuhých látek a SO₂. Emise oxidů dusíků klesly o 43,5 % a množství CO kleslo na méně než polovinu původního stavu (pozn. Všechny hodnoty se týkají Středočeského kraje a stacionárních zdrojů, v celém Česku byl vývoj obdobný). Nejvýraznější pokles byl zaznamenán po legislativních změnách stanovujících přísné emisní limity ke konci roku 1998. Poté se množství ročních emisí ustálilo a již nedochází k tak prudkému poklesu. Na rozdíl od celostátního trendu se v Středočeském kraji zvyšuje množství emisí tuhých látek výrazněji a snižování emisí oxidu siřičitého je mnohem pomalejší než představuje průměr za celou Českou republiku.

Mezi okresy Středočeského kraje vykazuje nejvyšší naměřené hodnoty měrných emisí základních znečišťujících látek okres Mělník, nad průměrem kraje se pohybuje ještě okres Kladno; Praha-západ vykazuje vyšší hodnoty oxidu uhelnatého a Praha-východ nadměrnou emisí tuhých látek.

I přes ekologizaci výrobních zařízení a plnění zákonných emisních limitů, patří mezi největší znečišťovatele ovzduší průmyslové podniky ECK – Generating elektrárna a teplárna Kladno, elektrárny Mělník II a III (ČEZ a.s.), Mělník I (Energotrans a.s.), Spolana Neratovice, Příbramská teplárenská Příbram, Kaučuk Kralupy nad Vltavou, Elektrárna Kolín, Rafinérie Kralupy nad Vltavou a ŠKODA Energo Mladá Boleslav.

Velký vliv na kvalitu ovzduší má vzrůstající intenzita silniční dopravy, zejména prostřednictvím nárůstu emisí polévatého prachu a oxidů dusíku. Ovzduší ovlivňují i průmyslové zdroje, energetika a lokální zdroje znečištění.

Porovnáním podílů jednotlivých kategorií zdrojů znečišťování ovzduší na celkových emisích Středočeského kraje lze dojít k následujícím závěrům:

-podíl velkých zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO 1) na celkových emisích kraje je rozhodující v případě oxidu siřičitého SO₂, významný v případě oxidů dusíku NO_x, tuhých znečišťujících látek TZL, a amoniaku NH₃ a marginální v případě oxidu uhelnatého CO,

-podíl středních zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO 2) na celkových emisích kraje je významný v případě NH₃ a částečně TZL a marginální v případě SO₂, NO_x, těkavých organických látek (VOC) a CO,

-podíl malých zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO 3) na celkových emisích kraje je rozhodující v případě NH₃, VOC a TZL, významný v případě SO₂ a CO a marginální v případě NO_x,

-podíl mobilních zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO 4) na celkových emisích kraje je rozhodující v případě NO_x, VOC a CO, významný v případě TZL a marginální v případě SO₂ a NH₃.

V případě oxidů dusíku je trvale překračována doporučená hodnota krajského emisního stropu.

Emise těkavých organických látek (VOC) jsou na základě detailních šetření na úrovni, která se emisnímu stropu blíží. Vzhledem k charakteru průmyslu, který se ve Středočeském kraji rozvíjí, je potřeba vytvářet prostor pro nově vzniklé výroby snižováním emisí VOC ve výrobních stávajících. VOC jsou navíc, spolu s NO_x, prekurzorem tvorby přízemního ozonu, jehož dlouhodobý imisní cíl je překračován na většině území kraje.

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší z hlediska ochrany lidského zdraví:

Z údajů ČHMÚ z roku 2006 vyplývá, že kromě nejvýše znečištěných oblastí (imisní limit za rok pro prašné částice PM₁₀) jako je Kladno, Beroun, Mělník, Mladá Boleslav je indikováno zhoršení situace a překračování limitů také v lokalitách Brandýs nad Labem, Slaný, **Nymburk a Poděbrady**. Z mobilních zdrojů (REZZO 4) se v území uplatňují zejména silniční vozidla na frekventovaných silnicích I. a II. třídy, okrajově též drážní vozidla a nesilniční mobilní stroje. Je potřeba konstatovat, že na území MAS Mezilesí je hrozba zhoršení kvality ovzduší díky dálkovým imisím z Nymburku, Mladé Boleslavi, ale i Prahy aktuální.

Výměra OZKO na základě dat z roku 2006:

Tabulka 59: Počet obcí a obyvatel v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO)

Okres	Výměra v ha	Výměra OZKO v ha/% (pro rok 2006 data z ČHMÚ)
Nymburk	87604	79704 / 91%
Středočeský kraj	1091181	204019 / 19%

Rozšíření invazivních organizmů

V posledním desetiletí dochází v Polabské nížině a přilehlých rovinatých územích k rozšiřování invazivních rostlin. Otevřená, zemědělsky intenzivně využívaná krajina s řadou přírodních i umělých koridorů umožňuje jejich rychlé šíření. Hlavní rizika představují zejména zejména invazivní druhy křídelky japonská a sachalinská, bolševník velkolepý a netýkavka žláznatá. Přesto se souvislé porosty křídelky vytvořily pouze na březích řek Labe a Cidliny, podél menších toků jsou výskytu místní. Rozsáhlejší porosty se vyskytují i v industriálních zónách (Poděbrady a Městec Králové), na pozemcích menších obcí se invazivní rostliny vyskytují převážně podél komunikací a na neudržovaných plochách v okolí zemědělských provozů. Šíření invazivních rostlin napomáhá i intenzivní zemědělství, pohyb zemědělských strojů napomáhá zavlečení invazivních rostlin na nové lokality.

Přestože jednotlivé subjekty na svých pozemcích zasahují proti porostům (např. povodí Labe, s.p. a město Poděbrady), probíhá tato činnost pouze místně a není koordinovaná na větším území. Důležité je systematicky monitorovat rizikové oblasti a likvidovat ohniska šíření těchto rostlin. Pokud nedojde k systematické a odborné likvidaci porostů invazivních rostlin, hrozí jejich masivní rozšíření na zájmovém území podél přírodních i umělých koridorů, ale také díky zemědělské činnosti, tak, jak je tomu v jiných regionech ČR. Jejich plošné rozšíření a vytvoření rozsáhlých souvislých porostů by vedlo k degradaci původních přírodních společenstev v polabské nížině a související vytláčení původních rostlinných i živočišných druhů. Také je pravděpodobné rozšíření do sousedních území, které doposud nejsou invazivními rostlinami zasaženy.

2.1.13 Rozvojový potenciál území

Využití rozvojového potenciálu území je spojeno se schopností využívat vhodné rozvojové nástroje a s mírou koordinace rozvojových aktivit v území.

Výrazně dominantní obcí je spádová oblast Poděbrady, kde se počet obyvatel pohybuje kolem 14 tis. Je zřejmé, že se jedná o jádrovou oblast celého území. Co se týče ostatních obcí, jdeš spíše populačně menší vesnické útvary. Nejpočetnějšími obcemi jsou: Poděbrady, Městec Králové, Velký Osek a Velim. Za urbanizovaný prostor lze považovat především okolí ORP Poděbrady a obec Městec Králové.

Vliv Poděbrad je zřejmý i v případě obce Choťánky, ve které žije pouze 426 obyvatel, ovšem její hustota osídlení je podobně vysoká jako u Poděbrad. Jeden pól tvoří Poděbrady a druhý tvoří logicky Městec Králové. Obecně je severní část MAS spíše méně osídlena a s přibližováním se na jih území, směrem k Poděbradům, hustota osídlení roste.

Z pohledu počtu obyvatel mezi nejméně dynamické obce lze zařadit Vlkov pod Oškobrhem a Kolaje, kde JEjich počet nedosahuje ani 100 lidí.

Podle počtu dokončených bytů v roce 2015 přednostní pozici mají Poděbrady a pak NÁsledují Velký Osek a Městec Králové. Naopak nejméně bytů bylo dokončeno v Opočnici a Vlkově pod Oškobrhem. Z pohledu vývoje migrace, je logické, že největší rozvojový potenciál mají Poděbrady a Velký Osek, kdy Sloveč a Dlouhopolsko SE v posledních letech nemohou se pochlubit příznivým saldem migrace.

Rozvojová území

Klíčovým nástrojem jsou rozvojové koncepce obcí. Některé obce MAS Mezilesí mají zpracované tyto rozvojové dokumenty:

Běrunice	Komunitní plán rozvoje sociálních služeb města Poděbrady a okolí
Činěves	Cyklistické trasy
Hradčany	Program obnovy venkova
Chotěšice	Udržitelné využití území Chotěšice Kněžice
Kněžice	Akční plán udržitelné energie pro 5 obcí Mas Mezilesí
Kolaje	Místní program obnovy venkova 2010-2014
Libice nad Cidlinou	Soustava studií
Poděbrady	Strategický plán rozvoje města Poděbrady do roku 2025

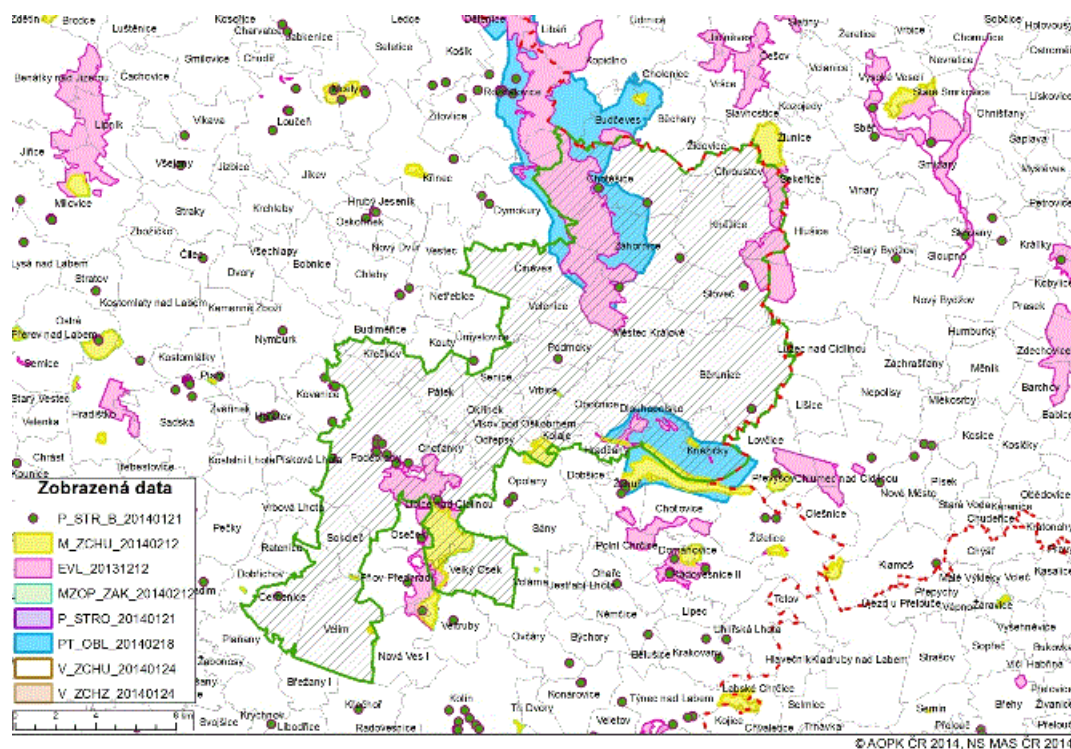
Zdroj: dodané podklady, webové stránky jednotlivých obcí

Výše uvedené dodané dokumenty v převážné míře nenaplnují prvky strategických koncepcí. Strategický charakter má pouze obec Poděbrady. Dále zvláštní význam má Akční plán udržitelné energie v Kněžicích, který je velmi komplexní strategií v oblasti energetiky, obsahující kroky ke snižování skleníkových plynů. Tento přístup by mohl jít aplikovat i na ostatní obce Mas Mezilesí. Ostatní dokumenty týkající se menších obcí jsou nedostatečné s ohledem na komplexní hodnocení MAS Mezilesí. Malé obce s nízkým počtem obyvatel zkrátka tyto dlouhodobé dokumenty v takové míře jako Poděbrady nezpracovávají. Pokud by byly zpracovány, mohlo by však dojít k souhrnnému hodnocení cílů, k definování celkových priorit a podobně.

Rozvojové limity

Prostorové rozložení legislativních ekologických limitů tvoří nezbytný podklad pro rozvoj každého území a lze říci, že kumulace těchto limitů na jednom místě zdůrazňuje mimořádnou hodnotu dané lokality. Na území MAS Mezilesí se vyskytují zvláště chráněná území (národní přírodní rezervace, přírodní rezervace a přírodní památky), lokality Natura 2000 a územní systém ekologické stability (ÚSES).

Obr. 50: Mapa výskytu chráněných území v území MAS Mazilesí

Zdroj: AOPK ČR 2014

Rozvojové oblasti

Na základě socioekonomické analýzy, SWOT analýzy, analýzy názoru významných aktérů cílových skupin, výstupu z komunitního plánování v obcích, výstupu z jednání pracovních skupin MAS Mezilesí byly definovány 3 klíčové oblasti rozvoje spolku, a v rámci každé z nich strategie intervencí: 1. Občan, obyvatel, návštěvník, 2. Ekologicky příznivý region a 3. Ekonomické zázemí a podnikatelské prostředí.

Prioritní oblast (PO) 1: Občan, obyvatel, návštěvník

Strategický cíl: Udržet, zvýšit a rozvíjet lidský a sociální kapitál a veškerou související infrastrukturu pro jeho rozvoj.

Zájmový region MAS Mezilesí je v první řadě životním prostorem zdejších obyvatel. Měl by proto poskytovat takové zázemí, které bude zajišťovat odpovídající kvalitu života. Takové zázemí je dáno jednak fyzickými investicemi pro zajištění běžného života i pro trávení volného času, jednak bohatým společenským a kulturním životem. Konkrétní opatření by měla vytvářet příznivou situaci pro příjemné bydlení místním obyvatelům, napomáhat řešení společenských konfliktů a řešení konfliktů mezi obecními, celospolečenskými zájmy a zájmy jednotlivce, řešit konflikty mezi ekonomickým rozvojem a ochranou přírody.

Prioritní oblast (PO) 2: Ekologicky příznivý region

Strategický cíl: Udržet, zvýšit a rozvíjet přírodní kapitál a ekologickou rovnováhu prostředí

Ekologicky harmonizovaná oblast, kde jsou respektovány zásady trvale udržitelného rozvoje, je atraktivní nejen pro místní obyvatele, ale i turisty míří do regionu jako cílové destinace. Ekologická osvěta a podnikání orientované na technologie šetrné k životnímu prostředí, jakož i nutná infrastruktura občanské vybavenosti snižují zátěž životního prostředí v regionu a přispívají tak jeho rozvoji. Ekologickému rozvoji území je dána vysoká priorita také pro zemědělsky situovanou oblast – možnost ekologického zemědělství. Rozvíjením této priority dojde k postupnému podílení se na zlepšování stavu životního prostředí v České republice za vyváženého ekonomického rozvoje subjektů.

Prioritní oblast (PO) 3: Ekonomické zázemí a podnikatelské prostředí

Strategický cíl: Udržet, zvýšit a rozvíjet ekonomický potenciál, podnikatelské prostředí a zaměstnanost

Silná střední třída podnikatelů a živnostníků zajišťuje sociální stabilitu regionu. Zpravidla přináší

zaměstnání bez nejruznějších negativních důsledků, proto je i podpora drobného a středního podnikání v této strategii zohledněna. Zvláštní důraz je v rámci všech podoblastí kladen na udržení stávajících a tvorbu nových pracovních míst a na podporu mikropodniků.

2.1.14 Vyhodnocení současného stavu z pohledu aktérů z území

Při zpracování SCLLD byl a je akcentován **komunitní přístup**, odrážející se v mapování názorů místních aktérů nejen na problematiku celkového rozvoje území MAS, ale také logicky na problematiku rozvoje a odstraňování překážek rozvoje v oblastech jejich činnosti a působení.

Tvorba naší SCLLD vychází ze zásad i) rovnocenného postavení názorů všech subjektů, ii) informační otevřenosti a projednávání v MAS navenek i dovnitř, iii) primárního výzkumu v terénu, a iv) principů metody LEADER, to vše v díci **konceptu udržitelného rozvoje a jeho třech dimenzí: sociální, environmentální a ekonomické.**

SCLLD jako strategický dokument je **výsledkem práce, názorů, námětů a připomínek širokého pléna partnerů MAS a různorodých aktérů na území MAS**. Jeho věcná náplň vychází z terénního výzkumu a nespočtu setkání a konzultací. Informování členů MAS a v první vlně starostek a starostů obcí o přípravě SCLLD bylo prvním krokem přípravy SCLLD, datovaným do roku 2012. Prvotní informace ve skupině starostů neporušuje princip rovného postavení názorů. Tento přístup byl dán tím, že MAS jako **tzv. nepodpořená MAS** (terminus technicus – tzv. nepodpořené MAS nebyly podpořeny z Osy IV. Leader PRV v období 2007 - 2013) musela nejprve získat souhlasy obcí s územní působností MAS v jejich správním obvodu. S dalšími dostupnými informacemi a metodickým zpřesňováním během roku 2013 a 2014 došlo postupně k informování dalších subjektů o připravované Strategii a zejména bylo koncem roku 2013 zahájeno plošné dotazníkové šetření a řízené rozhovory v území MAS. **Veškerá činnost zesílila v roce 2014, zejména s účastí MAS v dvou stěžejních programech podpory, a to OP TP a PRV (Opatření III.4.1. Získávání dovedností, animace a provádění).**

Koncem roku 2013 a zejména na jaře 2014 proběhlo 5 **informačních akcí MAS** o Strategii, dále byla činnost MAS **propagována** a Strategie **diskutována** na tzv. měkkých akcích (4 na jaře 2014). Na všech docházelo ke **sběru dotazníků**, který ostatně probíhal po celé období jara a léta 2014. Pracovníci MAS vedli také **řízené rozhovory** se zástupci různých cílových skupin. Aktivní členové MAS a také ti, kteří byli a jsou ochotni se zapojit do přípravy Strategie, jsou vesměs informováni **elektronicky**. Tato cesta se ukazuje jako výhodná z hlediska času. Nevýhodou je samozřejmě absence osobní interakce. Informace ke Strategii jsou také průběžně zveřejňovány na webových stránkách MAS¹⁴. Konečně v létě 2014 došlo k **veřejnému připomínkování MAS** v pracovní verzi a tezích. Další konzultace názorů aktérů v území probíhaly **zejména dotazníkovým šetřením a řízenými rozhovory** i v průběhu roku 2015 a 2016.

Protože ne vše je zdaleka ideální, je také potřeba zmínit překážky a námi vnímané problémy, které tvorba Strategie konkrétně v našem území MAS provází. Tou je zejména **účast aktérů území na veřejných akcích**. Již první týdny průzkumu názorů v terénu, v porovnání s realitou poměru zúčastněných a obeslaných na informačních akcích MAS ukázaly, že panuje zjevný rozpor mezi tím, jak komunitní rozvoj vnímají zástupci místní samosprávy a jak ho vnímají obyvatelé.

Proto je férové říci, že ve Strategii jsou tak zhmotněny buď **názory aktivních subjektů** (obce, spolky, podnikatelé, občané...) nebo aspoň **subjektů ochotných spolupracovat** (např. v rámci dotazníkového šetření). Názory a preference pasivních subjektů jaksí ani není na bázi činnosti MAS možné zachytit. **To ale je zjevný fakt (nejen) českého venkova v současné době**. Ostatně zajímavý rozpor v úhlu pohledu na angažovanost občanů vyplývající z dotazníkového šetření je popsán v následujícím odstavci.

V rámci našeho průzkumu se objevily náznaky a stesky představitelů obecní samosprávy na **nízkou aktivitu obyvatel** v rámci komunitního života týkajícího se rozvoje obcí. Z toho důvodu jsme uvažovali, že by bylo efektivní zapojení co nejširšího spektra obyvatel do rozhodovacích procesů a tedy do procesů komunitního plánování založeného na širokém konsensu. U starostů obcí, dle průzkumu¹⁵, vládne velmi silná náklonnost k jednotlivým prvkům komunitního plánování. Starostové jsou otevření víceméně všem nabídnutým metodám, přičemž dominují především sousedská –

¹⁴ www.masmezilesi.cz

¹⁵ mj. výsledky za dílčí období shrnuty ve Studii pro analýzu současného stavu území v působnosti MAS Mezilesí včetně metodiky získávání dat z území s ohledem na komunitně vedený místní rozvoj

komunitní setkání. Rozhodně by obce zapojily do dotazníkových šetření, společných debat s aktéry rozvoje regionu, obce by byly také pro veřejná setkání. Prvky komunitního plánování se zdají být inovativními prvky, které by mohly stimulovat a vyvolat zpětnou vazbu od obyvatel území. S výše zmíněnou ochotou občanů účastnit se komunitního plánování v obci však kontrastuje skutečnost, že až ¾ starostů jako **hlavní riziko a překážku rozvoje vnímá celkový nezájem občanů**. S tím souvisí i fakt, který by podle nich zajistil rozvoj a lepší fungování obcí, a to je větší zapojení občanů a zastupitelů obcí. Nelze nezmínit také relativně často zmiňovanou překážku rozvoje obcí v lidské závisti. Přesto respondenti ze strany veřejnosti se nejvíce přiklání k sousedským setkáním – slavnostem, dále by se veřejnost zapojila do společných debat s jednotlivými představiteli vedení obcí, naopak nezúčastnila by se diskusí na webu a workshopů. **Velký průnik je spatřován v oblasti sousedských setkání, kde se k této metodě velmi pozitivně staví i starostové**. Diskuse na webu a workshopy jsou spíše méně oblíbenou metodou u obou těchto aktérů.

Pokud shrneme **naše postřehy z průběhu zpracování SCLLD**, můžeme tvrdit, že **komunitně vedený rozvoj s LEADERovským přístupem má oporu zejména u aktivních aktérů v území**, ovšem reálně, u většiny obyvatel a subjektů pasivita převládá. Lidem se také lépe hodnotí to, co by očekávali, ovšem nabídnuté pozvánky účastnit se veřejných akcí zhusta nevyužívají. Proto se v našem území osvědčila a lépe jeví metoda řízených rozhovorů a dotazníkového šetření, které jsou časově náročnější, ale více vystihují názory aktérů. Přes výše zmíněné problémy, které jsme považovali za poctivé zmínit, věříme, že **je naše Strategie odrazem reálných potřeb obyvatel na území MAS Mezilesí**.

Agregované výstupy komunitního projednávání¹⁶

2014: Dotazníkové šetření 1 (výstupy shrnuty ve dokumentu Studie pro analýzu současného stavu území v působnosti MAS Mezilesí včetně metodiky získávání dat z území s ohledem na komunitně vedený místní rozvoj)
Oblasti problémové a nutné k řešení:

- zanedbaný stav místních komunikací, dopravní obslužnost, nutnost dojíždění za prací
- špatná kvalita technické infrastruktury
- dostupnost zaměstnání v bydlišti
- nedostatečné komunitní vazby a soudeská setkávání, zapojení se do veřejného života
- nedostatek sociálních služeb a jejich kapacity
- nedostateční kapacita ubytovacích služeb
- kulturní život v obci
- absence cyklostezek
- chátrající památky
- slabé možnosti sportovního využití

2015 Dotazníkové šetření 2

Oblasti problémové a nutné k řešení:

- zanedbaný stav místních komunikací, dopravní obslužnost, nutnost dojíždění za prací
- špatná kvalita technické infrastruktury
- dostupnost zaměstnání v bydlišti
- nedostatečné komunitní vazby a soudeská setkávání, zapojení se do veřejného života
- nedostatek sociálních služeb a jejich kapacity
- kapacita zařízení pro předškolní děti a návazných služeb pro pracující rodiny s dětmi
- nedostateční kapacita ubytovacích služeb
- kulturní život v obci
- absence cyklostezek
- chátrající památky
- slabé možnosti sportovního využití

¹⁶ Výstupy jsou řazeny dle priorit z každého typu akce

2014: Informační a propagační akce v rámci Opatření III.4.1. Získávání dovedností, animace a provádění

21.6.2014 Sloveč

21.6.2014 Opočnice

25.6.2014 Kněžice

27.6.2014 JK Obora, Poděbrady

Oblasti problémové a nutné k řešení:

- zanedbaný stav místních komunikací, dopravní obslužnost, nutnost dojíždění za prací
- dostupnost zaměstnání v bydlišti
- nedostatečné komunitní vazby a soudeská setkávání, zapojení se do veřejného života
- kapacita zařízení pro předškolní děti a návazných služeb pro pracující rodiny s dětmi
- nedostateční kapacita ubytovacích služeb
- slabé možnosti sportovního využití, nedostatečné vybavení pro spolky
- nedostatek sociálních služeb a jejich kapacity
- kulturní život v obci
- chátrající památky

2015 – 2016: Kvalitativní rozhovory s aktéry v území

Oblasti problémové a nutné k řešení:

Starostové

- zanedbaný stav místních komunikací, dopravní obslužnost, bezpečnostní opatření na komunikacích
- nadměrná administrativa, neuvolnění starostové
- nedostatečné komunitní vazby a soudeská setkávání, zapojení se do veřejného života
- vylidňování obcí, nedostatek mladých rodin
- zanedbaná technická infrastruktura – zejména kanalizace, ČOV
- komunální technika včetně techniky pro hospodaření v obecních lesích a na extravilánu vzhledem k rozloze katastrů
- odpadové hospodářství
- neekologické spalování v lokálních zdrojích
- nezaměstnanost
- efektivní administrace veřejných zakázek
- nedostatek sociálních služeb a jejich kapacity, kapacity infrastruktury pro seniory
- pozemkové úpravy a ekologická stabilita krajiny, prostupnost krajiny, lesy
- kulturní život v obci
- lokální povodně, sucho a dopady do krajiny
- nízká zasilovanost cyklostezkami
- slabé možnosti sportovního využití
- chátrající památky
- kapacity vzdělávání
- nedostatečné vybavení pro spolky
- sociální bydlení
- nedostatečné atraktivitu cestovního ruchu
- spolupráce obcí, výměna zkušeností

Spolky

- zanedbaný stav místních komunikací, dopravní obslužnost, nutnost dojíždění za prací
- dostupnost zaměstnání v bydlišti
- nedostatečné komunitní vazby a soudeská setkávání, zapojení se do veřejného života
- nedostatečné vybavení pro spolky
- slabá provozní podpora spolkům
- nedostatek sociálních služeb a jejich kapacity
- kulturní život v obci
- chátrající památky

Zemědělci, lesníci, rybáři

- klimatická změna – sucho, povodně, vítr
- slabá kapitálová síla pro investice do moderních technologií
- komplexní pozemkové úpravy a zařízení společného zájmu k hospodaření s vodou
- zanedbaný stav místních komunikací
- nedostatek financí k diverzifikaci výroby
- nestabilní legislativní prostředí
- prostupnost a ekologická stabilita krajiny
- zabahněné rybníky
- veřejná prostranství
- technická infrastruktura obcí
- kulturní život v obci
- chátrající památky

Podnikatelé

- zanedbaný stav místních komunikací a technické infrastruktury obcí
- nestabilní legislativní prostředí
- daňová zátěž včetně odvodů
- nedostatek kvalitních zaměstnanců
- investiční podpory chybí
- slabá kapitálová vybavenost pro výrazné technologické inovace
- nedostatečný přenos znalostí z výzkumu a vývoje, slabá spolupráce se školami, nepřipravení žáci
- nedostatečné akce pořádány obcemi
- nedostatek atraktivit cestovního ruchu
- nedostatečné vybavení pro spolky
- nedostatek sociálních služeb a jejich kapacity
- kulturní život v obci
- chátrající památky

Veřejnost

Oblasti problémové a nutné k řešení:

- zanedbaný stav místních komunikací, dopravní obslužnost
- nutnost dojíždění za prací, dostupnost zaměstnání v bydlišti
- špatná kvalita technické infrastruktury
- nedostatečné komunitní vazby a soudeská setkávání, zapojení se do veřejného života
- nedostatek sociálních služeb a jejich kapacity
- kapacita zařízení pro předškolní děti a návazných služeb pro pracující rodiny s dětmi
- nedostatečné kapacity pro koupání a vodní sporty
- nedostateční kapacita ubytovacích služeb
- kulturní život v obci
- absence cyklostezek
- chátrající památky
- slabé možnosti sportovního využití

2014 – 2016: Veřejná projednávání SCLLD

22.8.2014 Kněžice

24.2.2015 Kněžice

18.5.2015 Poděbrady

19.5.2015 Velký Osek

10.12.2015 Kněžice

11.12.2015 Kněžice

15.12.2015 Pátek

2015 - 2016: Závěry neformálních pracovních skupin, které doplňují nebo precizují závěry z dotazníkových šetření, kvalitativních rozhovorů

Technická infrastruktura a místní rozvoj, doprava, výzkum, vývoj, spolky

Priority

- obnova a rekonstrukce místních komunikací
- dopravně – bezpečnostní opatření
- investice do komunální techniky, včetně inovací, jako je např. využití dronů, sekací techniky apod.
- vyřešit systémy nakládání s komunálním odpadem – spolupráce obcí, nové technologie, logistika, nezávislost na svozových společnostech
- rozvíjet energetickou soběstačnost, využití OZE a energetické úspory
- rozvoj komunitních center
- vytvořit platformu pro přenos inovací, výsledků výzkumu a vývoje
- posílit spolkovou činnost provozně i investičně

Zemědělství a životní prostředí

Priority

- akcentovat komplexní pozemkové úpravy v kontextu opatření ke zvýšení ekologické stability a prostupnosti krajiny
- zadržovat vodu v krajině, obnova původních vodních děl a koryt toků
- chránit kvalitu půdy
- zvýšit podíl lesů včetně jejich společenské funkce
- odbahnění rybníků a oprava hrází
- výsadba a obnova alejí s důrazem na stromy s jedlými plody – hrušeň, jedlý kaštan
- přenos informací k investiční podpoře a inovacím v oblasti, jako např. využití sofistikovaných mapových systémů a dronů a dalších

Sociální věci a zdravotnictví, vzdělání

Priority

- Zvýšení kapacit domů pro seniory a návazných služeb
- Rozvoj ekvivalentů LDN
- Rozvoj terénních sociálních služeb
- Rozvoj nízkoprahových center
- Rozvoj startovacích a sociálních bytů
- Rozvoj azylových center
- Aktivní realizace MAP
- Podpora pracujících rodin s dětmi
- Akcentace EVVO vzdělávání
- Akcentace podnikatelských dovedností pro žáky

Ekonomika a podnikání, cestovní ruch, kultura

Priority

- Vyhledávání investičních a provozních podpor pro podnikatele
- Podpořit vznik nových podniků a rozvoj mikropodniků a živnostníků
- Vznik sdílených center služeb
- Vytvořit platformu pro přenos znalostí mezi VaV institucemi, vzdělávacími institucemi a praxí
- Vzhledem k absenci atraktivit cestovního ruchu podpořit vznik jakýchkoliv forem podnikání v CR, i nových atraktivit
- Oživit kulturní dění v obcích

2.2 SWOT analýza

	Silné stránky (S):		Slabé stránky (W):
S1	Relativní blízkost Prahy jako hospodářského a sociálního centra ČR	W1	Markantní rozdíl v socioekonomických ukazatelích (saldo migrace, ekonomická aktivita, dostupnost služeb, atraktivita cestovního ruchu a další) mezi Poděbrady a ostatními obcemi MAS Mezilesí
S2	Region nebyl nikdy postižen přírodními nebo společenskými katastrofami nadregionálního rázu	W2	Nížší podíl obyvatel ve skupině 0 – 14 let ve srovnání se StČ krajem o více než 10 %
S3	Od roku 2000 růst počtu obyvatel v regionu jako celku		
S4	Poděbrady jako výrazné lokální centrum a zároveň centrum lázeňství a cestovního ruchu nadregionálního významu		
S5	Výrazně pozitivní migrační saldo v Poděbradech a bezprostředním okolí (Pátek, Sokoleč)		
S6	Nízká hustota populace	W3	V poměrně velkém počtu obcí negativní saldo migrace obyvatel
S7	Atraktivní lokality pro městské i venkovní bydlení z hlediska hustoty zalidnění i čistoty životního prostředí	W4	Nízký stupeň bytové výstavby
		W5	Nízké pokrytí mobilním signálem v některých lokalitách
S8	Dostatečná kapacita vodovodní sítě	W6	Nízká zasíťovanost kanalizací a ČOV
		W7	Malá míra využití decentralizovaných řešení v oblasti technické infrastruktury, jako kanalizace, ČOV, odpadové hospodářství, energetika
S9	ESO Kněžice – projekt lokální energetické soběstačnosti, využití OZE a zefektivnění nakládání s odpady	W8	Vysoké zastoupení neekologických lokálních zdrojů tepla
S10	Hydroelektrárna v Poděbradech	W9	Spalování odpadů v lokálních zdrojích tepla
S11	Malý výskyt černých skládek	W10	Neexistence třídících linek a zařízení pro konečné/opětovné využití odpadů
S12	Neexistence spaloven a centrálních skládek	W11	Nedostatečně využitý potenciál energetických úspor ve veřejném i soukromém sektoru
S13	Hustá silniční síť	W12	Špatný technický stav komunikací nižší třídy (II. a III.), včetně místních komunikací
S14	Dobré napojení na dálnici D11 a tím na regionální centra Prahu, Hradec Králové a další	W13	Absence chodníků a bezpečnostních a bezbariérových opatření v dopravě
S15	Nízké zatížení území tranzitními komunikacemi	W14	Dopravní obslužnost vnímána jako nedostatečná
		W15	Slabá síť cyklostezek a cyklotras

		W16	Slabé železniční spojení
S16	Velký počet knihoven, zastoupení i v malých obcích		
S17	V některých místech vzdělanost nad celostátním průměrem.	W17	Málo možností postgraduálního vzdělání
S18	Obyvateli pozitivně hodnocená dostupnost vzdělání	W18	Oblast plánování vzdělávacích kapacit i demografické prognózy není dostatečně pružná
S19	Existence vzdělávacích institucí v místě bydliště nebo nejbližším okolí	W19	Nedostatečná spolupráce mezi zaměstnavateli - školami – vzdělávacími institucemi a nepružná reakce škol na potřeby zaměstnavatelů
S20	Mateřské školky i v malých obcích	W20	Nedostatečná kapacita MŠ a ZŠ lokálně (např. Sokoleč a další) a zařízení typu jesle, dětská skupina
S21	Dostatek odborných středních škol v rámci regionu		
S22	Kapacita ZŠ schopná pojmout silné ročníky – ovšem pozor na lokální výjimky (např. Sokoleč)		
S23	Zájem obyvatelstva o vzdělání, růst potřeby celoživotního vzdělávání.		
S24	Existence strategických dokumentů v sociální oblasti	W21	Chybí azylový dům pro matky s dětmi
S25	Existence a spolupráce poskytovatelů sociálních služeb - Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady o.p.s., Luxor Poděbrady, Diakonie ČCE Libice nad Cidlinou	W22	Plná kapacita domovů pro seniory
		W23	Nízká až nulová kapacita sociálního bydlení
		W24	Chybí terénní programy pro děti, mládež i dospělé ohrožené sociálním vyloučením, nízkoprahová centra a další návazné sociální služby
		W25	Chybí nebo mají nedostatečnou kapacitu sociální služby jako komunitní centra, DPS, terénní sociální pracovníci a další
		W26	Nízká úroveň informovanosti obyvatel o sociálních službách
S26	Dostatečný počet lékařů stomatologů	W27	Neexistence LDN a obdobných zdravotnických zařízení
		W28	Nedostatečná síť psychiatrické péče
		W29	Relativně špatná dostupnost záchranné služby vnímaná občany
		W30	Malé využití inovací ve zdravotnictví a prevenci zdraví včetně oblasti výživy z lokální produkce

S27	Silná tradice spolků (hasiči, rybáři, myslivci, fotbalisté především)	W31	Nedostatečný počet sportovišť, neformálních sportovišť a sportovišť pro míčové sporty jiné než fotbal
S28	Velký počet fotbalových hřišť	W32	Občany vnímaný nedostatečný počet společenských akcí ze strany obcí
		W33	Nízká účast a zájem obyvatel o činnost orgánů obcí
S29	Pokračující integrace meziobecní spolupráce	W34	Nízký stupeň vybavení komunální technikou
		W35	Zanedbané veřejné osvětlení a obecní rozhlas
		W36	Nedostatečné využití výměny zkušeností v rámci ČR a zahraničí v příkladech dobré praxe obecní samosprávy
S30	Klesající nezaměstnanost v MAS jako celku	W37	Rozdílná úroveň (vnitřní diferenciací) nezaměstnanosti v rámci obcí MAS (Poděbrady nízká míra, sever a východ území relativně vyšší míra)
		W38	Nedostatečné propojení mezi zemědělskou prvovýrobou a konečným spotřebitelem
		W39	Nízká míra diverzifikace v zemědělství
S31	Zemědělská tradice ve spojení s rozlohou zemědělské úrodné půdy a její vysoká bonita	W40	Sezónnost práce v zemědělství.
S32	Pracovní příležitosti i pro nekvalifikované občany.	W41	Relativně nízký počet ekonomických subjektů
S33	Poměrně velký závod na výrobu automobilů v Kolíně.	W42	Relativně vyšší nezaměstnanost v MAS jako celku v porovnání s ČR
S34	Aktivní přístup obcí k zaměstnávání sociálně slabých občanů.	W43	Nestabilní podmínky v zemědělství
		W44	Velký počet malých obcí s nedostatkem trvalých pracovních příležitostí (sever a východ území)
S35	Kvalitní nabídka přechodného ubytování v Poděbradech – hotely, penziony	W45	Přílišná koncentrace cestovního ruchu do Poděbrad na úkor ostatních obcí v MAS
		W46	Nízká atraktivita krajiny pro turisty (absence hor, rybníků, koupališť, apod.)
		W47	Nedostatečný destinační management regionu, včetně turistických balíčků a koordinace atraktivit cestovního ruchu
		W48	Nízká kapacita ubytovacích zařízení
		W49	Nízký počet atraktivit cestovního ruchu a návazné infrastruktury cestovního ruchu
		W50	Málo vhodných lokalit ke koupání a plavání
		W51	Zimní rekreace není s ohledem na klimatické podmínky plnohodnotná

		W52	Nízká úroveň ekologického zemědělství a agroturistiky
S36	Mírné klimatické podmínky	W53	Malé procento katastrálních území s dokončenými komplexními pozemkovými úpravami
S37	Nízké radonové riziko	W54	Velký počet zaniklých rybníků a vodních děl (např. tzv. Sánská strouha)
S38	Kvalitní zdroje spodních vod	W55	Nízká rozmanitost krajiny a ekosystémů
S39	Nízký stupeň postižení krajiny těžbou nerostných surovin	W56	Rozlehlé scelené plochy zemědělské půdy
S40	Legislativní ochrana ekologicky cenných území	W57	Nízký podíl lesů
		W58	Nedostatečné využití lesů pro společenské účely
		W59	Časté povodně v rovině a nedostatečná protipovodňová ochrana v některých částech regionu
		W60	Znečištění Labe a jeho přítoků
		W61	V jižní části území hluková a emisní zátěž díky průjezdní dopravě (zejména D11)
	Příležitosti (O):		Hrozby (T):
O1	Vytvoření příznivých sociálně-ekonomických podmínek pro mladé rodiny	T1	Stárnutí - zvýšení podílu seniorů na celkové populaci
O2	Rozvoj startovacích a sociálních bytů	T2	Vylidňování venkova a stěhování obyvatel mimo region nebo pouze do Poděbrad
O3	Dotace z EU urychlují výstavbu inženýrských sítí	T3	Růst kriminality a vandalství
O4	Rozvoj decentralizovaných řešení v oblasti technické infrastruktury, jako kanalizace, ČOV, odpadové hospodářství, energetika včetně spolupráce obcí a dalších subjektů v území	T4	Chátrání opuštěných budov v obcích
O5	Lokální systémy nakládání s odpady na bázi spolupráce místních obcí a subjektů	T5	Obsazení bytů a RD osobami, které v regionu nebydlí
O6	Zvýšení třídění a využití odpadů	T6	Tlak developerských společností na vytváření nepřiměřeně rozsáhlé výstavby
O7	Lepší využití biologicky rozložitelných odpadů	T7	Legislativa brzdící rozvoj lokálního odpadového hospodářství, využití OZE
O8	Snížení produkce odpadů	T8	Nevhodné formy spolupráce se svozovými odpadářskými společnostmi
O9	Rozvoj technologií pro využití OZE v domácnostech, podnicích a obcích	T9	Vznik černých skládek v důsledku legislativy v oblasti nakládání s odpady

		T10	Nevhodné spalování odpadů v domácnostech vlivem legislativních podmínek
		T11	Zvýšení ceny uskladnění odpadů
		T12	Nárůst produkce odpadů
		T13	Naplnění kapacity blízkých skládek komunálního odpadu
		T14	Nárůst toxického odpadu
		T15	Vysoká citlivost vodních rezervoárů na kontaminaci
		T16	Pokračující spalování odpadů v lokálních zdrojích
		T17	Nedůvěra obyvatel k úředníkům a politikům propagujících recyklaci
		T18	Zdražování cen energií – používání tuhých paliv k výrobě tepla
O10	Podpora decentralizovaných energetických zařízení a sítí	T19	Legislativa bránící výstavbě nových decentralizovaných energetických zařízení a sítí
O11	Přijatelná dopravní obslužnost z přirozených regionálních center	T20	Nedostatečné investice do dopravní infrastruktury
O12	Integrace středočeské dopravy	T21	Ztrátová veřejná doprava
O13	Rozvoj lodní dopravy	T22	Rušení spojů veřejné dopravy
O14	Rozvoj infrastruktury a dopravních prostředků na alternativní formy pohonu	T23	Zhoršení stavu komunikací nižší třídy
O15	Vhodný reliéf pro rozvoj cyklodopravy	T24	Nezájem obyvatel o využívání ekologických forem dopravy
O16	Zkvalitnění a rozšíření veřejné dopravy (autobusové a vlakové nádraží je v Městci Králové a v Poděbradech, z okolních obcí je obtížné cestovat, aby spoje vždy dobře navazovaly)		
O17	Rozvoj informačních systémů v dopravě		
O18	Přenos dobré praxe z ČR i zahraničí, spolupráce obcí		
O19	Podpora financování škol pomocí tzv. šablon	T25	Úbytek žáků a zánik venkovských škol v souvislosti s budoucím demografickým vývojem
O20	Realizace MAP	T26	Lokální nedostatek kapacit ZŠ a MŠ, nedostatek kapacit zařízení jeslového typu

O21	Důraz na a rozvoj EVVO vzdělávání	T27	Nedostatečná otevírací doba školních družin apod.
		T28	Úbytek kvalifikovaných pracovníků ve školství
		T29	Zvýšení finanční náročnosti na provoz vzdělávacích zařízení
		T30	Neuspokojivý stav budov, zařízení i jejich vybavení zejména u krajských škol.
		T31	Snížení kvality výuky i díky rostoucím administrativním nároků na pracovníky ve školství
O22	Zvyšující se poptávka po zařízeních pro seniory	T32	Zvýšení počtu obyvatel, kteří budou závislí na sociálních službách
		T33	Poddimezování financování sociálních služeb
		T34	Redukce sítě poskytovatelů sociálních služeb a redukce jejich rozsahu
		T35	Nekontrolovaný růst zadlužení a předlužení obyvatel
O23	Inovace ve zdravotnictví a zdravotní prevenci a jejich zahrnutí do proplácení zdravotními pojišťovnami z veřejné zdravotní péče	T36	Zrušení MN v Městci Králové
		T37	Omezení poskytování zdravotní péče, nedostatek lékařů
		T38	Uzavírání poboček pošty
O24	Podpora volnočasových aktivit celého spektra ze strany obcí a státu, nejen do infrastruktury, ale i lidských zdrojů	T39	Nedostatek lidí pro volnočasové aktivity mládeže - vedoucí
O25	Rozvoj sponzoringu a mecenášství sportovních a spolkových aktivit	T40	Malý zájem o veřejné dění, sousedské dění, pasivita občanů
O26	Využití vodních ploch pro vodní sporty	T41	Absence občanského sepjetí s venkovem a místními tradicemi, mizení místních tradic
O27	Stoupající poptávka po sportovních aktivitách	T42	Zánik tradičních spolků
		T43	Růst ceny volnočasových aktivit
O28	Zlepšení hospodářské situace státu.	T44	Růst byrokratické zátěže pro podnikatele
O29	Návrat živnostníků do nestínové ekonomiky.	T45	Negativní dopady ekonomických krizí na malé

			firmy a živnostníky
O30	Stabilní ekonomické podmínky – příležitost pro investory	T46	Ohrožení maloobchodníků velkými obchodními řetězci
O31	Investiční i neinvestiční podpora MSP, včetně zemědělství, lesnictví, zpracovatelského průmyslu	T47	Rostoucí odvody za zaměstnance.
O32	Přenos poznatků z výzkumu a vývoje do praxe, přenos znalostí a příkladů dobré praxe ve veřejné správě, podnikatelském sektoru bez ohledu na obor, síťování	T48	Nezájem lidí pracovat přechodně na místě, které neodpovídá jejich kvalifikaci.
O33	Lepší propojenost veřejné sféry a podnikatelů při realizaci komerčních projektů	T49	Nezájem samostatně podnikat
O34	Dostupnost zaměstnání v přiměřené vzdálenosti od bydliště.	T50	Úbytek kvalifikovaných pracovníků za prací do Prahy a větších měst (Hradec Králové, Kolín, Jičín)
O35	Rozvoj a podpora podnikání ve službách a cestovním ruchu.		
O36	Zvyšování kvalifikace pracovníků i uchazečů o práci		
O37	Rozvoj infrastruktury pro sladění rodinného a pracovního života		
O38	Systémová a dlouhodobá státní strategie v zemědělství.	T51	Zhoršování podmínek pro rozvoj zemědělství a podnikání v něm.
O39	Rozvoj ekologického zemědělství	T52	Preference intenzivního zemědělství před využitím ploch k agroturistice
O40	Využití inovativních postupů v zemědělství k posílení přirozené funkce krajiny (biodiverzita, prostupnost), hospodaření s půdou a vodou		
O41	Diverzifikace zemědělství, lesnictví a obecně primárního sektoru např. k agroturistice, nezemědělským činnostem, zpracování a distribuci místních produktů vyšší přidanou hodnotou		
O42	Rozvoj nových forem cestovního ruchu jako agroturistiky, hipoturistiky, cykloturistiky, kongresové a poznávací turistiky, i s vazbou na EVVO a inovace v cestovním ruchu a rozvoj a budování jejich infrastruktury	T53	Náročná správa rekreačních lázeňských ploch a kulturních památek v regionu
O43	Větší návštěvnost cizinců v lázních a okolí.	T54	Specifické profese vyplývající z lázeňství neumožňují mobilitu pracovní síly
		T55	Chátrající památkové objekty

		T56	Možnost kolapsu lázeňství.
		T57	Zařazení lázeňství do nestandardní zdravotní péče.
O44	Koordinace tras lokálních ÚSES – biokoridorů se záměry fragmentace současných ploch zemědělské půdy	T58	Zhoršení kvality nejen zemědělské půdy (sucho, hnojiva, eroze)
O45	Obnova a udržení stability lesních ekosystémů	T59	Znečištění vodních toků, zejména Labe, na horních tocích, municipalitami, průmyslem, zemědělstvím, haváriemi
O46	Obnova rybníků a vodních děl	T60	Nadměrné a nevhodné využívání hnojiv v zemědělství a eutrofizace půd
O47	Koncepční ochrana před přírodními riziky (povodňová hrozba, sucho, vítr)	T61	Snižování hladiny spodních vod a jejich znečištění
O48	Zvyšování biodiverzity	T62	Rozšíření nepůvodních invazivních organismů
O49	Zvyšování prostupnosti krajiny	T63	Nekontrolované rozšíření těžby písku
		T64	Výstavba centrálních a lokálních spaloven
		T65	Malá obnova a údržba vodních ploch
		T66	Snížení rozlohy lesů
		T67	Změna klimatu – nechráněné prostory vůči nárazovým větrům, suchu
		T68	Ohrožení kvality ovzduší dálkovými i lokálními imisemi
		T69	Nevyjasněné nebo složité majetkoprávní vztahy při přípravě infrastrukturních projektů
		T70	Finanční a časová náročnost přípravných projekčních prací u investičních projektů obcí i podnikatelů

2.3 Analýza problémů a potřeb

Analýza problémů a potřeb v sobě přehledně shrnuje data, zjištění a závěry sociodemografické analýzy, podložené názory aktérů území MAS Mezilesí a je výchozím prvkem pro formulaci intervenční logiky strategie ve třetí části SCLLD, Strategické části. Analýza akcentuje prioritní problémy, je zřejmé, že na úrovni MAS jich bude definováno více a to i s ohledem na měnící se podmínky v čase.

Ident	Popis problému na úrovni MAS
PRO01	<p>Markantní rozdíl v sociodemografických ukazatelích mezi Poděbrady a ostatními obcemi MAS Mezilesí</p> <p>Prakticky ve všech sociodemografických ukazatelích vykazuje centrum regionu Poděbrady výrazně nadprůměrné hodnoty v pozitivních trendech. Vzhledem k velikosti Poděbrad (cca 50 % obyvatel území žije v Poděbradech) hrozí zkreslení ukazatelů i za MAS Mezilesí jako celek, tedy ve skutečnosti je situace v ukazatelích ostatních obcí horší.</p> <p>Potřeby:</p> <p>Zaměřit intervence územně i mimo přirozený pól růstu Poděbrady k posílení vnitřní soudržnosti (kohezi) regionu¹⁷ po všech stránkách.</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: IROP, OP Z, PRV</p>
PRO02	<p>Trend stárnutí obyvatelstva MAS Mezilesí</p> <p>Od roku 1991 se procentní podíl obyvatel ve věku od 65 let se zvýšil na 20,6 % a zároveň podíl obyvatel od 15 do 64 let se snížil na 64,2 %.</p> <p>Potřeby:</p> <p>Zaměřit se na zvýšení atraktivity MAS Mezilesí pro mladé rodiny – startovací bydlení, podpora bytové výstavby, atraktivita zaměstnání v lokalitě MAS, prarodinná opatření pro pracující rodiny s dětmi, volnočasová infrastruktura</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: OPŽ</p>
PRO03	<p>Stagnující počet dokončených bytů MAS Mezilesí</p> <p>Počet vystavených bytů na 1 obyvatele v rámci MAS Mezilesí je v krajském srovnání podprůměrný. Ukazatel samozřejmě má souvislost s negativním saldem migrace v obcích MAS Mezilesí</p> <p>Potřeby:</p> <p>Zaměřit se na výstavbu startovacích bytů a obecně opatření definovaná v PRO02</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD:---</p>
PRO04	<p>Téměř nulová infrastruktura sociálních bytů</p> <p>Sociální bydlení je zastoupeno pouze v 2 obcích – Cerhenicích a Poděbradech, přičemž se nachází v Cerhenicích 56 jednotek, v Poděbradech je jich pouze 8 jednotek</p> <p>Potřeby:</p> <p>Výstavba nových sociálních bytů</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: IROP</p>
PRO05	<p>Nízká zasiťovanost kanalizací a ČOV</p> <p>V území disponuje kanalizací 54 %, čističkou odpadních vod 31,5 % obcí.</p> <p>Potřeby:</p> <p>Výstavba nových sítí, ČOV a zároveň nebo naopak v protikladu hledání inovací a decentralizovaných inovovaných řešení pro tento typ technické infrastruktury, včetně spolupráce obcí</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD:---</p>
PRO06	<p>Výzvy v odpadovém hospodářství</p> <p>Zemědělský charakter území, intenzivní rostlinná výroba a velký podíl veřejné zeleně se výrazně podílí na produkci biologicky rozložitelných odpadů a ostatních vedlejších produktů zemědělské výroby. Obce jsou nuceny využívat existující svazové společnosti bez vlastního ovlivnění řetězce, neexistují na území MAS Mezilesí zařízení pro recyklaci/opětovné využití odpadů s jedinou výjimkou, konceptem ESO Kněžice</p> <p>Potřeby:</p> <p>Koordinace obcí v oblasti odpadového hospodářství k převzetí větší kontroly nad logistikou odpadů k jejich recyklaci nebo opětovnému využití a tím snížení negativních finančních dopadů na obecní rozpočty</p> <p>Rozvoj a využití know-how ESO Kněžice</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: ---</p>
PRO07	<p>Lokální energetická soběstačnost</p> <p>Existence konceptu ESO Kněžice ukazuje obcím cestu k dosažení lokální energetické soběstačnosti v synergii s energetickými úsporami a řešením odpadového hospodářství</p> <p>Potřeby:</p>

¹⁷ Území MAS Mezilesí

	<p>Strategické plánování v oblasti decentralizace energetiky Rozvoj ostrovních energetických systémů a přenos vědeckých poznatků do praxe Realizace pilotních řešení a síťování v oblastech dobré praxe v ČR i zahraničí Realizace energetických úspor ve všech sektorech Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: ---</p>
PRO08	<p>Špatný stav komunikací, ekologická zátěž dopravou, nevyhovující dopravní obslužnost, nerozvinutá síť pro cyklodopravu Všemi aktéry v území je stav dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti vnímán jako první negativní a prioritní oblast. Problém má souvislost se zaměstnaností (výrazně nadprůměrný počet obyvatel dojíždí za prací mimo místo bydliště) a dostupností zdravotní péče a sociálních služeb Potřeby: Investice do dopravní infrastruktury všech druhů, s důrazem na bezpečnost a bezbariérovost a řešení zvýšení úrovně dopravní obslužnosti v území. Snížení hlukové a imisní zátěže z dopravy Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: IROP</p>
PRO09	<p>Špatný technický stav objektů občanské vybavenosti včetně obecní infrastruktury jako veřejné osvětlení, rozhlas apod., nedostatek technického vybavení (kropicí vozy apod.) Obyvateli i starosty je tato oblast vnímána jako podfinancovaná a prioritní k řešení Potřeby: Investice do infrastruktury obcí včetně komunální techniky Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: ---</p>
PRO10	<p>Zachování a rozšíření zdravotnických služeb Na území MAS Mezilesí se nachází jedna nemocnice v Městci Králové a zdravotní péče celkově není vnímána negativně, ovšem jsou obyvateli vnímány hrozby snížení dostupnosti zdravotní péče. Dále chybí lůžka pro dlouhodobě nemocné a terénní psychiatrické služby, také chybí stanoviště záchranné služby. Potřeby: Zachování a rozšíření stávající sítě zdravotnických zařízení včetně preventivních zdravotnických programů Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: ---</p>
PRO11	<p>Kapacitně a funkčně nevyhovující síť sociálních služeb Některé sociální služby nejsou v rámci MAS Mezilesí dostupné. V tomto případě se jedná o azylové domy, centra denních služeb, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domy na půl cesty, intervenční centra, kontaktní centra, krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, průvodcovské a předčitatelské služby, ranou péči, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, telefonickou krizovou pomoc, terapeutické komunity, terénní programy, tísňovou péči a tlumočnické služby. Potřeby: Rozšířit stávající kapacity a vybudovat nové v oblasti sociálních služeb. Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: IROP, OPZ</p>
PRO12	<p>Lokálně nedostatek kapacit školního a předškolního vzdělávání a špatný technický stav budov a učeben Některé obce díky demografickému vývoji nemají dostatečnou kapacitu vzdělávacích zařízení. Problémem je také technický stav budov, vybavenost učeben a zejména rozvoj lidských zdrojů ve školství (nedostatek kvalitních učitelů) Potřeby: Stavební úpravy, rozšíření kapacity, vybavenost škol, sportovní infrastruktura Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: IROP</p>
PRO13	<p>Region MAS Mezilesí, s výjimkou Poděbrad a okolí, není představitelem oblasti s rozvinutým cestovním ruchem Severovýchodní partie oblasti MAS z větší části postrádají výrazné turistické cíle. Značným deficitem území je nízká vybavenost dostatečnou kapacitou ubytovacích zařízení. Potřeby: Vznik a budování nových atraktivit CR a nových forem CR v území – kongresová turistika, poznávací turistika, agroturistika Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: -PRV</p>
PRO14	<p>Nezájem o místní dění, nedostatečné financování spolkových aktivit Aktéři v území - starostové - uvádějí nezájem o obecní dění jako v podstatě jeden z hlavních negativních faktorů limitujících rozvoj v obci. Na druhou stranu obyvatelé – respondenti – uvádějí, že by přivítali větší frekvenci pořádání společenských akcí ze strany obcí, sousedských setkání apod. Oslovené spolky by očekávali vyšší investiční i neinvestiční podporu činnosti, lhostejno z jakého zdroje. Potřeby: Posílit komunity a jejich interakci v obcích, posílit spolkovou činnost materiálně i provozně. Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: ---</p>

PRO15	<p>Úbytek počtu podnikatelů</p> <p>V MAS Mezilesí převládají subjekty bez zaměstnanců. Další skupinou jsou mikropodniky, jejichž počet na území v roce 2012 byl nadprůměrný ve srovnání s okresními a krajskými ukazateli. V porovnání s rokem 2010 je patrný pokles počtu podnikatelských subjektů v letech 2012 - 2013, a to téměř o polovinu. Tento trend zasáhl do každého sektoru hospodářství.</p> <p>Potřeby: Rozvoj a zakládání mikropodniků, vznik nových OSVČ, výchova nové podnikatelské generace</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: PRV, OPZ</p>
PRO16	<p>Struktura nezaměstnanosti a dojíždka za zaměstnáním</p> <p>V porovnání s podílem zaměstnanců vyjíždějících do zaměstnání mimo obec, je ukazatel MAS Mezilesí mnohem vyšší než v okrese Nymburk (4x) a Středočeském kraji (3x), což svědčí o nedostatečném počtu pracovních příležitostí a problematické dostupnosti zaměstnání v okolí. Z důvodu dojíždění do zaměstnání zvyšuje se také závislost menších oblastí na vyšších regionálních celcích. Obce v severní části MAS vykazují dvojnásobné hodnoty nezaměstnanosti proti průměru ČR i MAS.</p> <p>Potřeby: Vznik a rozšíření pracovních příležitostí v regionu Prorodinná opatření pro dojíždějící za prací</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD:PRV, OPZ</p>
PRO17	<p>Úbytek zemědělců a jejich nedostatečná inovace a diverzifikace</p> <p>Podíl zemědělské půdy na celkové výměře půdy MAS Mezilesí představuje 70 %, což je v porovnání s krajskými (60 %) a státními (53,4 %) ukazateli je větší plocha. Pro všechny dané regiony platí, že většinový podíl zemědělské půdy se využívá pro ornou půdu. Ve sledované oblasti je provozována spíše klasická konvenční rostlinná a živočišná výroba. Podle údajů Ministerstva Zemědělství není počet podnikatelských subjektů působících v ekologickém zemědělství na území MAS Mezilesí významný</p> <p>Potřeby: Přitáhnutí mladých začínajících zemědělců do oboru a regionu Investiční podpora zemědělců Diverzifikace zemědělských činností, využití krátkých dodavatelských řetězců, agroturistiky apod. Rozvoj ekologického zemědělství a sadařství Realizace komplexních pozemkových úprav Realizace opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, zadržení vody v krajině, ochrana půd</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD:PRV</p>
PRO18	<p>Malá rozloha lesních ploch</p> <p>Lesní plochy představují necelých 20 % z celkové výměry území MAS, ale zauímají většinový podíl půdy určené k zemědělství. Rozloha zemědělské půdy je čtyřnásobně větší než rozloha celkových lesních ploch. V souvislosti s problémem intenzivního zemědělství zhoršuje se kvalita půdy. Je známo, že jednou z funkcí lesů je ochrana půdního potenciálu území. Náležitá údržba stávajících lesních ploch by tak pozitivně ovlivnila nejen stav životního prostředí na zájmovém území, ale i druhovou skladbu lesa.</p> <p>Potřeby: Pečlivé hospodaření v lese, investice do lesnické infrastruktury, les jako společenský fenomén, výsadba lesů</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD: PRV</p>
PRO19	<p>Nízká rozmanitost krajiny a ekosystémů</p> <p>Území MAS Mezilesí se řadí do VÚC Střední Polabí. Je nutné konstatovat, že území MAS Mezilesí má ještě podstatně nižší poměr lesů, než VÚC Střední Polabí, na jejím území vyskytuje řada zcela bezlesých katastrů. Nízký podíl lesů se projevil i v nízké hodnotě koeficientu ekologické stability, která má ve VÚC Polabí hodnotu 0,41. Tato hodnota řadí území do kategorie 0,3 – 1,00, která je slovně charakterizována následujícím způsobem: "Území intenzivně využívané, zejména zemědělskou velkovýrobou. Oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatečné energie". Tato charakteristika platí i pro MAS Mezilesí, tím spíše, že koeficient ekologické stability by byl nižší než výše zmíněných 0,41 pro Střední Polabí.</p> <p>Potřeby: Opatření k obnovení přirozené funkce krajiny Environmentální vzdělávání</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD:PRV</p>
PRO20	<p>Málo realizovaných komplexních pozemkových úprav</p> <p>K dnešnímu dni komplexní pozemkové úpravy byly zpracovány v obci Kněžice a současně probíhají v Chotěšicích. V nejbližších letech k zahájení se plánují v dalších 7 obcích MAS. Je žádoucí, aby dané pozemkové úpravy přispívaly k zlepšování fungování krajiny, zejména její biodiverzity a prostupnosti. Dalším přínosem je racionální hospodaření s půdou.</p> <p>Potřeby:</p>

	<p>Realizace komplexních pozemkových úprav</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD:---</p>
PRO21	<p>Problémy s vodou v krajině – sucho, povodně, znečištění</p> <p>Polabí patří k rizikovým povodňovým oblastem ČR. Záplavová území (Q100) na území MAS Mezilesí jsou rozhodnutím vodoprávního úřadu stanovena u toků Labe a Cidlina. Zvyšování ekologické stability území a jeho defragmentace, vede ke zlepšení retenčních schopností krajiny a zlepšení celkového stavu krajiny. Tímto způsobem péče o krajinu dochází mimo jiné i ke snižování povodňového rizika. V poměrně rovinatém území jsou vhodným zvýšením retenční kapacity při povodních poldry. Oblast MAS Mezilesí patří zejména nízkému díky ročnímu úhrnu srážek (kolem 600 mm) mezi oblasti s nízkou zásobou půdní vláhy. Současně s vysokou intenzitou využití půdy pro zemědělské účely a nízkým podílem neobhospodařované půdy, dochází k poklesu retenčních schopností krajiny. V případě výskytu déletrvajících období s nízkými srážkami hrozí citelné poškození celých ekosystémů dopadem sucha. S tímto stavem souvisí i zvýšené riziko vzniku požárů. Ekologický potenciál toku Labe v oblasti je klasifikován jako poškozený.</p> <p>Potřeby:</p> <p>Opatření k zadržení vody v krajině, společná zařízení při realizaci pozemkových úprav, obnova starých a zaniklých vodních děl</p> <p>Environmentální vzdělávání</p> <p>Možné financování prostřednictvím ESI fondů v rámci SCLLD:---</p>

Přílohy analytické části

Tabulka 60: Vývoj počtu obyvatel v obcích MAS Mezilesí

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011	2015
Běrunice	1 814	1 871	2 061	2 125	2 090	1 911	1 788	1 357	1 365	1 262	1 067	909	877	819	829
Cerhenice	1 312	1 678	1 724	1 759	1 992	2 099	2 126	1 784	1 757	1 624	1 534	1 498	1 482	1 614	1 668
Činěves	944	1 085	1 088	1 101	1 200	1 158	1 065	773	771	680	615	518	475	519	515
Dlouhopolsko	301	402	443	481	569	535	501	405	421	399	343	253	229	200	213
Hradčany	678	712	693	732	701	741	629	449	440	337	284	243	235	249	253
Choťanky	376	402	385	419	484	495	480	434	432	441	448	392	406	413	426
Chotěšice	1 381	1 582	1 515	1 504	1 554	1 442	1 368	974	844	653	497	378	315	322	307
Chroustov	648	806	797	711	729	635	581	441	385	282	241	222	201	215	203
Kněžice	1 384	1 495	1 495	1 406	1 464	1 447	1 356	988	875	706	610	537	485	496	494
Kněžičky	410	381	401	437	512	456	418	356	306	294	235	204	183	188	181
Kolaje	237	305	282	291	279	285	270	179	173	150	128	102	90	87	90
Křečkov	301	382	425	435	488	502	524	493	473	376	373	346	346	347	361
Libice nad Cidlinou	657	824	842	953	1 081	1 136	1 239	1 237	1 500	1 419	1 390	1 313	1 294	1 310	1 277
Městec Králové	2 628	2 908	2 899	2 823	3 002	3 292	3 444	3 098	3 095	2 925	2 973	3 022	2 920	2 829	2 910
Odřepsy	509	566	579	571	571	573	518	404	363	367	331	283	291	327	317
Okřínek	394	461	512	490	448	468	475	340	309	303	238	176	146	152	175
Opočnice	825	955	960	914	951	894	791	662	654	576	513	450	393	443	448
Pátek	406	460	494	518	605	630	618	573	519	481	443	482	507	616	671
Poděbrady	4 976	5 736	6 096	6 738	7 165	7 589	8 967	12 414	13 162	13 353	13 782	13 213	13 364	14 133	14 219
Senice	229	289	296	312	309	362	356	278	265	226	214	184	175	175	201
Sloveč	1 151	1 338	1 394	1 328	1 308	1 311	1 211	916	890	754	697	564	532	510	515
Sokoleč	576	703	780	848	951	929	897	883	931	855	860	815	795	908	948
Velenice	749	752	722	623	643	620	545	370	318	267	245	244	204	214	199
Velim	1 419	1 821	1 962	2 170	2 392	2 395	2 425	2 306	2 392	2 243	2 040	1 879	1 985	2 108	2 169
Velký Osek	426	765	913	1 172	1 641	1 903	2 091	2 282	2 388	2 303	2 308	2 061	2 123	2 188	2 308
Vlkov pod Oškobrhem	288	279	260	281	267	238	217	175	173	160	124	85	84	104	74
Vrbice	300	580	597	592	573	497	464	337	314	293	235	200	184	171	168
Záhornice	910	966	934	926	931	955	852	602	508	443	399	355	337	421	411

Zdroj: ČSÚ, 2015

Tabulka 61: Vývoj počtu obyvatel v obcích na území MAS Mezilesí v letech 2013 – 2015

Obec	2013	2014	2015
Celkem	32429	32482	32550
Běrunice	835	823	829
Cerhenice	1666	1656	1668
Činěves	514	508	515
Dlouhopolsko	230	229	213
Hradčany	251	257	253
Choťanky	426	427	426
Chotěšice	315	300	307

Chroustov	209	205	203
Kněžice	510	498	494
Kněžičky	177	185	181
Kolaje	81	82	90
Křečkov	359	359	361
Libice nad Cidlinou	1306	1293	1277
Městec Králové	2939	2921	2910
Odřepsy	320	329	317
Okřínek	166	170	175
Opočnice	455	452	448
Pátek	662	658	671
Poděbrady	14013	14142	14219
Senice	200	197	201
Sloveč	535	535	515
Sokoleč	948	946	948
Velenice	222	209	199
Velim	2186	2184	2169
Velký Osek	2220	2257	2308
Vlkov pod Oškobrhem	91	76	74
Vrbice	174	172	168
Záhornice	419	412	411

Zdroj: ČSÚ, 2015

Tabulka 62: Věková struktura obyvatelstva v letech 1991, 2001, 2011 a 2015 (dle SLBD a ČSÚ)

	1991			2001			2011			2015		
	Obyvatelstvo ve věku:			Obyvatelstvo ve věku:			Obyvatelstvo ve věku:			Obyvatelstvo ve věku:		
	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let	15-64 let	65 a více let
celkem	5942	20697	5027	4575	21056	5021	4443	21797	5753	4951	20907	6692
Běrunice	212	713	194	144	580	153	96	570	151	104	557	168
Cerhenice	315	946	224	267	1010	205	262	1112	238	286	1091	291
Činěves	94	322	102	76	328	71	63	358	94	60	341	114
Dlouhopolsko	38	148	61	30	138	61	18	129	52	17	144	52
Hradčany	38	163	44	32	157	46	30	176	42	33	164	56
Choťánky	72	257	57	54	294	57	51	295	66	59	281	86
Chotěšice	62	198	104	38	182	95	37	219	64	28	204	75
Chroustov	41	140	39	27	140	34	30	146	39	25	135	43
Kněžice	100	317	107	72	315	98	66	329	100	62	333	99
Kněžičky	33	126	36	37	113	33	23	136	29	26	126	29

Kolaje	13	68	22	11	55	24	7	48	32	14	51	25
Křečkov	71	204	69	50	227	69	43	256	48	62	235	64
Libice nad Cidlinou	231	877	198	178	884	232	174	866	262	176	808	293
Městec Králové	613	1941	456	450	2062	408	398	1946	482	445	1887	578
Odřepy	48	200	45	52	190	49	50	225	52	39	211	67
Okřínek	55	240	63	16	89	41	18	95	38	20	119	36
Opočnice	156	534	142	48	274	71	54	301	88	64	274	110
Pátek	111	335	50	77	362	68	87	435	93	110	448	113
Poděbrady	2446	8790	1999	1902	9279	2178	1926	9604	2570	2217	9023	2979
Senice	31	129	29	25	120	30	26	116	33	34	122	45
Sloveč	88	364	108	73	351	108	65	336	107	67	322	126
Sokoleč	163	537	106	122	566	107	130	625	151	131	611	206
Velenice	55	149	41	28	146	30	27	156	31	23	134	42
Velim	357	1267	264	358	1346	281	321	1422	357	344	1418	407
Velký Osek	393	1342	343	321	1444	358	326	1445	410	395	1462	451
Vlkov pod Oškobrhem	2	58	20	6	56	22	11	73	19	7	44	23
Vrbice	26	127	39	21	125	38	24	103	44	20	98	50
Záhornice	78	205	65	60	223	54	80	275	61	83	264	64

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015

Tabulka 63: Volnočasové a sportovní organizace MAS Mezilesí

	SOKOL/OREL	SDH	kollektiv mladých hasičů	Sportovní klub	stolní tenis	volibál	kopaná	divadelní soubor	stolní hokej	KČ hokej	tenis	fotbal	pošta	šachy	dechovka	lukostřelci	házená	gymnastika	florbal	Benátské	myslivecké sdružení	rekreační sporty	Sdružení motokultistů	zabradlačský svaz	velelání	rubášť	senior klub	ostatní zájmová sdružení	Ekocentrum
celkem	11	24	1	5	3	4	23	2	2	2	3	7	1	1	0	1	0	0	2	1	20	1	1	2	1	6	2	19	2
Běrunice	1	1					1				1									1		1							
Cerhenice	1	1	1				1					1								1									
Činěves	1	1					1													3			1		1		2		
Dlouhopolsko		1		1			1													1									
Hradčany							1					1																	
Choťánky		1																		1									1
Choťešice		1																		1									
Chroustov		1					1																						
Kněžice	1	1					1													1					1		1		
Kněžíčky		1																											
Kolaje																													
Křečkov		1					1														1								

Libice nad Cidlinou		1				1	1														1			
Městec Králové		1			1	1		1		1	1						1	1		1	1		3	
Oděpsy		1				1																		
Okřínek						1																		
Opočnice	1					1											1							
Pátek		1				1		1		1		1					1				1			
Poděbrady	1	3			2	2	3	1	1	1	1		1		1								5	
Senice	1																					1	2	
Sloveč		1				1											1							
Sokoleč	1	1		2		1										1	1						2	
Velenice	1			1		1											1						1	
Velim		1				1																		
Velký Osek	1	1		1	1	1				2							1				1		2	1
Vlkov pod Oškobrhem		1															1							
Vrbice		1				1				1							1							
Záhornice	1	1			1											1		1				1	1	

Zdroj: internetové stránky obcí MAS Mezilesí

Tabulka 64: Dokončené byty v obcích MAS v letech 2007 - 2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem	392	96	262	115	77	123	85	71	42
Běrunice	0	0	0	0	3	0	1	0	0
Cerhenice	5	2	2	6	4	30	2	5	6
Činěves	0	0	0	0	1	0	1	0	0
Dlouhopolsko	1	0	0	0	1	0	0	1	0
Hradčany	0	1	0	1	1	1	0	1	1
Choťánky	3	2	2	3	0	4	1	2	1
Chotěšice	0	2	0	0	0	0	1	0	0
Chroustov	0	0	1	1	0	1	0	0	0
Kněžice	1	1	0	2	1	0	1	2	0
Kněžičky	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Kolaje	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Křečkov	0	0	0	1	0	1	0	1	1
Libice nad Cidlinou	7	0	2	4	2	1	4	2	0
Městec Králové	6	19	12	7	13	2	2	2	6
Oděpsy	1	0	0	1	1	3	1	1	0
Okřínek	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Opočnice	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Pátek	3	4	1	7	4	10	8	3	5

Poděbrady	360	41	220	36	15	28	32	14	7
Senice	0	2	0	0	1	0	0	0	0
Sloveč	0	0	1	0	2	1	2	2	0
Sokoleč	1	6	4	29	17	3	3	4	3
Velenice	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Velim	4	8	6	8	3	11	4	5	4
Velký Osek	0	5	6	8	5	25	22	21	6
Vlkov pod Oškobrhem	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Vrbice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Záhornice	0	2	3	1	2	1	0	3	0

Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015